

קלקראת שבת מלאכתא



Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בא

לקראת שבועת מלכתא



לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 309

פנינים לפרשת בא

"מרן הורה לי להכין לו רשימה של כמה אברכים שיש להם צפיפות דיורין, והוא יבחר מתוכם את המשפחה שהוא מעדיף שתתראיין לאותה כתבה. הכנתי את הרשימה והגשתי לפניו, והוא בחר בכך", כך אומר הרב צ'ולק לראש הכולל

מגיד המישרים המפורסם רבי יעקב שיש, עם סיפור מדהים של השגחה עליונה והשקעה בזולת, שאינה חוזרת ריקם



"וידענתם פי אני ה'" (שמות י', ב')

ידוע מה שמביא מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א, בקטע הראשון של חיבורו הנפלא 'ביאור הלכה', החונה על ה'משנה ברורה', שם הוא מצטט את דברי ה'חינוך' שכותב בהקדמה, כי כל יהודי יכול וגם צריך לקיים שש מצוות באופן תמידי, והן מצוות שמקיימים על ידי אמונה ומחשבה בלבד, ולא על ידי מעשה.

אחת המצוות הללו היא האמונה באחדותו של הבורא יתברך, שנאמר: "שמע ישראל ה' אלוהינו" וכו'... וכך הוא מבאר את הפסוק: "שמע ישראל ודע כי ה' שהווה את הכל ברצונו, והוא אלוהינו המשגיח בכל העולמות, הוא ה' אחד בלי שום שיתוף".

כי אכן מצווה כל יהודי לדעת ולזכור בכל רגע נתון, שהקב"ה מהווה את כל העולמות, מקיים אותם ומחייה אותם, ועושה את כל המעשים אשר נעשים על פני האדמה, כמו שאנו אומרים ב"ג עיקרי אמונה: "אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עושה ויעשה לכל המעשים".

אלא שמצוות ידיעת ה' וההכרה באחדותו ובהשגחתו הצמודה, מושגת בין היתר, גם על ידי עיון במעשים הנעשים עמנו ועם הסובבים אותנו, דבר יום ביומו, לראות ולהבין את ההשגחה הפרטית הטמונה בכל דבר ועניין.

בהקשר זה שמענו סיפור מופלא, מעשה מרטיט ומעורר, מפיו של

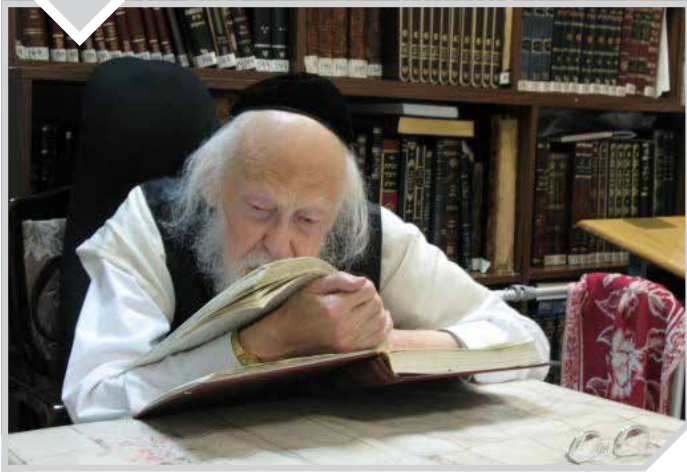
מגיד המישרים המפורסם רבי יעקב שיש שליט"א, באופן הספוג כולו באש יוקדת של אמונה תמימה וטהורה, ושממנו יכול כל יהודי לשאוב חיזוק רב, וכך הוא מספר:

"היה זה לפני כחודש וחצי, נסעתי בבני ברק, ועצרתי ליהודי נכבד ונשוא פנים המכהן כראש כולל חשוב בעיר. הצעתי לו טרמפ והוא נענה בשמחה.

"לקחתי אותו למחוז חפצו, ואותו יהודי אמר לי שמאחר ויש לו הכרת הטוב כלפי, על הנסיעה הקצרה הזאת, הוא רוצה לתת לי מתנה: סיפור נפלא שאירע עמו עצמו, ושאוּלֵי יוכל לשמש אותי בדרשותיי.

מעשה באיש חינוך, שערך מבחן לילדי התלמוד תורה על פרק שלם בגמרא. במהלך המבחן הבטיח הבוחן לשלם עשרים דולר לילד שימצא פרק נוסף, שאין בו מחלוקות כלל. לאחר זמן מה מצא אחד מהילדים פרק נוסף, שאין בו כל מחלוקות, מיד פנה לבוחן ותבע את הסכום המובטח...

בדרכי החינוך והאמת של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל



“וְהַגְדַּת לְבָנָה בַּיּוֹם הַהוּא” (שמות י"ג ח')

מנהג השתרש בקרב החידדרים הישנים בירושלים עיר הקודש, שבימי ראשי חודשים אין מקיימים לימודים במשך שעות אחר הצהריים. אחד ממנהלי תלמודי התורה שבירושלים, שכאב את ביטול התורה החוזר על עצמו מידי ראש חודש, פנה אל מעונו של רבינו, כשהוא מעלה את היוזמה לבטל את המנהג הנהוג מימים ימימה בתלמודי התורה, ולקיים לימודים בראשי חודשים אף בשעות אחר הצהריים.

רבינו כרה אוזנו לדבריו ולאחר מכן השיב במתנינות: “אמנם יש צדק בדברים, אולם הבה ואשאל אותך שאלה פשוטה, וכי בדור שלפנינו לא ידעו שיש בכך ביטול תורה? האם הנך סבור שביטול התורה מכאיב לך יותר משהכאיב לכל גדולי הדורות הקודמים?! אם גדולי הדורות הקודמים ראו לנכון לקיים מנהג זה, הרי שאל לנו לשנות ממנהגם!”

אגב גררא הוסיף רבינו ופסק: “דע לך, כי כל המשנה מן המסורת אפילו לחומרה, אינו נוחל הצלחה במעשיו, וזאת משום שאין לנו אלא מה שהורו לנו רבותינו!”

בבית מדרשו של מרן התפלל אברך, חתן צעיר, שנהג לעקוב אחר הנהגותיו ולאמצן לעצמו. רבינו שם ליבו לדבר, ובאחד הימים, בעת שאביו של האברך הצעיר הזדמן למחיצתו, פנה אליו מרן בהאי לישנא: “אנא אמור לבנך, שכל הנהגותי הן הנהגות אישיות שלי ואין ללמוד ממני. אין לנו צורך לחקות אחרים, יש לנו את ספר ה'משנה ברורה' שעל פיו עלינו לנהוג!”

כל המוסיף גורע

כחזוק לדברים יש בנותן טעם להביא את דברי רבינו, שביאר בפירושו למסכת אבות את דברי המשנה בפ"ג מ"ג: “נדרים סייג לפרשות”.

וביאור הדברים הוא, שאכן גדולי ישראל ראוי להם לקבל על עצמם קבלות שונות, ועליהם נאמרה משנה זו, אך אדם מן השורה אין לו לקבל על עצמו קבלות מעבר למצוות הרגילות, ולוואי ולא יעבור על הכתוב מפורש בתורה.

כדי להבהיר את העניין, יש להביא משל נודע על המגיד מדובנא ע"ה: מעשה בשני רעים סכלים ועניים, האחד מנקה אשפתות והשני גנב השולח ידו בכל אשר אינו שלו. שני הרעים בגרו ונישאו והקימו בתים וגידלו בנים ובנות. ברבות הימים השיא מנקה האשפתות את בנותיו כל אחת בזמנה, ועמד בכל ההוצאות הדרושות, בעוד בנות הגנב יושבות בבית אביהן עד שהלבין ראשן, בלא שהיה בידו די ממון להשיאן.

הגנב המדוכדך פנה אל רעהו ושאל, כיצד עלה בידו להשיא את

עשו כמותו ולא עלתה בידם

מידת האמת ניכרה בכל אורחותיו של רבינו, שעל פי טבעו הן, תבע מעצמו שכל מעשה יעשה בשלמות מתוך הבנה וכוונה ובירור ההלכה.

בראש השנה החמיר רבינו על עצמו, ומלבד התקיעות הנוספות שנתקעו בבית הכנסת, נהג להוסיף ולשמוע בביתו תקיעות נוספות על פי מנהגי עדות ישראל השונות. עם זאת הקפיד מרן, שלא לשמוע את התקיעות הללו בציבור בבית הכנסת אלא אך ורק ביחידות בביתו לאחר התפילה. זאת על מנת להודיע לכל שתקיעות אלו אינן מעיקר הדין אלא חומרא בעלמא.

ככלל נקט רבינו, שאדם בעל דרגה ראוי לו לתור אחר חומרות, אך המון העם אין להם לרוץ אחר חומרות שונות והידורים מיותרים, אלא להקפיד כראוי על קיום עיקר ההלכה כלשונה. כאשר היו באים לפניו בשאלה אלו קבלות ראוי לנער או לנערה לקבל עליהם לרגל הגעתם לעול מצוות, היה פוסק בפשטות: 'מה שמובא בשולחן ערוך זה מספיק, אין צורך לחפש דברים נוספים!...'

בנותיו ומנין השיג את סכומי הכסף העצומים הנדרשים לכך. "בכל עת שנולדה לי בת", גילה מנקה האשפתות, "עשיתי לעצמי תיבה קטנה וסגורה, ומידי שבוע השלכתי פרוטה לתוכה. וכך במשך שנים הצטרפה פרוטה לפרוטה עד שהצטבר בידי סכום נאה, ששימש בבוא היום להוצאות נישואי הבת". "ואתה שמע לעצתי ועשה כמותי!", סיים מנקה האשפתות את דבריו.

ברם הגנב, ששמע את דברי חברו, צחק צחוק גדול ואמר: "לך יאה עצה זו, כיוון שכספך שמור ומסוגר בתיבה ואינך מסוגל לפתחה בטרם זמנה ולרוקן את תוכנה. אבל אני, המורגל בפתיחת תיבות וקופות, מה תועיל לי שמירה זו?! הלא ביום בו אזדקק לממון, אפרוץ את התיבה ואטול את כל אשר בה, וכשאבוא להשיא את בתי לא תהיה בה ולו פרוטה אחת!"...

וכן הדבר לענייננו: לצדיק נאמר: "קדש עצמך במותר לך", ויכול הוא לאצור בתיבתו אוצרות וקבלות לאין ספור, אולם אדם הפשוט, שגם במצוות המפורשות מתקשה לעמוד, אין לו להזדקק לקבלות נוספות מעבר למצוות התורה.

מעשה באיש חינוך, שערך מבחן לילדי התלמוד תורה על פרק שלם בגמרא. במהלך המבחן סיפר הבוחן לילדים הנבחנים, כי פרק 'איזהו מקומן' הינו הפרק היחיד בתלמוד, שאין בו מחלוקת כלל. לאחר שציין את הדבר, הבטיח הבוחן לשלם עשרים דולר לילד שימצא פרק נוסף, שאין בו מחלוקת כלל. האיש נתן את הבטחתו כשהוא מסתמך על דברי אחד האחרונים, שכותב כי אין עוד פרק בש"ס שלא מופיעה בו מחלוקת מלבד הפרק האמור. אולם לאחר זמן מה מצא אחד מהילדים פרק נוסף, שאין בו כל מחלוקת, ומיד פנה לבוחן ותבע את הסכום המובטח.

איש החינוך העלה את הדברים לפני מרן, ושאל האם מאחר שנשען על דבריו של אחד האחרונים, הרי שהבטחה היא כאסמכתא בעלמא, או שאף על פי כן מאחר שהבטיח לשלם הרי שהבטחה בעיניה עומדת?

מרן לא נכנס לנידון האמור, והשיב בקצרה: "זה יהיה מאוד לא חינוכי אם לא תיתן את הסכום שהבטחת לשלם!"...

חיזוק התורה

סיפר רבי אברהם גולדשמידט: באחד הימים שוחחתי בטלפון עם אבי מורי זצ"ל, שסיפר לי כי לפני זמן מה פנה אליו יהודי תלמיד

חכם חשוב, המחזיק בקרן מכובדת, שמטרתה היא לתמוך בתלמידי חכמים המסיימים ללמוד את כל הש"ס או את כל השולחן ערוך בעיון. אותו מחזיק תורה שאף בכל מאודו, שמרן יהיה נוכח בטקס חלוקת הפרס לחתני התורה, ועל כן ביקש מאבי מורי שיפנה אליו ויבקשו להשתתף בכינוס.

אבי מורי נענה לבקשתו של האיש, פנה לבית מרן וביקשו להשתתף בטקס, תוך כדי שהוא מציין בדבריו כי אין ספק שיש בכך חיזוק התורה, וכדאי הוא הדבר מכיוון שהשתתפותו של רבינו תחלוק כבוד ללומדים, ותרומם את המעמד.

רבינו שמע את דבריו והשיב כהאי לישנא: "אמנם אין ספק כי יש בכך חיזוק התורה, אבל אומר לך מה נקרא אצלי חיזוק התורה: בעולם הישיבות ישנם בחורים רבים העמלים וגדלים בתורה, אך אם יצמידו להם חברותא למדן גדול, הם יוכלו להתעלות על אחת כמה וכמה. כמו כן, בחור בינוני יוכל בעזרת חברותא מעולה להתעלות ללמדן גדול!".

בעניין זה הוסיף וסיפר תלמיד רבינו, רבי יצחק דרזי: באחת ההזדמנויות כשישבתי במחיצת מרן, הגיע לבית איש ציבור, שציין כי עלה בידו לגייס סכום כסף גדול, אותו הוא מבקש לחלק בתחילה לאברכים כדי לחזק את הלימוד בכללים, לאחר מכן אם תהיה אפשרות בידו, הוא ישתמש בכסף בכדי לחזק את בחורי הישיבות הגדולות ולאחריהם את בחורי הישיבות הקטנות.

מרן שמע את דבריו והשיב: "אני חולק בתרתי! ראשית כל, אתה סבור שצריך להתחיל לחזק את הכללים, להמשיך בישיבות הגדולות ולסיים בישיבות הקטנות, אולם אני סבור שצריך להתחיל בחיזוק הלימוד בישיבות קטנות, לאחר מכן בישיבות גדולות ורק לבסוף לחזק את הלימוד בכללים.

"בנוסף לכך, אתה סבור שמה שחסר בעולם התורה זהו חיזוק בלימוד, כלומר שילמדו יותר, אך אני סבור שמה שחסר זה עידוד!" "אני רואה בחורים שונים ביניהם גם עילויים, המתחילים ללמוד בישיבה קטנה, ותוך חצי שנה או שלושת רבעי שנה כבר רואים עליהם את הירידה. נראה לי, שאם תכנס לישיבה פלונית, ותשאל את המגיד שיעור האם הוא מכיר את שמות כל הבחורים, הוא ישיב בשלילה!"

"כיצד בחור יגדל לגדול כך?!", שאל מרן בכאב והוסיף: "עליך להעניק את הכסף לאברכים, שיעודדו את הבחורים הצעירים, כדי שכל בחור יוכח לדעת שיש מי שמכיר אותו, מישהו שחושב עליו

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו



בהזדמנות אחרת אמר לי מרן שליט"א, שהציעו לאביו הסטייפלער כמה וכמה שידוכים שהמחותנים היו עשירים מופלגים. מבין השורות הבנתי שההצעות האלו היו עבורו, כלומר כמה גבירים שרצו לזכות בו כחתן לבנותיהם, ושלחו שליחים להציע למרן הסטייפלער זצ"ל. "אצל אבא שלי, החיסרון הכי גדול שיכול היה להיות בעניין זה של שידוכים, הוא להיות עשיר", אמר לי רבינו...

הרה"ג ר' אורי טיגר, ממשיך ומספר על השיחות והקשר עם מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א



אליעזר (לייזר) רוט

בשבועות הקודמים הבאנו ב'לקראת שבת', את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שערכנו עם הרה"ג רבי אורי טיגר שליט"א, מהמקורבים למרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. סיפרנו על הדרך בה זכה הרב טיגר להתקרב כך אל מרן שליט"א, והבאנו כמה עובדות נפלאות שסיפר לנו מאשר ראו עיניו. השבוע אנו מביאים, בסייעתא דשמיא, את חלקה השלישי והאחרון של השיחה.

"מלאכת ההגהה והתיקון של ספרי מרן שליט"א, היתה מלאכה לא פשוטה, משום שרבינו חיבר בלי עין הרע ספרים רבים מאוד, והספרים מקיפים את רוב חלקי התורה, כך שזה לא פשוט ללמוד כל קטע לאשורו ולמצוא את הטעון תיקון", מספר הרב טיגר.

"מרן שליט"א ראה שאני משקיע הרבה בעניין, ולכן הוא רצה לשלם לי כסף בתמורה למאמץ הכרוך בשעות רבות מאוד. אבל אני כמוזן ידעתי, שהזכות להתקבל בכזאת קרבה אצל הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שווה יותר מכל הון שבעולם. הדיבורים ששמעתי מפיו, הן בלימוד עצמו והן ביני וביני, כל אחד מהם שווה הון עתק בפני עצמו..."

"אני תולה את כל מה שיש לי בעולם הזה, ההצלחה של הילדים בתורה ובירא"ש וכו', הכל אני תולה בזכותו האדירה של מרן שליט"א, והזכות הגדולה שנפלה בחלקי להיות נטפל לעושי מצווה, ולסייע ולו במעט להפצת ספריו הקדושים ברחבי העולם, בצורה מדויקת ומדוקדקת יותר.

"אבל למרות שסירבתי בתוקף לקבל כסף תמורת עבודתי, מרן היה מנסה שוב ושוב להציע לי תשלום, ולפחות רצה לכסות עבורי את הוצאות הנסיעה באוטובוס מירושלים לבני ברק. מיותר לציין שגם את הכספים הללו לא הסכמתי לקחת.

"ביום מן הימים פנה אלי מרן בבקשה: 'הצטברו כבר עשר מהדורות של תיקונים לספר 'שונה הלכות' שחיברתי', הוא אמר, 'ובכל פעם אני מוסיף את התיקונים בהערות שבסוף הספר. עכשיו, אחרי

עשר מהדורות, אני רוצה לשבץ את התיקונים בתוך הספר עצמו, ולהוציא אותו מחדש במהדורה מדויקת ומוגהת!

"אבל שונה הלכות אינו כשאר הספרים, הוסיף מרן ואמר לי, 'זהו חיבור שעוסק יותר בהלכה למעשה, ולכן הוא הספר הכי שימושי עבור הלומדים, יותר מכל שאר הספרים שחיברתי. היות שמדובר בהלכה למעשה, והיות שזה ספר מאוד שימושי, אני רוצה שההגהה תהיה הפעם בדיוק נמרץ, ולכן אני רוצה שתעבור על הספר לפחות ארבע פעמים, בדקדוק אחר דקדוק, כדי שאוכל לדעת שעשיתי את ההשתדלות הרבה ביותר, כדי שהספר יהיה מדויק.

"אבל חז"ל הקדושים אומרים 'אסיא במגן מגן שויה', כלומר מה שמגיע בחינם, שווה בחינם... אני רוצה הפעם שתסכים לקחת ממני תשלום עבור ההגהה, כדי שאהיה רגוע שעשיתי כל מה שאפשר, כדי שהספר אכן יהיה מוגה בדיוק רב. אם לא תיקח את הכסף, הזהיר אותי מרן, 'אני לא אתן לך להגיה את הספר...!'

"אני ראיתי שמרן מאוד עומד על כך", משלים הרב טיגר את סיפור המעשה, "ולכן הפעם לא סירבתי בצורה מפורשת, אלא השבתי תשובה מתחמקת כלשהי, ולבסוף עשיתי את ההגהה וגם בפעם הזאת עלה בידי להשתמט מלקחת את הכסף..."

"לא תכננתי לכתוב ביאור על הרמב"ם"

"ואם הזכרנו את ספריו של מרן בהקשר של 'הלכה למעשה', אני רוצה לומר דבר שחשוב שהציבור ידע: מרן שליט"א מאוד מקפיד שלא יצטטו את הספרים שלו כ'הלכה למעשה'. הוא עצמו כותב בכל אחד מספריו שזה לא הלכה למעשה, ושלא יפסקו הלכה על פי ספריו, כי הוא 'רא הוראה' באופן מבהיל על הדעת, ולא מוכן בשום אופן שיפסקו על פי דעתו הלכות.

"במיוחד מתנגד מרן לפסקים שיוצאים, כביכול, משמו, ושהוא לא אמר אותם מעולם, אפילו לא בדרך של סברא או פלפול בעלמא. הוא אמר לי כמה פעמים שלא כל מה שאומרים או כותבים משמו אכן נאמר על ידו, והוא מצטער מאוד לשמוע שאנשים אומרים בשמו דברים שלא אמר.

"עוד אציין בהקשר זה, פרט מאוד מעניין שזכיתי לשמוע מפה קדשו, כשפעם שאלתי את מרן שליט"א, למה יש הלכות ברמב"ם זרעים, וכן בהלכות שקלים וקידוש החודש, שהוא לא כתב עליהן 'ביאורים' בספריו. הרי את הרמב"ם בזרעים ביאר מרן בספרו 'דרך אמונה', ואת שקלים וקידוש החודש הוא ביאר בספרו 'שקל הקודש', ובכל זאת רואים שיש פה ושם הלכות שרבינו לא כתב עליהן 'ביאורים', ועל זה שאלתי מדוע ישנם מקומות שעליהם אין 'ביאורים', האם זה בגלל שהיה נראה לו שההלכות הללו פשוטות וברורות ואין צורך לבאר, או מסיבה אחרת.

"השיב לי מרן דבר נורא: הוא אמר לי שמימי לא התכוון לכתוב 'ביאורים' על כל הלכה והלכה שבה עסק. הוא למד רמב"ם, ובכל פעם שהתחדש לו איזה חידוש, הוא כתב אותו בצד. בכל פעם שהיתה לו הערה הוא כתב אותה, וכך עברו השנים עד שראה שיש לו כמות נכבדה של הערות וחידושים, על ההלכות הללו ברמב"ם. "משראה שכך, עמד וליקט את כל ההערות והחידושים הללו יחדיו, הרחיב אותם, הוסיף להם נופך, ואדהכי והכי כבר הוסיף לבאר את דברי הרמב"ם בהיקף נורא ובעיון עצום, וכך זכה עם ישראל לחיבורים הנפלאים הללו.

"כלומר, רבינו שר התורה חיבר חיבורים עצומים ואדירים בכל קנה מידה, מבלי שהתכוון לכך בתחילת הדרך, זה 'צא' לו תוך כדי לימוד, ובלי שרדף אחרי זה, הוא ביאר את רוב ההלכות של הרמב"ם בנושאים אלו. זה פותח לנו עוד חלון קטן להציץ על עוצם גודל דמותו המופלאה.

"תוך כדי הדברים סיפר לי מרן שליט"א, שהוא עצמו גם שאל פעם את דודו הגדול, מרן ה'חזון אי"ש' זצ"ל, למה הוא לא כתב את חיבורו על כל זרעים, והשאיר כמה מסכתות שעליהן לא כתב ביאור. השיב לו מרן ה'חזון אי"ש' בתמיהה: 'אתה חושב שאני שולף את זה מהשרוול???'...".

החיסרון הכי גדול בשידוכים

לקראת סיום השיחה המרתקת, שחלקים ממנה הובאו בהרחבה במאמרים הקודמים, מספר לנו הרב טיגר כמה סיפורים ועובדות ששמע מפי מרן שליט"א, על גדולי הדורות הקודמים, כשהוא

מדגיש שהסיפורים הללו נאמרו מפיו בחטף, בין עיון מעמיק בספר אחד לעיון מעמיק בספר אחר, בשניות הבודדות שנצרכות כדי להביא ספר מהארון וכדו', או אז זכה לשמוע מעת לעת סיפורים ועובדות ממרן שליט"א, והרי לפנינו כמה מהן:

"פעם סיפר לי מרן, שהיה יהודי אחד שחיבר חיבור תורני כלשהו, והגיע למרן החזו"א כדי לבקש ממנו הסכמה. מרן ה'חזון אי"ש' ניאות לקבל את בקשתו, ואמר לאותו מחבר, שישאיר על שולחנו את תכריך הכתבים, וכשיהיה לו מעט זמן לכך, יוכל לעבור עליהם ולאחר מכן יחליט אם ייתן את הסכמתו.

"אותו מחבר הניח את הדפים על השולחן, ונפנה לאחוריו כדי לצאת מהבית, אלא שאז ראה שכבר ירד הלילה וחושך יכסה ארץ. הוא שב אל ה'חזון אי"ש' והפעם היתה בפיו שאלה קשה: 'הגמרא אומרת שתלמיד חכם לא יצא יחידי בלילה', אמר אותו בעל מחבר, 'והנה אני רואה שעכשיו כבר לילה, ואם כן איני יודע איך אוכל לצאת לבדי החוצה...!'

"מספר מרן שליט"א שה'חזון אי"ש' הבין במי מדובר, לקח את תכריך הכתבים, הפקיד אותו בידי המחבר ואמר לו: 'קח את הספר אתך, כך תהיו שניים ותוכלו לצאת ביחד בלילה...!'. כמוכן שאותו מחבר כבר לא זכה לקבל את הסכמתו של ה'חזון אי"ש'...

"פעם אחרת שמעתי מפי מרן, מעשה ברבי שלמה מווילנא, בעל ה'חשק שלמה', שישב בבית המדרש והגה בתורה, כשלתע באו אנשים במרוצה וסיפרו לו ששריפה פרצה בביתו, וכל הבית בוער באש, כמוכן שכל בני הבית הספיקו להימלט ולא נשקפה להם סכנה. "מיהר רבי שלמה לרוץ לביתו בכל כוחותיו, וכשהגיע ראה שהתחילו לפנות מהבית חפצי ערך וספרים, כל מה שאפשר להציל מפני הדליקה. אבל ה'חשק שלמה' רק דאגה אחת היתה לו: 'האם הוציאו את הספר 'רבינו ירוחם' מהבית???'', לאחר שקיבל תשובה חיובית, נחה דעתו וכבר לא היה מודאג עד כדי כך. הסביר לי מרן שליט"א, שהספר הזה היה מאוד נדיר באותם ימים, ורבי שלמה ידע שאם יישרף חלילה, הוא לא יוכל להשיגו בשום מקום אחר, ולכן עיקר דאגתו היתה רק לדבר אחד שלא יהיה לו תחליף, כל שאר החפצים יש להם תחליף, ואם יישרפו אלו, תמיד יוכל לקנות אחרים תחתיהם ואין צערם כל כך גדול עליהם...

"בהזדמנות אחרת אמר לי מרן שליט"א, שהציעו לאביו הסטייפלער כמה וכמה שידוכים, שהמחותנים היו עשירים מופלגים. מבין השורות של דברי רבינו הבנתי, שההצעות האלו היו עבורו, כלומר כמה גבירים שרצו ליזכות בו כחתן לבנותיהם, ושלחו שליחים להציע למרן הסטייפלער זצ"ל.

"אצל אבא שלי, החיסרון הכי גדול שיכול היה להיות בעניין זה של שידוכים, הוא להיות עשיר', אמר לי רבינו...".

בין מקלחת לתגלחת

"בתקופה שהיה רבינו מגיע לירושלים, כשכידו אותו בסנדקאות, ביקשתי מהנהג המסור הרה"ג ישעיה אפשטיין, שיעדכן אותי בכל פעם שמגיע רבינו לעיר הקודש, כדי שאוכל להקביל את פניו, ואכן נהג בי רבי ישעיה עין טובה והיה מעדכן אותי, ואילו אני

לא אשכח פעם בשהותי אצלו, שנכנס אחד והחל להטריד את רבינו בשאלות שונות ומשונות, אך רבינו ענה לו על כל שאלה ושאלה בנועם ובסבר פנים יפות. הלה לא נתן מנוח ושוב הקשה ושאל, ורבינו לאחר כל שאלה היה אומר לו: 'א גוטן טאג'. 'יום טוב'. אך הוא שוב... וכל פעם לאחר עניית התשובה, 'א גוטן טאג'. הענין של בין אדם לחבירו היה כל כך רגיש אצלו...

פניני הוד ממשנת ההוראה ופסיקת ההלכה,
של מרן בעל 'שבט הלוי', הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זי"ע

הרב יהושע לייבזון

בשבוע זה, כשאנו קוראים בפרשת השבוע על 'והגדת לבנך', חשבתו שאין ראוי יותר מלכתוב על רבינו בעל 'שבט הלוי', הגר"ש ואזנר זצוק"ל. מרן בעל 'שבט הלוי' העמיד מאות תלמידים, מורי הוראה בישראל, במשך השנים. רובם הגדול הם 'תלמידי-תלמידים' שנעשו במרוצת השנים מרביצי תורה ויושבי על מדין, ראשי ישיבות, רבנים ומו"צים המכהנים בקהילות הקודש. הלכתי לחפש קצת בארכיונים וספרים, ומצאתי ראיון מרתק שהרב טוביה פריינד ראיין את אחד מהתלמידים, שזכה לקרבה וחיבה מיוחדת, להקשיב ולפלפל עמו בדברי תורתו. הריאיון נערך לפני יותר מ-5 שנים, אבל הוא מרתק גם היום. והנה הוא לפניכם:

אחד המיוחדים שבהם, הוא הגאון החסיד הנודע רבי שמואל דוד גרוס שליט"א, רב חסידי גור באשדוד, שזכה לקרבה וחיבה מיוחדת מרבינו. שנים רבות היה ושהה בקרבתו, הקשיב ופלפל עמו בדברי תורתו. במיוחד בימים ששימש על ידו בהוראה, טרם עלה לכהן פאר ברבנות אשדוד, האיר לו רבינו פנים. ידועים ביטויי החיבה והאהבה שהשמיע והרעיף רבינו לא אחת על תלמידו הנאמן: "מיר האבן אים אויף מיין הארץ" ... 'יש לי אותנו על לבי'...

שנים רבות היה הגרש"ד גרוס שליט"א בקשר תמידי עם רבו שלימדו הוראה. בכל השנים שאל מפיו ובכתב שאלות בכל מכמני הוראה והלכה, בהן חמורות שבחמורות שנתעוררו בתקופת רבנותו כרב הקריות באשדוד. רבינו היה עונה לו תשובות נהירות ובהירות. תשובות אלו חרט הרב שליט"א בעט זהב על גליונות, והם עמדו ללימוד רעיון בפסיקה ההלכתית. ב'נועם שיח' מיוחד עמו, ביקשנו לעיין בתשובות אלו שרשם, מה אורו עינינו באוצר הבלום הנמצא תחת ידיו, מסודר וממוספר להפליא.



כשביקשנו מהגאון רבי שמואל דוד הכהן גרוס שליט"א, לספר על הימים הנעלים במחיצת רבינו, נענה ואמר: "איננו מסוגלים לשכוח את השעות הנפלאות, שזכינו להתבשר במחיצתו של



הרב זצוק"ל בשנים שעברו. אלו היו שנים מופלאות, בהן זכינו לקרבה מיוחדת כמו אב ובן. לא אגזים כי בהלכה והוראה הוא בשבילנו כאבא. הביטוי החי של אהבה עמוקה זו, כמו הייתי יכול למששו בידיים, בהתייחסות האבהית שהיה מתייחס אלי מרן רבינו זצוק"ל."

מתי החל הקשר המיוחד?

"זה היה לאחר נישואי, התגוררתי בבני ברק בסמוך למעון ביתו של מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל. תל תלפיות שהיו פונים שם בכל דבר וענין. הייתי בא רבות לביתו, והוא פתר לי את כל השאלות. זה היה טרם פתח את בתי ההוראה, שהיה עונה בביתו. היו לו שעות של 'קבלת קהל', בהיות כי לצד היותו רב ומורה הוראה, היה עיסוקו הרוחני גם כ'ראש ישיבה' גדולה. אך גם שלא בזמן קבלת קהל, היה משיב לשואליו בדבר ה' זו הלכה בכל עת ועונה. מאז זכיתי להתקרב אליו.

"זכורני שבתקופה הראשונה, לא ידעתי עדיין על שעות 'קבלת קהל', הגעתי ודפקתי על דלת ביתו, רבינו ניגש ופתח, הזמין אותי פנימה, תוך שעונה לי בלחש כי אדע לשאול גם בזמני 'קבלת קהל', ופנה לענות לי על שאלתי. כלל לא הרגשתי שבא להעיר על השעה בה הגעתי. אלא שאדע, כי יש לי עוד זמנים שאוכל להגיע."

רבינו ניגש ופתח, הזמין אותי פנימה, תוך שעונה לי בלחש כי אדע לשאול גם בזמני 'קבלת קהל', ופנה לענות לי על שאלתי. כלל לא הרגשתי שבא להעיר על השעה בה הגעתי. אלא שאדע, כי יש לי עוד זמנים שאוכל להגיע"

בתקופה ששימשתי אצלו בהוראה נדהמתי לראות כי באו לשאול אצלו כל החוגים והעדות ממש: ספרדים כאשכנזים, חסידים ויצאי ליטא, יוצאי הונגריה ואשכנז או אמריקה וצרפת - גם בטלפון ובכתב. ורבינו אינו משאיר אף שואל בלא תשובה, מסביר פנים תמיד לכל דורש ומבקש, משיב בע"פ ועונה לפונים אליו, ראו את הגיוון הרב שבקהל מעריציו".

תשובה ללמד זכות על ישראל

כמי שהיה שואל את רבינו שאלות רבות, האם ניתן להגדיר את דרך פסיקתו 'מחמיר' או 'מקל'? כי יש דברים בהם החמיר רבינו מאד, מאידך מצאנו גם קולות שונות בדרכי פסיקתו.

עונה הגאון רבי שמואל דוד שליט"א: "לא ניתן כלל להגדיר את דרכי פסיקתו של רבינו 'מחמיר'. אדרבה, בשעתו, לפני שלושים או ארבעים שנה, היו שאמרו כי הוא אפילו 'מקל'. למרות כי כל אלו גם המגדירים את עצמם כ'מחמירים' היו באים לשאול אצלו שאלות. הוא היה מגדולי מורי ההוראה בבני ברק. היו דברים שרבינו החמיר בהם מאד. כמו בענייני צניעות. לדוגמה התשובה הראשונה שלו ב'שבט הלוי' הינה בענייני מלבושי הנשים. הוא לא היה מוכן להתפשר על כך.

"אם הזכרנו את הדבר, זכורני, כי פעם התקיים כנס על חיזוק ענייני הצניעות בעיר אשדוד. הזמינו את רבנו, והוא עשה מאמץ מיוחד להשתתף בו. הוא לא הרגיש טוב באותו יום, והגיע במסירות, ואף ביקש לנוח שעה קלה אצל נכדו המתגורר באשדוד, עקב חולשתו, אך הוא לא ויתר, והשמיע דיבורים נוראים על יסוד וחיזוק ענייני הצניעות, שזהו הדבר הראשון בבית יהודי, כל הקלקול וההרס בא מכך. וזה דוקא היה בענייני הלכה ולא רק בהשקפה. היו לו עיני בדולח לראות עשרות צעדים קדימה!"

אבל ידוע כי רבינו למשל החמיר מאד בהלכות אבלות רח"ל. ברור כי לרבינו היו גם חומרות. למשל היה מחמיר מאד בלימוד

"בתקופות הראשונות הייתי מתקשר אליו לטלפון, הצעתי את השאלות, רבינו הקשיב ושמע וענה מיד את התשובות. היו פעמים שביקש קודם לדעת איך אני פסקתי, ולאחר מכן היה מפטיר בענותותנו: 'אם ככה פסקת אני מצטרף'... לא אוכל לתאר את הענוה הגדולה. 'הוא מצטרף לפסק שלי'... זה הרי לא יאומן! 'פוסק הדור' מצטרף אלי? אבל זה היה רבינו, גאון ההוראה וגאון הענוה, בכל החמימות אבל בכזו פשטות".

ממשיך הגרש"ד שליט"א בנועמו ואומר: "הלימוד בהוראה מרבינו, היה גם ממידותיו הנאצלות. סבלנותו ומאור הפנים שקיבל את כל אדם. השואלים ב'זכרון מאיר' רבים יותר מכל מקום אחר. כולם ידעו כי מדובר בגאון ו'פוסק' ענק. חסידים ואנשי מעשה אשר השו"ע ונושאי כליו נר לרגליהם, בני תורה, ושאר 'עמך', בהם 'בעלי-בתים' שהקפידו על קלה כבחמורה, באו ושאלו שאלת חכם על כל צעד ושעל בחיים.

"לא אשכח פעם בשעותי אצלו, נכנס אחד והחל להטריד את רבינו בשאלות שונות ומשונות, אך רבינו ענה לו על כל שאלה ושאלה בנועם ובסבר פנים יפות. הלה לא נתן מנוח ושוב הקשה ושאל, אבל רבינו לאחר כל שאלה היה אומר לו: 'א גוטן טאג'. 'יום טוב'. אך הוא שוב, וכל פעם לאחר עניית התשובה: 'א גוטן טאג'... הענין של בין אדם לחבירו היה כל כך רגיש אצלו. הוא לא צחק מאיש על שאלה תמוהה או שאלה מוזרה. הוא נזהר ושמר לבל ייראה חלילה זלזול, באדם השואל הניצב מולו. אלו היו מידות נשגבות מלבד גאונותו המפליאה, שידע לנווט את התשובות לפי הנצבים מולו".

"את זה ראינו כמו עינינו, היאך כיבד את כל אדם. היתה לו רגישות מיוחדת כלפי הזולת. לא יאומן היאך נזהר ושמר את עצמו שלא לפגוע באף אחד ולו במשהו. הנוהג היה, אלו שהיו באים לעשות אצלו שימוש בהוראה, שלא היו יושבים באותו חדר עמו, שלא כפי הנהוג היום שהתלמיד המשמש בהוראה יושב יחד עם הרב ומעיין יחד עמו בשאלה. "רבינו הגר"ש ואזנר זצוק"ל, מתוך הרגישות שהיתה לו כלפי השואלים, היה מושיב את התלמיד במרפסת מקורה סמוך לחדר בו קיבל את הפונים, היה מקבל את השואל ביחידות, לאחר ששמע וראה את השאלה, קם, יצא אל התלמיד במרפסת להציע בפניו את השאלה, ולשמוע מה תהיה תשובתו, ולאחר מכן היה פוסק הוא. הוא לא הסכים שהתלמיד ישב עמו באותו חדר, בשעה שהשואל מציע בפניו את השאלה, מפני הרגישות, שמא הלה יתבייש. לא היה מושג שיושבים בשעת ההוראה בבת אחת!"

מתי זכה הרב לעשות שימוש אצל מרן הרב ואזנר?

"כעשר שנים לאחר נישואי עשיתי אצלו שימוש. זה היה בשנת תשל"ח, שנה טרם באתי לאשדוד. וזו היתה שנה אחרונה שעשו אצלו שימוש. אני הייתי מהאחרונים שזכו לעשות אצלו שימוש בהוראה. לאחר מכן בשנת תשמ"מ, לאחר שעבר את האירוע הלבבי, פתח את בתי ההוראה ושם ענו בהוראה הרבנים הגאונים רבי משה שאול קליין שליט"א ורבי יעקב מאיר שטרן שליט"א. "בשנים אלו נתרבו השואלים, ולא היה יכול לשאת את הכל לבדו.

נא לביתו של הגר"י ווייס בעל ה'מנחת יצחק', ויאמר לו בשמו כי התשובה שנכתבה להחמיר לפסול התפילין, גרמה לקטרוג גדול בשמים, שכן דורות רבים עשו בתים כאלו. ואלו שפוסקים שמי שמניח תפילין אלו הרי הוא בבחינת קרקפתא דלא מנח תפילין, גרמו לסערה גדולה בשמים, שכן יש נשמות שכל ימיהם הניחו רק תפילין כאלו, ולפתע אומרים עליהם שמעולם לא הניחו תפילין. לכן אבקש ממנו שישוב ויעיין ויחפש צד להתיר בתי תפילין אלו.

"כשמסר רבי ישראל רוזנצוויג להגאון בעל ה'מנחת יצחק' את דברי הרבי מביאלא, השיב לו שאכן יש צד להתיר, ויש נידון בימים אלו למצוא צדדים להתיר. כשחזר רבי ישראל אל הרבי מביאלא, שלחו שנית אל ה'מנחת יצחק', לבקשו למהר ולהעלות ההיתר על הכתב. לאחר מספר שבועות שלחו שוב לברר אם התשובה מוכנה לדפוס. הגר"י וייס השיבו שאכן סיים בימים אלו להעלות התשובה על הכתב להיתר, אולם אינו יכול להדפיס תשובה בודדת, וכשיוציא לאור כך נוסף מספריו 'מנחת יצחק', יציב את התשובה בראש הספר ויקבענו 'ליסמן א'. כשחזר רבי ישראל והשיב את הדברים לרבי מביאלא, אמר לו: 'אמור להרב ווייס שמבקש הוא מאד שיתן לו העתקה מהתשובה, ושיתן לו רשות להדפיסה כבר כעת, שכן רק ע"כ יומתק הקטרוג!..."

"כשמע הגאון בעל ה'מנחת יצחק' את בקשת הרבי מביאלא, מסר לו מיד העתק מהתשובה, וכשהביאה לרבי מביאלא שלח מיד את התשובה להרה"ח רבי צבי מושקוביטש ז"ל, העורך והמו"ל של הקובץ התורני 'אוצרות ירושלים', וצירף לתשובה סכום כסף נכבד, עלות דמי הדפסה, וביקש למהר להוציא לאור את הקובץ יחד עם התשובה הזאת. כשיצא לאור הקונטרס ובראשו התשובה, אמר הרבי מביאלא לרבי ישראל שיעלה אל רבינו ויאמר לו שזכה ופסקו מקובלים בשמים!"

ממשיך הרב גרוס שליט"א: "זה היה הסיפור עם הגאון בעל ה'מנחת יצחק'. אבל החלק שני של הסיפור הוא, כי גם רבינו בעל ה'שבט הלוי' התאמץ מאד למצוא צדדים להתיר בתי תפילין אלו, תוך שמבקש בכל מאודו ללמד זכות על ישראל. רבינו כותב בספרו:

נגינה משום אבלות על החורבן. בכלל היתה לו לרבינו רגישות גדולה בענין זה. אמרנו כי טבע זה טבוע בו מילדותו. ידוע הסיפור המפורסם עם בית האופרה בווינה, שביקשו מאמו שתבוא לשיר שם והציעו לה ממון רב, ובהתנגדותה זכתה לברכת גדולי עולם, שתזכה לבן שקולו יישמע בכל העולם. חשבנו כי דווקא בזה מצאנו שרבינו החמיר מאד, בענייני צניעות כמו שאמרנו, וענייני נגינה. אבל זאת היה ידוע שלרבינו היה כח דהיתרא".

אולי אמרו שכח דהיתרא קיבל מדרכי פסיקתו של הטעפליקער-רב, שידוע כי היה לו כח דהיתרא?

"לא. דוקא שמעתי שפעם שאלוהו מאין כוח דהיתרא שלו, האם הוא ממה שקיבל ממורו הגאון מטעפליק, שידוע כי שימש אצלו בהוראה, שלל רבינו את הדבר, ואמר כי כך יש לו מניסיונו, וממה שקיבל משאר רבותינו".

מציין הגרש"ד שליט"א: "הנני זוכר שפעם שאלתי אותו שאלה ששואל אחד שאל אותי, והקלתי. והיתה לי קצת נקיפת מצפון על כך שהקלתי, אך רבינו הצדיק את הפסק שהקלתי. אמרתי לרבינו שהרגיע אותי בזה, אמר לי: 'אזוי האב איך ליב'... - 'כך הנני אוהב'... הוא לא אהב את החששות שעלו לאחר פסיקת הפסק, אלא בכל מה שפסק היה עומד איתן אחר פסקו".

"היו דברים שרבינו פסק להקל בדווקא, וחיפש דרכים ללמד זכות על ישראל.

"ידוע הסיפור המופלא שהיה בין כ"ק מרן אדמו"ר ה'חלקת יהושע' מביאלא וצוק"ל, עם הגאון בעל ה'מנחת יצחק' וצוק"ל: היה זה בקיץ שנת תשל"ד, אז יצאו עוררין על בתים של תפילין הנעשים בארץ ישראל, שמצאו ברוב התפילין הנעשים מעור בהמה גסה, שיש פגמים בריבוע התיטורא, והפגמים והסדקים ממולאים ומושלמים ע"י טיח ודבק שאינו ממין העור, והם פסולים. בין המערערים היה גם אחד ומיוחד מבין גדולי הדור, שאף כתב בתשובה לאסור.

"לאחר ימים נוראים שנת תשל"ה, קרא לפתע האדמו"ר ה'חלקת יהושע' וצוק"ל מביאלא למקורבו הרה"ח רבי ישראל הלוי רוזנצוויג וצ"ל, שהיה סופר סת"ם ידוע בירושלים, וביקש הימנו שיעלה

המשך בעמוד 27

למעמד הסיום העולמי על 'הדף היומי בהלכה' הצטרפו עוד היום לעשרות אלפי הנבחרים משתתפי תוכניות 'דרשו'

35 ימים

לפרטים ולהצטרפות: 02-5609000

**"למה את גוערת בבנך כל כך הרבה?" שאל מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל.
"כיון שזה תפקידי, לחנך את הבן, והוא עקשן, אני מרגישה שאם לא
אעשה כך יהיה לי גיהנום!". כששמע זאת, נעמד על רגליו, ואמר לה: "אני
מבטיח לך, שאם תמשיכי כך יהיה לך גיהנום, ואם תפסיקי לגעור בו יהיה
לך גן עדן!"...**

בדרכי החינוך של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל



"וְהַגִּדְתָּ לְבְנֶךָ בַּיּוֹם הַהוּא" (שמות י"ג ה')

באחד ה'חדרים' היה ילד קשה, שהאבא דרש מהצוות בחיידר להרביץ לו כדי להעמיד אותו במקום. המנהל לא הסכים לרעיון של האב, אך האב הגיע לצוות ודרש את הדרך הזו שוב ושוב. המנהל הציע לו: "הבה נרד לבני ברק ונשאל את הרב שטיינמן". הם נכנסו. האב הציג את מצבו של הילד, שהוא מאד קשה וחוצפן, וחשוב לתת לו סטירה מתי שצריך. רב אהרן-לייב הביט עליו בתמיהה: "מדוע לא די לך בצעקה וגערה?!" האב החל לצחוק...

"מדוע אתה צוחק?", התעניין גדול הדור.

"הרב חושב שלא ניסינו לצעוק עליו?!"

"אה, ניסית וזה לא הועיל... אז אם כן, אתה חושב שכאשר תרביץ לו זה כן יועיל, כי את הנשק הזה לא ניסית..."

"ומה יקרה כאשר תנסה את העצה הזו, תרביץ ותרביץ, וגם זה לא יועיל, מה אז תעשה? האם תוציא חרב ותהרוג אותו? היום מחנכים באהבה!" - סיים רב אהרן-לייב, והחכים מעט את האב המתוסכל.

הכל הפוך! כיצד מקבלים סמכות

שני הורים אובדי עצות, כאובים ומתוסכלים, הביעו את דעתם האישית, כיצד לדעתם אפשר להשיג את הסמכות מול הילדים בבית ומול התלמידים בכיתה, וכשסיימו שאלו: "מה דעת הרב על כל מה שאמרנו?".

הם קיבלו תשובה: **"כל מה שאנשים חושבים - כיצד להשיג הערכה וכבוד, האמת שה-כ-ל הפוך! מנסים בדרכים שאמרתם לתבוע את הכבוד, וזה פועל להיפך!"**

"כאשר ילדים רואים שאבא מתכעס מכל דבר ורוצה מאד שיכבדו אותו - הילדים לא יקבלו ממנו שום דבר, וגם כמוזן לא יכבדו אותו באמת, ואם קורה שאבא מתנהג בגסות, לא מכבדים אותו!"

"בנו של החפץ חיים סיפר, כי לאביו לא היה בכלל מקום מיוחד בבית, אלא ישב בסעודות עם כולם לא בראש השולחן. וכי הוא הפסיד מכך? להיפך, כיון שישב כמו כולם, היה להם דרך ארץ ממנו. הם ראו שהוא לא דורש את העצמיות, ואז כבדו אותו!"

'הבושה קשה מאד'

הכניסו אברך מחו"ל המעוניין לבקש ברכה דחופה. הוא אובד עצות. (א.ה. טשטשנו את הפרטים).

האברך שאל על בנו (שהגיע יחד איתו, ילד בערך בגיל 11): "ביום ראשון שעבר היה מבחן בחיידר, והוא פחד וברח, ולא הלך לחיידר כמה ימים. מפחד וקשה לו. הרב בא לבקר אותו, אך גם לא רצה לראות את הרב, כנראה שמשהו קשה לו..."

מרן בחכמתו שמע בין השיטין משהו, והחל לשאול כדלהלן: **"האם הוא עשה דבר שביישו אותו בגלל זה? כי אם הוא קיבל בושה - אין דבר העומד בפני הבושה. בן אדם יכול לעשות כל מיני דברים [גרועים] העיקר לא להתבייש. זה בטבע, כל בן אדם, אם יש בושה אז הוא בורח ממנה!"**

השואל: **"הוא מפחד מהמבחנים"**.

מרן: **"אולי הוא לא ענה, אז הוא התבייש..."**

השואל: **"אנחנו רוצים לעזור לו, קיבלנו רב פרטי ולא רצה להמשיך אתו"**.

מרן: **"שום דבר לא יועיל! אם יש בושה לא יועיל שום דבר! הוא יכול להתעקש לא ללכת לבית הספר!"**

השואל האמריקאי שואל את בנו בפני מרן: **"היו לך בושות?"**. הילד מתבייש ולא עונה.

מרן: **"אם היתה לילד בושה, אז הוא כבר לא ילך אפילו אם תהרוג"**

אותו. הוא לא ילך!..."

השואל: "הנה הילד פה!". השואל האמריקאי שואל שוב את בנו: "היו לך בושות?"
הבן: "לפעמים".

מורן: "המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, אם לבן אדם כואב דבר, אז הוא יוצא מהכל!".

השואל: "אנחנו חושבים ללכת לפסיכולוג..."

מורן: "פסיכולוג לא יועיל. הוא יקבל כסף, ושום דבר לא יצא מזה...".
מורן באידיש ואחד הנוכחים מתרגם: "ראש הישיבה אומר, שאתה צריך לדבר עם הרבי ולהסביר לרבי שהילד יש לו בעיה, שהוא קיבל בושה וביזו אותו, וצריך לראות לכבד אותו, הרבי צריך לכבד אותו, והוא צריך לדבר עם הילדים שיכבדו אותו, שיתנו לו הרבה אהבה אז יהיה יותר טוב".

השואל שוב: "ואם הילד לא ירצה עדיין ללכת לחיידר מה צריך לעשות?"

מורן: "צריך לעשות שהילד יקבל דבר שיהיה לו ההיפך מבושה. צריך לעשות שיהיה לראש ולא לזנב!"

מורן מברך את הילד: "שתהיה ירא שמים ותלמיד חכם, ויהיה לך כבוד ולא בושה!".

מורן מסיים: "ילד שקיבל בושה שנים - שנים הוא פצוע. זה עושה פצע בנשמה. אם החברים שלו יעשו דבר הפוך, זה יהיה הרפואה!".

מורן: "אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים. שביישו אותו. הגמרא בדרך נ"ו גיטיין: בא וראה כמה קשה בושה. אדם הראשון וחוה ... אז הוא התחבא, הם היו ערומים, עכשיו אחרי שאכלו מעץ הדעת ידעו שהם ערומים, הבושה!".

אתה תשב ליד השולחן והם ישחקו

הילדים הציקו לו לאברך פלוני... מה קרה?

הם לא ישבו כחיילים ב'שולחן שבת', הוא הרגיש מצוקה, והרגיש כי הם מציקים לו, (כאילו הזאטוטים מבקשים את רעתו). בדרך כלל התגבר על עצמו שלא לכעוס עליהם. בשלב מסוים החליט לגשת לשאול את הרב שטיינמן:

"כיצד יש לנהוג בסעודות שבת בבית עם ילדים קטנים, שאין להם סבלנות לשבת ליד השולחן, האם כדאי לקצר את משך זמן הסעודה, כדי שהם יצליחו לשבת ליד השולחן בזמן המועט, או שהסעודות תמשכנה כרגיל, והילדים יתעסקו במשחקיהם?"

"למה לקצר?! ישחקו? שישחקו!..." - השיב לו הרב.

למימר - כי השאלה אינה מתחילה...

להושיב ילדים ליד שולחן שבת

"היה לי טוב, שהיה את מי לשאול ולשאול על הכל" - אמר האומר. וזו היתה שאלתו את הרב שטיינמן: "האם ראוי להכריח את הילדים בגילי 7-8 לשבת בליל ש"ק ליד השולחן זמן ממושך, וכן האם להכריחם לשיר זמירות שבת?"

רב אהרן-ליב: "על פי רוב, מה שבא בכפייה - מתנקם אחר כך. אכן,

מה שכתוב בתורה - חילול שבת, וכן דברים המפורשים בהלכה כמו מוקצה וכדו', צריך לפעמים להכריח ולהעניש על כך, אבל לגבי מה שאתה שואל וכיוצא בזה, רוב אלו שהתקלקלו, נגרם הקלקול בגלל כפייה!". וסיים לענין למעשה: "אם האבא ישיר זמירות, מסתמא גם הם ישירו, אם לא בפעם הראשונה אז בשניה או בשלישית, אבל אם רק יראו שהוא אומר להם לשיר - לא יצא מזה כלום!" (ע"פ קונטרס 'כשחר אורך').

מה לעשות למען הילדים - שלא יצאו בעת התפילה?

"תמיד בשבת אני עצבני על הילדים, כי אני עובד קשה במשך ימות השבוע, ובשבת הולך עם הילדים לבית כנסת, וכאשר רק מתחילים לקרוא בתורה הם יוצאים החוצה. גם באמצע התפילה מפעם לפעם הם יוצאים מהתפילה ולא שומעים לי, ואז אני חוזר הביתה בלי מצב רוח, ומעניש את האחד של ייסע באופניים עד יום שני, ואת השני בעונש אחר, וזה עושה לנו מצב רוח ז'יפט'. מה אני יכול לעשות בענין הזה?" - שאל אב יקר, שרב אהרן ליב הכירו היטב.

הביט עליו: "ומה אתה עושה?"

"אני כל העת בפנים עם הסידור והחומש".

"זה מספיק!".

בנוסח נוסף: "העיקר שאתה תשב במקום, והילדים יראו שאתה רציני, וגם הם יהיו לאט לאט רציניים".

הדוגמא האישית של האב, היא הדרך העיקרית לחנך לשמחה בתפילה ולאפשר במצוות ובמעשים טובים.

מה יודעים הילדים שאתכם בבית?

"כיצד לנהוג בזמנים בהם עולות על הפרק פרשיות ציבוריות, ענייני הכלל הקשורים בפוליטיקה הציבורית, וקהל החרדים לדבר ה' עסוק בהם. נשאלת השאלה: כיצד על ההורים לנהוג בבית פנימה - כלפי הילדים: האם רשאים ההורים להביע דעה וענין בנושאים הציבוריים הסוערים, או שעדיף 'לטאטא' את הנושא, ולא לעסוק בהם כלל בין כותלי הבית, כדי שהילדים יישארו מחוץ לתמונה?" - שאלה שנשאלה.

רב אהרן-ליב ביטל את עיקרון השאלה במחי יד: "אתה חושב שהילדים לא יודעים? הם יודעים יותר טוב מההורים!".

השואל עזב את המקום בחיוך של הפתעה.

הרב שטיינמן מבטיח לאמו של ילד עקשן

"אחד הבחורים שטיפלתי בו היה עקשן גדול", סיפר יהודי המסייע לנערים, "בעקבות עקשנותו, אמו היתה גוערת בו מאד ובתמידות. דיברתי עם האמא כמה פעמים, שכדאי שתנסה ללכת עם הבן בצורה יותר עדינה וכך יהיה יותר קל לטפל בו, אך היא היתה איתנה בדרכה שזו חובת החינוך שלה, והילד הוא עקשן מובהק עוד מגיל קטן, וזו הדרך להתנהג איתו.

"אם האבא ישיר זמירות, מסתמא גם הם ישירו, אם לא בפעם הראשונה אז בשניה או בשלישית, אבל אם רק יראו שהוא אומר להם לשיר - לא יצא מזה כלום!"

כשעננה של כאב משוכה על פניו: "בנאומי מוטל עלי לעורר על דברים שבהם המורות 'לא בסדר', כי לגבי הדברים שהן פועלות ומתנהגות כראוי - אין צורך לדבר, ויש ב"ה כל כך הרבה דברים שהן מושלמות בהם, מה שנותר להצביע הוא על העוולות או הצאי עוולות וטעויות שלהן... המשימה הזו קשה עלי, במיוחד בימים אלו שאינני בקו הבריאות, כי צריך לב מיוחד כדי לדבר תוכחה, למורות שהולכות לעבודה במסירות נפש להביא פרנסה לבית, ואח"כ נמצאות עם הילדים במסירות, וכל עול הבית עליהן! רובן ככולן ב"ה, עומדות לעזרה לאברכים הלומדים תורה (ומה רב שכרן ומעלתן!) אין לי כעת את הכוחות לדבר בתחום הזה בפניהן!".
בדרך אגב קיבלו מושגים, לכמה אנרגיה זקוק 'גדול הדור' כדי להוכיח את הרבים.

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

כיון שמבחינתי, היה קשה לי מאד לטפל בו מחמת המצב הזה, אמרתי לה כי אינני מוכן להמשיך לסייע לבנה, אלא אם כן תשאל 'אדם גדול' כיצד לנהוג עם הבן. היא הבינה והסכימה ובקשה לדבר עם הרב שטיינמן.

שאלתי רשות מרב אהרן-ליב להכניס לחדרו את האשה ובעלה, הוא הכיר אותם ואת הפרשיה ונתן את הסכמתו שיכנסו.

מרחן שמע מהאבא וממני את הבעיות ואת הרקע, הקשיב בסבלנות, ואז שאל אותה:

"למה את גוערת בבנך כל כך הרבה?"

- "כיון שזה תפקידי לחנך את הבן, והוא עקשן, אני מרגישה שאם לא אעשה כך יהיה לי גיהנום!"...

כששמע זאת, נעמד על רגליו, ואמר לה בתקיפות גדולה: **"אני מבטיח לך, שאם תמשיכי כך יהיה לך גיהנום, ואם תפסיקי לגעור בו יהיה לך גן עדן!"**...

הערך לאימהות שבבית - בדורנו

הערכה שלו לאמא יהודיה - שומרת תורה ויראה, ולנשות אברכים היתה עצומה, עד שהקרובים נדהמו מפעם לפעם, לקבל הצצה לטפחיים המכוסים בפנימיותו של מנהיג דור 'עקבתא דמשיחא':

תכננו כנס ענק לכל המורות של החינוך עצמאי מארץ ישראל, בהשתתפות מרחן הרב אלישיב, מרחן הרב וואזנר ועוד. מטרת הכינוס: לעורר ולחזק את הטעון תיקון.

ביקשו ממרחן הגרא"ל שישתתף, ואף ישא דברי התעוררות ותוכחה. הוא השיב בחיוב לבקשת השתתפותו, אבל בשלילה לבקשת הנוספת.

לא הבינו מדוע, מה טמון מאחורי המניעה שלו. "אולי משהו בארגון הכנס לא מוצא חן בעיניו" - ניסו לשאול, אבל הוא שתק ולא הסביר את עצמו.

נכנסו אליו מארגני הכנס בשנית, והתחננו שיאות לשאת דברים, ואז פתח את הפה בכיוון בלתי צפוי, על הכל הם חשבו רק לא על הכיוון הזה.

חדש!

שיעורי משניות מבוארות למסכת שביעית להאזנה

מפי הרב אריה זילברשטיין שליט"א

עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'

077-2222-666

שלוחה 5

נספר על מעשה מופלא שהיה אצל ילד בריא לחלוטין, ומעולם לא התגלתה אצלו כל בעיה רפואית, והנה לפתע קרה דבר מוזר: הילד אכל ואכל ואכל, ולא שבע... הדבר היה לפלא בעיני כל, משום שכאשר הבחינו ההורים שהילד אינו שבע, הם דאגו להאכיל אותו בכמויות אוכל יותר גדולות, ולמרות הכל הילד לא הגיע לשביעה, והתלונן כל הזמן שהוא רעב... האבא, ת"ח מופלג, הגיע אל מרן...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: להתנהג באצילות, כיאה וכיאות לבני מלכים



"וְעַצֵּם לֹא תִשְׁבְּרוּ בּוֹ" (שמות י"ב, מ"ו)

"משרשי המצוה: לזכור ניסי מצרים, כמו שכתבנו באחרות. וגם זה גזעו מן השורש הנזכר, שאין כבוד לבני-מלכים ויועצי-ארץ לגרר העצמות ולשברם ככלבים, לא יאות לעשות ככה כי אם לעניי העם הרעבים.

"ועל כן בתחילת בואנו להיות סגולת כל העמים, ממלכת כהנים ועם קדוש, ובכל שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות מעשים המראים בנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה, ומתוך המעשה והדמיון שאנחנו עושים - נקבע בנפשותינו הדבר לעולם". (ספר החינוך)

להלן מעיר 'החינוך', ומסביר מדוע הצטוונו בכמה מצוות 'זכר ליציאת מצרים', ולא הסתפקה התורה במצוה אחת? ומתוך, שהסיבה לכך היא, כיון שהאדם נפעל על פי פעולותיו, ואחרי הפעולות ימשכו הלבבות, וגם אם יהיה אדם רשע וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום, אבל ישם השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ומצוות, סופו יהיה שיתהפך לצדיק. וכן להיפך; אדם צדיק, שיעסוק תמיד בדברי רשע, ישוב לבסוף מצדקת ליבו - לכן הירבה לנו השי"ת תורה ומצוות, ולא הסתפק במצוה אחת זכר ליציאת מצרים, כדי "להתפיס בהן את כל מחשבותינו וכו' כי מתוך הפעולות הטובות אנחנו נפעלים להיות טובים, וכו'".

והנה, באשר לתחילת דבריו בענין שורשי המצוה: "... שאין כבוד לבני מלכים ויועצי ארץ לגרר העצמות ולשברם ככלבים", נספר שבלומדי בישיבת סלבודקה הזדמנתי פעם, לאחר חג הפסח, לישיבת פוניבז', ושמעתי את ראש הישיבה, מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, אומר בקול נרגש:

"חג הפסח חלף-עבר; אתם יודעים מה נוכל לקחת איתנו גם לתקופת הקיץ, ולכל ימות השנה? - את מצוות 'ועצם לא תשברו בו'". בני הישיבה המופתעים לא ירדו לעומק דבריו, ואז ציטט ראש הישיבה את דברי 'החינוך' דלעיל, ואמר שהמצוה הזו כוללת את

החיוב 'שלא נהיה ככלבים השוברים עצמות, אלא נתנהג כמו אנשים מכובדים'.

ואמר ראש הישיבה, שלא זו ד'עצם לא תשברו בו', מתייחס אמנם רק לזמן שבית המקדש קיים, ובקרבת פסח בלבד, אבל הטעם שבו - נוגע גם לימינו אלה. תוכנו של האיסור הוא, לבל יולזל האדם בכבוד ה'בן-מלך' שבו, וזה תקף בכל עת ובכל שעה...

"חובתו של כל אדם מישראל לנהוג בנכבדות, כבני מלכים. כך בשוכבו ובקומו, כך בשיחו ובשיגו, בעמדו ובלכתו, ובכל צעד בחייו. ואם לא נהג כך, הרי כפי שאומר החינוך הוא 'גורר עצמות ככלב'".

עד כאן היו דבריו של מרן הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. ננסה לפרש את דבריו: 'בקומו' - מיד בקומו ילבש בן-תורה את חלוקו העליון, כדי להרבות בצניעות, ושלא יראה בשרו כלפי חוץ.

'ושיגו' - שלא ידבר בקול רעש גדול, אלא בשקט ובמתינות.

'ובלכתו' - עיניו לנוכח יביטו, ויהיה ניכר עליו שאינו מביט לכל סביבותיו, ובעיקר לאן שאסור להסתכל. בן-מלך כשהוא מהלך ברחוב, הכל רואים עליו שבן-מלך הוא, כיון שאינו תר בעיניו אחרי כל מראות הרחוב. עולמו הפנימי כה עשיר, שהוא עסוק בתוך שלו,

ואינו מחפש מאומה במקומות אחרים.

'ובכל צעד בחייו' - דהיינו שאינו עומד במושב לצים, אינו יושב עם עמי הארץ, וכו'.

קיצורו של דבר, מתנהג כמבואר ברמב"ם הלכות דעות פרק ה', עד שיקראו עליו: "ישראל אשר בך אתפאר".

ממלכת כהנים וגוי קדוש, זו היא דמותו של עם ישראל בכלל ודמותו של כל יהודי בפרט, ובן-תורה במיוחד. הנהגתו הנאותה של אדם מוכיחה על השתייכותו לעם היהודי, ולכן מחובתנו 'לא לשבור עצמות' אלא להתנהג באצילות, כיאה וכיאות לבני מלכים.



ההוראה של מרן הגר"ח קניבסקי, בעניינו של הילד שאכל ולא שבע
ואם דיברנו בענין החובה להתנהג כראוי בזמן האוכל, ולא לשבור עצמות, נספר על מעשה מופלא שהיה אצל ילד בריא לחלוטין, ומעולם לא התגלתה אצלו כל בעיה רפואית, והנה לפתע קרה דבר מוזר:

הילד אכל ואכל ואכל ולא שבע... הדבר היה לפלא בעיני כל, משום שכאשר הבחינו ההורים שהילד אינו שבע, הם דאגו להאכיל אותו בכמויות אוכל יותר גדולות, ולמרות הכל הילד לא הגיע לשביעה, והתלונן כל הזמן שהוא רעב...

האבא, ת"ח מופלג, הגיע אל מרן הגר"ח קניבסקי, ושאל מה עליו לעשות במקרה כזה? הגר"ח השיב, שיבדקו את המזוזות בבית.

והתוצאה: מזוזה שהיתה קבועה בפתח הראשי של הבית, בפרשת קריאת שמע, במקום "ואכלת ושבעת", היה כתוב 'ואכלת ואכלת' - - -



חז"ל אומרים שבמכת חושך נכנסו היהודים לבתי המצרים, והתבוננו על חפצי הערך שלהם, וכאשר יצא העם ממצרים והיהודים ביקשו לשאול כלי כסף וכלי זהב, והמצרים היו משתמטים בתואנה שאין להם, החזירו כנגדם היהודים: 'הרי ראינו את הכלים הללו בביתכם, והם מצויים בארון פלוני ופלוני'.

לראש הישיבה שלנו לא היה נוח לומר כך; יהודים נכנסו לבתי המצרים בלא רשות?! וכי דרך ארץ היא זו?!

אלא, אמר ראש ישיבת סלבודקה, הביאור בדברי חז"ל הוא שהמצרי שהיה שרוי בחושך, קרא לשכנו היהודי ושאלו האם גם אצל היהודים יש חושך? כאשר השיב השכן היהודי בשלילה, ביקשו המצרי להביא לו מצרכים מהחנות, וגילה לו את מקום מחבוא הכסף וחפצי-הערך שבביתו, כדי שיטול משם את מה שדרוש לו לקניה... והיהודי שמר את הדבר בליבו.

בני אדונים ומלכים אינם מתעלמים לרגע ממעמדם הרם. לגביהם, אין כל הבדל, בין אם מדובר בשעת הקימה, או עת ההליכה-לישון; גם בזמן שהם אוכלים ושותים, הולכים ברחוב, או משוחחים עם רעיהם - תמיד-תמיד מלכותם בידם.

כך צריכה להיות הנהגתו של כל יהודי ויהודי, בן למלכו, מלך מלכי המלכים. התורה דורשת מן האדם שלא יתעלם, באף אחת

מפעולותיו, מהעובדה שהוא בן-מלך, ויקדש ויפאר את שמו יתברך בכל צעדיו ותהלוכות-חייו.

וכך אכן רואים, שאלה המודעים למלכותם, ומשימים את ליבם לכך והם נמנים בדרך כלל על באי בית המדרש - מחשבים כראוי את כל צעדיהם ומעשיהם, ואם פעולה או הנהגה כלשהי נראית להם כמי שאינה עומדת בקנה אחד עם הוד-המלכות, הם פורשים ממנה, גם אם פרישה זו לא תיחשב בעיני הקהל כרציונלית.

כשם שהקב"ה מקיים את עם ישראל על פי חוקים על-טבעיים, כך גם עם ישראל עצמו מתנהג שלא על פי הרציונל האנושי.

רק דבר אחד עומד תמיד לנגד עיניהם: האם המעשה שאני מתכוון לעשות מתאים לבן-מלך, אם לאו.

האנשים נרטבו פעמיים...

עמדתי פעם בכינוס, ומזג האוויר היה גשום מאוד. מסביבי עמדו המוני-המוני אנשים, שהגיעו אף הם והצטופפו האחד ליד רעהו. והנה, אחד המשתתפים שהיה נראה כבן-ישיבה מופלג, פתח את מטרייתו, כדי שבגדיו לא ירטבו.

אבל מה קרה עכשיו? - הוא אמנם ניצל מן הרטיבות, אבל אלה שעמדו לידו נרטבו פעמיים... גם בגלל הגשם שירד עליהם, וגם בגלל הטיפות שנטפו מהמטריה הישר על בגדיהם.

הבחור שפתח את המטריה שאל אותי, האם מותר לו להמשיך ולעמוד כך עם המטריה, או שעליו לסוגרה, כדי שלא להרטיב את חבריו?

השבתי לו מה שהשבתי, אבל מעצם העלאתה של השאלה, אפשר ללמוד מי הוא עם ישראל, ועד כמה הנהגותיו אינן על פי 'חוקי העמים'. שכן, אם היה קורה דבר כזה אצל אנשים שאינם מונהגים על פי התורה, האם הם היו באים ושואלים שאלות כאלה?...

החסד שעושים בבית ובגן-הילדים

נספר כאן מעשה נוסף על יהודי, שהתנהג כבן-מלך, וביקש לדעת כיצד לפאר את שמו של השי"ת, גם בדבר הנחשב לכאורה כמוצר גשמי לחלוטין.

הגיע אלינו יהודי עשיר, המנצל כל רגע מזמנו הפנוי ללימוד תורה, וסיפר שכאשר בנה לעצמו דירה חדשה, ונטע ליד הדירה גינה עם עצי פרי ושיחי-נוי, החליט הקבלן שעבד במקום לשלב בגינה גם כמה נדנדות, המשמשות למשחק לילדים.

"אני אישית לא ביקשתי זאת ממנו", סיפר השואל, "אבל בדיעבד לאחר שהנדנדות כבר מותקנות בגינה, רציתי לשאול האם ניתן לעשות בהן דבר-מה, שיש בו משום קידוש השם וקיום רצונו בעולם?..."

אה, איזו שאלה של בן-מלך! שאלה של איש-אצולה המעוניין לנצל כל חפץ שבעולם כדי לכבד את מלכו!

השבנו לו מתוך דברים שאמר מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, והובאו ב'דרכי החיזוק': התרגלנו משום-מה לחשוב שמצוות מקיימים רק בבית הכנסת, או בזמנים מיוחדים, אבל מרן

שהתחילו ללמוד חומש. האויר היה ספוג וגדוש באמונה. גם דיבור על המושגים גן-עדן וגיהנום, ועל שכר ועונש - הילדים הקטנים שמעו את המושגים הללו כבר בגיל קטן מאד, ואף אחד לא חשב שיכנסו לדיכאון...

"גם הילד הקטן ידע כבר שיש גן-עדן ויש גהינום, יש מצוות ויש עבירות. וידע היטב שעל מצוה יש גן-עדן ועל עבירה יש גהינום. ואפילו היו ממחישים לנו את הגהינום, ואת האש הלוהטת הנמצאת שם. וכאמור, הדבר לא גרם לעצבות, ולא גרם לנו להחזיק עצמנו כרשעים, חלילה. כי המחישו לפנינו גם את שכר התורה והמצוות, וחזרו שוב ושוב על כך שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, ולכן ידיעת העונשים רק הוסיפה יראת שמים ולא גרמה לעצבות!".

באמצעות החינוך שהוא מעניק לילדיו, עשוי כל יהודי להיחשב כ'מזכה הרבים' בביתו. אפילו גננת בגן-הילדים, מלבד החסד שהיא עושה בזה, ששומרת ומשגיחה על הילדים, וזה חסד עם ההורים, וגם חסד עם הילדים, שיהיו שמורים, בנוסף לכך - הגננת הרי אומרת עם הילדים 'מודה אני', פסוקי 'שמע ישראל' וברכת המזון, ומדברת איתם על ענייני האמונה, וזה זיכוי הרבים גדול.

הדיוק של מרן הגרא"ל שטיינמן

לפי הדברים הללו, אמרתי לאדם שהתקינו לו נדנודות בחצרו, שגם הוא יכול ללכת בדרך זו ולהשתמש במתקני-המשחק הללו כדי לעודד את הילדים/הנכדים ללמוד טוב יותר.

"תקבע עם כל ילד שאם הוא נבחן אצלך במשניות, הנדנדה תעמוד לרשותו למשך רבע שעה, וכיו"ב; ואולי אפילו אתה-עצמך תשחק איתו, כדי להוכיח לו עד כמה חשוב לימוד התורה בעיניך!".

היהודי לא הסתפק בכך, ושאל מה הוא יכול לעשות בדירתו המפוארת. והשבנו לו על פי דבריו של מרן הגרא"ל שטיינמן בספרו 'אילת השחר' על התורה:

על הפסוק בפרשת 'בשלח' 'זה קלי ואנווהו', מביא ראש הישיבה את דברי רש"י במסכת בבא קמא (ט' ב') האומר שקיום הפסוק הזה הוא באמצעות טלית נאה, ציצית נאה וכו'. ולכאורה, הרי הציצית היא המצוה, ולא הטלית, ומדוע מוזכרת כאן גם הטלית?

ואפשר לדייק מכך, אומר הגרא"ל, שגם עשיית תשמיש-מצוה הוא חלק מהמצוה, ולכן צריך לעשות גם טלית נאה. ולפי זה, ממשיך מרן וכותב: מי שיבנה בית נאה, וכוונתו בכך תהיה כדי שהמזווה תהיה מונחת בבית נאה, יש לו שכר!

"אז הנה גם לך יש אפשרות כזו", אמרנו לשואל; "תכוון שהבית המואר נבנה על-מנת לקבוע בו מזווה נאה, ואז תקבל על כך שכר, כפי שכותב מרן זצ"ל".

(לקט מתוך הספר 'מצוות בשמחה', בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

רבי גרשון שליט"א כותב, שכל אדם שיש לו משפחה, אזי כאשר הוא עוסק בצרכי המשפחה, הרי הוא עוסק במצוה, דהיינו מצוה של חסד עם אהבת הבריות!

מי שדואג לבני משפחתו, טורח בשבילם, ועמל לפרנסם ולמלא כל צרכיהם, מתעטר בכך בזכויות מרובות של חסד. זה קורה הרבה בהווה היומיומית שלנו, ואין אנחנו משימים ליבנו לכך, וחבל.

מפרט מרן הגר"ג: האבא והאמא מחנכים את ילדיהם, ומזכים אותם בזכויות רוחניות עצומות, ולדוגמא: כשהילד מתחיל לדבר מלמדים אותו לומר "תורה ציוה לנו משה", ופסוק ראשון של 'שמע', וכן מלמדים אותו לומר "מודה אני" ושאר דברי קדושה.

ואף על פי שהוא עדין קטן מאד, ובקושי התחיל לדבר, ועדיין אינו מבין פירוש המילים, רק יודע לבטא אותם בפיו, כבר מלמדים אותו שיידע לומר בבוקר 'מודה אני', וילך לישון עם פסוקי 'שמע ישראל'. וכל זה הוא בבחינת חסד!

ומעשה שהיה בחוץ לארץ אחרי השואה, שהיו הרבה ילדים יהודים שהוריהם ידעו שהם עתידים להילקח להשמדה, וביקשו להציל את הילדים, ומסרו אותם לגויים כדי שיגדלו אותם. כשנגמרה המלחמה היו מקומות שהחזיקו ילדים יהודים וגויים ביחד, ולא ידעו להכיר מיהו יהודי ומיהו גוי.

מרן הרב מפוניבז' זצ"ל, התעסק בהצלת הילדים וכאשר נכנס פעם לאחד המקומות הללו, ורצה לבדוק מי הוא יהודי אמר בפני הילדים את הפסוק: "שמע ישראל השם אלקינו השם אחד". מיד ניגשו אליו כמה ילדים שנזכרו במילים אלו ששמעו בילדותם, וכך הצילום.

ומי הביא לכך שהילדים זכרו את פסוק "שמע ישראל", ובשל כך ניצלו מגזירת-שמד? - ההורים שגידלו אותם!

לא נכנסו לדיכאון...

כשהילד גדל, והוא שומע את השפה שמדברים בבית, ויודע שעל כל דבר אומרים "אם ירצה השם" ו"בעזרת השם". הוא שומע את הוריו מדברים כך, וזו אכן השפה המדוברת בבית יהודי, וכך צריך להיות; שלא לומר 'אני אעשה' או 'אני אלך' וכו', אלא הכל אם ירצה השם ובעזרת השם - בזה משפיעים על הילד כבר בגיל קטן מאד חינוך של אמונה, שהכל בהשגחה וברצון השם!

"וזכורני" - מספר מרן ראש הישיבה שליט"א - "שעוד מימי ילדותי, כשהייתי קטן מאד, אמי ע"ה היתה מספרת לנו על עקדת יצחק, והיה שיר באידיש שתיאר את העקדה, ואמא שרה לנו את המילים עם מנגינה. כך נכנסה בלבנו מסירות הנפש שהיתה בעקידה. כמו-כן סיפרה לנו על נסיונותיו של אברהם אבינו, ועל הצלתו מכבשן האש, ועוד.

"בבית שלנו דיברו על זה עוד לפני שהילדים הלכו לחיידר, ולפני



רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

זכיתי להיות מבאי ביתו הקרובים של מרנא בבא סאלי ומקושר אליו מאוד. פעמים רבות זכיתי לראות אצלו מעשים מופלאים ביותר. באחת הפעמים זכיתי ותפס בבא סאלי את ידי וחפן אותה לאות זקנו כאות חביבות יתרה בהפטירו: "לא אשכחך לא בעולם הזה ולא בעולם הבא". אשרי ואשרי חלקי!

רבה של מגדל העמק הגאון רבי יצחק גרוסמן שליט"א על השיחה של הרבי מלעלוב והבבא סאלי צוק"ל



“וְעַבְרַתִּי בְּאַרְץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפְתִּי כָּל בְּכוֹר” (שמות יב, יב)

זכיתי להיות מבאי ביתו הקרובים של מרנא בבא סאלי ומקושר אליו מאוד. פעמים רבות זכיתי לראות אצלו מעשים מופלאים ביותר. באחת הפעמים זכיתי ותפס בבא סאלי את ידי וחפן אותה לאות זקנו כאות חביבות יתרה בהפטירו: "לא אשכחך לא בעולם הזה ולא בעולם הבא". אשרי ואשרי חלקי!

יודע אני נאמנה כי לא בזכותי הגעתי לקירוב אצל אותו קדוש וטהור. תולה אני זאת אך ורק בקשר העמוק והנפשי, ששרר בין בבא סאלי למורי ורבי, האדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצ"ל - קשר שילאו החוקרים למצוא את פשרו.

תחילתו של אותו קשר מופלא התרחש בשנת תשל"א, עת נסע הרבי מלעלוב עם קבוצת חסידים מבני ברק ירושלימה. ליד מוצא העלה מי מהחסידים את דבר הצדיק המופלא השוכן בדרום הארץ ושמור רבי ישראל אבוחצירא.

כשמוע הרבי מלעלוב את השם נדרך באחת: "הכרתי צדיק וקדוש מופלא בשם זה, שעלה ממרוקו וביקר בארצנו הקדושה בשנת תרצ"ג". עם זאת הרבי, שכל דבריו אמת, הסתייג ואמר כי יש לבדוק, ואולי אין זה אותו צדיק.

הרהר הרבי קלות ואז אמר: "ניתן לבדוק זאת בקלות, בזמנו רכש אצלי אותו צדיק קדוש את הש"ס של אבותי הקדושים וחתמת אבי הקדוש מתנוססת על גבי השער". היה בכך די לחסיד רבי יום טוב קרסניצסקי להדרים ולתהות על קנקנו של רבי ישראל אבוחצירא.

כששמע הבבא סאלי את דברי החסיד, הוציא מיד מהכוננית כרך מהש"ס העתיק, שרכש לפני שנים רבות מידי הרבי, והגיש אותו לידי החסיד המשתומם. ר' יום טוב נסע משם לרבי ואמר: "זה האישי. זה המלאך".

מיד שלח הרבי לומר לבבא סאלי כי בדעתו לבקרו, ובבא סאלי ביקש כי לא יבואו יותר ממנין אנשים. היה זה ביום ז' באדר תשל"א, עת יצא הרבי מלעלוב עם עשרה אנשים לביתו של בבא סאלי. זכיתי להיות אחד מן המנין.

קשה לבטא במילים פשוטות את הפגישה של שני הצדיקים. היה זה מעמד עילאי ונשגב שלא ראינו כמותו מיד כשנכנס הרבי לבית וראה את פני קודשו של בבא סאלי, בירך בשם ומלכות "שהחיינו" (היודעים עד כמה נזהר הרבי ונשמר מהגיית שם ה' לריק מבינים את המשמעות בכך). לא זו אף זו; הרבי אף נשק קלות בידיו של בבא סאלי - דבר שמעולם לא עשה כן; ויודע אני ועד שהיה מנשק רק מזוזה וספר תורה!

בבא סאלי הושיב את הרבי על כורסה בראש השולחן. הרבי בחר להצטופף כדי לא לתפוס מקום, אבל בבא סאלי השיב לעומתו באהבה בלשון חז"ל (בבא מציעא פד, א): "אהבה דוחקת את הבשר". הרבי נענה בלשון קודשו: "פירוש הבשר, הבשריות, החומריות".

בהזדמנות זו הפטיר בבא סאלי: "עפר אני תחת רגליך". אף הרבי כינה את בבא סאלי בשם "רבי", והביא עמו בקבוק יין כמנהג חסידים להעמיד לפני רבותיהם. שתו "לחיים" ונטלו ידיים לסעודה. מבעוד יום ציווה בבא סאלי לשחוט כבש לכבוד האורח. כשהביאו את מנת הבשר אמר הרבי לחסידים לאכול, אבל הוא הרבי עצמו, כדרכו בקודש, מתנזר מאכילת בשר. לאחד מבניו האדמו"רים אמר הרבי: "אין בודקין מן המזבח ומלמעלה".

בכריכה רכה ועל גבי נייר איכותי, את כל המשנה ברורה מתחילת ועד סופה, עם ה'ביאורים ומוספים'.
כחלק מהפקת לקחי העבר, נערכים ב'דרשו' לביקוש עצום, ועם השלמת הדפסתה של המהדורה הראשונה תרד לדפוס המהדורה השנייה, על מנת לעמוד בקצב הצפוי עם תחילת מחזור הלימוד השלישי של 'הדף היומי בהלכה'.

עדכונים שוטפים בקו השיעורים

לרגל ההתעניינות הרבה בציבור אודות סיומי 'הדף היומי בהלכה' שיתקיימו בעז"ה על ידי 'דרשו' בארץ ובעולם, הוקצתה ב'קו השיעורים' של 'דרשו' שלוחה ייעודית לעדכונים בענייני הסיומים, מסע הרבנים לראדין ולווילנא לתפילה ותחנונים עבור המצטרפים החדשים והלומדים הוותיקים ועוד. כל העדכונים מופיעים בקו שמספרו 077-2222666 או 4992*, בשלוחה 42.
נציין כי במלאת שמונה שנים לפעילות קו השיעורים של 'דרשו', מתבצע בימים אלו שדרוג נוסף של הקו, נוספו שיעורים של הגאון רבי אריה זילברשטיין ב'קניין שביעית', וכן מתבצעת עבודה על שדרוג הקו והאופציות העומדות לרשות המאזינים.

מתגברים את הקווים

לקראת הסיום הגדול ההולך ומתקרב בצעדי ענק, נערכו במשרדי 'דרשו' מראש' עם תגבור משמעותי של הקווים במוקד הטלפוני. ב'דרשו' מקפידים באופן עקבי, להשיב לכל פניה במהירות רבה ככל האפשר, ורואים בכך חשיבות גדולה. הנהלת דרשו משקיעה כוחות ומשאבים רבים בשירות לנבחנים, כדי לכבד את התורה ולומדיה בכל דרך אפשרית.
על מנת שהשירות האיכותי לא ייפגע למרות העומס הצפוי על הקווים, גויסו מראש עובדים נוספים והוקם מוקד טלפוני חדש ונרחב, שמטפל בפניות המגיעות מהשעה 8:00 בבוקר ועד השעה 22:00 בלילה, כשלקראת הסיום ותחילת המחזור הבא הוארכו השעות ותוגברו הקווים עוד יותר, כדי לתת מענה לכל פונה כמעט בכל שעות היממה. לביירוים, הרשמה וקבלת מידע הנכם מוזמנים לפנות ל-02-560-9000.

מייבאים נייר כדי לעמוד בקצב

עשרות טונות של נייר יובאו לארץ בשבועות ובחודשים האחרונים, במספר משלוחים שונים, על מנת לעמוד בקצב ההדפסה הנדרש של 'דרשו', לקראת הסיום הגדול. מדובר בנייר שמיועד להדפסת חוברת הלימוד במשנה ברורה של החודש הראשון במחזור החדש של 'הדף היומי בהלכה', שתחולק לכל אחד ממשתפי הסיומים בארץ ובעולם, וכן הדפסת חוברות וספרי שי שיחולקו למשתתפים.
ב'דרשו' מציינים כי נתון זה אינו כולל את הנייר הנדרש להדפסת הסטים של המשנה ברורה, הן הסטים של הספרים בכריכה קשה, והן אלו של הספרים בכריכה רכה.
"בימים כתיקונם אפשר היה להסתדר עם ההיצע שנמצא בארץ", מסבירים ב'דרשו', "אבל מאז משבר הקורונה יש מחסור גדול בנייר, ובתנבלה העולמית ולכן בתי הדפוס לא יכלו לעמוד בקצב הנדרש, ונאלצנו להביא נייר בכמה משלוחים ולפזר את ההדפסות בכמה בתי דפוס שונים המדפיסים עבורנו את החומרים הנדרשים".

חדש מבית 'דרשו' סדרת ספרים בכריכה רכה

לכבוד התחלת המחזור החדש של 'הדף היומי בהלכה', משיק 'דרשו' סדרת ספרים בכריכה רכה שצפוי לכבוש את לב הציבור: סטים מלאים של משנה ברורה בכריכה רכה, במהדורה גדולה ובמהדורת כיס, וכן ספר חפץ חיים במהדורת כיס רכה.
במחזור הראשון של 'הדף היומי בהלכה' הוציא 'דרשו' את ה'משנה ברורה במהדורת דרשו' עם 'ביאורים ומוספים', ספר שכבש בסערה את עולם התורה, והפך לנכס צאן ברזל בעולם היהודי כולו.
במחזור השני שמתקרב בימים אלו לסיומו הדפיס 'דרשו' לפי קצב ההתקדמות גם חוברות משנה ברורה בכריכה רכה, בשני פורמטים מקבילים: פורמט כיס ופורמט גדול יותר.
כעת, לקראת תחילתו של המחזור השלישי, מדפיס 'דרשו' סטים שלמים ואחידים בפורמט כיס ובפורמט רגיל,

חדש מבית 'דרשו': סטים מלאים של משנה ברורה בכריכה רכה, במהדורה גדולה ובמהדורת כיס

בימים אלו נשלמת הדפסתם של אלפי סטים בכריכה רכה. המהדורות הבאות גם הן כבר בדרך למכבש הדפוס



המתקרב בשבועות אלו, החל 'דרשו' להדפיס את ה'משנה ברורה' עם הביאורים ומוספים, בחוברות בעלות כריכה רכה, בפורמט רגיל ובפורמט כיס. ואכן הביקוש גדול מאוד.

כעת, לקראת תחילת המחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה' ולנוכח הביקוש הצפוי, שאת אותותיו כבר ניתן לראות בימים אלו, נערך 'דרשו' מבעוד מועד עם הדפסה של אלפי סטים בכריכה רכה, הן בפורמט הגדול והן בפורמט כיס, כך שבאירועי הסיום כבר יוצעו למכירה הסטים החדשים בכריכה הרכה, לתועלת הלומדים שיוכלו לקנותם בקלות וללא מאמץ.

מעניין לציין, שלנוכח הכמות האדירה של הספרים והחוברות מסוגים שונים שמבקש 'דרשו' להדפיס לכבוד הסיום, לא הצליחה הנהלת הארגון למצוא אפילו בית דפוס אחד, שייאות לקבל על עצמו את המשימה, ולהתחייב ללוח זמנים הגיוני, על מנת שהחומר כולו יהיה מודפס לפני אירועי הסיום, כדי שניתן יהיה לשלוח חלקים נכבדים ממנו לרחבי העולם, בהתאם לביקוש.

בשל כך, נאלצה הנהלת 'דרשו' לחלק את המשימה בין שלושה בתי דפוס שונים, כשהאחד מדפיס מהדורה של אלפי סטים בכריכה קשה, השני אלפי סטים בכריכה רכה, זאת בנוסף לשאר ספרי 'דרשו' המודפסים באופן תדיר: חומשי 'דרשו', 'דרש דוד' על התורה ומועדים, 'דרש דוד' על מסכת אבות, 'ספר המפתח' ל'משנה ברורה', 'מועד לדוד' על מועדים, סטים של 'לקראת שבת', חמישה כרכים, ועוד ועוד.

מאז החל המחזור הראשון של 'הדף היומי בהלכה' מבית 'דרשו' לפני כעשור וחצי, החל הארגון להוציא לאור בהתאם ולפי קצב הלימוד של המחזור הראשון, את החיבור הנפלא 'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו', עם 'ביאורים ומוספים', שמודפסים בעמודים המקבילים לעמודי המשנה ברורה.

החיבור המיוחד הפך לנכס צאן ברזל בכל רחבי העולם היהודי. הוא זכה לעלות על שולחנם של מלכים, מאן מלכי רבנו, והתקבל בחדווה וביקר על ידי כל קהילות הקודש, עד שהפכו ספרי 'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו', לספרי ההלכה הנפוצים ביותר בעולם כולו, ואין בית כנסת שבו אין לפחות סט אחד של ה'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו', כמו גם בבתים רבים, גם בהם זוכה החיבור המיוחד הזה למקום של כבוד בארון הספרים.

הייחודיות של ה'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו', היא העובדה שה'ביאורים ומוספים' מנגיש את ההלכה להתמודדויות של הדור הנוכחי, מבלי לנגוע בלשונו הזהב של קודש הקודשים מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א, אשר כל דבריו נכתבו כיוצאים מלשכת הגזית, כפי שהעיד עליו מרן ה'חזון איש' זצ"ל. זאת, על ידי הצבת פסקיהם של מרנן גדולי הפוסקים בדור הנוכחי ובדורות האחרונים, בתשובות שכתבו והוראות שהורו בענייני ההלכה, ושיבוצם בסמיכות להלכות המקבילות ב'משנה ברורה', מה שמדגיש את החלק המעשי של הלימוד, ומסייע מאוד בהבנת הדברים.

עם סיום מחזור הלימודים השני של 'הדף היומי בהלכה',

"זה מעל ומעבר למה שציפינו! יש השתוקקות אדירה בעולם היהודי כולו, לחיבור ללימוד הלכה יומי"

הרב נתן וינגרטון, מנהל מחלקת שיעורי 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו': "מדובר בהתעוררות מרגשת מאוד, שמלמדת על עומק החיבור בעולם היהודי כולו ל'דף היומי בהלכה' • העליה בכמות המבקשים לפתוח שיעורים, מצטרפת לזינוק הדרמטי בכמות הנבחרים במסלולי 'דרשו' השונים



"התופעה הזו חוצה יבשות! אנחנו רואים את כמות הלומדים והמבקשים להצטרף ללימוד בכל מקום בעולם היהודי, וזאת בנוסף לריכוזים היהודיים הגדולים בעולם. אם זה במדינות דרום אמריקה, במרוקו, וגם במדינות עם נוכחות יהודית דלה במזרח אירופה. מבחינת יהודים רבים, זה הדרך שלהם להיות מחוברים ליידישקייט. להיות מחוברים ליהדות באמת. ההבנה היא שהלימוד כיצד יהודי צריך להתנהג, היא הבסיס לכל היתר. גם בפעם שעברה, לקראת התחלת המחזור השני, ראינו עליה בכמות המצטרפים והמבקשים למסור שיעורים, אבל הפעם זה מעל ומעבר למה שציפינו", מוסיף הרב וינגרטון. "מדובר בהתעוררות מרגשת מאוד, שמלמדת על עומק החיבור בעולם היהודי כולו ל'דף היומי בהלכה', כאשר ההבנה היא, שיהודי ירא שמיים חייב שיהיו לו ידיעות מבוססות באורחות חיים. המשנ"ב של 'דרשו' עם ההוספות והביאורים, מהווה ספר בסיס ללומדים משנ"ב בעולם היהודי כולו, וללא כל ספק, הוא חלק מהסיבה שיהודים רבים שמחים כ"כ להצטרף ללימוד בקביעות".

כזכור, רק בשבוע שעבר נחשפו הנתונים של 'דרשו', המלמדים על זינוק דרמטי בכמות הנבחרים במסלולים השונים של הארגון. לפי הנתונים שנחשפו, נוספו אלפי נבחרים נוספים בדף היומי בבלי, בדף היומי בהלכה ובתכנית 'קנין שביעית' - תוכנית הדגל בסוגיות השמיטה מבית 'דרשו', של מרן שר התורה, בשיתוף מכון 'שיח אמונה' ללימוד הלכות שמיטה. פניות להקמת שיעורים, ניתן לשלוח לכתובת המייל: dirshu@dirshuglobal.org ולכתוב בשורת הנושא 'שיעור חדש', או להתקשר לטלפון שמספרו: 0527110206.

העולם היהודי נרגש לקראת התחלת המחזור השלישי ב'דף היומי בהלכה', שיחול בע"ה בי"ט אדר, ובנציגיגויות 'דרשו' ב-26 מדינות ברחבי תבל, מתקבלות בשבועות האחרונים פניות רבות של יהודים המבקשים להקים שיעורי הלכה קבועים, ולהצטרף ללגיונו של מלך, למשפחת הלומדים בקביעות, דבר ה' זו הלכה, ורוכשים ידיעות נרחבות באורח חיים של איש יהודי הלכה למעשה.

גם ערב הסיום במחזור השני ב'דף היומי בהלכה', לפני שש שנים, בארגון 'דרשו' קיבלו פניות רבות לפתיחת עוד ועוד שיעורים, אולם הפעם בארגון 'דרשו' מדווחים על עליה משמעותית, שמבשרת על הצימאון האדיר של יראים בכל העולם, להתחבר ללימוד ההלכה היומי שנוסד ע"י מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א וזצוק"ל. בהתבטאויות רבות קבעו גדולי ישראל, כי הלימוד הזה הוא ההבטחה לכך שיהודי יוכל לאמץ באופן מלא אורחות חיים מלאים, כפי שיהודי צריך לחיות בעולם הזה, לטוב לו כל הימים.

"יש כאן התרחשות שמקיפה את העולם היהודי כולו, וככל שאנחנו מסיימים עוד מחזור, התופעה רק מתגברת", אומר הרב נתן וינגרטון, מנהל מחלקת שיעורי 'הדף היומי בהלכה' של 'דרשו'. 'החיבור של הציבור ללימוד הלכה הולך ומתחזק. אם בעבר היה מקובל בעם ישראל, רק סדר הלימוד של הדף היומי בבלי, שאותו למדו בעיקר בעלי הבתים, כיום ה'דף היומי בהלכה' מקיף את כלל עם ישראל, מציבור האברכים והבחורים, ועד בעלי הבתים וכו', מה שממחיש את הצימאון הגדול לחיבור קבוע ללימוד הלכה.

איך נראה מבחן של 'דרשו'

לנוכח הפניות והשאלות הרבות המתקבלות במוקד 'דרשו' עם הצטרפות אלפי נבחנים חדשים לרגל לימוד מסכת מגילה והמסכתות הקטנות הנלמדות בימים אלו במסגרת ה'דף היומי', אנו מביאים בפניכם הסבר מפורט ומומחש, שסייע לכם לגשת למבחן בקלות רבה יותר • ניתן לגשת לכל נקודת מבחן ברחבי הארץ ללא תיאום מראש, למידע על מקום ומועד המבחנים בסמוך אליכם חפשו בעמדות נדרים פלוס בבתי הכנסת או התקשרו למוקד דרשו 02-5609000

כמה זמן ניתן למבחן
הזמנים משתנים בכל מקום מבחן אך באופן כללי נעים סביב שעתיים.

כמה שאלות יש במבחן?
במבחן יש 30 שאלות, נא כתבו את התשובות באופן מלא רהוט וברור. המבחן בגמרא אינו מבחן אמריקאי.

האם אפשר להסתכל בתוך הגמרא?
המבחן בגמרות סגורות, חל איסור מוחלט לשוחח עם אחרים בכל דרך שהיא וכן אין לעיין בשעת המבחן בסיכומים או באמצעי עזר אחרים.

איך נקבע הציון?
במקביל להכנת השאלות למבחן מכינים כתבי השאלות גם לוח ציונים, וקובעים כמה אחוז שווה כל תשובה. יש שאלות עם פרטים רבים ויש שאלות פשוטות יותר, וכמובן ששאלה מורכבת שווה יותר אחוזים בציון מתשובה פשוטה שיש בה רק פרט אחד.

הציון
תוכלו לקבל מידע על הציון שלכם במוקד הציונים במספר 02-5609000 שלושה ו בהקשת מספר זהות. הציונים מתפרסמים במוקד כשבוע וחצי לאחר עריכת המבחן



מבחן
כך נראה מבחן של 'דרשו' מוגש בזאת לטובות אלפי המצטרפים החדשים לרגל לימוד מסכת מגילה וסדרת המסכתות הקטנות הנלמדות בימים אלו במסגרת ה'דף היומי'

מס' קוד
אם עדיין לא נרשמתם במשרדי דרשו ואין ברשותכם קוד, גשו בבקשה לאחראי 'דרשו' במקום המבחן שלכם ובקשו ממנו טופס הרשמה לנבחן חדש, מלאו את הטופס והגישו אותו לאחראי בתום המבחן, את הקוד שלכם תקבלו לאחר כשבוע ימים. התקשרו למוקד 'דרשו' 02-5609000 ולאחר מכן לחצו כוכבית, בהקשת מספר זהות תקבלו מענה אוטומטי עם מס' הקוד שלכם, שישימש אתכם לכל סוגי המבחנים של 'דרשו'. אין צורך בקוד נפרד לכל מבחן, הקוד שלכם הינו כללי ומתאים לכל סוגי המבחנים

בסדרים
לימוד של יותר מחצי שעה בתוך סדרי הלימוד נחשב כלימוד בתוך הסדרים

תאריך לידה
נא מלאו תאריך מלא יום חודש ושנה, בעברי או למניינם

ת.ז.
חובה למלא את מספר הזהות כמו את יתר הפרטים. כל פרט חשוב מאוד להתנהלות המקצועית שלנו ומאפשר לנו לתת לכם שרות טוב יותר.

מסלול א'
מבחן על החומר הנלמד הכולל בתוכו גמרא רש"י בלבד. במלגה מלאה ללומדי הדף מחוץ לסדרי א' וב' ובחצי מלגה ללומדים במהלך הסדר.

מסלול ב'
מבחן על החומר הנלמד הכולל בתוכו גמרא רש"י ותוס'. המלגה מלאה גם ללומדי הדף בסדרי א' או ב'.

(ראש השנה ז' - תענית יב')
מסכת ראש השנה

1. ריאמר הנה אנכי כורת ברית וגו', איון ברית.
2. מרדכי אין השלוחין יוצאין על המור וטבת ספני התענית, ומרדכי בטי"ב יוצאין, (גמ' קריש"י)
3. מרדכי ב' תשרי אסור בתענית, ומרדכי אין לומר משום דהוא אחר ר"ח או משום דהוא לפני יום שנהרג בו גדליה (באופן הבית שהוא יריש).

מסלול א' מלבד

1. יום טוב דרב"ה אסורים בתענית בין לפניו ובין אחריו. באיון תענית מותרין, (תוס')

חשובות מבחן 28
ראש השנה ז' - תענית יב'

מסכת ראש השנה

1. ברית כותה לייב מרות שחיות חיות וריקם.
2. עשרה סבת ירי' במתח איום חובה אלא רשות (בזמן שאין גזרת מלכות) משא"כ ל"ב הוה חובה (שהופללו בו צרות).
3. משום דהוא לפני ירי' עששו ממתח שביטלו הכותה ה' בשטרות, (משום אחר ר"ח לא נזיר דאורייתא לא כפי חזוק, וכן יום שנהרג בו גדליה דהוא דבר קבלה דעו כדאורייתא.
4. תשעה באב (בתוס' קריובין כ' וכל תענית חובה מותרין).
5. או אם תמולד אחר חצות ואומרים שראה סמך לשיעוריה, או אם אומרים שראה את השנה בתוך ל"ד שעות.
6. עיקר הטעם משום המועדות, ואין לומר משום שלוחין דהא יציאת שלוחין נופיה לא דחי שבת.
7. בראו בשלשים משום דחיישינן דלא ממכיל ולא מקיש, ובשלשים ואחד גזרו אסור שלשים.
8. גזלן דאורייתא פסול גזלן דרב"הים כשר.
9. משום ביטול מלאכה לעם שני ימים.
10. בולט אסור שוקק מותר.
11. או דכי איכא שאר פרצופין עם אדם שרי טפי, או נפקים אם מצא גזרת אדם דאסור להשלים ל"ד פרצופין.
12. אינו יכול, דאין לך מומחה משה ואמר ליה תב"ה עד דאיכא אורחן בתוך.

כך תוכלו לבדוק אם עניתם נכונה
עם סיום המבחן גשו לאחראי למסירת המבחן ובקשו ממנו דף תשובות שנכתבו ע"י רבנים ת"ח, בעיונכם בדף התשובות תוכלו לקבל כיוון האם עניתם נכונה על השאלות שלכם, כך תוכלו להעריך במשוער מה יהיה ציונכם.

סיפר לי הגאון רבי שמואל צ'ציק שליט"א, שפעם כשעבר עם אביו הגאון הצדיק רבי ועלויל צ'ציק זצ"ל על יד בית המדרש ביאלא הישן, שבמעלה רחוב 'יוסף בן מתתיהו', בקצה שכונת גאולה דפעה"ק, אמר לו אביו: "הבה ניכנס פנימה ואראה לך יהודים היושבים ולומדים 'תורה לשמה'!" נכנסו פנימה...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על יגיעת התורה בימי השובבי"ם



"עד מתי מאנת לענת מפני שלח עמי ויעבדני" (שמות י', ג')

בספר הקדוש 'תולדות אדם' (לימי השובבי"ם ת"ת) פרש הפסוק על דרך הרמז, בנוגע לימי השובבי"ם המקודשים הללו. דהנה ידוע מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, שבימינו אין להרבות בתעניות, בסיגופי השובבי"ם ובגלגולי השלג כבימים קדמונים, רק יותר ראוי שתבוא התענית מתוך שאינו מתאוה לאכול, מרוב התענוג בתורה ובמצוות. כי עיקר התענית הוא ההכנעה, להכניע את כח הגוף, חומר העכור, לבל המשיך אותו אחר תאוותו.

הוא שהכתוב רומז: "עד מתי מאנת לענת [ותרגם אונקלוס: 'לאיתכנעא'] מפני" - מפני דוקא, מה לכם התענית להכניע אתכם, למה אין אתם מכניעים 'מפני', מפני תורת וקדושת. כי תענית כזו, שאינו מתאוה לאכול מחמת עבודה, היא התענית הישרה.

לפנינו כמה סיפורים נפלאים בטיב יגיעת התורה, שהיא העבודה הנעלה בימים אלו!

ממני, וככל שהתייגעתי בכל כוחי ליישב דברי התוספות, לא הצלחתי להלום דברים על בוריים.

"אך התעקשתי בדבר, והחלטתי במידת עקשנות דקדושה, שאיני עוזב זה התוספות עד שיתיישבו הדברים היטב בליבי! התיישבתי אפוא ולמדתי מתחילה את כל דברי התוספות, ושוב חזרתי עליהם, עוד פעם ועוד פעם, מתחילה ועד סוף, כך כמה עשרות פעמים ללא גוזמא! עד שלשון התוספות כולו נעשה שגור על לשוני בעל פה, ועדין נפלאה ממני הבנתם, והקושיא לא התיישבה!

"בראותי כי כן, יצאתי מבית המדרש הישר לעבר בית החיים העתיק שבוילנא, שם השתטחתי על ציון קדשו של הגאון החסיד, הגר"א מוילנא זצוק"ל זכותו יגן עלינו, תכף פרצתי בבכיות נוראות שיפתח השם יתברך את עיני הסתומות, להאיר את דברי התוספות בפני, כך בכיתי שם שעה ארוכה, עד שמרוב עיפות נרדמתי במקום.

"תכף כשהתעוררתי חזרתי לבית המדרש, פתחתי את הגמרא והתחלתי שוב בלימוד הסוגיא מתחילתה, כשהגעתי לדברי התוספות הללו, פתאום נפתחו 'שערי תוספות' בפני, ודבריהם הקדושים התיישבו בלבי במתיקות ובערבות נפלאה!

"לפיכך אל תתפלא שתכף כשהצגת את קושיתך, שנית מיד את פרקי והסברתי לך ישוב דברי התוספות על מכוונם..."

למדן ותיק אחד בא לפני הגאון המפורסם רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, גאב"ד אנטוורפן יצ"ו, בקושיא מסובכת בהבנת דברי התוספות, באחת מן המסכתות הקשות שבש"ס, שהתחבט בה רבות, וכבר שאל כמה לומדים מופלגים ולא העלו תשובה הגונה.

חיך רבי חיים למשמע הקושיא, ותכף על אתר ענה תרוץ גאוני ישר והגון, ויישב כל ההדורים באופן נפלא מתוק מדבש!

התפלא אותו תלמיד חכם על גאונות מבריקה שכזו, ועל תרוץ שנשלף מיד במקום! בעיקר תמה לפשר בת השחוק הנסוכה על פני הגאון, כל אותה עת שפרש לפניו את תשובתו.

כשסיים רבי חיים להרצות את תרוצו, ונהרו פני למדן, לא יכול היה לכלוא את פליאתו, ושאל את הרב: "לשמחה מה זו עושה? הלא אין זו פעם ראשונה שמציע אני את קושייתי בפני הרב, ולא ראיתי שמחה כזו לפני?"

- "אספר לך טיב עובדה זעירא", אמר הרב בתשובה: "בצעירותי גרתי תקופה מסויימת בעיר וילנא הגדולה לאלוקים, ובלמודי שם הגעתי לדיבור שבתוספות שהצגת עתה בפני. נבוכתי מאד באותה קושיא ממש שהרצית אתה כאן. דברי התוספות גבהו

ומלוכלכות לרגליך, כובע ישן ומרופט על ראשך, מכנסים בלואים וטלואים; כשאתה עוטה על עצמך את אותו 'פעלץ' יקר והדור, הרי זה מראה מצחיק ביותר בהתאמה לשאר בגדיך!..."

"הנמשל מובן מאליו", סיים הרבי ר' זושא את 'מוסר ההשכל' הנוקב העולה.

המשנה בריש פאה (א,א) שאנו אומרים בכל בוקר, פותחת: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים" וכו'. ורק בסוף, לאחר הרשימה הארוכה מסיימת המשנה: "ותלמוד תורה כנגד כולם".

ללמדך, שאם הולך אדם דרכי ישרים, ומקיים את כל אותה רשימת מצוות שהקדימה המשנה והברייתא שם (שבת קכז.), הרי זו תורה מפוארת בכלי מפואר, תלמוד גדול שמביא לידי מעשה!

לא כן הדבר כשמתפללים הלומדים ב'לימוד' בלבד, וחושבים רק על מילוי כרסם העצמית בש"ס ופוסקים... ואין התורה מראה להם 'הוראה' למעשה, להזכירם את נותן התורה ב"ה, ואת התכלית הנרצית 'לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו', הרי נראית אותה תורה כמו הפעלץ הנאה על גופו של העני הנבזה...



סיפר לי הגאון רבי שמואל צ'צ'יק שליט"א, שפעם כשעבר עם אביו הגאון הצדיק רבי ועלויל צ'צ'יק זצ"ל על יד בית המדרש ביאלא הישן, שבמעלה רחוב 'יוסף בן מתתיהו', בקצה שכונת גאולה דפיעה"ק, אמר לו אביו: "הבה ניכנס פנימה ואראה לך יהודים היושבים ולומדים תורה לשמה!"

נכנסו פנימה, וראו לפניהם את החברותא הנודעת והמפורסמת: הגאון רבי שלמה אטיק זצ"ל שישב עם הגאון רבי זלמן בריזל זצ"ל, ועסקו יחדו בתורה באהבה רבה, באותו בית מדרש השקט שבציד הדרכים. "הנה לך דוגמא למופת של תורה לשמה!", שח האב לבנו, "אין השנים הללו מקבלים שום 'מילגה' על תלמודם, לא כבוד ולא כסף. וכל לימודם הוא רק 'על מנת שלא לקבל פרס'! תורה בטהרתה!"

כך חניך האב את בנו לגדלו לתלמוד תורה לשמה!

כשנתמנה הגאון רבי אברהם אטיק כריש מתיבתא, ונצרך למסור את שיעורו הראשון בישיבה, צמה אמו הצדקנית ע"ה כל אותו היום, וישבה כל העת עם ספר התהילים בדמעות שלישי...

לא פלא שצומחים 'גדולים' כאלה, מבית שכזה!



סיפר לי תלמיד חכם חשוב מפה עיר הקודש, הלא הוא מורנו הרב ר' אברהם ישעיהו פרקוביץ הי"ו, שהיתה לו חברותא קבועה עם הגאון הצדיק רבי אברהם אטיק זצ"ל. והיה מקפיד על סדרים של 'שש שעות רצופות'! לכל הפחות, ולרוב היו לומדים משעה תשע בערב על שלוש לפנות בוקר!

כל זאת משום שקיבל מאביו הגאון הצדיק רבי שלמה זצ"ל, שרק לאחר לימוד של שש שעות רצופות ניתן להרגיש מתיקות וערבות התורה!

(מתוך 'טיב המעשיות')

דרכו בקודש של הרב הקדוש הרבי ר' זושא מאניפולי זצוק"ל, לסובב לפעמים בערי ישראל, ולעורר לב העם לתשובה. במקומות מסוימים כשראה איש ישראל הצריך לעזרה ולישועה, היה מיד נרתם לסייע בעדו בכל דרך. רבים נושעו על ידו ברוחניות ובגשמיות כידוע, ויצא שמו בכל הארץ כאחד מגדולי צדיקי הדור.

פעם ביקר בעיר אחת מלאה חכמים וסופרים, שדרכי החסידים לא מצאו חן בעיניהם... כפי שמצוי היה בימים ההם...

בעת שהותו של הרב ר' זושא בעיר, נודע לו על אחד מאחינו בני ישראל, יהודי פשוט שנקלע לצרה קשה רחמנא ליצלן, ונצרך לסכום עצום כדי לחלצו ממצוקתו.

יצא אפוא הצדיק תכף לעסק המצוה, להתרים את ישראל קדושים למצוה יקרה זו. אך היות והוא לא הכיר את עשירי המקום, נכנס אל בית המדרש, שם ישבו באותה עת אברכים מופלגים בעסק התורה בשקידה, וביקש אם יכול אחד האברכים להתלוות אליו בדרך מצוה, כדי להראות לו היכן גרים העשירים, ואצל מי ראוי להדפק בבקשת הצדקה. אולם אותם אברכים התחמקו ממנו בתרוץ שזהו 'ביטול תורה', ואין להם זמן ל'חסידישע מעשיות'...

אמר להם הרבי ר' זושא: "אם כן הבה אספרה לפניכם 'טיב מעשה' נאה, אחסידישע מעשה..."

בעיר אחת גר 'גביר' נכבד, יהודי עשיר מורם מעם, שבנסיעותיו הרבות לרגל עסקיו רכש לעצמו בעיר רחוקה 'פעלץ' (מעיל פרוה) יקר והדור במיוחד. כשהגיע לעירו ונכנס בשבת קודש לבית המדרש באותו פעלץ, כשהפרוה ההדורה גולשת בנעימות על כתפיו ועל אצילי ידיו, ניגשו אליו כולם והתפלאו על הפעלץ הנפלא והמכובד, שאלו על טיבו, מהיכן הוא מגיע, וכו', וברכוהו בכל לב בברכת 'תתחדש'.

מן הצד עמד שם אחד מעניי העיר, ובראותו את הכבוד הרב שרוחשים כולם לעשיר בשביל אותו 'פעלץ', התקנא בו מאד, ועל אתר גמלה החלטה בליבו: אינני גרוע מעשיר זה! אף אני אוכיח לכולם שהנני מסוגל להתלבש ב'פעלץ' הדור שכזה...

החל אפוא לאסוף פרוטה לפרוטה, קובץ על יד, הוא חסך מפיתו וממימיו, עד שלאחר ימים רבים של חיסכון הצליח לצבור סכום הגון הנצרך בשביל מעיל יקר זה. ותכף יצא בנסיעה מיוחדת לאותה עיר רחוקה שאמר הגביר, ורכש גם הוא לעצמו 'פעלץ' נאה והמהודר כמו שיש לעשיר...

בהגיעו לבית הכנסת הדור בלבוש ה'פעלץ' היוקרת, החלו הכל שוחקים ולועגים לו, מה לך עם 'פעלץ' שכזה! ומכל הצדדים הקניטוהו ועקצוהו. לא הבין העני מה רוצים ממנו? הוא שאל את חבריו לספסל: "אמרו נא, מדוע כשהעשיר במזרח הגיע לבית הכנסת ב'פעלץ' כזה, רחשו לו הכל כבוד ויקר, ואילו כשנכנסתי אני עם אותו 'פעלץ' בדיוק, צוחקים ממני?"

- "אינך מבין", הסבירו לו חבריו, "הבט נא במראהו של אותו גביר נכבד, ראה אלו נעלים יקרות ומצוחצחות נועל הוא... איזה כובע 'המבורג' חדש ונאה חבוש לראשו, הרי כולו אומר הוד והדר! כשהניח על עצמו את אותו 'פעלץ' נאה ויוקרת, הוסיף לו בזה חן וכבוד רב, לבוש עשיר על איש עשיר!"

"אבל אתה, עני ודלפון, ראה נא איך אתה נראה! נעלים קרועות

הרבנית ריישל קוטלר ע"ה, אשת חבר להגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת ליקווד, סיפרה כי כאשר ביקש אביה רבי אריה מלכיאל מרבי אלחנן וסרמן לשבת בראש השולחן, כראוי לכבוד תורתו, התנגד בכל תוקף ואמר: "שבת זהו זמן שאבא אמור לשבת בראש השולחן עם ילדיו, לא אקה מכם זאת בשום אופן!"

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א



לשוש ולשמוח על הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו, להתקדש ולהתרום ולהיות ראויים לאותה השראת השכינה.

וכיון שמבואר בזוהר, שכל אותה השראה היא בעבור געגועי הקדוש ברוך-הוא אל התורה הממושכנת בידי ישראל, אם כן, כמה יש לנו להתאמץ להגות בתורה ביותר באותם זמנים, כדי שנהיה ראויים לאותה השגחה מיוחדת מן החלונות, ונזכה לעשות לו נחת רוח כשיציץ עלינו מן החרכים, ויראה אותנו משתעשעים בתורתו.

אם אכן משכיל האדם לנצל את העיתות המסוגלות הללו כראוי, בתורה ובעבודת השם, הוא יכול להשיג השגות רמות באמונה ובאהבת השם, ולהעצים את הקשר הרוחני האיתן שלו עם בוראו.

מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, בעל ה'חזון יחזקאל', היה אומר בדרך מליצה על הפסוק שאמר משה לישראל בפרשת המן: "היום לא תמצאהו בשדה" (שמות טז, כה): "את רוממות וקדושת השבת לא תמצאו בשדה! כדי להרגיש את רוממות השבת ולחוש את קדושתה זקוקים להרבה עבודה של התקרבות לקדוש ברוך הוא".

הגאון רבי אברהם יצחק ליפקוביץ שליט"א, מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון', ספר על אביו, ראש הישיבה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, דבר נפלא:

רבי מיכל יהודה היה רגיל למסור שיעור בפני בעלי בתים ובחורים

את עצם גילוי השכינה לו זכינו במצרים אין לנו ביום יום, אולם ישנן עתים מיוחדות בשנה, בהן הקדוש ברוך הוא משרה את שכינתו בצורה רבה ונשגבה יותר. בהן הוא נותן לנו לחוש את חביבותו כלפי עם ישראל, ואלו עתות רצון להתקרב אליו, להאמין בו ולדבקה בו. דברים מלבבים, מרגשים ומרעישים בעוצמתם, הם דברי הזוהר הקדוש (פרשת בחקותי דף קיד עמוד ב), המגלמים את האהבה הגדולה והעצומה של הקדוש ברוך הוא כלפינו.

מבואר בזוהר הקדוש גילוי עצום, דברים נוראים ממש, על גודל האהבה והקרבה של הקדוש ברוך הוא אלינו, וכיצד געגועי העזים כלפינו הם לאין ערוך ושיעור. הוא חפץ בקרבתנו ושש להשגיח עלינו, כרחמי אב על בניו שהתרחקו מעל פניו. לצורך כך הוא מייחד עתות מיוחדים, את יום השבת ויום ראש חדש, בהם מתעוררים געגועי של הקדוש ברוך הוא וזכרוננו עולה לפניו לטובה. הוא יורד כדי להציץ עלינו מן החרכים ולהשרות שכינתו בתוכנו!

מפליא ביותר! אך אין ספק כי הדבר מהווה עבורנו גם 'מחייב' גדול. כי הנה ה'אור החיים' הקדוש כותב בכמה מקומות, כי לא תתכן השראת השכינה אלא בארץ ישראל; ובפרשת לך-לך הוא מוסיף, שלא רק שיבוא האדם לארץ ישראל ויראה אותה, אלא גם שהארץ תראה אותו. בכך באר את הפסוק שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו: "אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), "ראוי לך ואתה ראוי לה, ושיעור התקבה הוא, אראה אותך לה ואראה אותה לך. כי בלא זה אינם ראויים להשראת השכינה ולרב הצלחות".

מסתבר, כי אותה בחינה קיימת גם בהשראת השכינה היתרה הנמצאת בתוכנו בשבת קודש ובראש חודש. כשם שהשראת השכינה של ארץ ישראל קיימת רק על אדם שבא אליה בבחינה של 'אראך' - להראות את עצמו לה, שהמשמעות היא שמתנהג בהנהגה נאותה וקדושה הראויה לארץ ישראל, כך גם לא תתכן השראת השכינה על האדם בשבת וראש חודש, אם אינו מכין את עצמו כראוי לקראתה.

לכן מוטלת עלינו החובה לנהוג כלפי הקדוש ברוך הוא בפרט בימים אלו, כמים פנים לפנים, להיות מוכנים כראוי לעיתים בהן מתגברת 'קרבת אלוקים', ומתהדק הקשר הרוחני והעילאי שלנו עם בוראנו.

תמיד כשהתחילו לשוחח עמו, היה רבי אלחנן מפסיק את השיחה ואומר למסובים: "קודם כל נשוחח כעת עם הילדים, נשמע מה יש בפיהם לומר, אחר כך נשוחח בינינו..." בהטעימו: "שולחן השבת נועד במיוחד עבור הילדים!"...

לאוזני המבוגרים והצעירים כאחד. בהם גם עובדות והנהגות נפלאות מרבו ה'חפץ חיים', בנוסח שתאם לרמתם של הילדים.

בהזדמנות מסוימת הוסיפה על כך אחותה, הרבנית רייזל קוטלר ע"ה, אשת חבר להגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת ליקווד, כי כאשר ביקש אביה רבי אריה מלכיאל מרבי אלחנן לשבת בראש השולחן, כראוי לכבוד תורתו, התנגד בכל תוקף ואמר: "שבת זהו זמן שאבא אמור לשבת בראש השולחן עם ילדיו, לא אקח מכס זאת בשום אופן!"...

אותו רבי אלחנן, ראש הישיבה הגדול שהעמיד תלמידים לאלפים, מגדולי תלמידיו של ה'חפץ חיים', שגדולי התורה היטו אזנם כאפרכסת לשמוע כל ביטוי והגה היוצא מפי קדשו, השכיל בחכמה ובתבונה מיוחדת לרדת לרמת הילדים הצעירים ולהבין ללבם, וניצל היטב את ההזדמנות של השבת, עת השראת השכינה היתרה הקיימת בבריאה, כדי להחדיר ערכים חשובים בילדים!

אחד מגדולי ירושלים המופלגים שחיו כאן לפני כשמונים שנה, היה הגאון הצדיק רבי יוסף קדיש קרישבסקי זצ"ל, שנמנה בין חשובי תלמידי ה'חפץ חיים'. איש קדוש עליון, רם המעלה בתורה, בצדקות ובעבודת השם נשגבה. מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, היה מכנה אותו בהערכה, בתואר 'יוסף קדישא'. רבות סופר אודות יום השבת במחיצתו ועל דבקו העצומה בקונו כאחד מקמאי.

צאצאיו מספרים, כי למרות הקדושה העילאית ששרתה על כל מעשיו ביום השבת, ולמרות המעלות העליונות שהיה אחוז בהן, הרי שבסעודות השבת הקפיד להרעיף על כל המסובים חום ותשומת לב מיוחדת במינה, וניצל את ההזדמנות המיוחדת של קיבוץ המשפחה סביב שולחן אחד, כדי להחדיר את יסודות חינוכו ומשנתו וערכים נעלים.

עם הפעוטות הוא שוחח על ענייני הפרשה, והכביר עליהם רון ואהבה, תוך שסיפר להם במתינות מדרשי חז"ל העוסקים בעניינה. עם הנערים הבוגרים הוא נשא ונתן במילי דאורייתא ובסוגיות

מדי שבת בשבת. באחד מימי ראשון ניגש אל אחד הבחורים שהשתתפו בשיעור בשבת ושאלו: "התוכל לחזור על עקרי הדברים שאמרתי אתמול בשיעור?"

אלא שאז, לפתע נעצר משטף דיבורו, צמרמורת אחזה בו ודמעות חמות החלו לזלוג מעיניו. לאחר דקת דומיה אמר בנימה נוקבת כמוכיח ותובע את עצמו: "וכי כך מדברים על שבת קודש? 'אתמול?' הרי זו שאבע"ס!"...

שבת קודש היא יום מרומם ומקודש, שאפשר לחוש בו בהשראת השכינה. המציאות של היום הקדוש הזה היא קרבת אלוקים. בשבת מתגלמת נקודת הקשר שבין היהודי להשם יתברך. על האדם להכין את עצמו כראוי לקראתה, ליצוק אל תוכה תוכן רוחני גדוש כדי להרגיש, לספוג ולזכות במעלותיה הגדולות, ולנצלה עד תום להתעלות מיוחדת בעבודת השם.

היות ושבת וראש חודש הם ימים של קרבת אלוקים, ויש בהם השראת השכינה מיוחדת משאר העיתים, הרי שהם מהווים הזדמנויות פז, להטביע ולהחדיר בילדים הרכים דעת תורה והשקפת עולם, דרכי יראה ויסודות האמונה.

הרבנית הצדקנית מרת רחל סרנא ע"ה, אשת חבר להגאון רבי חיים סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון-גאולה, היתה רגילה לספר בהתרגשות את זכרונותיה מביקוריו רבי הרושם של הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל ה"ד, בבית אביה הרב הצדיק רבי אריה מלכיאל פרידמן זצ"ל.

רבי אריה מלכיאל נמנה על חשובי תלמידי ה'סבא מסלבודקה', והיה תלמיד חכם וירא שמים מרבים. ענוותנותו הגדולה גרמה לו, לא להסכים ליטול על שכמו משרות רבניות שונות שהציעו לו לרוב. בראשית ימיו התגורר בעיר 'ממל' שבגרמניה, וביתו היווה אכסניה לרבי אלחנן בתקופות בהן בא לגרמניה לגייס כספים לטובת ישיבתו - ישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ. גם מאוחר יותר, כשעבר רבי אריה מלכיאל להתגורר בקובנא שבליטא, המשיך רבי אלחנן להתארח בביתו לעתים תכופות, ומשם כידוע הוצא להורג באכזריות רבה, על ידי הנאצים הארורים ימח שמם, ונעקד על קידוש השם.

הרבנית סרנא תיארה תמיד כי גם היא, כילדה צעירה, הרגישה אווירה מרוממת ואפופת קדושה בצלו של רבי אלחנן. היא זכרה את ההערצה הגדולה שהעריצוהו בני הבית, איך עקבו בערנות אחר מעשיו והליכותיו, ובעיקר את האושר הרב והזכות העצומה שחשו, לשמש אדם גדול וקדוש כמותו.

נקודה חשובה נחרטה בזכרונה מאותן סעודות השבת במחיצתו של רבי אלחנן; על פי רוב כשהיה מתארח אצלם, היו מצטרפים לסעודה תלמידים רבים שגרו בקרבת מקום, ובקשו לנצל את הזדמנות הפז לשהות במחיצתו, ולשוחח עמו בדברי תורה.

אך תמיד כשהתחילו לשוחח עמו, היה רבי אלחנן מפסיק את השיחה ואומר למסובים: "קודם כל נשוחח כעת עם הילדים, נשמע מה יש בפיהם לומר, אחר כך נשוחח בינינו..." בהטעימו: "שולחן השבת נועד במיוחד עבור הילדים!"...

אז היו קולחים מפיו זכרונות נפלאים, אמרות שפר ופנינים שערבו



אורח חיים

סיבורת כדאיות

להצטרף ללימוד 'הדף היומי בהלכה' ב'משנה ברורה'

1 כדי לדעת איך להיות כיהודי - לדעת את הלכות 'אורח חיים'!

כל הרוצה להיות כיהודי אמיתי, עליו לדעת את המשנה"ב. וכבר כתב מרנא 'החפץ חיים' בהקדמה ל'משנה ברורה' שעיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה, ומי שאינו לומד הלכות שבת לא ימלט שלא יעבור על איסור שבת החמורים. לדעת 'משנה ברורה' זה הכרחי!!! ואם לא עכשיו אימת...

2 כדי ששמך יוזכר ב'ספר הגיבורים'!

'ספר הגיבורים' עם שמות הלומדים והמצטרפים ללימוד יונח על הציון הקדוש של 'החפץ חיים'!

3 כדי לזכות להיות בן עולם הבא!

הבטחת חו"ל: כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, הצטרף ללימוד 'הדף היומי בהלכה' דבר יום ביומו ב'משנה ברורה' - כדי לזכות בהבטחת חו"ל להיות בן עולם הבא!!! * אפשר גם להבחין במבחני 'דרשו' החודשיים ולקבל מלגה.

4 כדי להשתתף בארועי הסיום!

לומדי 'הדף היומי בהלכה' והמקבלים על עצמם את הלימוד יזכו לעדיפות בקבלת כרטיס כניסה לאירועי הסיום הגדולים שיתקיימו א"ה בארנה בירושלים ביום חמישי ט' אדר א' ובמוצש"ק י"א אדר א'.

ראדין!!! רבי, תורתך אנו לומדים!

השמות לתפילה

כל המקבלים על עצמם להצטרף ללימוד 'הדף היומי בהלכה', יכולים לשלוח את שמם לתפילת הרבנים בראדין ושמום יכנס ל'ספר הגיבורים' אשר יונח בצמוד לציונו הקדוש.

הסגולה

מובא בחו"ל ובספרים הקדושים ענין הסגולה הגדולה לעלות על קברו של הצדיק שאת תורתו לומדים "מתניתא דמר קא מתנינן" והצדיק עצמו יורד להצילו מכל דבר. וגדולה תהיה התפילה והישועה לכל לומדי תורתו של 'החפץ חיים' והמקבלים על עצמם להצטרף ללימוד היומי של 'הדף היומי בהלכה'.

התפילה

משלחת רבנים מגדולי וצדיקי הדור שליט"א יעלו על ציונו של מרנא 'החפץ חיים' ויתפללו על כל לומדי 'הדף היומי בהלכה' ב'משנה ברורה'. ועל המקבלים על עצמם ללמוד החל מהמחזור החדש של 'הדף היומי בהלכה' שיחל ב"ט אדר א'.

מסירת שמות לתפילת הרבנים: באימייל: dirshu@dirshuglobal.org - לכתוב בשורת הכותרת ראדין בעמודות 'נדרים פלוס' 'דרשו' - סיום 'הדף היומי בהלכה' בפקס: 077-318-39-69

קו המידע של 'דרשו':
072-380-9292

קו השיעורים:
פקס: 077-2222-666
077-318-3969

לקבלת לוח 'הדף היומי בהלכה' (לרשום בנושא לוח):
dirshu@dirshuglobal.org

מידע על תכנית 'הדף היומי בהלכה' (לרשום בנושא מידע):
dirshu@dirshuglobal.org

לפתיחת שיעור ב'דף היומי בהלכה' (לרשום בנושא שיעור חדש):
dirshu@dirshuglobal.org
או 052-7110206

המחשבות הללו טרדו את מנוחתו והוא החליט לבנות לו בכפר גלותו ארמון מפואר, כדוגמת הארמון שהורגל אליו בהיותו במלוכה, הוא אף שלח לו משרתים ועבדים שינעימו לו את שהותו בגלות בין הכפריים, אך למרבה הפלא, הבן כלל לא שמח על מחוותיו של אביו. הוא התיישב וכתב לאביו מכתב רווי יגון וצער...

מדוע בכה ה'חתם סופר' על גזירות טובות שנגזרו על היהודים?

הרב ישראל ליוש

"וְהָיָה הַדָּם לְכֶם לְאֵת עַל הַפְּתִימִים" (שמות י"ב, י"ג)



מרנא ה'חתם סופר' זי"ע ישב ב'פרשבורג' אך מצודתו היתה פרוסה עד ירושלים. לעולם נתן ליבו ועינו על יושבי ארץ הקודש, דאג לצרכיהם ונתאמץ למלא חסרונם. בני ירושלים חשו בדאגתו להם והפנו אליו כל שאלה וספק שנקרה לפתחם, ואף הכתירוהו בתואר 'נשיא ארץ ישראל', ומשום חיבתו לארץ ישראל חיבב תואר זה יותר משלל תיאוריו הרבים.

בדרשותיו הרבה לדבר על החובה של מי שלא זכה לדור בארץ ישראל, לתמוך בעניי ארץ ישראל, 'כי למרות שהגוף נמצא בחוץ לארץ', אמר ה'חתם סופר', 'המחשבה צריכה להיות בארץ ישראל...'. בכלל אהבתו לציון, היתה צפייתו הגדולה לביאת המשיח ולבנין בית המקדש השלישי במהרה בימינו, הוא לא נתפתה אחר טובות או מחוות שנעשו לעם היהודי בגולה, כי אין לנו מנחם אלא בבנין בית המקדש...

כשנחקק החוק לשוויון זכויות היהודים בהונגריה, עובדה שלכאורה יש בה כדי לשמח מאוד את העם היהודי ואת הרבנים המנהיגים אותם, ה'חתם סופר' זי"ע כלל לא גילה אותות שמחה, להיפך, הוא נשא דרשה חוצבת להבות, בה הביע את חששו מהחוק החדש, כי חלילה עלולים ישראל להתרפק על טובתם הזמנית של הגויים, ולהפסיק לצפות לגאולה האמיתית ולקבוצן גלויות... דמועות כמים שפך על הבשורה ה'משמחת', כפי שמתאר הגאון

פעם ישבו חבורתו של הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל בין מנחה לערבית ושוחחו אודות הציפיה לבנין בית המקדש השלישי במהרה בימינו. בין בני החבורה היה גם הגאון רבי שמואל סופר זצ"ל שהביא עמו את בנו הקטן 'מוישהלה', מי שלימים נודע כמרן ה'חתם סופר' זי"ע. אחד מתלמידי החכמים סיפר שמסורת לו מאבותיו שכאשר היה השל"ה הקדוש רבה של פרנקפורט, התווכח עמו כומר נצרי בענייני אמונה, והציג בפניו שאלה: הכיצד אתם מצפים לבנין בית המקדש השלישי, הרי חגי הנביא כבר אמר על בית המקדש השני 'גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון', אם כן, אם הוא קרא לו 'אחרון' משמע שלא יהיה אחריו בנין נוסף?!

השל"ה הקדוש ענה לו שהזוהר הקדוש כבר עמד על שאלתו, והסביר שבלשון הקודש גם השני נקרא 'אחרון', והביא ראיה מהפסוק (בראשית לג ב) 'וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים', הרי שגם אחר השניים שנקראו אחרונים, היו גם שלישיים שנקראו אחרונים. רבי נתן אדלר האזין בקשב לדבריו והוסיף שהתוספות יו"ט (דמאי פ"ז מ"ג) כבר הביא ראיה זו, והוסיף לה ראיה נוספת מפסוקי התורה בפרשת שמות 'והיה אם לא יאמינו לך ולא ישמעו לקול האות הראשון, והאמינו לקול האות האחרון, והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה, ולקחת ממימי היאור ושפכת היבשה והיו לדם ביבשת', הרי להו שהאות השני נקרא 'אחרון', אף שאחריו היה אות נוסף שנהפכו מימי היאור לדם.

משהלה הקטן הקשיב כמו כולם בקשב רב לדברי הלמדנים, והנה אורו פניו והתרגשות רבה זרחה מהם. רבי נתן אדלר הבחין בשמחתו יוצאת הדופן של הילד, ושאל אותו לפשרה...

משהלה השפיל את פניו בענווה ואמר כי עלה בדעתו שלזאת התכוונה התורה בפסוק בפרשתנו: 'והיה הדם לכם לאות על הבתים' כי האות השלישי, הדם, הרי הוא אות על הבתים, על בתי המקדש, שיבנה גם בית שלישי אחרי השני שנקרא 'אחרון'.



רבי הלל מקאלאמאי זצ"ל, ואף סיפר את המשל שהמשיל על כך ה'חתם סופר':

בן יחיד היה לו למלך אחד שמלך על ממלכה גדולה, בן זה עתיד להיות יורש העצר, אלא שמעשיו הרחיקוהו משם כמטחוי קשת. הוא סטה מהדרך הטובה, ובחר בחברים רעים שהסיטוהו לעשות מעשים אשר לא יעשו, אף נגד חוקי אביו, המלך.

המלך והשרים הוכיחו אותו על מעשיו, אך ללא הועיל, הוא דבק בחבריו ובדרכיהם הנלוזים, ושום דבר לא שכנע אותו לעזוב אותם. אף כאשר הסביר לו המלך, כי הדרך שבחר מרחיקה אותו מהירושה הענקית הצפויה לו, ובגלל מעשיו המכוערים יפסיד כבוד וגדולה השמורים לבני מלכים, לא נטש את חבריו ולא שב דרכו הרעה...

כאשר הגזים, ובעט בכל הקדוש והיקר למלך, יעצו למלך יועציו הבכירים כי לא נותרה בידו ברירה ועליו לגרש את בנו מחוץ לממלכה, אל אחד האיים הרחוקים ולאכסנו אצל אחד מבני הכפרים שם, וכך לא יחולל כבוד בית המלוכה, ויתכן, הוסיפו היועצים, כי אם יהיה מאכלו, משקהו ומשכבו כשל כפריים, יחוש הבן הסורר על בשרו את העונות והצער, אולי אז ינחם על מעשיו ואז יכנע לבו הערל...

עברו ימים ושנים, הבן המשיך בדרכיו ולא שב אל המלך, אך בכל עת אשר חשב האב על בנו, נכמרו עליו רחמיו, כיצד יכול הוא לרדת מאיגרא רמא לבירא עמיקתא? כיצד החליף סעודות מלכים במאכל כפריים, קב של חיטים ושעורים? איך מרגיש בן של מלך שהתרגל לישון על כרים וכסתות רכים ונעימים, ועתה ישן הוא על מחצלת

קנים ומצע של שחת?

המחשבות הללו טרדו את מנוחתו והוא החליט לבנות לו בכפר גלותו ארמון מפואר, כדוגמת הארמון שהורגל אליו בהיותו במלוכה, הוא אף שלח לו משרתים ועבדים שינעימו לו את שהותו בגלות בין הכפריים, אך למרבה הפלא, הבן כלל לא שמח על מחוותיו של אביו. הוא התיישב וכתב לאביו מכתב רווי יגון וצער: "עד עתה חשבת שיום יבוא ותסלח לי על מעשיי ותקרא לי לשוב אל הארמון בו גדלתי, ארמון המלוכה המקורי, חשבתי שיום יבוא ומעשיי הרעים יכופרו ותשיב אותי תחת חסותך בצל כנפך, והנה עתה אני רואה כי החלטת לבנות לי ארמון בגלות, משמע לא תשיבני יותר אליך, ועל כך אני בוכה ומיצר... כי אין לי נחת ושמחה בגלות, גם אם אשב בארמון מפואר, ואין לי מנוחה בנכר, גם אם ישרתוני משרתים וישתחוו אלי עבדים, אני רוצה שתשיבנו אליך, אבא, לבית שלך ולזרועותיך האוהבות..."

הנמשל מובן, זעק ה'חתם סופר' מנהמת ליבו, אנחנו כבר בגלות אלפיים שנה, את הכל סבלנו, כי אמרנו קרב קץ הגאולה, והנה עכשיו הטה ה' עלינו חסד ומצאנו חן בעיני המלכים והשרים והם גזרו עלינו גזירות טובות, נודה לה' על הטוב אשר גמלוננו, אבל במסותרים תבכה נפשנו, כי לא נרצה להתרגל לגאולה מעין זו, אשר באה ע"י מלכים ושרים כאשר אנחנו עדיין בגלות, חפצים אנו לצאת מהגלות בגאולה שלמה ואמיתית, ע"י מלך גואל ומושיע, במהרה בימינו אמן!

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי יצחק גרוסמן שליט"א

פסוק זה דרשו חז"ל בהגדה של פסח, 'אני ולא מלאך, אני ולא שרף'. "לכאורה מפליא הדבר, מדוע באמת זקוק הקב"ה לרדת למצרים, ולא היה די לשלוח מלאך? אלא מובא בכתבי האר"י, כי הטעם הוא שלא היתה אפשרות לשלוח מלאך למצרים מרוב טומאתה וזוהמתה, מחשש שמא יתגשם המלאך ויפול מדרגתו. לפיכך מוכרח היה ה' יתברך לרדת בעצמו".

הסביר הרבי מלעלוב כי זו היתה מחשבתו של משה רבינו, בטוח היה כי ה' יתברך בחר לשוחח עמו פנים אל פנים, רק משום שלרוב שפלותו היה זה בלתי ראוי לשלוח אליו מלאך, ולכן נאלץ הקב"ה להתגלות אליו פה אל פה.

אהבה זו שבין שני הצדיקים, שלה הייתי עד, מופלאה היתה ונותרה. עובדות אלו כמוסות, חתומות וגנוזות לעד בארצות החיים. בהזדמנות אחרת, שבה הופיע הרבי מלעלוב בהפתעה ובבא סאלי היה צפון בחדרו, טיפס הרבי הקדוש על סלעים ואבנים בנסיון להציץ לתוך חדרו של בבא סאלי. ומי יעמוד בסוד קדושים...

(מתוך הספר אור השבת)

כטוב ליבם פתח בבא סאלי מענייני דיומא, וכך אמר (במדבר ג): "והאיש משה ענו מאד. המרגלים היו בעלי גאווה וראו רק רעה בארץ ישראל. אף על פי שהביאו עמם ענבים מטוב הארץ, אמרו (שם יג, כז) וזה פריה, כשם שפריה משונה כך עמה משונה".

בדבריו הביא את המשנה במסכת פאה (א, ב): "ולפי רוב ענווה". הרמב"ם בפירושו המשניות כותב: "יש מי שיקרא ענווה ויש מי שיקרא ענבה, ושני העניינים קרובים זה לזה"; כי אדם שהוא עניו אמיתי אף שרואה ענבה גדולה, אינו רואה אותה כדבר משונה, אלא כפרי גדול משובח וטוב. לפיכך משה רבנו, שנאמר בו (שם יב, ח) פה אל פה אדבר-בו, היה עניו מכל אדם אשר על פני האדמה, וראה רק את הטוב.

נענה הרבי מלעלוב ואמר: "איך יתכן שמושה רבינו, שעליו נאמר פה אל פה אדבר-בו, ושזכה לראות מראות אלוקים יותר מכל הנביאים - כיצד יהיה הוא העניו מכל אדם ושפל מכל אחד?"

אמר הרבי: "מצאנו במכת בכורות (המופיעה בפרשתנו פרשת בא), כי טרם שהביא הקב"ה את המכה האחרונה, הודיע למשה רבינו: "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה' על

"לאחר מכן התגורר רבי משה זצ"ל בפרשבורג. גם שם המשיך להכיר את רבינו לאחר נישואיו, בהיותו אצל השווער שלו רבי מרדכי גלבר, שהיה נגיד נכבד ומפורסם. כולם היו בטוחים כי יקח חתן לבתו בחור ממשפחה מיוחסת מגדולי הרבנים ואו העשירים, והנה הוא לקח את החתן רבי שמואל הלוי ואזנר, שהיה ממשפחה פשוטה. אך זאת ידעו כולם, כי הבחור אינו יודע מאומה מלבד לימוד התורה, ואז כולם הכירו והבינו כי בחר בו בגלל תורתו, רק בגלל שהוא תלמיד חכם, והיה זה לכבוד התורה בעיר.

"פעם שאלו את רבינו, כיצד מספיק כל כך הרבה, גם לכתוב תשובות בהלכה, גם להכין שיעורים ולהרביץ תורה לתלמידים, וגם לפסוק הלכות כל יום, והשיב שמקפיד מאד על שני דברים: א. להיות מאד מסודר - כאשר החליט שבשעה זו הינו עוסק בנושא מסויים, בהגיע השעה היעודה הינו עוזב את העט בנושא הקודם, ומתנתק מהנושא בו היה עסוק קודם ופונה לנושא השני. ב. הרגיל את עצמו ל'ריכוז', כאשר היה מתרכז בענין אחד, אינו מתעניין כלל בענין השני. כל השנים היה מאד זהיר על הסדרים שלו, הוא קם מוקדם והלך לישון מוקדם, וחס על כוחותיו ובריאותו. בשעה 10 בלילה כבר לא יכלו להתקשר אליו".

הרב רשם בגיליונותיו גם תשובות שקיבל מרבינו בטלפון?

"השתדלתי לרשום את הכל, מיד עם שמיעת הדברים".

הרי כל תשובה הינה פנינה מיוחדת. אבל איזו שיחה עם רבינו חקוקה אצל הרב באופן מיוחד?

"יש הרבה כאלו, שהנני משתדל לשומרם חקוקים במוחי וליבי. אבל לא אשכח את השיחה המיוחדת שהתקשרתי בערב יום הכיפורים, לאחר לרבינו 'גמר חתימה טובה', וביקשתי שגם הוא יברך אותי בברכה הזו, אז החל רבינו לבכות בטלפון, התבטא ואמר לי: 'איך האב דיר האפן הארץ'... הדבר מאד ריגש אותי, וקול זה עדין מהדהד באוזני..."

(מתוך 'המודיע' אייר תשע"ה)

'הרעישו כמה תלמידי חכמים בענין שנמצא ברוב תפילין הנעשים מעור בהמה גסה, שיש פגמים בריבוע התיתורא, והפגם ההוא או הסדקים, נתמלאו ונשלחו ע"י טיח ודבק שאינו ממין עור... נתיישבתי דאיכא הרבה צדדים ללמד זכות על ישראל...'. רבינו בהמשך דבריו הביא שם ראייה מופלאה שמכך יוצא להיתר. לאחר מכן שאלתיו על ראייה חזקה זו, שמכבר יוצא להיתר את תפילין אלו, היאך נפל ברעיונו דבר זה. ענה לי: 'כך רצה הקב"ה'... ושייב שנית".

הידיעה כי עומדים במחיצת ענק

שאלנו את הרב: האם באותן שנים לפני שלושים וחמש שנה, בהן זכיתם לקרבה המיוחדת, ידעו כבר כי הוא יהיה 'פוסק הדור'?

"ידענו על גדלותו. אספר, כי בילדותי למדתי בת"ת 'יסודי התורה' בתל-אביב. המתחך והמלמד שלי היה הגאון הישיש רבי משה טורק זצ"ל, ממנו קניתי רבות. הוא היה בבחינת 'ספי ליה כתורא'. הוא מילא את התלמידים בידיעות התורה, והיה מאד מקורב למרן הגאון בעל ה'חזון איש', ממנו קיבל הרבה מדרכי החינוך.

"עכ"פ, הוא התגורר בשכונת לרבינו, גאב"ד 'זכרון מאיר' קרוב לשישים שנה ויותר. הוא עוד הכיר את רבינו בבחרותו בוינה, לפני שהתחתן עם בת הרב גלבר. אימו התגוררה בוינה, וביקר רבות בצעירותו בוינה. הוא סיפר לנו כבר אז, על ההתמדה הגדולה שלו שהיתה באופן מפליא. הבחור רבי שמואל ואזנר היה יושב ולומד ברציפות וביגיעה ימים רצופים. עמל התורה שלו היה נודע לכל. הוא סיפר כי הרב ואזנר בבחרותו, באחד הצומות התיישב ללמוד בשקידה בבית הכנסת, מאחרי התפילה בבוקר עד הערב ברציפות, עת באו בעלי בתים למעריב, שאלו לו: "כבר מתפללים מעריב". הוא חזר לאכסניה לאכול משהו, אחר יום שלם של לימוד בצום, אך לא מצא מלבד 2 תמרים בודדים, אותם אכל ושב לבית הכנסת ללמוד".

המשך מעמוד 23 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שלמדו במהלך השבוע החולף, והבנות אף הן זכו לשמוע מאביהן, דברי דרוש ושב"י מוסר שובי לב, שחיזקו את רוחן וחישלו אותן למשך כל ימות השבוע.

בהזדמנות מסוימת הסביר רבי יוסף קדיש בפשטות, מדוע אינו מאריך בזמירות שבת, או שקוע בשרעפיו כפי הרגלו במשך כל ימות השבוע: "אין זמן ראוי יותר מסעודות השבת, כדי להחזיר מעט אור תורה, אמונה ויראת שמים בצעירי הצאן" - אמר.

סגולת הזמן של שבת, בה השכינה שורה, גורמת שיהיו יותר מוכשרים לקבל, יותר מסוגלים לספוג ולחוש את הדברים, להתרומם ולהתעלות.

מסופר, כי פעם הגיע אברך לתנות את צערו באזני הגאון הצדיק רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, כי ילדיו הקטנים מתקשים ליהנות משבתות הקיץ הארוכות. ההגבלות השונות של האיסור לצייר ולשחק במשחקים של מוקצה האהובים עליהם, גורמות להם

להתשה מסוימת, והם ממתנינים בציפיה דרוכה לצאתה של השבת... סנט בו רבי שמשון דוד בתוכחה גלויה מלב אוהב: "כיצד תרצה שילדיך יאהבו מעצמם את השבת, כשאתה יושב כל השבת מול הסטנדר, ומניח להם להיות שעות כה רבות בלי יד מכוונת?... אם רצונך שיחוש את העונג הרוחני של השבת, עליך לגרום להם לצפות לבואה, וזאת על ידי שתשקיע בילדיך בשבת!... צא איתם לטיול משותף בשבת בבוקר, בשעות בהן הרחובות ריקים והאווירה רצינית ומכובדת... תעניק להם הזדמנות של 'שעת איכות עם אבא'... תלמד איתם בנחת ובנעימות. אז תראה שהאווירה בבית תשתנה פלאים!".

כוח השראת השכינה בשבת, ביכולתה לרומם מבוגרים וצעירים כאחד, צריך רק את השכל והתבונה להתכונן לקראתה ולנצלה היטב!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עדיף שתעזור להם, ואנחנו נכוון אותם למשפחה שאנחנו מעדיפים שתשמיע את קולה ברבים!.

"מרן הורה לי להכין לו רשימה של כמה אברכים שיש להם צפיפות דירין, והוא יבחר מתוכם את המשפחה שהוא מעדיף שתתראיין לאותה כתבה. הכנתי את הרשימה והגשתי לפניו, והוא בחר בך", כך אומר הרב צ'ולק לראש הכולל...

ומה מיוחד במשפחתו של ראש הכולל??? ובכן, אותו ראש כולל זכה ונולדו לו לא פחות מ-13 ילדים, כן ירבו. הבעיה היתה שהדירה שלו לא גדלה יחד איתם, וכסף להרחבה לא היה בידו, ולכן התגוררו הוא ורעייתו ו-13 ילדיהם בדירה בת שני חדרים!!!! סביר להניח שזאת היתה המשפחה שגרה בצפיפות הכי גדולה בארץ בעידן המודרני...

"התלבטתי מאוד", מספר ראש הכולל למגיד המישרים הרב שיש שליט"א. "להכניס אלי הביתה אנשים כאלו עם מצלמות ומיקרופונים, מה לנו ולהם? הבית שלי הוא הפקר? אני צריך להראות אותו לכל המדינה, שכולם יראו כמה אנחנו 'מסכנים' וירחמו עלינו?? חלילה וחלילה..."

"מצד שני, זה הרב שטיינמן מבקש, והוא מחזיק בדעה שזה יכול לגרום לקידוש ה', נו... יהודים עשו דברים הרבה יותר קשים בשביל קידוש ה'... נרתמתי למערכה והסכמתי, אבל הצבתי שני תנאים: תנאי ראשון היה, שהילדים לא יצטרכו להיות בסביבה בזמן שהם מצלמים. ותנאי שני, שלא יצלמו אותי ואת אשתי. בשום אופן!!!

"הם הסכימו לתנאי, והגיעו לדירה שלנו. צילמו את המיטות ואת המטבח, את המקרר ואת מכונת הכביסה, צילמו וצילמו וצילמו, ושאלו שאלות איך אנחנו מסתדרים ואיך אפשר להספיק לכבס כל כך הרבה בגדים ועוד ועוד.

"לאחר מעשה התברר לי, שאת הבקשה השנייה שלי הם לא כיבדו. צילמו אותי, כנראה עם מצלמה נסתרת, ולאחר מכן הראו אותי מדבר אל המצלמה, דבר שהיה בניגוד להסכם..."

"באותו ביקור הם גם ראינו אותי ושאלו אותי שאלה: 'תגיד, לא קשה לכם??? הילדים לא מרגישים מסכנים כשהם גרים בכזאת צפיפות קשה?'"

"עניתי להם שזה קשה, בוודאי שזה קשה. אף אחד לא רוצה להתגורר בתנאים כאלו, גם אני הייתי מעדיף להתגורר בדירה מרווחת, אבל זה לא מה שהכי מעניין אותי בחיים. יש דברים יותר חשובים, מה שהכי מעניין זה התורה, לא רק אותי, גם את אשתי ואת הילדים שלי. אנחנו רוצים לעסוק בתורה, העובדה שאבא לומד בכלל - זו הגאווה של כל המשפחה, הם מרגישים שמחים ומאושרים. נכון שיש קשיים, אבל הם מתגמדים לעומת השמחה הגדולה שאנחנו שמחים בתורה!!!

"יש אנשים שגרים באחוזות פאר ואינם שמחים", אמרתי להם, "הם עצובים ומדוכאים למרות שלא חסר להם שום דבר גשמי. יש אנשים שגרים בדירה צפופה ופשוטה, והחיוך לא מש מפניהם, כי הגודל של הדירה זה לא מה שעושה אותך מאושר!!!!".

שבת בנתיבות

"ראש הכולל עוצר לרגע את הסיפור, ומספר לי סיפור אחר", ממשיך

"אני הטיתי אוזן קשבת, וזכיתי לשמוע סיפור שממש אותי לא רק באחת או שתיים מדרשותיי, אלא שמאז קיבלתי על עצמי לספר אותו בתקופה הקרובה בכל בית מדרש או סמינר שאני מרצה בהם, כדי לעשות לסיפור הזה פרסום גדול ככל האפשר, למען ידעו דורותינו איך שהקב"ה מנהיג ומסובב את הכל, ואיך צריכה להיות צורת ההסתכלות של יהודי על כל חיי העולם הזה.

"הסיפור של אותו ראש כולל נכבד, שהרשה לי לספר את כל הפרטים המלאים, רק בלי לנקוב בשמו ובכתובתו המדויקת, מתחיל בטלפון שצלצל בעיצומו של יום שגרת. על הקו היה איש החסד הנודע הרב חנניה צ'ולק, שסיפר לאותו יהודי שהוא פונה אליו בשליחותו של מרן הגרא"ל שטיינמן צ"ל, שאז היה בשיא תוקף הנהגתו, ועיני הכל היו נשואות אליו לשמוע את אשר בפיו.

"כמובן שמיד נדרכת", מספר ראש הכולל, "מרן הגרא"ל שולח את הרב צ'ולק אליי??? במה אוכל לסייע להם???

"עד מהרה הבנתי מה הוא מבקש, ואני חייב להודות שהיה זה מאוד לא פשוט להיענות לאותה בקשה, למרות שהמבקש היה הרב שטיינמן, בכבודו ובעצמו.

"פנו אלי מכלי תקשורת גדול, של ציבור שאינו שומר תורה ומצוות", סיפר לי הרב צ'ולק, "וביקשו ממני שאעזור להם למצוא משפחה שמתגוררת בצפיפות דירין בבני ברק. הם עושים כתבה על מחקר אקדמי שהתפרסם, שבו מצאו שיש קשר מובהק בין צפיפות דירין והידרדרות של בני נוער לפשע, ושבמקומות יותר צפופים יש יותר עבריינים רח"ל..."

"לעומת זאת, בני ברק היא אחת הערים הצפופות ביותר בעולם, והיא גם אחת הערים עם רמת הפשיעה הנמוכה ביותר בעולם. זה מאוד מפליא, והם רוצים לדעת מה הסוד של בני ברק, לכן ביקשו ממני שאמצא להם את המשפחה הכי צפופה בבני ברק..."

הרב צ'ולק הוסיף ואמר: "ברגע הראשון חשבתי לעצמי: מה לי ולעניינים אלו? למה אני צריך לעזור להם? שיחפשו לבד, אני לא רואה איך כתבה כזאת מקדמות ומשפרת את התדמית של הציבור החרדי בעיני הציבור הלא חרדי, אני לא רואה איך זה עוזר לנו לקדש שם שמים, ולהאהיב את התורה ומצוותיה על הציבור הכללי..."

"כבר כמעט הודעת להם שאין לי שום עניין לעזור להם, אבל אז החלטתי להתייעץ עם מרן הגרא"ל, ולשאול לדעתו, דעת תורה. הרי בכל זאת מדובר בעניין ציבורי, אולי כן אפשר לעשות קידוש ה'. נשמע מה יאמר הרב שטיינמן..."

עיניים צופיות

"ברגע ששמע מרן את השאלה, הוא אמר לי שאני צריך לעזור להם למצוא משפחה... מרן הגרא"ל גם הסביר למה ומדוע הוא מורה לי לעשות כך: 'הרי אם הם החליטו למצוא משפחה בני ברקית, הם ימצאו משפחה בני ברקית', אמר לי מרן, 'אם אנחנו נעזור להם למצוא, אנחנו יכולים לכוון אותם למשפחה שתדע לקדש שם שמים, אם הם ימצאו לבד, אולי הם יגיעו למשפחה שתעשה את ההיפך, ולכן

עדיפויות בחיים, יש את הדבר שהכי חשוב לו, ויש את מה שנמצא במקום השני והשלישי וכן הלאה. ברוב המקרים, אדם מצליח להשיג את מה שנמצא בראש הפירמידה האישית שלו! אם זה כל כך חשוב לו, הוא מצליח להשיג את זה.

"בישיבה מחנכים את הבחורים לשאוף לידיעת התורה. מחדירים בכל בחור את הרצון לצמוח ולגדול בתורה, להיות תלמיד חכם!!!
"אבל מה קורה כשמתחננים ויוצאים מהישיבה? כל אחד מקים לעצמו בית, וסדר העדיפויות עלול להתערער, לפעמים האברך הצעיר מתחיל להשקיע בבית. כאן צריך ספה, פה צריך שולחן חדש, את החדר ההוא צריך לצבוע, ובחדר ההוא חייבים להרחיב קצת את החלון. הבית הוא ביטוי לגשמיות באופן כללי, לא רק לבית עצמו, מתחילים לשאוף לרכב, אחר כך רוצים רכב יותר יוקרתי, רוצים לנסוע לטיול באירופה ובאמריקה ואין לדבר סוף.

"מי שמתחיל לשאוף שאיפות להצלחה בגשמיות, קובר את הרוחניות שלו! הוא דוחה את השאיפה להיות תלמיד חכם למקום השני, לאחר מכן היא עוברת למקום השלישי והרביעי והחמישי עד שהיא יורדת לתחתית הרשימה. אחרי הבית והרכב, והטיול השנתי, והמרפסת שהוא רוצה להוציא והמקצוע שהוא רוצה ללמוד, יש לו עוד איזו שאיפות קטנה, שנשארה שם למטה, בסוף הרשימה... מה השאיפה??? רגע הוא צריך להיזכר... אה נכון, הוא רוצה להיות תלמיד חכם, מאוד מאוד רוצה!...

"שלא יהיו בתייהם קבריהם!!! שלא ישאפו שאיפות גשמיות שיעלו על השאיפות הרוחניות, כי כך הם קוברים את הרוחניות שלהם, חלילה וחס..."

"את הווארט הזה הזכרתי לרבי יששכר מאיר, ואמרתי לו שהווארט הזה נשאר צרוב בלבי כל הימים, איך אפשר לגור 15 נפשות בשני חדרים??? אם הדירה נמצאת במקום הנכון שלו בסדר העדיפויות, אם היא נמצאת אי שם במקום טוב באמצע ואפילו מתחת האמצע, כשהשאיפה הראשונה לפני הכל היא להיות תלמיד חכם, כל השאר הרבה פחות חשוב ומעיק בחיים!!!

"עכשיו אתה מבין למה איחרתי את האוטובוס ההוא? הקב"ה זיכה אותי, בזכות זה שהקדשתי מזמני למען בחור אחר! הקב"ה נתן לי מתנה נפלאה, הוא זיכה אותי לשבות שבת אחת בנתיבות, בצלו של הגאון רבי יששכר מאיר, שבדרשה אחת שהשמיע, הוא השפיע על החיים שלי יותר מכל הדרשות ששמעתי מכל המחנכים שלי, מאז עומדי על דעתי ועד היום הזה."

המעגל שנסגר...

"הסיפור עוד לא נגמר", מחייך הרב שיש, "זה רק נראה שנסגר מעגל, אבל עוד לא סגרנו את המעגל הראשון, מה אירע עם אותה כתבה שעשו בביתו של ראש הכולל, על פי המלצתו של מרן הגראי"ל???
"ובכן, בעקבות אותה כתבה, היה יהודי אחד שהחליט, שאם אצל ראש הכולל הזה הבית הוא לא שיא השאיפות שלו, ואם יש 13 ילדים שגדלים בכאלו תנאים, הוא עצמו ישים את זה בראש שאיפותיו, הוא

הרב שיש את דבריו, "הוא סיפר לי מה הרקע לתשובה שענה לאותם אנשים, וכך היה המעשה:

"לפני שנים פגשתי את הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, ראש ישיבת הנגב, ואמרתי לו שאני חייב לו הכרת הטוב גדולה, כי הוא נתן לי טעם בחיים... הוא לימד אותי איך לחיות.

"רבי יששכר זצ"ל הסתכל עלי ושאל אותי: 'איך לימדתי אותך לחיות, אם לא לימדתי אותך בכלל, אתה לא למדתי אצלי בישיבה, מדוע אתה אומר שלימדתי אותך לחיות???'.

"השבתי לו, שבצעירותי היה לי חבר, בחור שלמד בנתיבות בישיבת הנגב, ומאחר ואותו בחור היה צריך חיזוק והיתה לי השפעה עליו, החלטתי שאני מקדיש מזמני כדי לעזור לו. הייתי נוסע כל יום שיש מבני ברק לנתיבות באוטובוס, שם הייתי הולך לישיבת הנגב בה למד הבחור, ישבתי איתו במשך שעה תמימה של לימוד, ולאחר מכן הייתי חוזר לבני ברק.

"ההסדר הזה נמשך תקופה ארוכה מאוד, והנה הגיעה תקופה מאוד לחוצה, הייתי בשידוכים והציעו לי הצעה שהלכה והתקדמה, ואכן בסופו של דבר נגמרה במזל טוב, והמדוברת דאז היא רעייתי לאורך ימים ושנים.

"הייתי נורא לחוץ, צריכים לקבל החלטה גורלית, לצאת לפגישות, להתיעצות וכו', תכננתי באותו שבוע לוותר על הביקור הקבוע שלי בנתיבות. לא יקרה כלום אם שבוע אחד אני לא אסע ללמוד עם הבחור ההוא.

"אבל אחרי מחשבה נוספת, החלטתי שאני לא מוותר על המצווה. מה אשם אותו בחור שאני עומד להתארס? מגיע לו לקבל את מנת החיזוק השבועית שלו, ואני לא מתעצל ולא מוותר, למרות הלחץ הגדול המוטל על כתפי..."

"נסעתי, למדתי איתו, קמתי ממקומי הלכתי לתחנת האוטובוס וראיתי אותו מתרחק מהתחנה... איחרתי את האוטובוס האחרון לבני ברק!!! המשמעות: אני נשאר בשבת בנתיבות, בישיבת הנגב! נתנו לי מיטה בפנימייה, אוכל לא היה חסר, אבל אני נשארתי עם הבגדים של יום חול... לא נעים בכלל, אבל גם לא סוף העולם!"

השפיץ של הפירמידה

"באותו ליל שבת, אחרי קבלת שבת, עלה ראש הישיבה, הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, לשאת דברים. באותה דרשה הוא אמר ווארט אחד שחדר לי עמוק ללב, ומאז ועד היום אני פשוט צועד לאורו וחי איתו יום יום.

"רבי יששכר מאיר, שאל על התפילה שהיה אומר הכהן הגדול ביום הכיפורים בבית קדשי הקדשים. בנוסח ספרד ועדות המזרח זה לא מופיע, אבל בנוסח אשכנז כן מופיע החלק הזה, שמקורו בירושלמי, במסכת יומא פרק ה' הלכה ב': 'ועל אנשי השרון היה אומר, יהי רצון מלפניך... שלא יהיו בתייהם קבריהם'.

"הפשוט הפשוט הוא, שלא ירדו רוב גשמים ולא יהיו הצפות, אבל רבי יששכר מאיר הסביר הסבר נפלא על דרך הדרש: לכל אדם יש סדר

"הגיעה תקופה קשה לפוליטיקאים, הכנסת התפרקה והתפזרה פעם אחר פעם, וכל פעם הוועדות שובתות ממלאכה, עד שמקימים מחדש את הוועדות שוב יוצאים לפגרת בחירות, והעניינים לא מקודמים. והנה אירע דבר פלא: הבקשה הספיקה להגיע לדיון באותה וועדה, בישיבה האחרונה שלה לפני פיזור הכנסת האחרונה!!! בא אותו יהודי ומתחנן שיאשרו את הבקשה, אומר לו י"ר הוועדה, חבר כנסת שעד לא מזמן עבד כעיתונאי לפרנסתו: 'את המשפחה הזאת מבני ברק אתה רוצה להעביר לדירה גדולה יותר??? אותי אתה לא צריך לשכנע!!! אני הייתי שם בדירה, אני הייתי העיתונאי שראיין את היהודי המיוחד הזה... אני חותם על אישור הבקשה בלי להסס!...'".

"ואכן אושרה הבקשה", מסיים הרב שיש את הסיפור, "ראש הכולל קיבל הנחיה: תארוז את החפצים, אתם עוברים דירה!!! ועוד איזו דירה! מדובר בדירה בת שישה חדרים, במרכז בני ברק, במרחק של כמה רחובות בודדים מהדירה הקטנה והצפופה, הילדים נשארו באותם מוסדות, הכל נשאר אותו הדבר, רק הדירה התרחבה, וליהודים היתה אורה ושמחה..."

ידאג להם לדירה גדולה ורחבת ידיים!!!

"אותו יהודי פשוט רתם את עצמו לעניין, התחיל לשלוח מכתבים למשרד הרווחה ומשרד השיכון, הלך ובדק וחיפש ומהר מאוד הוא מצא שיש דבר כזה 'דור ציבורי', הממשלה עוזרת למשפחות מעוטות יכולת ומרובות ילדים להשיג קורת גג.

"הוא גם גילה דבר פלא שלא ידע קודם לכן: 'לעמידר', החברה הממשלתית שעוסקת בעניין, יש גם דירות בבני ברק!!! הפלא ופלא!!! ראש הכולל שלנו לא רוצה לעזוב את בני ברק, כאן נמצאים רבותיו, כאן יש לו משרת ראש כולל, הוא מחובר לעיר הזאת!

"אותו יהודי התחיל לשלוח מכתבים ולהמתין במשרדי הממשלה, הוא פשוט הפך את זה לפרויקט הדגל שלו, הוא לא ינוח ולא ישקוט עד שהמשפחה הזאת תקבל דירה..."

"המאמצים שלו נשאו פרי", מספר ראש הכולל, "אבל זה התקדם מאוד לאט. עוד שנה ועוד שנה, עד שלבסוף הוא היה צריך להביא את זה לאישור של אחת הוועדות בכנסת, שהיתה אמורה לאשר את הבקשה, כי בעצם יש לנו דירה והזכאות היא רק למי שאין לו דירה.

המשך מעמוד 3 | מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

כספים בעבור הקרן. אבל אל תלך לסתם גבירים, כי הם לא יבינו את הצורך בכך, אלא פנה לגבירים בני תורה, כיוון שרק הם מסוגלים להבין את המעלה שבדבר!"

יודעי דבר שהכירו את אורחות רבינו, ידעו כי מעולם לא הסכים להחזיק כספי צדקה תחת ידיו, וגם כאשר היו מפקידים בידו כספי צדקה כדי להעבירם למישהו מסוים, היה מבקש שיבואו תכף ומיד ויטלו את הכסף מידי. אולם לצורך חשוב זה חרג רבינו ממנהגו, וניאות להחזיק כספי צדקה תחת ידיו. ומכאן לראות ולהיווכח עד כמה היה הנושא קרוב ויקר לליבו.

(מרן הגריש אלישיב זצוק"ל, מתוך הספר 'עמודו של עולם')

ומישהו שאכפת לו ממנו!"

נדהמתי לשמוע את רבינו מדבר כך, באופן כה ברור וחותר, ומיד שאלתי: "האם הרב מתכוון לומר, שיש לתת את הכסף לאברכים שיטפחו על שכם הבחורים, יזמינו אותם לסעודות שבת ויעודדו אותם!?"

"כן נכון, לזאת בדיוק כוונתי!", השיב מרן ברורות.

כהמשך לדברים ראוי להוסיף, כי ברשות רבינו הייתה קרן, שמטרתה הייתה להעניק כסף לבחורי ישיבות כדי שאחד יעודד את רעהו. כאשר כלה הכסף של הקרן, פנה רבינו לרב אברהם גולדשמידט ואמר לו: "אני מבקש ממך שתפנו לנדיבים בעלי מזון, ותגייסו

המשך מעמוד 5 | הרה"ג ר' אורי טיגר

"שמע רבינו את השאלה והגיב לי בתקיפות גדולה, באופן ממש מפתיע: 'זה מפריע לה? משוגעת! צריכים לגרש אותה!!!'..."

"הייתי מאוד נבוך, הופתעתי מהתשובה הכל כך נחרצת, אבל הנהג רבי ישעיה הבין מיד את מה שאירע כאן, והסביר למרן שליט"א שלא דיברתי על עניין של גידול הזקן, לא אמרתי שמפריע לה שבעלה אינו מתגלח אלא שאינו מתקלח... שינוי של אות אחת, עשה את כל ההבדל... עכשיו כבר הבנתי למה השיב רבינו בצורה כל כך תקיפה, נושא זה של גילוח הזקן פסול בעיניו מכל וכל, ומכאן שורש התשובה התקיפה..."

"לאחר שהובהרו הדברים, השיב רבינו כדרכו בניחותא, שאם מפריע לה שאינו מתקלח בתשעת הימים, 'שיעביר מגבת לחה על גופו, ויהיה בסדר...'".

מצדי השתדלתי תמיד לחכות למרן במקום, והייתי זוכה להרוויח עוד כמה דקות של שיחה עמו, בדרך מהמכוננית למקום בו נערכה הברית ובדרך למכוננית וכדו'.

"לפעמים הייתי נכנס עמו לאוטו אחרי הברית, והייתי נוסע עמו עד היציאה מהעיר, שם היה רבי ישעיה עוצר לי ואני הייתי לוקח אוטובוס בחזרה לביתי.

"באחת הפעמים שאלתי את מרן בעניין של תשעת הימים: הרי ידוע שמרן ה'חזון איש' היה מאוד מחמיר בעניין זה, ואפילו לתושבי טבריה לא התיר להתרחץ בימים אלו, ומרן שליט"א הולך בדרכו, ועל כן שאלתי מה יהיה הדין באדם שלאשתו מאוד מפריע שהוא אינו מתקלח, היא רוצה שהוא יתקלח, האם יש בזה מקום להקל משום 'שלום ביתו עדיף'?"



Mendy Hechtman/Flash90

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ הדלקת נרות חנוכה במוצאי שבת - לפני הבדלה או לאחריה?
- ◆ האם יש חובת 'חינוך' להדלקת נרות חנוכה?
- ◆ קריאת הלל בחנוכה חיובה מדאורייתא או מדרבנן?

הדלקת נרות חנוכה בערב שבת ובמוצאי שבת

• יש אומרים, שזמן הדלקת נרות חנוכה ונרות שבת בערב שבת חנוכה, הוא בזמן שבו מדליקים נרות בכל ערב שבת; ויש אומרים, שצריך לאחר את ההדלקה, כדי להסמיכה לשקיעת החמה.

• בערב שבת חנוכה, מי שקיבל על עצמו את השבת לפני הדלקת נרות חנוכה - יבקש מֵאַחַר שידליק עבורו, ויוציאו ידי חובה בברכת 'להדליק נר'; ולאחר מכן יברך בעצמו 'שעשה ניסים' (ו'שהחינו').

• מי שיש ברשותו בערב שבת חנוכה נר אחד בלבד - ידליק את הנר בביתו למצנת נר של שבת; ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם בזמננו, שאור החשמל מאיר את הבית.

• יש אומרים, שהדלקת נרות חנוכה במוצאי שבת קודמת להבדלה על היין, וכשיטה זו פסקו השולחן ערוך, הרמ"א, ורבים מן האחרונים. ויש אומרים, שההבדלה קודמת להדלקת נרות חנוכה, וכן פסקו אחרונים רבים, וכן דעת רבים מגדולי החסידות. ובמשנה ברורה כתב, שכיון שרבים הם המצדדים בכה, ורבים המצדדים בכה, רשאי כל אדם לנהוג כרצונו.

• במוצאי שבת חנוכה, אין להדליק את הנרות לפני הזמן שבו עושים מלאכה בכל מוצאי שבת, אך יש להזדרז ולהתפלל ערבית מוקדם ככל האפשר, כדי שיוכלו להדליק את הנרות מיד בבוא הזמן.

מֵהִלְכוֹת הַדְּלָקַת נְרוֹת חֲנוּכָה

• על נרות החנוכה לדלוק לפחות עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים, וכמות השמן הנדרשת לזמן זה, אסורה בהנאה. ואם הנר כבה במהלך זמן זה, אין להשתמש בשמן הנותר בבזיכים אלא להדלקה בימים הבאים בלבד. ויש אומרים, שכל השמן הניתן בבזיכים נחשב כמוקצה למצוה. ושמן שנותר בסוף ימי

החנוכה, אין להניחו להדלקת הנרות בשנה הבאה, אלא יש לשורפו מיד לאחר החנוכה.

• למנהג בני אשכנז, שכל בני הבית מדליקים נרות חנוכה - לדעת הרמ"א, יש חובת 'חינוך' לקטן בהדלקת נרות חנוכה, אלא שלשים כך די בנר אחד. ויש אומרים, שאין במצוה זו חובת חינוך כלל (לקטן שאינו מתגורר לבדו).

• המתארח בבית אחרים במשך שמונת ימי החנוכה, מדליק במקום שמתארח בו, ואינו צריך למנות שליח שידליק עבורו בביתו. ולדעת רוב הפוסקים, דין זה הוא אף כשמתארח במקום זה במשך יום אחד בלבד.

• השווה מחוץ לביתו בימי החנוכה, ואשתו מדליקה נרות חנוכה בביתו, יוצא ידי חובתו בהדלקתה. ואם יש לו אפשרות להדליק בעצמו, ראוי שיעשה כן, אך נחלקו הפוסקים אם יברך, ולכן יש להִזְדַּר ולשמוע את הברכה מפי אחר, או להדליק בברכה בזמן שבו ודאי שאשתו טרם הדליקה בביתו.

• הישן במקום אחד בקביעות, ואוכל במקום אחר בקביעות - מדליק נרות חנוכה במקום האכילה. ואם אוכל במקום האחר שלא בקביעות - מדליק במקום השינה.

מֵהִלְכוֹת הַתְּפִילָה וְקְרִיאַת הַתּוֹרָה בַּחֲנוּכָה

• בימי החנוכה אומרים על הניסים בכל התפילות: שחרית, מוסף, מנחה וערבית; וכן בברכת המזון. והשוכח לומר על הניסים, אינו צריך לשוב ולהתפלל או לברך.

• בשמונת ימי החנוכה קוראים 'הלל השלם'. ונחלקו הפוסקים, אם חובת הקריאה היא מדאורייתא או מדרבנן.

• בשמונת ימי החנוכה, קוראים בתורה בפרשת נשא, את קרבנות הנשיאים שהוקרבו בחנוכה המזבח; משום שמלאכת המשכן הסתיימה בתאריך בו מתחילים ימי החנוכה - כ"ה בכסלו.

"באותו רגע החלטתי לעשות את המבחן של 'דרשו' כל חודש, כדי שלפחות אדע שאני לא יודע כלום... אבל מאז הכל השתנה..."

יהודי בן ארבעים מספר, מה גרם לו להתחיל להיבחן על 30 דפי גמרא מדי חודש



ידיים של שחרית משכח את תלמודו... אני אוכל יותר שמן זית, ואני אומר 'זכור דבר לעבדך' עשר פעמים לפני הלימוד... "היום אני מקפיד ללמוד כל יום שני דפי גמרא, את הדף של היום ואת הדף של היום הקודם, בנוסף אני עובר על סיכומים כתובים בקיצור נמרץ שחבר מביא לי..." "והכי חשוב לדעת, זה שהלימוד עצמו השתנה!", הוא מספר, "לא רק שאני מנסה לזכור מה למדתי, אלא שאני גם מתאמץ יותר להבין ולחדד את מה שלמדתי. אחרי כל קטע שאני לומד בגמרא, אני מחשב לי בראש מה עשויה להיות השאלה שאשאל על כך במבחן של 'דרשו', ואני צריך לחשבן מה התשובה לשאלה הזאת..." "ואתה יודע מה??? אני הרבה יותר מאושר! טוב לי בחיים, כל ההתמודדות שלי עם פרנסה ועניינים אחרים התגמדו פתאום... יש לי סיפוק עצום מלימוד התורה, אני מתגעגע לגמרא, אם הייתי לומד שעה, היום אני לומד שלוש ואפילו ארבע שעות כל יום, לפעמים אפילו יותר, תלוי כמה זמן יש לי אחרי העבודה והמטלות השונות. "לכן אני ממליץ לכל מי שרק מוכן לשמוע: אל תסתפקו בלימוד בלבד! בואו להיבחן! אתם תראו שאחרי שתתחילו להיבחן בקביעות, הלימוד שלכם יהיה שונה, האישיות שלכם תהיה שונה... כל הבית שלכם יראה אחרת!"

את הדברים הבאים שמעתי מפיו של ידיד טוב. פגשתי אותו השבוע, והוא מספר לי בשמחה שהוא התחיל להיבחן ב'דרשו'. שאלתי אותו מה מביא יהודי בן ארבעים להתחיל להיבחן ב'דרשו'? וכך הוא סיפר לי: "לפני כמה חודשים, נתקלו עיני בטופס מבחן 'דרשו' שנערך ימים אחדים קודם לכן בתוכנית 'קנין תורה', על הדף היומי... חשבתי לעצמי: הרי למדתי את הדפים הללו לא מזמן, בוא ננסה לראות מה אני יודע..."

"אני מתבייש לומר שלא ידעתי כמעט כלום... חשבתי שאני והחברותא שלי לומדים טוב, חשבנו שיש לנו כבר מאות דפי גמרא בכיס... אין לנו שום דבר! יש כאן שאלות על דפים שלמדנו לפני שבוע בסך הכל, ואנחנו לא יודעים את התשובה..." "באותו רגע החלטתי לעשות את המבחן של 'דרשו' כל חודש, כדי שלפחות אדע שאני לא יודע כלום..."

"אבל מאז הכל השתנה, תוך כדי הלימוד אני מתאמץ יותר לזכור, אני רוצה לזכור ומקווה לזכור. אחרי כל קטע אני מסכם, כדי לצרוב את זה בזיכרון בצורה מסודרת, התחלתי לעשות כל מיני סגולות שמועילות לזיכרון, התחלתי להתפלל על זה בתפילת 'שמונה עשרה', אני מקפיד יותר על 'נעגל וואסר' - נטילת ידיים של שחרית בסמוך למיטה, כי כתוב בשולחן ערוך שמי שאינו מקפיד על נטילת

גליון 503
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל



סיפורי חז"ל

כי לא יראני האדם וחי.

מעשה באדם אחד שבא לפני רבן גמליאל ושאל אותו, באיזו מקום הקב"ה נתון? אמר לו רבן גמליאל איני יודע. אמר לו הלה, זו היא חכמתכם שאתם מתפללים לפניו בכל יום, ואין אתם יודעים איפה מקומו? אמר לו רבן גמליאל, הרי שאלת ממני דבר שהוא רחוק ממני שלושת אלפים וחמש מאות שנה, ואני אשאל אותך דבר שהוא נתון אצלך ביום ובלילה, ואמור אתה לי איפה מקומו? אמר לו הלה אמור, אמר לו רבן גמליאל הנפש נתונך אצלך איפה היא נתונה? אמר לו הלה, איני יודע. אמר לו רבן גמליאל, תפח רוחו של אותו האיש, ומה דבר שהוא נתון אצלך ביום ובלילה, אין אתה יודע איפה הוא נתון, ואתה שואל אותי על דבר שהוא רחוק ממני שלושת אלפים וחמש מאות שנה. אמר לו הלה, יפה אנחנו עושים שאנחנו משתחוים לפסל מעשה ידינו שאנחנו רואים אותו בכל שעה. אמר לו רבן גמליאל מעשה ידיכם אתם רואים, ואילו הם אינם רואים אתכם, אבל הקב"ה רואה את מעשה ידיו, ומעשה ידיו אינם רואים אותו, שנאמר כי לא יראני האדם וחי.

(לפי ילקוט שוחר טוב)

פרשת השבוע

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו (יא - ז')

מסופר על הגה"ק המגיד מדובנא זיע"א, שפעם נודמן לקהילה רפורמית באחת מערי גרמניה, וביקש כדרכו בקודש לשאת דרשה בפני יהודי המקום, אמרו לו ראשי הקהילה שמענו עליך שכוחר רב כממשיל משלים, ומוכנים אנו לשמוע כמה ממשליך, אולם עליך לדעת שאנשי הקהילה כאן סולדים מן הדרשות המסורתיות המתובלות בפסוקים מפסוקים שונים, אנו מתנים אפוא אתך תנאי ברור ומפורש, שתשמיע לנו משלים רצופים בלי שום פסוק, השיב המגיד לראשי הקהילה: אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלמד דרדקי שיצא עם תלמידיו לטייל ביער, כשהגיעו לקצה העיר אמר המלמד לילדים אם יתנפלו עליכם כלבים בדרך אל תיבהלו מפניהם אלא אמרו מיד את הפסוק "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" ושוב לא תהיה

לכלבים כל שליטה עליכם, אך סיים המלמד את דבריו, ועדר של כלבים זינק לעומתם מתוך החורשה הסמוכה, מיד נשא המלמד את רגליו ונמלט מן המקום, ובעקבותיו נסו על נפשם הילדים הרכים. כשהגיעו כולם למקום מבטחים, שאלו כמה ילדים את רבם, מדוע ברח הרבי ולא אמר את הפסוק כפי שהציע לנו לעשות? השיב להם המלמד אתם צודקים ילדים, אך מה אפשר לעשות בשעה שהכלבים אינם מניחים לומר פסוק.

ויצעקו בני ישראל אל ה' (י"ד - י') מסופר על הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א, שהתפלל תפילת ערבית כשליח ציבור, כאשר הגיע לברכת שומר עמו ישראל לעד, הוא הרים את קולו וצעק בקול רם. באותה שעה עברה ליד בית הכנסת אשת הפריץ הגוי, היא שמעה את הצעקה ואמרה, כמה צעקה זו אמיתית, היא יוצאת מן הלב. כשסיפרו את הדברים לרבי, הגיב גם גוי יכול להבחין בדבר אמיתי.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:31 ת"א: 5:33 ר"ת: 6:05

פרשת בא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:15 ת"א: 4:29

מצעשה שהיה

צעק השודד, תאמר מיד איפה החבאת את כספך? בטרם אקח את נפשך. באותו רגע נזכר החסיד בכוס השמירה שקיבל מרבו, ואמר לשודד, יש עמי קצת יי"ש, לפחות תן לי רשות לשתות המשקה בכוס שנמצא עמי, ואז אגיד לך היכן הכסף. הסכים לו לו השודד, מיד ניגש החסיד אל ירכתי העגלה לקח את צרור כספו והגישו לשודד דרכים, ולקח את הקנקן עם היי"ש, מוג ממנה לכוס העץ, אמר וידוי, בירך שהכל, ושתה ממנה מעט מן המעט של היי"ש, ומיד החל לקרוא קריאת שמע.

הביט בו השודד הרשע, ניגש ואמר לו, כנראה שיש עמך יי"ש משופרא דשופרא, לא יאה יי"ש זה ליהודי. תן את זה לי ומידי דברו חטף את הכוס מיד היהודי, פסח את פיו ושפך את כולו לתוך גרונו, החסיד ממשיך בקריאת שמא בכונה מרובה, סיים פרשה ראשונה, וכבר סיים פרשה שניה, והתחיל פרשת ציצית, וכבר סיימה ושוב התחיל לקרוא קריאת שמע פעם נוספת, ואותו שודד דרכים עומד נשען על העגלה מבלי ניע.

נתיישב לו החסיד בדעתו, מה לך נרדם? קום וברח. אמנם מרוב הפחד לא נשמעו לו רגליו, והנה ראה שציפור אחת המעופפת ברקיע עומדת על מצחו של השודד, מיד הבין שהשודד האכזר כבר נפח את רוחו הטמאה, מיד נתאזר אותו חסיד עוז ותעצומות, ניגש לשודד המת, דחפו והשכיבו ארצה, תוך כדי שהוא מחפש את כוס השמירה - כוס הפלאות, והנה הוא רואה שהכוס הקדושה תחובה לשודד בתוך פיו וחונקת את גרונו.

החסיד לא התמהמה, עלה על העגלה, הוריד ממנה סבין, והחל חותך בגרונו של השודד המת, חילץ מגרונו את הכוס, שטפו במים, הודה להשי"ת על ניסיו ורחמיו. אחר כך עלה על העגלה להמשיך למחוז חפצו. לאחר שעלה על עגלתו עלה בדעתו חשש, שמה עוברי דרכים שיראו את הגוי המת, יעלילו עלילות על אחינו בני ישראל. לכן החליט להעלות את המת על עגלתו ולכסותו בעורות, תוך כדי שהוא גומר בדעתו, שבבואו לוורשא יתנהו להחברא קדישא ויאמר להם לקברו במהרה מחוץ לגדר כדי למנוע עלילות על היהודים.

החסיד המשיך בדרכו והגיע לעיר וורשא, בעברו ברחוב העיר שמע את אחד משוטרי העיר עומד ומכריז מטעם ראש השוטרים בעיר וורשא, וכה היתה ההכרזה: יש בסביבות וורשא שודד דרכים גיבור ואכזר, ואלו ואלו סימני ראשו, גופו ושעריו. מי שיצליח להביא אותו חי או מת אל בית החצר שוטרי ווארשא, יקבל פרס מבית המלך בסך שלושים אלף רובל.

הרי לך כוס עץ זה שיהיה לך לשמירה וגם להצלחה מסופר על אחד מחסידיו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א (יומא דהילולא ז' שבט) שהיה מתפרנס במשא ומתן של נרות, שמן ועורות וכדומה, והיה משתדל לקנותם בכפרים בזול, ולמכרם ברווח בערים הגדולות. ובסייעתא דשמיא בעסק זה מצא כדי פרנסתו אבל לא ברווח. כך חלפו שנים מספר, בנתיים גדלו בניו ובנותיו של החסיד, וכמובן שגם הוצאות ביתו גדלו איתם.

יום אחד נתיישב אותו חסיד בדעתו, והחליט לנסות להגדיל את תחום מסחרו, בכל שיקנה כמות גדולה של נרות ועורות, וישכור עגלה גדולה עם שני סוסים בריאים וחזקים, כך שגם הרווח יהיה גדל בכפליים. מכיון שלא היו בידו די מעות, פנה לכמה מידידיו ויהודים טובים אלה הלואו לו סכום מכובד, כדי לקנות מהם נרות ועורות בכפרים בשער הזול, כדי למוכרם מערים הגדולות ביוקר.

כדרכם של חסידים, בעת שגמר בדעתו להגדיל את מסחרו, הקדים ונסע לרבו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א ליטול עצה ולקבל ברכה, לאחר שקרא הצדיק את הקוויטעל והקשיב לדבריו של היהודי החסיד, נטל אחד מכוסות העץ שהיו על שולחנו, הגביהו ונתנו במתנה לחסידו ואמר: הרי לך כוס עץ זה שיהיה לך לשמירה, ולאחר ששהה הרבי מספר רגעים הוסיף ואמר: וגם להצלחה, ופטרו לשלום. החסיד יצא מבית רבו בלי שיבין, למה נתן לו הרבי סגולה לשמירה, אך מכיון שהדבר יצא מפי רבו הק' שבכוס זה יש סגולה לשמירה ולהצלחה, החליט לקחת את הכוס עמו בדרכים ובמסעות.

כאמור לעיל אותו חסיד לוהה מידידיו סכום הגון, סיבב עמו בכפרים וקנה מהם עורות של עיזים וכבשים, וכן חלב לשם עשיית נרות. לאחר שהצליח לקנות כמות גדולה של סחורה, שכר עגלה עם שני סוסים טובים, העמיס עליה את הסחורה, ונסע למחוז חפצו העיר וורשא, במטרה למכור שם את הסחורה ברווח נאה.

על אם הדרך בעודו נוסע עם עגלתו הטעונה בסחורה רבה, קפץ עליו שודד דרכים נורא ואיום, וכהרף עין השליכו מן העגלה, תוך כדי שהוא זועק עליו, יהודי, תאמר מיד היכן החבאת את כספך. אותו חסיד רעד מפחד כעלה נידף, והחל להתחנן לפני אותו שודד דרכים, שלכל הפחות ישבע לו שיקח רק את הכסף, ולא יהרוג אותו. אל תרבה בדיבורים ובעיכובים

משל ונמשל

רק הם יהיו בו המחותנים העיקריים.

משל לפלוני העשיר, שהיה בעל אחוזות רבות והיו לו שדות וכרמים, וכפריים אריסים היו לו שהיו מעבדים אדמותיו ועושים כל מלאכה בשדה ובכרם. לימים עמד להשיא את בנו ורצה להזמין לחתונה את כל עשירי העיר ונכבדיה, לא ידע האיך ינהג, הפך בענין וחשב מה לעשות, אם יעמוד ויזמין למשתה הנישואין יחד עם נכבדי העיר גם את הכפריים האריסים, סופו שיתבזה בעיני האורחים הנכבדים, כי הכפריים בודאי שישתו לשכרה וישתוללו ועלולים להגיע למעשים לא ראויים ולמהלומות, לבסוף החליט שיזמין את הכפריים יום אחד לפני החופה, יכבדם בכל מיני מאכל ומשקה ויצא ידי חובה כלפיהם, וכן עשה, יום אחד לפני היום שנקבע לחופה, כינס את כל הכפריים העובדים בשדותיו, ערך לפנייהם שולחנות מלאים מכל טוב, ואילו את כל נכבדי העיר הזמין רק למחרת. ישבו הכפריים והיטיבו לבם במאכל ובמשתה ושמחו שמחה גדולה. עברו שם בני אדם ותמהו תמיהה גדולה, הכיצד? כמה משונות הן הליכותיו של עשיר זה, לכפריים הפשוטים הללו הוא חולק כבוד יותר מאשר לבני העיר המכובדים, שכן הקדים והזמין אותם לחתונה לפני האורחים נשואי הפנים, וערך לפנייהם שולחנות מלאים כל טוב. ברם האנשים החכמים המבינים טעמו של דבר, יודעים כי כל כוונתו של העשיר לא היתה אלא להיפטר מן האורחים הפשוטים, לתת להם את חלקם ולדאוג שלא יהיו בעת השמחה הגדולה, כדי שביום החתונה ממש יוכל ליטב בסעודה רק עם האורחים המכובדים ונשואי הפנים, ולשמוח עמהם שמחת אמת יחד עם החתן והכלה והמחותנים.

והנמשל: כך אנו רואים בעולם הזה, כיצד רשעים מתענגים על כל טוב, אוכלים ושותים ושמחים ורואים עולמם בחייהם, ואילו צדיקים מתענים בעוני ובחוסר כל, והדבר תמוה בעינינו עד מאוד, אולם לאמיתו של דבר אין כאן אלא כענין הכפריים הללו המקבלים את חלקם יום אחד קודם, ואילו ליום השמחה האמיתית יהיו מוזמנים רק הצדיקים ורק הם יהיו בו המחותנים העיקריים.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

אותו חסיד עומד ומשתאה לדעת ההצליח ה' דרכו, ומיד הריץ את סוסיו ועגלתו לעבר חצר שוטרי וורשא. כיון שהגיע למקום עמד שם שומר הפתח אשר שאל למבוקשו. השיב לו היהודי, בעגלתי מונחת גוויתו של שודד הדרכים שאתם מחפשים, ובאתי הנה כדי לתת לכם אותו ולקבל את פרס המלך בסך שלושים אלף רובל. צחק עליו שומר הפתח ואמר לו, הלא אותו שודד דרכים גיבור עצום הוא, וכל שוטרי העיר אינם יכולים נגדו, והכיצד יהודי זקן שכמותך הצליח להרוגו ולהביאו הנה. ולא הניח לו להיכנס לחצר שוטרי העיר. היהודי החסיד שכבר נוכח לדעת שברכתו וכוס הפלאים של רבו הצילו אותו ממוות בטוח, ועכשיו הוא רואה כיצד ברכתו של רבו "גם להצלחה" עומדת גם להתגשם כאשר הוא עומד לקבל סכום גדול. לא זו ממקומו, והחל זועק בקול גדול שיניחו לו להיכנס ולהיפגש עם ראש השוטרים.

ראש השוטרים ששמע את את הזעקות הבאים משער חצר השוטרים, שלח מיד את אחד ממשרתיו לבדוק מה זה ועל מה הזעקות. תכף כששמע ראש השוטרים שיהודי אחד אומר שאותו שודד דרכים מונח בעגלתו, קפץ ברוב שמחה ויצא לפתח השער, ובעצמו הסיר את עורות הכבשים, והציץ וראה את שודד הדרכים הגיבור מוטל מת בעגלה. מיד הושיט את ידו ליהודי החסיד, והזמין אותו להיכנס ולבוא לחדרו, וציוה למשרתיו שבינתים יעמידו שוטרי כבוד על העגלה. ראש השוטרים כיבד מאד את היהודי, והבטיח לסייע לו ככל יכולתו, מלבד הפרס בסך שלושים אלף רובל, שניתן לו לאלתר.

החסיד הנאמן אף קידש שם שמים כאשר סיפא לראש השוטרים, ולכל השוטרים אשר היו נוכחים במקום, שבזכות ובכוחו של איש האלקים הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א, הצליח להתגבר ולנצח את אותו שודד דרכים נורא. כל השוטרים שהיו שם נענו ואמרו גדול שם מכל, אשרי העם שככה לו.

לאחר מכן נפרד היהודי החסיד מראש השוטרים, עלה על העגלה וחזר לשווקי העיר ווארשא, מכר את הסחורה בריווח הגון ויפה, ואף הצליח בעוד משא ומתן בכסף הרב שהיה עמו, והפך לעשיר מופלג, כדברי רבו הקדוש לשמירה... וגם להצלחה.

צ'ין אדם לחברו

ואתה חוזר בתשובה על זה, אין לך מה לדאוג יותר.

השתתף בשמחתו משום כבודו מסופר על רבה של ירושלים הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפעלד זיע"א, שהוזמן פעם לסעודת ברית מילה אצל יהודי כשר ונאמן, מעדת אחינו הספרדים היקרים יוצא עדות המזרח. הרב בירר היטב כמובן איכות טיב כשרות המאכלים, ומשראה שהכל כשורה למהדרין מן המהדרין, השתתף בשמחתו משום כבודו. בצאתו ניגש אליו אדם אחד עז פנים והחל להקניטו: כיצד ניתן בכלל לאכול בסעודת ברית שכזאת? הרי הם מתנהגים בכל דבר כדעת המחבר זיע"א, ואילו אנו פוסקים כדעת הרמ"א זיע"א. ומי יודע אם לא נכשל שם בלא יודעין. ואף משום כבודו של בעל השמחה עדיין אין בכך היתר. כך היה מרבה עליו בדברי קינטור. ענה לו רבי יוסף חיים בחכמתו המפורסמת: דוד המלך ע"ה נעים ומירות ישראל, אומר בספר תהלים (כ"ב ז) "ואנכי תולעת ולא איש", ופירש עדיף לי לאכול תולעת, ולא לאכול איש.

חסד בבית

פעם ספרו להרה"ק בעל ה"בית ישראל מגור" זיע"א בשבחו של אחד מגבאי הצדקה שהוא עוזר להרבה נדכאים ושוברי לב. נענה ה"בית ישראל" ואמר, הכל טוב ויפה, אבל אני רוצה לשמוע אם גם אשתו אומרת כך.

מצוה גדולה למנוע צער מבן תורה מספרים על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, שהיה תומך בבן תורה עני בשיבת פ"ת, ובכל ר"ח היה ממציא לו תמיכה. פעם אחת בר"ח אחד בחשכת לילה, נזכר החזון"א שלא מסר את התמיכה לאותו בן תורה, הימים ימי מלחמת העולם השנייה, אפילה מוחלטת שררה בדרכים, החזון"א לא סמך על שלוחים למיניהם, אלא הטריח את עצמו ונטלטל באפילה לשיבת פ"ת בלווי האחד מבני משפחתו, כדי למסור במו ידיו את התמיכה לאותו בן תורה, כשהסיבה המרכזית והמניע לכך היה, שמא מצטער אותו בן תורה וחושש שהתמיכה נפסקה, ואין לך מצוה גדולה יותר מלהפיג צערו של בן תורה.

יסורי נפש על פגיעה בזולת

מסופר על הרה"ק רבי חיים מוולוז'ין זיע"א, שפעם אחת פגע ביהודי אחד ורצה לבקש ממנו מחילה, וחיפשו בכל העיר ולא מצאו. והיו לו יסורים גדולים מכך, ובא לפני רבו הגר"א מוילנא זיע"א ושפך ליבו לפניו על גודל הצער שיש לו, מכך שאינו מוצא את האדם שפגע בו. אמר לו הגאון, שאם אדם חפץ באמת שימחלו לו, וחוזר בתשובה מעומק הלב, אז הקב"ה נותן בלב האדם שנפגע למחול לאדם שפגע בו. ולכן, אם אתה רוצה באמת שימחל לך,

תילולא דצדקיא

שבת קודש ו' שבט הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (ת"ר) הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חנניא יו"ט ליפא (עצי חיים - תרפ"ז)

יום ראשון ז' שבט הרה"ק רבי ישראל חריף מסטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל) הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג

יום שלישי ט' שבט הרה"ק רבי יוסף יוסקא הלוי מיאסי ב"ר אריה לייב מוואלטשיסק (תקס"ז) רבי ישראל יעקב מבילקאמין ב"ר מנחם מענדל מרימינוב (תקפ"ז) הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר יעקב הורוויץ מדוארנאווצא (דודאים בשדה - תקפ"ט)

יום רביעי י' שבט הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבויוגן ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שב"ה) הרה"ק רבי שלום מורחי דידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב) הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"צ מלויבאוויטש ב"ר שלום דובער (תש"י)

יום חמישי י"א שבט רבי יהודה צבי הכהן מסאמבור ב"ר אורי מסאמבור (תרע"ט)

יום שישי י"ב שבט הרה"ק רבי דוד יהודה לייב מקאזאטין ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא (תר"פ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א פת"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הדר"ס על המערים.

המפסיק ממשנתו (ט"ו)

א) אמרו לו שנראה הקשת בחוץ, אין לו להפסיק מלימודו ולצאת החוצה. (מקור חיים, לבעל החוות יאיר, סימן רכ"ט)

ב) אפילו בשעה שהוא עוסק בתורה, צריך לעמוד מפני רבו. (שו"ע יור"ד סימן רמ"ד, סעיף י"א)

ג) צריך לעמוד לפני ספר תורה אפילו בשעה שעוסק בתורה. (פתחי תשובה, יור"ד, סימן רפ"ב, ס"ק ג')

לע"נ הרה"ח ר' יעקב ישראל ב"ר ישכר בער ז"ל נלב"ע י"ב שבט תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"
הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת בֹּא - נִסְתָּרוֹת דַּרְכֵי הָאֵל

"וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְדַבַּר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאָלוּ

מִמַּצָּרִים כָּלֵי כֶסֶף וְכָלֵי זָהָב וּשְׂמֵלֹת" (שמות יב, לה)

המקובל האלוקי, רבינו חיים בן עטר זצ"ל ('אור החיים' הקדוש) כתב: "עָשׂוּ כְדַבַּר מֹשֶׁה" (שמות יב, לה) - פירוש לא להנאת ממון אלא למצוות הנביא".

בספר 'אפריון שלמה' מביא: בתקופת הפיגועים בירושלים לפני מספר שנים התקיימה אסיפת רבנים.

השאלה המרכזית היתה: "על מה ולמה עשה בורא עולם לנו? כיצד חוזרים בתשובה? כיצד ניתן להסיר את חרון אף ה'?" צריך לעשות חשבון נפש".

הם טיכסו עצה איך ומה לשפר. בקרבת מקום היה פרופסור ששמע על אותה אסיפה והחליט כי עליו להשתתף בה ולהביע את דעתו 'הרמה'.

מכיוון שלא נתנו לו להיכנס פרצה במקום מהומה. לבסוף הפרופסור הצליח להשתחל פנימה, והתחיל לנבל את פיו בקול גדול: "מה זה ועל מה זה, ומדוע ה' עשה לנו ככה מה חטאנו!", ועוד כהנה וכהנה דברים גסים שאין הדעת סובלתן.

שקט הושלך בקהל. לבסוף קם אחד האנשים הפשוטים שנכחו באותה העת באסיפה. הוא פנה אל הפרופסור ואמר:

"כבוד הפרופסור, האם תואיל נא לספר לי מה אוכלת הפרה?". הפרופסור ענה: "הפרה אוכלת חציר".

אותו האיש המשיך להקשות: "מה אוכלת

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב משואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים ישלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרור בן ימנה אילנה בת רוחמה משואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותי בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעמה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אבל אז אותו אדם שאל: "האם יוכל מעלת הפרופסור להסביר לי עניין אחד- אם הפרה, הכבשה והעיזה, כל אלו החיות אוכלות מאותו סוג אוכל, מדוע הצואה שלהם שונה זו מזו?"

הפרופסור נעלב מעצם השאלה, ואז ענה בזלזול ואמר: "בדברים כאלו עמומים, אין השגה והבנה". אותו אדם אמר לו בנימת ניצחון: "אם ברפש של בעלי חיים אתה לא מבין, איך תבין את עומק דרכיו של ה' יתברך?".

אין לנו שום השגה בדרכי ה' יתברך, באופן ודרך הנהגתו. אבל אנחנו יודעים עוד מיציאת מצרים: שכל מה שעובר עלינו, הכל אך ורק לטובתנו ולתועלתנו, ומאהבת ה' אותנו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צאת לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	הבין תם
י"מ	16:16	17:29	18:00
ת"א	16:33	17:25	17:56
מיספ	16:32	17:25	17:55
ב"ל	16:36	17:29	18:00

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - שֶׁבֶת - טִלְטוּל - חֵלְקֵי א'



האם מותר לטלטל בשבת בשר בקר או עוף חי כאשר הם קפואים?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בשר בקר או עוף חי, מותר לטלטל אותם בשבת גם כשהם קפואים, ואין בהם משום איסור מוקצה, מכיוון שהם ראויים לאכילה. **מקורות:** שו"ע (או"ח סימן שח סל"א). אבל דג (שם סל"ב) שאינו מלוח אסור, מפני שאינו ראוי. בספר חוט שני כתב (פרק נג) לענין בשר למרות שהוא קפוא ולא היה ראוי לאכילה בין השמשות, אינו מוקצה מכיוון שראוי להפשירו.

למרות שבימינו לא מקובל לאכול בשר שאינו מבושל, מותר לטלטל אותו. **מקורות:** הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל בספרו הליכות עולם ח"ג (עמוד רה). כן כתב הגר"נ קרליץ בספר חוט שני (פרק סג) כיון שבשר זה ראוי, ומה שאנשים מפונקים ואוכלים רק מבושל - אין לומר מחמת כן שהוא מוקצה. בשו"ת שבת הלוי ח"ג (סימן כט אות ג) כתב להקל במקום הדחק.

יש אוסרים. **מקורות:** הגר"ח בבן איש חי (ש"ב פקודי אות ט) כי כעת אנחנו רואים שאין דרכם של בני אדם לאכול בשר חי. כן העלה בשו"ת אגרות משה (ח"ה סימן כב אות ט) והגרש"ז אורבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פי"א הערה כ) שקשה לסמוך על טעם זה דחזי לאומצא. בספר מאור השבת ח"ב (מכתב כה אות ד) הביא בשם הגרש"ז שלגבי בשר עוף, יש להקל בשעת הצורך.

דברי מאכל שאינם ראויים לאכילה ללא בישול או אפיה, כגון: תפוחי אדמה וקטניות- הם מוקצה. **מקורות:** שו"ע (או"ח שם סל"ב) דג שאינו מלוח הרי הוא מוקצה מפני שאינו ראוי. הטור כתב בטעם הדבר שאסור לטלטל בשבת דג שאינו מלוח מפני "שאינו ראוי לכלבים", אבל הבית יוסף הביא בשם רש"י כי הטעם "שאינו ראוי לכלום ומשום הכי אסור, ולכלבים לאו דעתיה למשדיה". חזינן שיש מחלוקת בדבר שעומד לאכילת אדם אך אינו מוכן אם היו מוקצה אף שראוי לאכילת כלבים. עיין משנה ברורה (סימן שח ס"ק קכז).

מותר לטלטל בשבת דברי מאכל מבושלים או אפויים שראויים לאכילה אפילו כשהם קפואים, כגון: חלה קפואה וכיו"ב. **מקורות:** מכיוון שראוי להפשירם ולאכלם בשבת. כן כתב בספר שלמי יהודה (פ"ח הערה ב) בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל ועוד.

כל קליפה ראויה למאכל חיה ועוף המצויים, מטלטלים אותה בשבת. אם אינה ראויה, אלא למאכל חיה ועוף שאינם מצויים, אסורה בטלטול. **מקורות:** שו"ע (או"ח סימן שח סכ"ט). עיין שו"ת קול אליהו- טופיק ח"ב (סימן ט) שהעלה להקל בטלטול קליפות אגוזים ושקדים, שאינם ראויים למאכל בהמה, כדי לנקות את השולחן. כתב בשו"ת מעין אומר ח"ב (עמוד עט) בשם הראש"ל זצ"ל כתב שכיום מכיוון שיש גן חיות באותה עיר, נחשב שיש בהמות מצויות שאוכלות, ואין זה מוקצה.

מותר לקלף ביצה בידיים בשבת, אלא שצריך לשים בהתחלה דבר מאכל בתוך הצלחת של הקליפות, כדי שתהיה בסיס גם לדבר המותר, ויוכל לטלטלה. **מקורות:** הליכות עולם ח"ג (עמוד ריא), שו"ת מעין אומר ח"ב (עמוד קח).

מה חשוב באמת



להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'הלמות עמלים'. יש בו כדי ללמד אותנו מה רבותינו חיפשו בבת הזוג בטרם נישאו. הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל סיפר: "לפני שהתארסתי, חמי לעתיד בחן אותי על ידי שנשא ונתן עימי במשך שלושה ימים בדברי תורה. לאחר שחמי היה מרוצה מידיעותי בתורה ורצה לגמור את השידוך, ביקשתי לפגוש את המדוברת".

אמרתי לחמי לעתיד: "הנה בחנתם אותי במשך שלושה ימים. אולם לא סיפרתם לי כלום אודות מידותיה ומעלותיה של הבת. אני רוצה לתהות על קנקנה ולהכיר את מידותיה ותכונותיה". חמי לעתיד הסכים לבקשתי וקבע זמן לפגישה עם המדוברת. בני הבית התרגשו לקראת בואי (רבינו נודע לבחיר עולם' הישיבות והמשודכת חפצה בכל מאודה להינשא לרבינו). הם הכינו את השולחן עם כלי הזכוכית היפים והיקרים ביותר שהיו ברשותם".

ברגע שנקשתי על הדלת אירע לפתע דבר בלתי צפוי: אחד הילדים הקטנים משך בשגגה וללא תשומת לב את המפה שעל השולחן. כל הדברים שהיו מונחים על המפה, כולל הצלחות והכוסות, נפלו על הרצפה. כמובן שכל כלי הזכוכית התנפצו לרסיסים בקול רעש גדול.

ראיתי מבעד לדלת כיצד המדוברת ניגשת מיד אל הילד הקטן בנחת וברוגע. היא אחזה בידו בחביבות והרגיעה אותו בעדינות מופלאה למרות מה שעשה. היא לא הראתה כל סימני כעס או קוצר רוח, למרות שזה היה ברגע הכי קריטי בשבילה.

כשראיתי זאת, החלטתי מיד כי אין לי שום צורך בפגישה איתה. הסכמתי לגמור את השידוך מיד. הודעתי לחמי לעתיד על מפתן הדלת, כי כאשר ראיתי כיצד היא התנהגה ברוגע ובנחת, למרות שהיתה בשעה לחוצה ואיך למרות כל מה שקרה היתה כל כך רחוקה ממידת הכעס, שוב אני לא צריך להיפגש כדי לבדוק האם אנחנו מתאימים. הרב אברמסקי הוסיף בדרך צחות: "כבר אין צורך לשבור צלחת, משום שכבר נשברו הרבה צלחות..."

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב דן מרדכי הפהן זצ"ל



הגאון הרב דן מרדכי זצ"ל - נולד בי"ג ניסן ה'תרצ"א (1931) בעיר בנגרדאן בדרום תוניסיה (הסמוכה לג'רבא), עיר שהיתה מלאה חכמים וסופרים. כבר בילדותו נודע כמתמיד עצום והתנהג בפרישות וחסידות. זכה לשבת בין ברכיהם של גדולי חכמי ג'רבא ותוניסיה. זכה לגילוי הבעש"ט פנים בפנים. בשנת ה'תשי"ז (1957) רבינו התמנה יחד עם הגאון רבי חויתה וזאן זצ"ל כממלא מקום רבותיו ברבנות העיר בנגרדאן. שם שימש כמלמד והרביץ תורה בעיר. זכה להעמיד הרבה תלמידים. זקן רבני תוניס. בשנת ה'תשכ"א (1961) עלה לארץ ישראל והתגורר בקריית-גת.



הפריח את השממה בפתיחת מוסדות תורניים ובראשם מוסדות 'תורת רחמים וחיים'. בשנת ה'תשמ"ח (1988) עבר להתגורר בעיה"ק ירושלים בשכונת מוסררא - בסמוך לכותל המערבי. היה בקשר אמיץ עם חכמי ירושלים וצדיקה. בירושלים הקים את כולל 'יד מרדכי' בשכונת רוממה, שם התגורר בשנותיו האחרונות. **נודע כפועל ישועות. רבים שיחרו לפתחו לקבלת עצה וברכה. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש.**



התבקש לבית עולמו ביום שלישי ו' בשבט ה'תשפ"א (2021) כשהוא מותיר אחריו חלל ריק לבני העדה ותלמידיו הרבים. חי כ-90 שנים. רבים ליוו את הצדיק בדרכו האחרונה. נטמן לצד רעייתו בהר המנוחות בירושלים. בנו, ר' חי, מילא את מקומו בהנהגת המוסדות.

זקנו (מצד אימו): רבי עתוגי הכהן. **אביו:** רבי יוסף. **אימו:** הרבנית מברכה. **אשתו:** הרבנית רבקה (בת ר' שלום הכהן). **מרבתינו:** הגאונים רבי נסים הכהן ורבי מכלוף יאנה. **מתלמידינו:** רבי ווארגני יאנה זצ"ל (מח"ס 'תגידו לאבי'). **בנינו:** רבי חי (ממשיך דרכו בהנהגת המוסדות), רבי שמואל ור' יעקב. **מספרינו:** **דברי מרדכי** - על התורה הקדושה (חמישה חלקים), **יחמד כהונה חי ש"ס יערוך הכהן** - מערכות **זכרון דברים** - עובדות והנהגות ועוד רבים בכתב יד (שעתידים לראות אור בעז"ה).



כשרבינו היה בחו"ל התכתב רבות עם כ"ק האדמו"ר מלובביץ' זיע"א בענייני תורה וחסידות. כל פעם שהמכתב היה מגיע אל תיבת הדואר המרכזית בתוניס היתה באה ציפור בשם 'בובשירי' - מבשרת ונחה על אדן החלון של רבינו. רבינו היה יודע לפי זה שהגיע המכתב מהרבי אל בית הדואר, ויהי לפלא.

תלמידו, הרב מסעוד חורי (מצרפת), סיפר כי כשהיה ילד קטן למד אצל רבינו. הוא עבר ליד מיחם מים חמים ובשגגה נשפכו עליו המים הרתחים. כתוצאה מכך הוא קיבל כוויות בגופו. רבינו ניסה להציל אותו שלא יכווה, אבל לצערו הדבר לא עלה בידו.

לאחר כשבעים שנה! כשנפגש עם רבינו, עיניו של רבינו זלגו דמעות והוא ביקש מתלמידו, ר' מסעוד חורי, סליחה ומחילה על שלא הצליח להציל אותו מהמים החמים שנשפכו עליו כשהיה הקטן. זאת למרות שחלפו מאז קרוב לשבעים שנה! **כל זאת בזכות גודל מסירותו ורגישותו לתלמידיו.**

משמשו הרב אפרים ס, סיפר: אחת מבנות המשפחה היתה מעוברת. זמן הלידה המשוער היה בעוד כחודש. המשפחה ביקשה את ברכת רבינו שהכל יעבור כשורה. רבינו הורה להם לקרוא בשבת הקרובה את כל ספר תהילים כדי שתזכה היולדת ללידה קלה. בני המשפחה ניסו להסביר לרבינו כי היא לא אמורה ללדת בשבת הקרובה אלא רק בעוד חודש. רבינו התעקש שיקראו את ספר תהילים דווקא בשבת הקרובה. היה זה פלא שהלידה הקדימה את הזמן המשוער והאישה ילדה בן באותה השבת, בדיוק כפי שרבינו ראה.

נכדו, הרב מנחם כהן, סיפר שכאשר רצה לעבור 'טסט' הוא התייעץ עם רבינו מתי הזמן הכי טוב לעשות 'טסט'. רבינו היה דוחה אותו מפעם לפעם. באותם הפעמים הוא ניסה בכל זאת לעבור את ה'טסט' אבל לצערו הרב הוא לא עבר את המבחן ונכשל פעם אחר פעם. עד שפעם אחת רבינו אמר לו: **"עכשיו זה זמן טוב. לך תעשה את המבחן"**. ואכן הפעם הזאת הנכד עבר את ה'טסט' ללא שום בעיות.

גם לאחר פטירתו, ציונו הקדוש בהר המנוחות הפך למוקד עליה לרבים. מצבתו הפשוטה נכתבה כפי רצונו בימי חייו מכיוון שביקש שלא יכבדו אותו כלל. רבים נושעו מהתפילות על ציונו. פעם אחת הגיעה אישה שהיו לה כאבים עזים באוזניים. היא פנתה לרופאים והם חששו לדלקת רצינית שתפגע באוזניים וביכולת השמיעה שלה ח"ו. בצר לה הלכה לפקוד את ציונו של רבינו. כבר למחרת כשהגיעה שוב אל הרופא לבדיקה, הרופא התפלאה לראות שאין שום דבר באוזניים. כל מה שראה רק לפני תקופה קצרה - נעלם כלא היה.

בנו, הצדיק רבי חי שליט"א, סיפר מעשה מפעים נוסף שאירע אחר פטירת הצדיק: רבינו נגלה אליו בחלום וציווה עליו שיעשו דרך מיוחדת לכהנים כדי שיוכלו להגיע אל קברו ולהתפלל. בדיוק באותם ימים, כמה גורמים בהנהלת בתי העלמין הציעו את עזרתם לעשות דרך מיוחדת לכהנים לציון הכוללת כריתת עצים ובניית גדרות. היה זה לאחר כעשרים וחמש שנה שלא נגעו במקום זה.

רבינו נהג בצעירותו בכל מוצאי שבת לספר סיפורים על הבעל שם טוב הקדוש. רבינו סיפר אודותיו ועל המופתים שזכו לראות אלו שהיו במחיצתו. מקובל אצל גדולי תלמידיו וצדיקים בכל דור ודור כי סיפורים אלו הם סגולה לכל הישועות, הן ביראת שמיים והן בגשמיות וסגולה לבנים. אחד הטעמים לכך משום שאחיה השילוני היה רבו של אליהו הנביא ושל רבינו הבעל שם טוב.

כשם שיש מצווה להזכיר את שם אליהו הנביא במוצאי שבת, כך מצווה להזכיר את שם הבעל שם טוב הקדוש. בנוסף, החת"ם סופר אמר: "כל העוסק בסיפורי צדיקים - כאילו עוסק במעשה מרכבה". פעם אחת במוצאי שבת סיפר על הבעל שם טוב הקדוש, כשרבינו ראה להפתעתו הרבה את דמותו של הצדיק עומדת ליד המזוזה ומביטה בו בקורת רוח.

(החומר באדיבות מכון 'ממלכת כהנים')

הצלה מפלאה



את הדברים התלבטתי אם לשתף אותם בבעיה שלי.

החלטתי שאין לי מה להפסיד ואז שאלתי: "האם הרבי עושה ניסים גם לגויים?". "אנשיו של הרבי הביטו בי בסקרנות גלויה. "כן, בטח". אחד מהם הנמיך את קולו ושאל: "האם אתה זקוק לנס?".

היה לי קשה מאוד לשתף אותם בסיפורי האישי אבל עשיתי זאת. מי יודע, אולי הרבי היהודי יוכל להושיע גם אותי.

סיפרתי להם כי אני ואשתי נשואים כבר תשע שנים. הוספתי, כי בשבוע שלפני כן הרופאים הודיעו לנו שלאחר שנים של ניסיונות וטיפולים, כי אין בידם להושיע.

היינו שבורים ורצוצים. במשך כשבע שנים הסתובבנו בין רופא אחד למומחה אחר, בין פרופסורים בעלי שם בינלאומי ושיטות שונות. ועתה התבשרנו בבשורה איזומה זו. **האומנם הכל הסתיים במפח נפש ולעולם לא נחבוק ילד משלנו?**

אנשיו של הרבי הדריכו אותי: "אל יאוש. בפעם הבאה שתלווה את השיירה של הרבי, תעמוד ליד הדלת של המכונית, ותבקש מהרבי שיברך אותך בילד. לרבי יש הכרת הטוב עבור כל מי שעוזר ועושה עבורו".

עשיתי בדיוק כפי שהדריכו אותי. עמדתי בדרכו של הרבי. כשרצה להיכנס לרכב שאלתי: "רבי, האם אתה מברך גם גויים?". הרבי השיב שהוא משתדל לסייע לכל מי שהוא יכול. סיפרתי בדמעות את סיפורי האישי. הרבי ביקש ממני לרשום על פיסת נייר את שמי ושם אבי, ואת שם אשתי ושם אביה.

הזדרזתי לרשום את כל הפרטים, כפי שהרבי הדריך אותי. מול עיני ניצבו כל שנות הטיפולים הרפואיים והניסיונות שעברנו. **ידעתי שזהו המוצא האחרון.**

תשעה חודשים אחר כך אשתי ילדה בן! חזרנו לכל הרופאים שטיפלו בנו כשהבן בדינו. הם הביטו במבוכה, השתתפו בשמחתנו ואמרו: "נס! לא הייתם יכולים לחבוק ילד בדרך הטבע!".

מרת חיה נדהמה מהגילוי המפתיע. "תודה", אמרה לשוטר. "רגע", השוטר הוסיף. "הקוריוז הבא בטח יפתיע אותך עוד יותר: **קראנו לבן מנדל, כשמו של הרבי.** בהתחלה אשתי והמשפחה המורחבת לא הסכימו לשם. "מדוע חכם בן תבחרו שם אמריקאי טיפוזי, כדי שהילד ירגיש נוח בחברה?".

"אבל אני התעקשתי. אולי הוא לא ירגיש נוח בחברה. אבל חשוב לי, שהילד ידע שהוא נקרא על שם של רבי יהודי. כך יזכור לנצח שהוא נולד בזכות ברכתו של רבי יהודי וידע להתנהג יפה ליהודים", השוטר סיים את סיפורו המדהים.

מרת חיה היא תושבת רובע ברוקלין שבניו-יורק. באותו בוקר, היא מיהרה כמו בכל יום להגיע לעבודתה. לילדים היתה הסעה עם האוטובוסים הצהובים הרגילים.

היא הביטה בשעון והבינה שהיא מאחרת לעבודה. היא נכנסה לרכב ונסעה במהירות כדי להגיע כמה שיותר מהר לעבודה. היא הבחינה באיחור בשוטר שאותת לה לעצור בצד. פניו הקשוחות של השוטר הבהירו לה שהוא עומד לתת לה קנס.

"דרך נפלאה לפתוח את הבוקר", חשבה לעצמה. "תעודות בבקשה!", השוטר צעק בקול גדול. מרת חיה התחילה לחטט בתיק. הלחץ נתן את אותותיו והיא התחילה להפוך את התיק על כל תכולתו. "המסמכים האלה, תמיד כשאני מחפשת אותם הם נעלמים", חשבה.

לפתע עיני השוטר נתקלו בתמונת הרבי שהייתה תלויה על השמשה. "האם אתם קשורים אל הרבי מליובאוויטש?", שאל בסקרנות.

מרת חיה היתה המומה לשמוע את הדברים. היא בחנה את תווי פניו של השוטר. הם ממש לא נראו יהודיים. היא השיבה בחיוב, כשהיא תוהה מה הקשר של השוטר לרבי.

"אם כך, לא אתן לך קנס", השוטר סגר את פנקס הקנסות. למראה תמיהתה סיפר: "הרבי הזה עשה לי נס גדול, ואני חייב לו".

היא היססה אם לשאול את השוטר במה דברים אמורים. לאחר שאזרה אומץ, ביקשה: "אשמח לשמוע על הנס שהרבי עשה לך".

השוטר חייך לפתע. רעש המכוניות שנסעו, לא הפריע לו. הוא הרים את קולו וסיפר: "הסיפור התרחש לפני מספר שנים. המפקדים שלי בחרו קבוצת שוטרים, שהייתי בתוכם, שנהגה ללוות את הרבי בנסיעתו לקברו של חמיו, הרבי הקודם מליובאוויטש".

"הנסיעה היתה חוויה מיוחדת שלא הכרתי בתפקידי שמירה אחרים שהיו לי. בזמן שחיכיתי, עד שהרבי יסיים את תפילותיו, אנשיו של הרבי, שהמתינו גם הם, חשפו אותי לעולם חדש של מושגים שלא הכרתי".

"באחת הפעמים שוחחו אנשיו של הרבי ביניהם בהתרגשות גלויה. הרגשתי איתם די בנוח והרשיתי לעצמי לשאול מה פשר ההתרגשות".

"הם הביטו בי רגע בספקנות, מתלבטים אם לספר לי את הדברים. לאחר מכן אחד, אחד מהם אמר: "הרבי עושה הרבה ניסים מיוחדים. התרחשויות לא טבעיות ומיוחדות".

הם סיפרו לי סיפור מדהים על יהודי אחד, שהיה בצרה גדולה, והרבי חולל עבורו נס מעבר לגדר הטבע. כששמעתי

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ילד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ונה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרחיה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
אביבה לויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

לע"נ

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהרה ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרוחה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

תנצב"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com



מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2021 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בא

- ב..... למען תזכור – זכירת יציאת מצרים להזכיר ולהשריש האמונה בהשגחה פרטית
- ה..... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול – כל דעביד רחמנא לטב עביד
- ז..... לבל ידח ממנו נידח – הקב"ה מחכה אפילו לרחוק ביותר
- יג..... כחודו של מחט – ערך כל 'משהו' בעשיית רצונו ית'
- יד..... אור זרוע לצדיק – מעלת השומר על קדושתו, וגודר גדר לעמוד בפרץ
- טו..... הנאהבים והנעימים – הזהירות בבין אדם לחברו בסור מרע ועשה טוב

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בא

הנודעים של ה'רמב"ן' (בסוף הפרשה) וז"ל. ולכן יאמר הכתוב במופתים למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ... ואמר בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ - להורות על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב בידו... א"כ האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה... ומן הנסים הגדולים המפורסמים (ביציאת מצרים וקרי"ם בהם שידד הקב"ה מערכות שמים וארץ) אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם'.

ובה כתב בספר 'תשואות חן' להרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע (וארא ד"ה והפליתי), וז"ל, גלות מצרים

למען תזכור - זכירת יציאת מצרים להזכיר ולהשריש האמונה בהשגחה פרטית

בפרשתן (יג ג), 'זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים', כן מצינו בתורה מצוות הרבה שכל תכליתם היא 'זכור ליציאת מצרים'. ומצינו בספה"ק שכל מהות 'גלות מצרים' הוא חוסר האמונה בהשגחה פרטית ח"ו, וכמו שאמר פרעה הרשע שורש הקליפה 'מי ה' אשר אשמע בקולו' (ה ב), ולתכלית זו הפלה הקב"ה באותות ובמופתים נוראים בכל עשרת המכות - להתוודע ולהיגלות כי הוא מלך על כל הארץ".

וכנגד זה מצווים אנו לזכור יציאת מצרים לדורות עולם - 'למען נדע כי אני ה' בקרב הארץ'. וכדברינו

א. ועיקר הכוונה העליונה היה להשריש בבני ישראל תוקף האמונה הטהורה והשלימה, וכמו שהביא הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (וארא ד"ה וגם) מה שהקשה זקנו מרנא הבעש"ט הק' זי"ע כי לכאורה תמוה מאוד שישדד הקב"ה מערכות הטבע ביד חזקה ובזרוע נטויה עבור המצריים שידעו כי אני ה', ומבאר ה'דגל מחנה אפרים' וז"ל, 'שבאמת קאי על ישראל, אותם שהם בבחי' מצרים, שעושים מעשה מצרים' (עיי"ש שמאריך בזה), והיינו שרצה הקב"ה שכל בני ישראל אפילו הרחוקים ביותר אף הם ישכילו לזכור 'כי אני ה', הוא אדון הכל והוא מנהיג את כל.

ב. ידוע שהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע היה מזהיר את חסידיו שבכל יום ויום ילמדו את דברי הרמב"ן הללו. וביאור הדברים הוא כי קניין האמונה באמת לאו מילתא זוטרתה היא כלל, וצריך הרבה לחזור ולהשריש אותה בלבו. והלא כה הם דבריו כאש של הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (פרשת וארא) על הפסוק (וארא ו יב) 'הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה', ידוע (ילקוט הושע תקי"ט) הגאולה תלוי באמונה, בזכות אמונה נגאלו ובזכות אמונה עתידים ליגאל, זהו שאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי להאמין ואיך ישמעני פרעה, כלומר אם אין אמונה איך תהיה הגאולה שישמעני פרעה לשלחם, ופירש"י זה אחד מקל וחומר שבתורה, פי' אמונה הוא 'קל וחומר', שנראה כדבר קל שעם מי שמדברים שגור בפיו 'אמונה', אין לך אדם שבעולם שיאמר אין לו אמונה ח"ו, ובאמת הוא חומרא שבחומרות, כי אם באמת הוא מאמין למה הוא דואג, צריך להיות שמח באמונה ובטחון שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

ומה עוד שהיצר הרע אינו שוקט ואינו נח, כי לגודל מעלת האמונה הרי הוא מתאמץ בכל כוחו להניא את האדם מבהירות האמונה אלא שיתלה ביד המקרה ח"ו.

וכביאורו הנודע של הגרי"ז מבריסק זצוק"ל בהאמור בפרשתן כשהזהיר משה על מכת בכורות, 'ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים (יא ד), וברש"י, אמר משה 'כחצות הלילה' ולא 'בחצות הלילה' - שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמר, משה בדאי הוא. והדברים מבהילים, כי עומדים הם ב'מכת בכורות' שם נאמר (שם ו) 'והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים, אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסיף', וראו הכל את יד ה' המכה בהם בכל תשעת המכות שקדמו, ודבר אחד מדברו לא חזר ריקם עד עתה, ואעפ"כ חשש משה רבינו שמא ידקדקו ב'שעה' ויאמרו אין זה מכוחו של מקום חלילה, כי הדבר לא היה מדויק באותו 'רגע' כפי מורה השעות שבידם...

ללמדנו על כוחו של היצר הרע לטשטש האמונה בתירוצים שונים ומשונים... עד שמי שאינו מאמין לא יראה אף את הנגלה לנגד עיניו, בעוד שזה האוחז בפלך האמונה רואה את יד הבורא אף בנסתר מעיניו.

ג. בפרשתן (יב לד-לט), 'וישא העם את בצקו טרם יחמץ... ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם', וקצת צ"ב שב'ליל הסדר' אנו פותחים

ואומרים 'הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים', משמע שהמצות שאנו אוכלים בליל הסדר הן זכר למצות שאכלו בני ישראל בארץ מצרים ולא ממה שאכלו אחר צאתם ממצרים, ואמרו בדרך צחות, כי בכל שנות גלותם תחת שעבוד מצרים היו אוכלים 'מצות', כי כן דרך האדונים להאכיל את עבדיהם (עיי' 'אורחות חיים' להרא"ש בפירושו להגש"פ ד"ה ויאפו, בשם האבן עזרא), והייתה נפשם של בני ישראל קצה בלחם ה'יבש' הלז, והיו מייחלים ומצפים 'מתי תבוא עת פקידה' כשנצא לחרות ונוכל לאכול 'פרישע פינע בילקעס' (חלות ריחניים וטריים), ואכן, בערב הפסח היו שמחים – הנה למחרת היום באור הבוקר נצא ממצרים ואז ננצל גם מ'גזירה' זו של אכילת מצה, ותתענג נפשנו מחלות משוחות בשמן ומשאר מיני מעדנים, לזה גלגל הקב"ה, הנה, ממצרים יצאתם ובילקעס לא קבלתם... ללמדנו אורחות חיים ונתיבות יושר, כשהראה להם שמה שהוכרחו לאכול מצות יבשות ולא בילקעס, לא היה כי 'עבדים היינו לפרעה במצרים' וכך עלה ברצונו של פרעה, אלא מידי ה' הייתה זאת להם, וראיה – שאף בצאתם המשיכו לאכול כהנה וכהנה.

ומכאן, ילמד האדם, להיות שמח בחלקו, ולא לחשוב בכל עת הלוואי הייתי בזו השעה במקום פלוני, במצב פלוני, בחבורה פלונית, במשפחה פלונית וכו' וכו'... אילו הייתי שם היה כל מצבי ומעמדי מתוקן ומקובל טוב ויפה יותר כי לא יועילו לו כל טצדקי שבעולם, ו'מה שהיה הוא שיהיה' – כמה שנאמר ונגזר עליו משמים ממעל, ובאותו מקום החדש יצוצו כבר ממקום אחר אותם המפריעים לו... ואם הכל מיד ה', מה לו כי ילון, ומה לו להפוך את כל העולם – לשנות מצבו ומעמדו, יפנה אל ה'בוס' (בעה"ב) שהוא המחליט והקובע מה יהיה מצבו ומעמדו של כל איש בכל רגע ורגע מימי חייו, אולי יחוס אולי ירחם.

ואין הדברים אמורים רק לעניין המזונות, אלא כל סדר יציאת מצרים נועדה להחדיר את האמונה שהכל בידי שמים, ואין שום דבר המתנהל ביד הטבע, וכמו כן שאין שום כח ויכולת ביד בן אנוש להיטיב או להרע, אלא הקב"ה הוא מושל בכל, הוא שעשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

וכמו שאמרו צדיקים (חלק מהדברים בהרחבה באור יחזקאל ח"ג) בהאמור בפרשתן (יב ב-ג) 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים', והפליאה רבה ומכופלת, הן מאות בשנים שהמצריים שונאים את בני ישראל עד ש'קצו בחייהם' (א ו וברש"י), רודים בהם בפרך, והנה עתה אוהבים אותם והם נושאים חן בעיניהם... עד שנותנים להם את בגדיהם, כלי כסף וכלי זהב... ומה עוד, כי הנה המצריים ספגו בכל אותה שנה תשע מכות גדולות ונאמנות, ומדרך העולם היה להם להאשים את בני ישראל שמחמתם סבלו כל כך ולהוסיף שנאה על שנאתם, מעתה תמוה, כיצד נתהפכו כל סדרי עולם... גם עלינו להתבונן לשם מה סיבב הקב"ה שהמצריים יתנו לבני ישראל את כליהם, וכי לא היה יכול לצוות שיקחו זאת בני ישראל ביד חזקה, בלא שיחרצו המצריים את לשונם...

אלא, כי רצה הקב"ה ללמד את בני ישראל פרק נאמן בהלכות האמונה, שאין אדם שונא או אוהב את השני אם לא בגזירת עליון, ולא שנאו מצרים את בני ישראל מעצמם אלא כי כך רצה הקב"ה, והוא שהכניס את השנאה בליבם, ומקרא מפורש הוא (תהילים קה כה) 'הפך לבם לשנוא עמו', ולזאת סיבב הקב"ה שישאלו בני ישראל כלי כסף וכלי זהב מהמצריים ונתן ה' את חן העם בעיניהם, להורות שה'חן' והאהבה אינם בסיבה טבעית אלא הכל כפי הכוונה העליונה... וכן איתא במדרש גבי יוסף הצדיק ואחיו שבטי קה (בר"ר וישב פד יח) 'כשרצית נתת בלבם לאהוב וכשרצית נתת בלבם לשנוא'. כי ה'אוהב' אינו אוהב מעצמו אלא הקב"ה נותן בלבו לאהוב, וגם ה'שונא' אינו עושה זאת אלא כי כן גזר המלך ב"ה.

וכך פירש הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ הגש"פ ד"ה ובאותות) במה שנאמר (לעיל ז ט-יב), 'ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין וכו', ויבלע מטה אהרן את מטותם', ונתפרש בגמ' (שבת צז.) שהיה נס בתוך נס, שתחילה חזרו כל התנינים להיות מטות ואז בלע מטה אהרן את מטותם, ויש להקשות, לשם מה נעשה נס זה, מדוע לא היה די בהראות המופת שמטה אהרן בעודו תנין יבלע את כל מטותם כשהם בדמות תנינים, והרי כלל מסור בידינו – 'לא עביד קודשא בריך הוא ניסא למגנא' (זוהר מקץ רא:). אלא מבאר החתם סופר, שבא הקב"ה לרמוז לפרעה, הנך קורא לעצמך 'תנין הגדול' (עיי' יחזקאל כט ג), אינך לא 'תנין' ולא 'גדול' – כי אם 'מטה' אשר בידי (ביד ה'), אין בכוחך לעשות מאומה בלתי אם אתן לך את הכוח ואת הרשות לך.

וגם בענין ה'טובה' ייאמר כן, וכמו שמבאר רבינו הר"ן (דרשות הר"ן, הדרוש הה' ד"ה וזה דבר) מדוע לא עשה הקב"ה נס להסיר ממשא את ה'כבד פה' שלו. כי רצה הבורא שנדע שהוא הבורא והמנהיג, וכל הנעשה בהאי עלמא על

באר הפרשה - פרשת בא

היתה מה שהאמינו במקריית, שפרעה היה המושל, וזאת עדיין לא נטהרנו מכתם זה ככל הצורך, ועדיין והיה מכחיש שהעולם מתנהג עפ"י השגחתו יתברך - הכל במשפט וצדק, והיה אומר שהעולם (ח"ו) כמנהגו נוהג על פי דרך הטבע, ולהיות שישראל היו נתונים אז תחת ממשלתו כמעט שנשקעו בזה וכו'.

פי ה' הוא, ומלכותו בכל משלה, שלא נטעה שכוחו של משה - 'מושיען ומנהיגן של ישראל' היה בזכות 'מתקן לשוננו' ואמרותיו הנוטפות נופת צוף וכל טעם, על כן עשהו הבורא ערל פה וכבד שפה, למען יראו הכל שכוחו היה מן השמים - 'כי אנוכי אהיה עם פיך'. ומכאן ילמד כל אחד ש'יציאת מצרים' הפרטי שלו - כל חד וחד בדיליה, אינה תלויה כלל באיזה סיבה טבעית (ולא יתלה עיניו ב'עסקן' נמרץ אשר יכול להשפיע בפיו המפיק מרגליות או בקשריו המסועפים) אלא רק ב'דבר שמים'.

ד. ובכלל דבריו, כי אין לך אדם שלא 'ראה' את הקב"ה בעליל, וכל אחד יכול להעיד על מאורע שהיה לו במשך ימי חייו שנכח לראות בבירור את ההשגחה הפרטית וכי 'אצבע אלוקים הוא', אלא שהלב נשאר בשלו...

וכמו שנתבאר בכתבי הקודש (שער הפסוקים פר' וישב ד"ה להיות, ובשאר ספ"ה"ק) כי 'פרעה' אותיות 'הערף', כלומר, שמקום אחיזתו הוא בעורף, וכל טומאתו להקים 'חציצה ומחיצה' בין המוח ללב (ב'עורף'), שידיעת האמונה הברורה בבורא ובהנהגתו, לא תכנס לתוככי הלב, ולא תתערב האמונה בתמצית דמו. וזוהי 'יציאת מצרים' - שנצא מקליפת 'הערף' זו לחרות עולם, וכל ידיעתנו באמונה תכנס היטב ללבנו להיות כל הנהגתנו על פי אמונת אומן.

וכך ביאר הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נועם אלימלך ד"ה ויאמר) בלשון הכתוב בריש פרשתן 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו', וידוע מה שהקשו בזה"ק על אומרו בא אל פרעה ולא לך אל פרעה, גם קשה מהו הנתינת טעם לדבריו 'כי אני הכבדתי את לבו', ואדרבה זו סיבה שלא לילך אל פרעה. ומבאר, כי הרשע אף כשהוא רואה נפלאות ה' או כשהצדיק מדבר אליו דברי מוסר אינו מתעורר אלא לפי שעה, ואינו מתקיים בקרבו לזמן רב אלא הוא ככלב שב אל קיאו, על כן אמר הקב"ה בא אל פרעה - 'בקביעות יום אחר יום', והיינו טעמא כי אני הכבדתי את לבו, וממילא אין די בהתעוררות יום אחד... אלא צריך לעוררו באופן תדיר, ומשום כך לא נאמר לך אל פרעה, כי 'לך' הוא לשון עראי, ואילו 'בא' משמעו בקביעות. ומדבריו נלמד עד כמה צריך האדם לעורר את עצמו ולחזור ולעורר, הן בחיזוק האמונה הטהורה והן בענייני יראת שמים ועבודת השי"ת, עד שיפתח הלב ויתעורר באמת... פעם שאל אחד הרופאים את הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע, ילמדנו רבינו - מה הם עיסוקיו של הרבי, ענהו ה'דברי חיים' הנני מתעסק בבניית 'גשר', ומשתמה הרופא לפשר דבריו, ביאר לו הד"ח שהוא בונה גשר ממוחו אל ליבו (מעל העורף) - לחבר את כל הידיעות אשר במוחו אל תוככי לבו, שאף הוא יהא משועבד לעבודתו ית"ש.

וכבר אמרו למי שהיה מדקדק וחושש שמא אין התפילין של ראש מונחים במקומם הנכון 'בין עיניך' ממש, והיה מסדרם ומזיזם לכאן ולשם, ולאחמ"כ היה שואל את ארבעת שכיניו האם התפילין מכוונים בדיוק ממש - אכן כיוונת היטב את התפילין לראש, עתה תכוון את ה'ראש' לתפילין... שהרי כל מהותם הוא שיש בהם יחודו ואחדותו ית"ש בעולם, ושנזכור ניסים ונפלאות שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים, והכנס לראשך ולליבך את הדברים האלה... ואין די שיהיו מונחים על הראש אלא בתוך הראש...

ה. ומביא בשם הרב המוכיח ז"ל אשר שיחתו צריכה לימוד, לומר על דרך הלצה, בפסוק (שמואל א' כ כו) 'מקרה הוא בלתי טהור הוא', פירוש שכאשר מאמין ח"ו במקריית סימן הוא שודאי בלתי טהור הוא... וכבר המליצו קמאי שמקרה הוא אותיות רק - מה'.

ו. וכמו שכתב הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע (ח"ד פ"ג, וכן הוא בשם משמואל הגש"פ ד"ה ואפילו כלנו חכמים) שכשם שלכל מצווה מתרי"ג המצוות יש סגולה מיוחדת, וכגון מצוות ציצית - ולא תתורו אחרי לבבכם, כך סגולת מצוות סיפור יציאת מצרים והלימוד בה להביא את האדם לחיזוק באמונתו.

אלא שאין די ב'אמירה' בעלמא בביטוי שפתיים לחוד, אלא יתבונן ויעמיק בניסי יציאת מצרים עד ש'יחיה' אותם. הא למה הדבר דומה לאדם שחש בגרונו, ונתן לו הרופא 'כדור' למצוץ, ועי"ז יעלמו מכאוביו, אולם הלה בלע את הכדור מבלי למצוץ - פשיטא שלא הועיל לו מאומה, והכי נמי צריך 'למצוץ' את סיפור ה'מכות' האותות והמופתים, וכל המאריך להתבונן בסיפור יציאת מצרים הרי זה משובח.

פרטית ומדוקדקת. 'והנה באמת רחוק מרשעים, ויפג לבם להאמין השגחה פרטית כזו שאין אדם נוקף אצבעו, ואין שום עשב יבש ונעקר, ואין שום אבן נזרק, כי אם בזמן ומקום הראוי לו', ואין שום תנועה גדולה וקטנה מן הצמצום הראשון עד שפל המדרגות שבארץ ותחת לארץ, הכל מאתו יתברך כפי חכמתו בשמו ולכבודו לגלות אלקותו וחכמתו ומדתו יתברך, עכ"ל.

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול - כל דעביד רחמנא לטב עביד בפרשתן (י א-ב), 'ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שיתי אותותי אלה בקרבם, ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים, וברש"י

שהכל מאתו יתברך ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה וכו', ומה' מצעדי גבר כוננו, כל פסיעה ופסיעה בכונה מכוונת לנסתרות שלה' אלו קיננו. וע"פ דבריו ז"ל ביארתי דברי רז"ל (שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים' - כי האמונה הוא סוד הוריעה להיות צומחת על ידה כל המידות טובות לאדם, ומתקיימין אצלו, כי לולא האמונה כל המדות טובות שבאדם אפי' מצד טבעו נכמשין ולא יעמדו ימים רבים. עכ"ל.

וכך איתא מהרה"ק רמ"מ מווישעבסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתן) בבואו לבאר הטעם מדוע הכביר הקב"ה את לב פרעה ועבדיו ועשה בהם שפטים, שהיה הכל למען ישיחו בני ישראל בנפלאותיו וידעו כי ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, וכל העולם מתנהל בהשגחה

הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נשא משלו לעשיר אחד שהיה לו ארמון מלא בכל טוב, חיכו ממתקים וכולו מחמדים, כמו כן היה לו ציפור חֲכָמָה ביותר שהיתה מזמרת בנעימה וזמרה, והעשיר היה שומר עליה מכל משמר, והיה משתעשע עמה בכל יום. לימים הוצרך אותו גביר לצאת למסע ארוך ברחבי תבל לצורך עסקיו, והעמיד את אחד ממשרתיו לעמוד על המשמר על שלמות הבית וכל חפציו, העשיר העלה על גבי הכתב את כל הנצרך לשמירת חפצי וענייני הבית - למען ידע ויזכור המשרת את המעשה אשר יעשה מדי יום ביומו, ואחרון חביב כתב לו את כל עניני ציפורו יקירתו - היאך סדר מאכלה וכו', ולחיזוק הדבר ציוה עליו שיקרא את ה'פיתקא' דבר יום ביומו למען לא ישכח ח"ו את כל אשר מוטל עליו. כשחזר העשיר ממסעו חשכו עיניו בראותו את הבית כולו כמהפכת סדום ועמורה, וביותר גבר צערו על הציפור שמתה - 'חבל על דאבדין ולא משתכחין', ויקרא האדון למשרתו ויגער בו על שהזניח את הבית, ובפרט על מה שלא האכיל את הציפור החיה עד שמתה ברעב. נענה המשרת לאמר לא עלי תלונותיכם כי 'עשיתי ככל אשר ציויתני', ובכל בוקרו של יום תיכף לאחר אמירת 'מודה אני' טרם אפנה לאיזה דבר אחר קראתי בעיון רב בהבעת התיבות בדקדוק רב את כל הנכתב בהאי פיתקא...

ובל נדמה לאותו משרת כסיל, לקרוא בכל יום מפסוקי התורה בזכירת יציאת מצרים, ולחשוב שבכך יצאנו ידי חובה... אלא העיקר הוא שיהיה 'שימה כנגד הלב', לעורר את הלב לאמונתו השלימה.

ז. פעם ישב הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע עם תלמידיו הק' ודיבר מענין השגחה פרטית ובתוך דבריו אמר, כל כך רבה ההשגחה הפרטית, עד שאפילו שעה שפרה מהלכת ברחובה של עיר ומטילה גללים, יש השגחה מדוקדקת באיזה מקום תטיל את הגלל. אחד התלמידים ששמע את הדברים לא הבין היאך שייך שאף דבר מאוס ופעוט כזה מושגח מלעילא, ואינו אלא מקרה בעלמא.

כעבור כמה ימים התהלך אותו תלמיד באישון ליל בחוצות העיר והתבוסס בשלג ובכפור שהיה על פני הקרקע, ולפתע דרך מבלי משים במקום מדרון והחל להתגלגל במורד הר בדרכו לתהום נשיה. תוך כדי נפילתו נתקע רגלו בדבר נוקשה ועי"ז נעצר מנפילתו וחיוו ניצלו. בדק התלמיד מהו החפץ שעצר בעדו מליפול למיתה, וראה שאין זה כי אם גלל של בהמה שקפא בקור. עתה הבין התלמיד כמה מדקדק הקב"ה אף עם גלל בהמה שיגיע למקומו הראוי. מיהר התלמיד לבית רבו הקדוש, מיד בהכנסו, נענה הרה"ק ואמר לו, נו, עתה כבר הראית לדעת 'השגחה פרטית' עד היכן היא.

ח. פעם דיבר הבעש"ט הק' זי"ע עם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (בטרם התקרבותו לדרכו של הבעש"ט) בעניין האמונה בהשגחה פרטית, שעל כל דבר שבעולם יש השגחה פרטית מיוחדת היכן ינוח והיכן ינוע, ובתוך הדברים אמר לו שבכל מאורע ומקרה שיארע לאדם אין זה מעצמו ח"ו אלא הקב"ה 'מדבר' אליו ורוצה לרמוז לו דבר מה בענייניו. ובתוך כדי הדברים הגיע נכרי אחד שהיה מתקן כלים, ופנה אל הבעש"ט ואמר לו, ישראל'יק יש לך משהו לתקן, השיב הבעש"ט בלאו, אמר לו הגוי תחפש, חזר הבעש"ט ואמר שאין לו שום כלי שצריך תיקון, שוב אמר לו הגוי

באר הפרשה - פרשת בא

היה שכל ההון והעושר הלז יגיע לידיהם של בני ישראל, ותקויים הבטחת הבורא 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול' (בראשית טו יד). וממעים זה גופא ירדו בני ישראל ונשתעבדו למצרים, כדי שבגמר השעבוד יצאו ברכוש גדול, ויעשו את מצרים כמצולה שאין בה הגים (ברכות ט:), נמצא שכל ההסתר פנים בשעבוד בני ישראל לא היה, כי אם לתכלית טובתם.

וזוהו תכלית 'סיפור יציאת מצרים' - את אשר 'שיחקתי' במצרים, כי הנה כל זה (הרעב והשובע ושעבודם) ארך בג' מאות וכ' שנה, והרבה מבני ישראל לא ראו את הטובה אלא נולדו ואף מתו בימי הרעה, אבל המאמין יודע שהבורא הוא 'היה הוה ויהיה' - והוא עשה הכל על פי חשבון, לזה עלינו לספר ביציאת מצרים שעל ידי זה תקבע האמונה הטהורה בלבב בני ישראל לכל הדורות, שבכל נסיון והסתרה ידעו בבירור שהקב"ה מסובב כל הסיבות לטובתם, אלא שבשעת מעשה אין בידי 'בשר ודם' להבין דרכי ההנהגה העליונה, ועבודתם היא להאמין שהכל לטובה² ולקוות לחסדיו יתב"ש'.

התעללתי - שיחקתי. ומבאר הרמ"ק ה'חתם סופר' ז"ע (ת"מ ד"ה אשר התעללתי) מהותו של 'השחוק' אשר שחק הקב"ה על המצריים, כי הנה בהיות אבותינו בארץ מצרים עבדים לפרעה הרשע, היה יכול לעלות בלבבם תמיהות וקושיות, על מה אירע ככה להם עם ה' - בני בכורי ישראל, להיות משועבדים בתכלית השעבוד למצריים, באופן שהיה נראה שישארו הם ובניהם עד סוף כל הדורות משועבדים לפרעה במצרים, (ובפרט, שהרי פרעה מבני בניו של 'כנען' הוא שנתקלל על חמאו של חם - 'ארור כנען... ויהי כנען עבד למו' (בראשית ט כה-כו), וכיצד אירע שבניו של חם משתעבדים בבניו של שם) ועוד יפלא, על מה שכל הכסף והזהב שהיה בעולם הגיע למצרים בשנות הרעב, שהרי מכל קצוי תבל באו לקנות שם אוכל להשיב נפשם בשנות הרעב, וכל זה הוא כעין 'שפחה' כי תירש גבירתה'.

אמנם 'בצאת ישראל ממצרים' נתגלה ש'שחוק' גדול שחק ה' במצריים, שהראה להם כאילו הם אוצרים הון ועושר רב לעצמם, ולמעשה, תכלית דבר

ישראל'יק ישראל'יק אם תחפש כהוגן תמצא, אז אמר הבעש"ט ל'תולדות', השמעת מה 'בת קול' הכריז הקב"ה באזנינו מפיו של הגוי - אם תפששו במעשיכם כהוגן כבר תמצאו מה יש בהם כדי לתקן, ודע לך, כי אפילו כשנכרי מדבר עימך אף בזה יש קריאה מן השמים, וכמו במעשה דידן, שבאו לעורר אותי שגם אם נראה לאדם שהינו שלם במעשיו ותמים בדרכיו ואינו צריך שום 'תיקון' אך אם יחפש היטב בחדרי הנפש כבר ימצא דברים הרבה שאינם מושלמים ושעליו לתקנם... ה'תולדות' מיאן לקבל את דבריו, ותמה וכי יש השגחה פרטית גם על דיבורי הנכרי לאמרם במקום הצורך ולמי שצריך לשמעם, ואמר לבעש"ט שאינו יכול לקבל דבריו, נענה לו הבעש"ט, אל תאמר איני יכול, תגיד איני רוצה... ויצא ה'תולדות' מעם הבעש"ט ופנה לדרכו.

בדרכו משם ראה 'בעל עגלה' המוביל עגלה מלאה קש ותבן, ו'שלא-מזל' זה הפך את כל העגלה על פיה וכל הקש נשפך חוצה, ביקש ממנו בעל העגלה שיקיים 'הקם תקים' ויעזור לו להרים את העגלה, אך ה'תולדות' היה שקוע בשרעפיו ולא היה לו פנאי להתעסק בדבר, והשתמט מן הגוי בטענת איני יכול, כי כבד עלי המשא, השיב לו הגוי אל תאמר איני יכול, תגיד איני רוצה, אם תרצה תוכל... ונכנסו בו הדברים וראה בהם אות ומופת לצדקת דברי הבעש"ט הק' שאין לך דבר שאין בו השגחה פרטית מדוקדקת, ודברי הגוי נאמרו אליו 'בשליחות' מן השמים להראות לו על תוקף ההשגחה הפרטית, ומיד שב על עקבותיו וחזר אל הבעש"ט (ובזה נהפך לבבו להתקרב אליו ולהיות מתלמידיו הקדושים).

ט. ודע, כי כל 'נקיפת אצבע' וכל צער אינה אלא לטובתו של האדם, והכל מדוד ושקול, ואין אפילו 'טיפה' אחת של צער שהולכת לאבדון... וכך ביאר ה'סבא מקעלעם' הטעם שזכו 'הבכורות' להתקדש בקדושת הבכורה, כי לעת שהיכה ה' כל בכור בארץ מצרים היה להם פחד וצער שמא ימותו אף הם, וכנגד עגמת נפש זו זכו אח"כ לקדושת הבכורה. ובאמת, כאשר תתבונן תבין שלא רק הבכורות היו שרויים בפחד, אלא כל יחיד ויחיד מבני ישראל היה שרוי בפחד בשאר המכות, ואף הם זכו לקדושה, וכדכתיב (ירמיה ב ג) 'קודש ישראל לה', מ"מ מכיוון שלבכורות היה תוספת צער על כן זכו לתוספת קדושה.

וכך ביאר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל (אזניים לתורה) מה שנאמר בפרשתן (יב יג) 'והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים', כי 'דם' זה היה לאות ולסימן כי כאן בבית זה נשפך דם יהודי בשעבוד מצרים, ואותם הכאות בעיניו וסבל הם הם שעמדו להם לשמירה שלא יהיה נגף למשחית...

בענין הזה מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פ' החדש תרל"א), דהנה איתא בגמרא (שבת קמז:): 'רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו איקרא תלמודיה כי הדר אתא קם למיקרי בספרא בעא למיקרא החדש הזה לכם אמר החדש היה לכם בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודו'. ומבאר בזה"ל, כי כל התחדשות בשיש הסתר מקודם, וע"י שמקודם 'חרש היה לכם' נעשה אח"כ 'החודש הזה לכם', שהרי לכך ירדו למצרים שיבואו לאור הגאולה שבא לאחר הגלות שהוא ההתחדשות, ע"כ. כלומר שכל הקושי וההסתרה וה'גלות' אינם אלא הכנה לגאולה וישועה.

לבל ידח ממנו נידח - הקב"ה מחכה אפילו לרחוק ביותר בפרשתן (י כד-כו), 'ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יוצג גם מפכם ילך עמכם, ויאמר משה וכו' וגם מקננו ילך עמנו

עפי"ז מבאר החת"ס את הכתוב (תהלים קו ו-ז) 'חטאנו עם אבותינו העווינו הרשענו, אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך לא זכרו את רוב חסדיך וימרו על ים בים סוף'. שהרי 'חטא' היינו עבירה ב'שונג', ו'עוון' הוא ב'מזיד' (וימא לו:), והנה אבותינו שהיו במצרים אף אם הוקשה להם על דרכי הבורא עמם, לא היה זה להם כי אם חטאנו - בשונג, שהרי עדיין לא ראו שהכל 'הכנה' לשובתם, אבל אנחנו, אם תחלש אמונתנו בשעת הסתר לא יחשב זאת כשונג אלא - העווינו והרשענו במזיד, והמעם, מאחר שאבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך, עדיין לא ראו לנגד עינם את גילוי עומק דרכי ה' שעומדים הם לצאת משם עם כל רכוש זה, על כן וימרו על ים בים סוף, אבל הדורות שלאחריהם שכבר ראו וידעו את גודל הניסים שעשה הקב"ה לאבותיהם במצרים, אם כן יש להם להבין ולדעת כי כל קושי אינו כי אם הקדמה והכנה לרוב הטובה שקרובה לבוא עליהם, ואם כן 'מה יתאוונ אדם חי'.

באופן זה שמעתי לאמר בשם הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע, הא דכתיב (להלן כד י) 'ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר', והביא רש"י מדברי חז"ל 'היא היתה לפניו בשעת השעבוד לזכור צרתן של ישראל, שהיו משועבדים במעשה לבנים', ולכאורה לפי"ז תמוה מה עניין 'ספיר' שהיא אבן יקרה לאותם לבנים המורים על תוקף סבלות בני ישראל, אלא שכל צער וקושי העובר על ישראל יש לו חשיבות יתירה בשמים ממעל, ו'לבנים' אלו מזהירים באור יקרות כאבן ספיר המאירה עד מאד...

י. הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע סיפר, שפעם הלך ביער והתנפלו עליו חבורת שודדים שבקשו לרצחו נפש, לפתע הגיע לשם ראש השודדים, שהוא הכיר את הרמ"ל, היות ומלפנים היה נוהג תדיר לסור אל ביתו של הרמ"ל לאכול ולשתות, שהרי ביתו של רבי משה לייב היה פתוח לרווחה בפני כל בריה שבעולם להאכילם ולהשקותם, ואמר לו, דע לך כי איני יכול להרגך נפש, אלא אקחך אל מקום דירתנו שבו אנו מסתתרים, ושם נמצא גם בני הילד וחפץ אני שתלמדנו 'מעט' תורה, ואכן התיישב רבי משה לייב ללמד את הילד, אך מוחו של הילד היה אטום וסתום, ולא הבין דבר וחצי דבר ממה שלמד, בכל ערב בחזור אבי הילד - ראש השודדים אל ביתו, היה בוחן את בנו על כל מה שלמד, וכאשר היה רואה שלא הבין מאומה היה מפליא בו מכות נמרצות, אך הבן היה שותק ולא גנח אפילו גניחה אחת מחמת כאב. משעברו מספר שבועות, ולא נקלט דבר במוחו של הילד, שחרר אביו את רבי משה לייב לחפשי, ושלח עמו את הנער שיורהו את הדרך למקום יישוב.

בהליכתם שאל רבי משה לייב את הנער, היאך יכולת לעמוד איתן ולשתוק בעת אשר אביך הכה אותך כה קשות, ענהו הנער, הרי זה כלל הראשון שמלמדים בבית חבורת השודדים - להחריש ולא לענות בשעה שאנשי הצבא לוכדים אותנו... כדי שלא יבינו מאתנו היכן משכן השודדים. המשיך הרמ"ל ושאלו, ועדיין לא ידעתי באיזה כח הינך מתחזק לעמוד כצור החלמיש, הסביר הילד - ג' כללים לימדונו, א'. לידע ולזכור שאין המכה מכה לעד ולעולמי עולמים ובקרוב יבוא הזמן שהמכות יחדלו ותבוא הרווחה. ב'. שהמכה הוא 'אביו' רחומו - וסוף סוף 'רחמי האב על הבן' וודאי לטובתו ולהנאתו הוא, ג'. בכל מכה ומכה מדמה אנכי לנפשי שזו היא המכה האחרונה, וממילא תתחזק רוחי בקרבי.

לימים נענה הרמ"ל ואמר, שמינוקא זה למד דרכי עבודת האמונה, אף בשעה שהוא מיוסר ומוכה, ראשית, לדעת ש'לכל תכלה ראיתי קץ' ועוד יתהפך עליו הגלגל ויזכה לחיים טובים ומאושרים. שנית, לדעת שהמכה אותו הוא אביו שבשמים, והכאתו ברחמים גדולים וחסדים מרובים, ושלישית, עליו לחשוב בלבו כי מכה זו היא האחרונה, ומכאן ואילך נכונים לו חיים טובים...

את הפסח גזר הקב"ה לארבע רוחות העולם והם פיזרו בארבע כנפות הארץ את ריח 'בשר צלי' שהיה נודף מקרבן הפסח, שנאמר (שיר השירים ד טו) 'עורי צפון ובואי תימן', והיה ריחו הולך כדי מרחק מהלך ארבעים יום. וכיוון שנתאו בני ישראל לאכול מבשר הפסח נתכנסו אצל משה, ואמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך, אמר להם - אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין, מיד נתנו עצמן ומלו, ונתערב דם הפסח בדם המילה, והקב"ה עובר ונוטל כל אחד ואחד ונושקו ומברכו, שנאמר (יחזקאל טו ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך' חיי בדם פסח, חיי בדם מילה'. עתה, בינו נא בדברי המדרש הללו שהרי כל אותן שבאו אל משה לא באו (מאחר שהיה ברצונם הטוב למול עצמם) אלא מאחר שהריחו ריח הבשר ונתאו לו, ואעפ"כ שמח בהם הקב"ה כ"כ עד שנמלן לבל אחד ואחד ונושקו בחיבה יתירה, מכאן נראה עד כמה מצפה הקב"ה לכל בר ישראל באשר הוא² - אם ישוב מיד יקבלו בזרועות פתוחות.

מערתה אל יתיאש אדם לומר כי ננעלו 'שערי תשובה' בפניו אחר שהגדיל לחטוא³, כי אבינו שבשמים

לא תשאר פרסה⁴, כתב הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (חכמת התורה) שלכאורה מן הראוי להתבונן לשם מה הוצרך הקב"ה לירד בכבודו ובעצמו להכות את הבכורות, והרי פרעה הרשע כבר נתרצה לשלח את כל בני ישראל מארצו ואפילו את המטף, אלא שהתעקש על דבר אחד - שלא הסכים שילכו הצאן והבקר, ומעתה יש לתמוה וכי עבור בהמות הביא הקב"ה מכה גדולה כזו, אלא, שרצה הקב"ה לחזק לב ישראל לדורות הבאים, שמא יאמרו אין אנו ראויים לגאולה העתידה, לזה הראה להם שאינו מוותר אפילו על הבהמות... ואף אם תאמרו 'ראשונים כבני אדם ואנו כבהמות' - הרי גם 'בהמות' המה בכלל יציאת מצרים ולא יגרע מי שהוא כבהמה רח"ל, כי הקב"ה אוהב עמו ישראל וחפץ בקרבנתם של כל אחד ואחד.

נוראות מצינו בגודל ותוקף האהבה שאוהב הקב"ה את כל איש ואיש מישראל⁵. וכדאיתא במדרש (שמו"ר יט ה) 'קרא ה' למשה ואמר לו לך ומהול את בני ישראל... והרבה מהן לא היו מקבלים עליהם למול, אמר הקב"ה למשה שיעשה הפסח, וכיוון שעשה משה

יא. ידוע שהבעש"ט זי"ע היה אומר, הלוואי שאזכה לאהוב את הצדיק הגדול ביותר לכה"פ כאהבה שאוהב הקב"ה את הרשע הגדול ביותר.

בא וראה עד כמה גדלה חיבתן של ישראל אצל אביהם שבשמים, וכמו שמפרש הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש ד"ה ויאמר ה') האמור בריש פרשתן (י א-ב) 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו וגו', ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים, כי הנה משה רבינו לא רצה להיכנס לבית פרעה לגדול הטומאה שהיתה שם, ולזה אמר לו הקב"ה בא אל פרעה, 'כביכול שאומר לחבירו בא עמי', כי הקב"ה בכבודו ובעצמו גם כן היה שם, מרוב האהבה שיש לו ית' כלפי בניו חביביו. וכדאיתא במדרש (שמו"ר טו ה) בפרשתן 'אמר רבי שמעון, גדולה חיבתן של ישראל שנגלה הקב"ה במקום עבודת כוכבים ובמקום טינופת ובמקום טומאה בשביל לגאלן'. והביא לו ראיה שהוא שוכן שם, כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, 'נמצא שאני כביכול שוכן שם ומכביד ליבם'. והוסיף הקב"ה לומר למשה למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים, והיינו כי 'התעללתי' הוא מלשון עולל ויונק ותינוק קטן, וכלומר, שהקב"ה הקטין עצמו כביכול 'וירדתי לקטנות כזו שאין שיעור וערך לצרכיכם'. יב. חיזוק נפלא יש ללמוד בדברי הסמ"ג ב'ספר המצוות' (מ"ע ג, הלכות עבודת הבורא) 'עוד זאת דרשתי להם, כי יותר חפץ הקב"ה באדם רשע שיניח תפילין מאדם צדיק, ועיקר תפילין נצטוו להיות זכרון לרשעים ולישרם דרך טובה, ויותר הם צריכין 'זָכַר' וחיזוק מאותם שגדלו ביראת שמים כל ימיהם, והבאתי ראיה גדולה וחזקה, כי בתפילין יש ארבע פרשיות ובכל אחת כתוב 'לטוטפות', חוץ מאחת ששינה בה הכתוב וכתוב בה (שמות יג ט) 'ולזכרון', ללמד שעיקר חיוב תפילין לאותם שצריכין יותר זָכַר'.

יג. הבט וראה מה שפירש הרא"ש בפרשתן (י כב) מדוע לא מתו דתן ואבירם בשלשת ימי האפילה במכת חושך כדרך שמתו כל רשעי בני ישראל בג' ימים הללו - כי אעפ"י שהיו רשעים לא נתיאשו מן הגאולה, הרי שאף רשע כדתן ואבירם אם אינו מתיאש מגאולתו (יציאת מצרים הפרטית בגלות הנפש) לבסוף יבוא לידי תיקונו השלם, מפני ש'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' (סנהדרין מד.). וחלילה מלומר הנה אנכי מת ב'שלושת ימי אפילה' בתוככי מצרים הפרטי שלי, שהרי כבר ניסיתי זה כמה וכמה פעמים ולא יכולתי, מן הנראה שכבר אשאר לעולמים ב'מצרים' שלי...

פרעה הרשע יכול לחזור בתשובה. וכך איתא בשו"ת מהרימ"ט (או"ח סי' ח), שאף שיצאה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים^{טו} חוץ מאחר^{טז} (חגיגה טו.), מכל מקום אם היה 'אחר' בא לשוב היו מקבלים אותו (וכן כתב המהרש"א ח"א ד"ה יצתה) ד'אין לך דבר העומד בפני התשובה'. וכן נרמז בגמרא (פסחים פו:) 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא', רומז על הקב"ה שהוא 'בעל הבית' על העולם כולו, ועלינו לשמוע בקולו, חוץ מבשעה שדוחה את האדם מלשוב בתשובה ואומר צא ממחיצתי, כי זה חשקו של בעה"ב, אלא שמטעה אותך [לשון ראשית חכמה שער הקדושה אות כא].

מחכה אפילו לרחוקים ביותר^י, וצא ולמד מהאמור בריש פרשתן (י א), 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו', ולכאורה תמוה, וכי הכבדת לבו היא סיבה וטעם לבוא אל פרעה, אדרבה היא הנותנת שלא ילך אליו שהרי כבר לבו ולא ישמע בקול משה להוציא את בני ממצרים.

ומביא הגה"ק החיד"א זי"ע (נחל קדומים) שמצא בכת"י רבינו שלמה אסתרוק (בן דורו של הריטב"א והר"ן) שאפשר לפרש 'כי' שהוא מלשון אעפ"י^{טו}, כלומר 'בא אל פרעה אף על פי שהכבדתי את לבו'. כי אפילו

וכך יש ללמוד ממה שנאמר (ישעיה ט א) 'העם ההולכים בחושך ראו אור גדול', שאלו ההולכים בחושך ובהסתור בקושי העבודה ואינם מתרפים מובטח להם שעוד יראו אור גדול...

יד. מאמר יקר עד מאוד אמר הגה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ריש פרשת ויחי) לחזק הלבבות, שהנה ידוע לכל מה עניין חודש העיבור' ושנה מעוברת, כי מצד אחד 'ישראל מונים ללבנה', ולאידך כתיב (דברים טז א) 'שמור את חודש האביב, ודרשו חז"ל (ר"ה כא). שצריך שתקופת האביב תהיה בחודש ניסן, ומאחר ששנת הלבנה קצרה ב"א יום מ'שנת החמה', נמצא שלפי המניין ללבנה יקדים חודש ניסן את תקופת האביב (ויכול להיות גם באמצע החורף...) על כן מעברים את השנה פעם בכמה שנים ומוסיפים עוד חודש אחד בכדי 'לסדר' את החשבונות, ויתאימו ה'קציר' וה'אביב' עם זמני ומועדי השנה.

ויש בזה ללמד דעת, כי ישראל מונין ללבנה, ומרמזים להם גם אם ח"ו נתרחק איש יהודי מקונו וצורו, 'ער אזיז פארקארקן' (סטה ממקומו ונתרחק) עד שמשבש כל סדרי בראשית, הקיץ והחורף שלא במקומם... אל יתיאש, אלא יזכור כי ישראל מונים ללבנה, ויש בנו אותו כח להתחדש כמותה, ובכל עת ניתן לו הזדמנות לתקן כל אשר קלקל, והכל יבוא על מקומו...

טו. וכמו שמצינו שאמר דוד (תהילים מא ה) 'רפאה נפשי כי חטאתי לך', וצ"ב, האם 'כי חטאתי' הוא סיבה וטעם ל'רפאה נפשי'. אלא הכוונה, 'אפילו שחטאתי לך'. שביקש מהבורא שירפא נפשו על אף שחטא ואינו ראוי. טז. בעת אשר המציאו את הרכבת ברוסיה, והחלו לבנות בכל המדינה את מסילות הברזל, נודע לבני העיר 'האדיטש' שהגויים אומרים להעמיד מסילות ברזל על ציונו של הרה"ק בעל התניא זי"ע הספון בבית החיים בהאדיטש, כי שם מרוצת דרך הרכבת, ובוודאי יעקרו הרשעים את הציון הקדוש, לאחר בירורים מצאו שהשר הממונה על הרכבת והמסילות הינו יהודי (שאינו שומר ת"מ), אשר על כן נחפזו טובי העיר לצאת ולחלות פניו, משנפגשו עמו תארו בפניו מהו צדיק קדוש, וכמה קדושה יש בציון קדשו, וכך האריכו בהתחננם לפניו בדמעות שיואל לשנות את דרכן של המסילות לדרך אחרת. נענה השר ואמר, ידעתי גם ידעתי את תוקף גדולת ה'צדיקים' כמו שאספר לכם, אך בקשה אחת לי אליכם, אם תמלאו אחריה, איענה תיכף ומיד לבקשתכם.

פתח השר וסיפר להם, אחי ובית אבי מן החרדים לדבר ה' הם, וכך הייתי גם אנכי עד ימי בחרותי, בשנות הבחרות החילותי לירד מטה מטה, עד שבבואי לגיל העשרים גמלה בליבי החלטה להתגייס לצבא הרוסי (אשר עצם השהיה שם הייתה כליה רוחנית, והתערבות בין נכרים משוקצים), אבי שהבין שלא יצליח להשפיע עלי שאמנע מכך, הפציר בי שקודם שאלך אל הצבא אסע עמו אל הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, ולאחר מכן יניחני לנפשי. הדרך לקארלין ארכה לנו משך לילה שלם ורק לפנות הבוקר הגענו אל בית הרבי, אבי שהיה מקורב מאד אל הרבי נכנס עמי אל הקודש פנימה ללא כל שהות, ובאותה העת היה הרבי מסובב בחדרו אנה ואנה אחוז שרעפים, בוער כאש להבה, לאחר כמה דקות ששהינו בחדרו הקדוש פניתי אל אבי ואמרתי לו, נו, אפשר כבר לחזור הביתה, כי כבר ממחר אנכי לצבא, אבל אבי ביקש ממני להשאר עוד זמן מועט, אחר כמה רגעים פנה הרבי אלי מתוך שרעפיו וטפח עלי בזעקה אפשר דאך... אפשר דאך... (אולי בכל זאת), כאומר, אולי בכל זאת יעזוב רשע דרכו, וינחם ממחשבתו הרעה לשוב אל ה' אלוקיו... סיים השר ואמר להם, דעו לכם שמאותו היום כל אימת שאני בא להגעיל נפשי

וצ"ב, מדוע באמת גאלם הקב"ה בחפזו בעמדם ממש לפני שנשתקעו לגמרי ולא הקדים לגאלם מבעוד מועד.

אלא זאת רצה הקב"ה ללמדנו לדורות עולם, כי גם אם יהודי נמצא במ"ט שערי זומא רח"ל ונפתח השער החמישים - במצב הגרוע ביותר, גם משם יכול הוא להיחלץ ולהיגאל ולא אכרה תקוותו, ולא זו בלבד, אלא ברגע אחד יכול להתהפך מן הקצה אל הקצה, אם רק יתחזק לשנות דרכיו אזי מתוך תחתית שפל המצב בו הוא נמצא יכול לצאת לחרות עולם, וכמו שהיה במצרים, רגע אחד היו שקועים במ"ט שערי זומא וברגע שלאחריו כבר היו בני חורין לגמרי. ולשם כך נצטוונו לזכור יום צאתנו ממצרים שהיה בחפזו, למען תהא מושרש בנו ידיעה זו תמיד, בכדי שנוכל תמיד להתחזק ולשוב אליו באמת ובתמים.

כמו כן אל ייבהל ואל ייסוג אחור בראותו ש'תכבד העבודה', מאחר שכל קושי היצר הרע וריבוי הנסיונות אינם אלא 'למכתך ולהנאתך', וכמו שמבאר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בלשון הפסוק 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבך', על פי הנודע ש'פרעה' רומז ליצר הרע, והכי קאמר בא אל פרעה - לשבור את היצר

עפ"י מבאר החיד"א את המשך הכתובים 'למען תספר באזני בנך וכן בנך', 'לומר דגם זה עיקר גדול לספר מה שהפליא הקב"ה לעשות בהבחירה תהיה ביד האדם ואם יזכה יכול להתגבר על יצרו'. ומעתה ילמד האדם ק"ו בן בנו של ק"ו, אם היתה הבחירה ביד פרעה לעשות הטוב בעיני ה' הרי בוודאי יש בכוחו של כל יהודי להתעורר בתשובה שלימה אפילו מתוך מצב ירוד ושפל ביותר", כי בוודאי עדיין לא הגיע לשפלותו של פרעה הרשע".

והנה נאמר (דברים טו ג) 'לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזו יצאת מארץ מצרים למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך', והרי שמלבד זכירת עצם יציאת מצרים נוסף עוד חיוב לזכור שיצאו בחפזו (שלכן נצטוונו לאכול מצות בחג הפסח). וצ"ב, מה ענין ב'זכירת' החפזו, איזה לימוד יש בו לדורות לדעת שיצאנו ממצרים בחפזו ולא במתינות. עוד הקשו שהנה מבואר בכתבי האריז"ל הק' עניין ה'חפזו', שהיו ישראל משוקעים במ"ט שערי זומא, ואם היו נופלים גם לשער הנו"ן שוב לא היתה להם תקומה ח"ו, והוציאים הקב"ה בחפזו 'ברגע האחרון' ממש לפני שירדו לתוך שער החמישים,

בשיקוצים, ולעבור על רצון קוני, מהדהדת באזני גערה זאת במלא תוקפה אפשר דאך, אפשר דאך, ואינני מוצא שום טעם והנאה בעבירה, אם תפעלו עבורי שאפסיק לשמוע קול זה מיד אעשה כבקשתכם... אף אנו נאמר לדידן, הקב"ה זועק ומכריז לעברנו בכל עת, שובו בנים שובבים, אפשר דאך... אפשר דאך... אולי כבר הגיעה העת שתעזוב דרכך ותתקרב עצמך אלי... והקול הולך וחזק בימים קדושים אלו ימי השובבי"ם... וכיו"ב צריך האדם לזעוק לעצמו ס'איז דאך שובבי"ם... אולי כבר הגיע הזמן בו אעזוב את דרכי הרעה ואשוב אל אבי שבשמים...

יז. ידוע קושיית הזוה"ק מדוע נאמר בא אל פרעה ולא 'לך' אל פרעה, ותירצו ב'קאצק', כי אילו היה נאמר 'לך אל פרעה' לא היתה הפרשה נקראת בשם המתחיל באות ב', ושוב לא היינו זוכים ל'שובבי"ם'... [שראשי תיבות של הפרשיות הללו היו עולים ל'שולבי"ם]. והיה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שאף כי נראה שהדברים נאמרו בבדיחותא ובדרך צחות, באמת עומק רב גנוז בהם, כי כל יסוד התשובה הוא מתוך קירבת ה' לבניו שאינו עוזבם ומניחם לנפשם אלא הוא 'השוכן איתם', וזהו הרמז באומרו 'בא אל פרעה' שהכוונה שיבוא עמו ביחד ולא שילך לבדו.

יח. נוראות כתב בפירוש 'אזניים לתורה' (להגאון ר"ז סורוצקין זצ"ל), שהנה כתיב במכת ארבה 'זה' ניהג רוח קדים בארץ כל היום ההוא וכל הלילה הבוקר היה ורוח הקדים נשא את הארבה' (י ג), אכן בסיום המכה נאמר (פסוק יט) 'ויהפוך ה' רוח ים חזק מאוד וישא את הארבה', וצריך ביאור מדוע רק בהסרת הארבה נזכר שהיה זה על ידי 'רוח חזק מאוד', ואילו בתחילת המכה באו רק ע"י 'רוח' ותו לא, ומבאר, כי הקב"ה רב חסד וחפץ בתשובת הרשע, ואפילו רשע כפרעה, על כן בתחילה לא הביא הקב"ה את הארבה בבת אחת אלא טיפין טיפין, שמא יתעוררו לשוב ולהיכנע אל ה' בראותם שהארבה ממשמש ובא, על כן לא היה ברוח חזק מאוד, אכן, בגמר המכה הביא הקב"ה רוח חזק מאוד שתסיר את הארבה ברגע אחד.

וק"ו לדידן, כי אין בינינו 'פרעה הרשע', ובוודאי הקב"ה יושב ומצפה לתשובתנו - אם ישוב מיד יקבלו.

הרע, כי אני הכבדתי את לבו של ישראל ואת לב עבדיו היינו העבודה שלהם על ידי שנתתי להם את היצר הרע. ותכלית נתינת היצר ותוקף הנסיונות הוא למען שתי אותותי אלה בקרבנו, דהנה 'איתא בספרים למה נתן הקב"ה יצה"ר באדם, כדי שיהיו לו מלחמות ויהיה עוסק תמיד בשמירה מן היצה"ר ויהיה שכרו גדול"י עד למאוד"י, אבל אם לא היה נותן היצה"ר ולא היו לו שום מלחמות לא היה שכרו גדול כל כך"י, וזהו שאמר הכתוב למען שתי אותותי אלה בקרבנו, 'אותותי' הוא מלשון אות והתקשרות - והיינו, שע"י שיתגבר על יצרו נעשה יותר קרוב ומקושר להקב"ה"י, ועל כן הכבדתי את לבו של האדם בנתינת היצר הרע

יט. ואין הכוונה דווקא לשכר בעולם הבא, אלא גם בהאי עלמא, וכך כתב ה'תבואות שור' (בכור שור ב"ב דף ט:): שמה שאמרו 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אינו אלא בקיום המצוות, אבל בדבר שנדרש ממנו 'לכוף את יצרו ולהמנע מדבר איסור הרי הוא מקבל שכרו בעולם הזה, וההסבר כי במצות עשה אם אינו מקיימה אינו נענש בעוה"ז (מנחות מא.), ממילא אף השכר על קיומה לא יבוא בעוה"ז, אבל ב'לאו' שעונשו בא בעוה"ז אם הוא עובר את העבירה הרי ממילא גם השכר על הזהירות והבריחה מעבור העבירה בא יבוא שכרה כבר בעוה"ז.

ולפי"ז מבאר ה'לב אריה' (על מס' חולין קמב.) הא דאיתא במדרש היה רבי מתיא בן חרש אומר, 'ואעבור ואראך והנה עתך עת דודים' (יחזקאל טז ח), הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצות שיעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם ז) 'שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה וגו'', ערום מכל מצות. נתן להם הקב"ה שתי מצות, דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך', ומדוע נתן הקב"ה במצויים דווקא שתי מצוות אלו מצות פסח ומצות מילה ולא נתן להם מצוות אחרות כגון ציצית ותפילין, אלא כי רצה הקב"ה לזכות את ישראל בעת ההיא שיהיו ראויים להיגאל, ובשאר המצוות הרי אין מקבלין שום שכר בעוה"ז, וא"כ לא יזכו בשכר קיומן להיגאל, אבל במצוות פסח ומילה שהן מצוות שיש בהן כרת, א"כ, מכיון שיש בהן עונש כרת בעוה"ז בביטולן, ממילא גם בקיומן יש להם שכר בעוה"ז דייקא. ולכך נתן להם הקב"ה דווקא שתי מצוות אלו שבהם מקבלים שכר גם בעוה"ז, וע"י יהיו ראויים להיגאל ממצרים.

כ. כעין זה פירש גם הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ונשא משלו למרגלית יקרה הנמצאת במעמקי הים שעליה אבן כבדה מאוד, וצריך יגיעה מרובה ועבודה קשה מאד לנפץ את האבן עד שמוצאים את המרגלית, 'כמו כן כשרואה אדם אשר לבו קשה כאבן זהו סימן שטמון מרגלית ואוצר יקר'...

כא. מספרים על יהודי שהגיע להתברך אצל רבו, ובגמר דיבורם שאלו הרבי הגידה נא לי האם הינך קובע עיתים לעסק התורה, נענה התלמיד ש'לאו דווקא' (כאומר - דווקא לא), ואף תירץ את עצמו דהרי יש לבורא בשמים ממעל מלאכי מעלה לאין מספר והם עובדים לפניו באהבה ויראה, ואם כן מה יתן ומה יוסיף עוד מקצת 'עבודה' שלו. שאלו הרבי על עיסוקו לפרנסה, ענה התלמיד מצייר אנכי ציורים נאים ביותר וממכירתם מתפרנסים אני וביתי, המשיך רבו לשאלו ומהו הציור היפה ביותר שראו עיניך בכל שנות עסקיך בציור, אמר לו, הציור הנאה ביותר הוא 'שקיעת החמה על שפת הים', והוסיף לומר שציור זה נמכר בהון עתק של רבבות אלפי דאלער, שאלו רבו, וכי על מה יש לשלם כל כך עבור ציור זה, הרי כל אדם יכול לבוא עם מצלמה (קאמער"ע) ולצלם את השקיעה על שפתו של ים ואז לא יעלה לו הדבר יותר מכמה פרוטות בודדות, הסביר היהודי לרבו בנמקו, כי להעתיק ה'מחזה' בכלי המצלמה לא נדרש עמל או יגיעה, אבל כשהצייר מצייר זאת הרי הוא משקיע בציור שעות רבות של עמל ויגיעה ועל כך דורשים 'ממון ודמים' מהקונים, אמר לו רבו, אכן זאת אבין שישלמו לו כפי שעות עבודתו ויגיעתו, אך מניין ההעזה לדרוש סכום מופרז כל כך, ענה התלמיד, בשעה שהאדם משתמש בכלי המיוחד לכך ברור הדבר שיצליח בזה ויצא הדבר לתפארת, אך בעת שהצייר מצייר הדבר בידו, הרי ישנם יותר צדדים שלא יצליח בעבודתו כיוון שנצרך הוא להביט ולהתבונן בפעם אחת 'על השמש ועל הים וגליו, על השמים ועל הארץ', ורק כשיתבונן בכולם כאחד יצא הציור בפאר והדר, לכן חשיבות עבודתו רבה כל כך, ועל זה משתלם לו שכרו משלם. אמר לו הרבי כך ממש פני הדברים לענין תורה ועבודה של קרוצי חומר הנמצאים כאן בהאי עלמא, כי מלאכי מעלה שאין להם יצר הרע וניסיונותיו ברור שיצליחו בעבודתם על כן עבודתם אינה חשובה כל כך כמו מי שיש בקרבנו יצר ומניעות, ואין ערוך לגודל השכר אשר יגיעך בבוא העת.

כב. הנה נאמר בתפילת 'אנא בכח' - שגבנו טהרנו נורא, וידוע שראשי התיבות של ג' תיבות הללו עולים לתיבת 'שטן', ולכאורה הרי זה תרתי דסתרי, מה לשטן ול'שגבנו טהרנו נורא'... והרי כל ג' מידות הללו הנם היפך

באר הפרשה - פרשת בא

כי הקב"ה הפיץ בקרבכם של בני ישראל, ורק על ידי זה הוסיף לפרש כי מצינו ב' משמעויות בעניין 'כבר', עמידה בנסינות זוכה לאותו קשר אמיץ ונאמן עם א. מלשון כבוד. ב. מלשון כבוד. וזהו שאמר הקב"ה^ג, ולהתעלות גדולה^ד. הכתוב 'כי אני הכבדתי את לבו', ר"ל הקב"ה הכביד

הגמור ממהותו של שטן הבא להחליש ולטמא את ישראל, אלא כי באמת תכלית כל הנסינות שהיצר הרע הוא השטן מעמיד לנגדנו אינם אלא בכדי שנתגבר עליהם, ודייקא מכוחם ניתן להגיע ל'שגבנו טהרנו נורא', כי אי אפשר להתעלות כי אם על ידי התנגדות לפיתוי היצר והעמידה בגבורה בנסינות קשים ומרים.

כג. וכך רמזו בהא דכתיב בפרשתן (יב מא) 'ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים', והרואה יתמה מאד שהרי אין 'ויהי' אלא לשון צער, ומדוע כפל לומר ויהי, והרי שמחה גדולה היא שיצאו בני ישראל מארץ מצרים. אלא ביאורו, כי הקב"ה נהנה מעבודת בני ישראל בעת הקושי ובעת הגלות יותר מעבודתם בעת גאולתם, לכן כתיב כאן 'ויהי' לשון צער, אחרי גאולתם של ישראל וכבר אינם צריכים להתייגע כ"כ בעבודתם.

כד. בפרשתן (יב ב), 'החודש הזה לכם', וברש"י, נתקשה משה על מולד הלבנה וכו' והראה לו באצבע וכו' וכיצד הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ביום וכו' אלא סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשכה. ביאור נפלא מבאר ה'מענה שמחה' זצ"ל (אב"ד מאטעסדארף) נתקשה משה במולד הלבנה – כי בני ישראל נמשלו ללבנה, וראה משה בנבואתו שהדורות מתמעטים והולכים, ויהיו בני ישראל ערומים ויחפים בלי תורה ומצוות, היה קשה בעיניו איך 'תתקדש הלבנה' היינו איך יתקדשו כנסת ישראל במצב כזה, לזה 'הראהו עם חשיכה', היינו, שאף בדור חושך ואפלה יראה לעיניים את מעלת ישראל שיראי ה' וחושבי שמו הם דבקים בה' יתברך ובתורתו ויהיו שומרים לאור הבוקר, ותוחלתם לאור ה' כי בא יבא לא נכבה, ומצד זה המה ראויים להתקדש ולהתברך עליהם, וזהו 'הראהו עם חשיכה' שהראה הקב"ה עם אצבעו כי בשביל זה לבד ראויים לקדשם ולשבחם (הובא בחתן סופר מקנה וקנינים בהקדמה). ולדין ייאמר, הן כשנחשוב שהדור (בכללות) שרוי בחשיכה, וכן כל איש (בפרטיות) בדידיה, השרוי בחשיכה, הסתר והעלם, ידע כי דייקא משם תבוא 'קידוש החודש' שלו, להאיר מצבו ומעמדו בקרוב כאותה לבנה המתקדשת בתחילת החודש, ומאז והלאה תתגדל ויתרבה אורה...

מעשה בבחור מתושבי שוויץ שלמד בליטא, בחזרתו לביתו בסוף ה'זמן' היסב דרכו העיר ראדין, ברצונו להיכנס אל ה'חפץ חיים' לקבל ברכתו, בנסיעתו ברכבת (באן) הנוסעת לראדין פגש באיש הדור פנים אשר שאלו אנה פניו מועדות, והשיב שהוא נוסע לראדין, אמר היהודי אף אני נוסע לראדין, תוך כדי שיחתם גילה הבחור שיהודי זה שמו 'צבי לעוויןזאהן' - והוא ראש ישיבת ראדין חתנו של ה'חפץ חיים', ותרב שמחת הבחור על שפגש בו וביקשו שיכניסו אל חותנו. בהגיעם העירה באישון ליל הכניס ר' צבי את הבחור לביתו – אחר שלא היה לו מקום ללון, נתן לו לאכול ולשתות, לאחר מכן הציע לו מיטה בכרים וכסתות עבים מאד כראוי וכיאות לגודל הקור והכפור אשר שרר שם, השכיב הבחור עצמו מתחת הכר והכסת, והנה אך החלו עצמותיו להתחמם מעט, נזכר שעדיין לא התפלל מעריב, אמנם 'הכפור והגליד' הקשו עליו מאד לצאת מתוך המיטה, לעמוד ולהתפלל, ובפרט שנזכר בדברי ה'משגיחים' שאילפוחו בינה ש'אין עומדים להתפלל מתוך קרירות'... וגמר בדעתו לשכב עוד כמה רגעים, לחמם עצמו עוד קימעא ואז יצא מהמיטה להתפלל. למעשה, גברה עייפותו מטורח וטלטול הדרך ושקע בפרק 'הישן' בעמקות נפלאה ונוראה, עד שהקיצו ר' צבי לתפילת שחרית, וכל ענין ה'מעריב' שהפסיד פרח מזכרונו. לאחר התפילה הגיש לו ר' צבי פת שחרית, ולקחו לבית חותנו ה'חפץ חיים'. כאשר נכנס הבחור אל החפץ חיים הוציא מכיסו פיתקא שבה כתב לעצמו כמה שאלות שהיו לו, אולם החפץ חיים לא נתן לו לשאול אלא מיד אמר לו, בתקופה הקודמת הייתה עשירות גדולה ברוסי, כסף וזהב היו מצויים לרוב, הנני זוכר שבתקופה זו אם היה נופל לאי מי מטבע של 'כסף' לא היה מטריח את עצמו להתכופף להרימו, אמנם בימים אלו רבתה העניות ל"ע, ועתה אם יהלך אדם ברחובה של עיר ויפול ממנו אפילו רק פרוטה אחת של 'נחושת' תיכף יתכופף ויחזר אחריה, כי במצב שכזה אפילו סכום פשוט נחשב כהון רב. והנה תחילת דבר היה הבחור משתומם עד מאד מדוע ידבר עמו החפץ חיים מילי דעלמא, ודברים של מה בכך. אולם החפץ חיים המשיך בדבריו ואמר, בשנים קדמוניות בעת שהיו ישראל על אדמתם ובית המקדש עמד על מכונו – כהנים בעבודתם ולווים בדוכנם וישראל במעמדם, וכביכול הייתה עשירות בשמים ממעל, לכן לא היתה נחשבת כל כך תפילת מעריב של בחור פלוני, אולם עתה בימינו,

אתך עת דודים' (יחזקאל טו ח), הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שינאל את בניו, ולא היה בידם מצות שיעסקו בהם כדי שינאלו, שנאמר (שם ז) 'שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה וגו'', ערום מכל מצות. נתן להם הקב"ה שתי מצות, דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שינאלו, שנאמר (שם ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך'. ואכן, בני ישראל פתחו פתח קטן ע"י דם פסח ודם מילה, ואותו 'משהו' שפתחו בני ישראל היה חביב לפני הקב"ה וחמל על זה הפתח והרחיב והגדיל זו הנקודה וכו', ובאמת זה בא ללמד על הכלל כולו אפילו בכל אדם בפרט, כשהוא פותח פתח אפילו 'משהו', אם הוא אצלו כחומה יכול לבוא מזה לידי גאולה השלימה (ממצרים שלו), ויצא מ'שעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול'^{יג}.

בענין זה אמר הרה"ק מקאצק ז"ע על הא דאיתא בגמ' (שבת קמ"ז) רבי אלעזר בן ערך איקלע

את לב האדם בכדי לכברו ולנשאו על ידי שיתגבר על אותה כבודת הלב, וכלשונו 'כי על ידי הכבודות והצרות שישראל סובלים בשבירת היצר הרע על ידי זה הם נעשים מכובדים לכל' י"ה.

לשון נפלא מצינו בספר 'החרדים' (פל"ה אות י"ב) לפרש הא דכתיב (משלי כג כו) 'תנה בני לבך לי, וז"ל, נכסף נכסף אבינו שבשמים שתמיד נחשוב בו יתברך ולא יפרד ממנו, דחביבין אנחנו בעיניו כבן יקר לו וילד שעשועים, אשרי המפיק רצונו יתברך, עכ"ל.

כחודו של מחט - ערך כל 'משהו' בעשיית רצונו ית' בפרשתן (יב כג), 'ופסח ה' על הפתח, וברש"י 'וחמל וכו' ודילג'. וכתב הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע (שבת הגדול תרס"א) דהנה איתא במדרש בפרשתן (מכילתא ה) היה רבי מתיא בן חרש אומר, 'ואעבור ואראך והנה

כשחושך יכסה ארץ - ונתמעטו שומרי התורה והמצוות, וכביכול יש עניות ומחסור בעולם העליון, הרי אפילו תפילת מעריב אחת של בחור יש לה חשיבות גדולה, ואין מוותרים עליה בשמים. מיד נזכר הבחור בשגגתו אשר שגג מלהתפלל מעריב, והרגיש בנפשו שמעדיף שהאדמה תבלענו לגודל הבושה, והמשיך ה'חפץ חיים' לומר לו את דברי המדרש הנ"ל שנתן הקב"ה לישראל דם פסח ודם מילה בכדי שיהיו ראויים להיגאל, ולכאורה יש לתמוה, וכי די בשתי מצוות 'לקנות' כביכול את הקב"ה, אלא בע"כ תאמר שבזמן כזה - שכל ישראל ערומין מן המצוות, יש חשיבות רבה ועצומה לכל פעולה קטנה, ולפי מצב הנמוך שהיו בני ישראל במצרים היה כח אף בשתי מצוות גרידא לרצותם לפני אביהם שבשמים. אף אתה, דע לך בני כי כשאתה מרגיש שהינך ב'מוחין דקטנות', אל תתיאש מעצמך בשעה זו, כי אדרבה, דייקא אז כל פעולה קטנה חשובה ומתקבלת עד מאד לאין ערוך.

כה. הנה נוהגים לומר 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' ולסיים ב'אני ה' אלוקים' בסדר 'קדושת כתר' בתפילת מוסף בשבת, וביאר ה'אור זרוע' (ס"ג נ) טעם הדבר, כי בשנים קדמוניות גזרה המלכות שלא לקרוא קריאת שמע על כן היו קוראים בתוך הקדושה כדי שלא ירגישו האויבים, ולאחר שבטלה הגזירה התקינו להמשיך לומר פסוק זה בקדושת כתר לזכר הנס, ואמרו לרמז בטעם שהשאירו דייקא ב'כתר' שבמוסף, כי באותו הזמן קריאת שמע 'עלתה' להם בקושי ובמסירות נפש, והמוסר עצמו על 'שמע ישראל' זוכה להיות ב'כתרו' של הקב"ה... ולדידן ייאמר, ב"ה שאין לנו נסיונות על קריאת שמע, אך מכאן נלמד כי המשבר עצמו ומקבל על עצמו 'עול מלכות שמים' אף כשהדבר עולה לו בקושי, הרי הוא עולה ומתעלה 'ונעשה מכובד לכל' כלשונו של ה'בית אהרן', ועד לכתרו של הקב"ה...

כו. ומלבד מה שיש ללמוד מכאן על חשיבות ומעלת כל 'משהו' ופתח קטן ואפילו רק כחודו של מחט, אך יש ללמוד עוד על סדר העבודה, שאין רצונו של המקום ב"ה שיקפוץ האדם בבת אחת לפתוח פתח 'כפתחו של אולם'... אלא שיעלה בסולם המדרגות מדרגה אחר מדרגה, עד שיזכה להתעלות בשלמות, וכמו שפירש רבינו ה'אבן עזרא' על הפסוק (הושע יד ב) 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך' - 'שובה, מעט מעט עד ה'... וכך פירש הגר"א ז"ע מה שנאמר (משלי יט ב) 'אץ ברגלים חוטא', וז"ל, רגלים הם המידות, שכשירגיל האדם במידותיו הטובים נעשו לו כטבע, אך שצריך לילך במידות מדרגא לדרגא כמו הולך בסולם, ולא יקפוץ למדרגה שאינו ראוי לה, וזהו אץ ברגלים - שקופץ למדה גבוהה אשר לא לו יגיע, הוא חוטא וחסר מכל כי יפול ממנה. עכ"ל.

ובזה ביאר הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא ז"ע בהאמור בפרשתן (יג ד) 'היום אתם יוצאים בחדש האביב', וברש"י, בחדש שהוא כשר לצאת לא חמה ולא צנה (וזהו 'מוציא אסירים בכשרות', תהלים סח ז), וז"ל, פי' 'לא חמה' -

באר הפרשה - פרשת בא

בכל ענייניו, לעומת זאת אלו המפקירים את עצמם רח"ל הרי הם שרויים בחושך, על כן היה חושך ואפילה בכל ארץ מצרים 'ערוות הארץ', אך לבני ישראל שעליהם נאמר ועמך כולם צדיקים' היה אור במושבותם.

פוק חזי דברים נפלאים שכתב האר"י הק' זי"ע אודות המקדש את עצמו, ואם כי אין לנו עסק בנסתרות, אך די בזה להרעיד את הלבבות, וכך איתא בספר 'מאמרי רשב"י' (פרשת תרומה, דף כ:), אחר שמביא מדברי הוזה"ק (ה"ג רי"ג): 'רבי יצחק אמר, כל בר נש דאית ליה חולקא בצדיק ירית להאי ארץ, כמה דאת אמר (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ', וכתב בהאי לישנא קדישא (בשינוי קצת), ביאור הדבר הוא, כי כל הנוהר שלא לחלל בריתו ולקדש עצמו יש לו חלק בברית העליון, ונעשה מרכבה אליו כיוסף לבוא על ידו שפע לארץ העליונה וכו'. ודקדק באומרו דאית ליה חולקא בצדיק ולא אמר דאחיד בצדיק, להורות כי כל מי שנוהר באיזה דבר הנוגע למידת הקדושה ויש לו בו קצת חלק בין רב בין מעט יורש הארץ, כי עב"פ בא שפע על ידו לארץ העליונה כפי שיעור זהירותו וקדושתו בו, אם מעט יבא שפע מעט, ואם רב - רב. וזהו מה שאמר 'כל' בר נש דאית ליה 'חולקא' בצדיק וכו', וזהו מה שאמר לעולם יירשו ארץ אם מעט^{כט} ואם הרבה. עב"ל"ק.

להתם (לפורגותא ודיומסית)^{כז}, אימשיך בתרייהו (אחר הרחיצה והיין) איעקר תלמודיה, כי הדר אתא קם למיקרי בספרא, בעא למיקרא מקרא דפרשתן 'החדש הזה לכם' (שמות יב ב), אמר החרש היה לבם, וכלומר שאות ד' מ'החודש' נהפכה לו לאות ר', ואות ז' מ'הזה' נהפכה לי, ואות כ' ד'לכם' נהפך לאות ב'. וביאר הרה"ק מקאצק מדוע נתחלפו לו דווקא אותיות אלו, כי ההפרש שבין אלו לאלו אינו כי אם בשינוי 'נקודה קמנה' (מד' לר' בנקודה הימנית למעלה, בין ז' לי' בנקודה למטה, ובין ב' לב' בקוץ הימני למטה). ובא ללמדנו שאפילו כשנמצא האדם במצב השפל ביותר, בבחי' החרש היה לבם דדא קשיא מכולהו - על ידי נקודה קמנה יתהפך להתחדש כנשר נעוריו להיות החודש הזה לכם.

אור זרוע לצדיק - מעלת השומר על קדושתו, וגודר גדר לעמוד בפרץ

בפרשתן (י כב-כג), 'ויהי חושך אפלה בכל ארץ מצרים שלושת ימים וכו', ולכל בני ישראל היה אור במושבותם', וביאר בזה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קעד) כי מכת חושך היתה כידוע המכה התשיעית, ומכוון כנגד מידת היסוד - מידת הקדושה (שהיא הספירה התשיעית), וזה כלל גדול כי 'אור זרוע לצדיק' (תהלים צו יא) - מי שהוא נוהג במידת הקדושה^{כח} הנקראת 'צדיק יסוד עולם' הוא יש לו 'אור'

איני מבקש מכם עבודה בחמימות יתירה, אך 'לא בצנה' - שלא תעשו עבודתי בצנון הגוף, [עבודה בחמימות יתירה] היינו שלא תעלו במעלות בבת אחת להיות שורף בעבודתי בהתלהבות יתירה, רק תלכו ממדרגה למדרגה, והעיקר הוא שלא תעשו בקרירות.

כז. וודאי שאין לנו השגה ברבי אלעזר בן ערך, שהרי מצינו בגמ' (חגיגה יד:): 'מיד פתח ר"א בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וכו' עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו, ואמר ברוך ה' אלוקי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה וכו' אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלצין, (וללימוד בעלמא באנו).

כח. הרה"ק רבי בונם מאטוואצק זי"ע עלה בערוב ימיו לארה"ק, צדיק זה היה ידוע כמקפיד ביותר בעניין הנשגב של שמירת העיניים, עד שבלכתו ברחובה של עיר בירושלים העתיקה, היו המשמשים בקודש הולכים לפניו ומפנים לו את הדרך מראיות אסורות. ביום מן הימים ניצב הגאון הגדול רבי פנחס עפשטיין זצוק"ל בהיותו אברך צעיר לימים בקרן זוית, וראה את המשמשים מפנים את הדרך לצדיק ההולך ובא בעיניים עצומות, ובלבו חישב, מה לו לאותו צדיק ישיש להתרחק כל כך מראיות אלה... בעודו עומד ומהרהר ניגש אליו הרה"ק רבי בונם שתפס את מחשבותיו ואמר לו, יונגערמאן, החכם מכל אדם אומר (משלי ג ז) 'אל תהיה חכם בעיניך' - בלא שום נפקא מינה באיזה גיל, תמיד הננו מצווים ועומדים על כך...

כט. וכבר רמזו בלישנא דקרא (שה"ש ד ט) 'לְבַבְתִּינִי [פירש רש"י, משכת את לבי אליך] באחת מעיניך', אפילו בשמירת עיניים אחת - כי אי אפשר להשיג אפילו במקצת את הנחת רוח שיש לאבינו שבשמים, וגודל הקירבה והאהבה המתעוררת מפעם אחת של כפיית היצר...

עשיית הגדרים זכינו להיגאל ממצרים. ועל כך נאמר 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', שכל זמן שלא הגיע 'הבוקר' - הגאולה המקווה והעתידה עלינו להיזהר ולהישמר 'שלא לצאת מפתח הבית' אלא להיות מקושר לשורש קדושת עם ישראל ע"י הגדרים והסייגים ל.

הנאהבים והנעימים - הזהירות בכין אדם לחברו בסוד מרע ועשה טוב

בפרשתן (יא ז), 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו', הרה"ק מרוז'ין זי"ע (עירן קדישין) ביאר את הכתוב בדרך רמוז, שבא ללמד שלא ינהג האדם בחריפות בלשון חדה ומשוננת כנגד הבריות, אלא תמיד ידבר בשפה ברורה ונעימה ובמענה רך המשיב חמה, וזהו שאמר הכתוב לא יחרץ - אל יהא 'שארף און שפיציג' (חריץ מלשון חורץ חריצים, כלומר חד וחריף), אלא ב-לב, כמו הלב כן יהא לשונו.

בפרשתן נאמר במכת חושך (י כג) 'לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו', וביאר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקושי הרי"ם) כי החושך הכי גדול - כשלא ראו איש את אחיו - כשאישי אינו מתבונן בחבירו להיטיב לו"א מתוך אחדות וטוב לבב, או לעזרו

ומעיקרי העבודה בהשגת מידת הקדושה הוא ע"י עשיית גדרים וסייגים להרחיק את האדם מן העבירה, וכך ביאר ב'משך חכמה' (ד"ה ואתם) בדרך הרמז את הנאמר בפרשתן (יב כב) 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', כשהוא מקדים להוכיח שעיקר קיום בני ישראל בעת הגלות הוא רק על ידי העמידה בגדרים וסייגים, ורק על ידיהם תבוא הגאולה, וכמו במצרים שנאלו בזכות שלא שינו שמם לשונם ולבושם, אמנם לאחר שיזרח אור הגאולה העתידה העיקר יהיה השמירה על גופי תורה. ובוה מבאר מה דאיתא במדרש (תנחומא כי תשא לו) על הא דכתיב גבי משה רבינו שהיה בשמים ארבעים יום וארבעים לילה 'מנין היה יודע משה אימתי יום, אלא כשהקב"ה היה מלמדו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום, וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד היה יודע שהוא לילה', והיינו שבעת שתזרח השמש ויהיה 'יום' - העיקר הוא תורה שבכתב, אכן בעת החושך והלילה - עיקר העסק והשמירה הוא על 'תורה שבעל פה' - הם הם הסייגים והגדרים [המתחדשים ע"י חכמי הדורות] הנחוצים לקיום הדת. ועפ"ז מבואר הטעם שהרבנות התורה בסייגים ובחומרות בחמץ ובעניין אכילת הפסח, כי רק ע"י

לעומת זאת ידוע מה שאמר הגר"א זי"ע כי אי אפשר ליהודי הנמצא בעולם הזה לשער כמה שמחה יש ל'נשמה' בהיותה בשמים ממעל אם יורידו מ'חשבונה' הרהור עבירה אחד בלבד...

על כן חלילה מלהסתפק בשמירת עיניים אחת... אלא על האדם להרבות את קדושתו, להתקדש ברמ"ח אבריו ובשס"ה גידיו. וכבר אמרו כי טעות הוא לומר שכדי לזכות לשם 'הקדוש' על האדם למות על קידוש השם ורק אז ייקרא 'הבחור או האברך הקדוש הי"ד', הלא חשוב פי כמה במרומים הוא אם יוכלו לכתוב על אחד ולהכריז עליו במרומים 'הבחור והאברך הקדוש שליט"א', ולזאת יזכה על ידי שיכניס את עצמו למצב של שליטה... על ידי שיהיה שליט על יצרו ושליט על תאוות לבו, לקדש את כל כולו ואת מחשבותיו קודש לה'.

ל. יסוד גדול בגדרי הקדושה הוא השמירה על בני הבית לבל יתחברו עם חברים שאינם הגונים, ושלא יהיה להם 'נגיעה' להשפעה רעה וזרה. וכך פירש הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בהא דכתיב בפרשתן (יב ג) 'שה לבית אבות שה לבית', כי 'שה' רומז לילדי ישראל (ע"י בירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב אם אין גדיים אין תיישים), ואם רוצים שיהיה 'שה לבית אבות' - שהילדים ילכו בדרכי אבותיהם אזי 'שה לבית' - לשמור עליהם שיהיו בבית ולא יטיילו בחוצות (אמרי חיים ליקוטים). כיו"ב דקדק הגרי"ט ווייס שליט"א גאב"ד ירושלים בפסוק בפרשתן (יב ד) 'ולקח הוא ושכנו הקרוב אל ביתו במכסת נפשות', ולכאורה יש כאן כפל לשון, שהרי 'שכנו' הוא הקרוב אל ביתו. ומבאר, כי הרבה יש להורים להיזהר ולשמור על בני ביתם לראות עם מי הם מתחברים, לכן אמרה תורה, שימנה על השה דייקא עם ה'שכן' שהוא גם 'קרוב אל ביתו' בהלך ילך, ברוחו ובהנהגתו... כלומר שמעשיו וחינוכו הם קרובים לזה של ביתו, דאל"כ, מסוכן הדבר שח"ו תשפיע שלא לטובה התנהגות השכן שהוא 'רחוק מביתו' עליו ועל אנשי ביתו בעת שיתחברו יחדיו (הובא בספר 'רבינו הגדול אמרו' עמ' רפג).

לא. בשנות 'גלותו' של הגה"ק ה'שאגת אריה' זי"ע היה כל מאכלו מעט גריסין אשר היה לוקח עמו תדיר בצקלונו, ובכל מקום בואו היה מבקש שיבשלו לו את הגריסין (מפני חשש 'חדש', שהיו מי שהקילו בזה ב'תבואת עכו"ם', ולא אבה

באר הפרשה - פרשת בא

בעת צרה לך. ולא עוד אלא שולא קמו איש מתחתיו - באהבתו לרעהו (עיי' בח"ח בשער התבונה פ"ה), וכמו שעל אף לעצמם מאבדים תקומתם ל"ע.

ואדרבה 'ולכל בני ישראל היה אור במושבותם', כי על כל אחד להיטיב לזולתו ולהרבות

באהבתו לרעהו (עיי' בח"ח בשער התבונה פ"ה), וכמו שעל עצמו ועל חסרונותיו ימצא תמיד לימוד זכות ומליצה ישרה - להסביר מדוע אין צדיק כמוהו בכל הארץ, כך יתרון חסרונותיו של חברו, לקיים מה שנאמר 'ואהבת לרעך כמוך', כמוך ממש לך.

לסמוך בזה על איש). באחד הימים איקלע לחתונה, נכנס להיכל השמחה והתיישב יחד עם כל העניים, אך לא הכניס דבר מאכל לפיו, והמתין ש'בעל השמחה' ישאלהו מדוע אינו אוכל, אז יבקש מאתו שיבשלו עבורו מעט מהגריסין שבצקלונו. אמנם, במשך כל הסעודה לא שאלוהו ולא מידי. משנגמרה הסעודה בדקו ומצאו שחסר אחד מכלי הכסף, מיד נפל החשד על אותו הילך, באומרם, מדוע ישב כל הסעודה ולא הכניס דבר מאכל לפיו, מן הנראה בגין שהיה עסוק בגניבתו, תפסוהו והכוהו שיודה על הגניבה, באותה שעה ביאר ה'שאגת אריה' את הכתוב (תהלים לא יג) 'נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד', כי הנה נשכחתי כמת מלב מתחילה 'שכחו' ממני לגמרי, ואפילו אחד לא שאל בשלומי, האם אכלתי ומדוע לא אכלתי, אמנם מתי הייתי - מתי נהייתי לאיש שהחלו להכיר ולראות שיש כאן איזה 'אדם', כאשר ככלי אובד - בעת שנאבד הכלי.

לב. הנה איתא במדרש (יל"ש) 'כמה עביו של אותו החושך, רבותינו אמרו עבה כדינר', וידוע לפרש בדרך מליצה, שהרבה 'חושך' נגרם על ידי אותו 'דינר' שבכיס, שלרוב חמדת הממון אדם אוטם אזניו מלשמוע צעקת הדל ומשים עצמו כמי שאינו רואה... ומה מאוד יש להיזהר מאותה 'מכת חושך'...

לג. וכך אמרו 'בעלי הרמז' בלשון רש"י (דברים ג כד) על הפסוק בו נאמר 'אתה החילות להראות את עבדך את גדלך', ופירש רש"י 'את גדלך - זו מדת טובך', כי הגדלות של האדם נמדדת כפי 'מידת טובו'...

לד. הרה"ק רבי דוד מלעלוב ז"ע היה אומר אין בידי לתת עצה כיצד קונים 'יראת שמים' אך אתן לכם עצה ל'אהבת שמים', והיא, על ידי 'אהבת ישראל', כי על ידי שאדם מתמיד באהבת ישראל יבוא לאהוב את בוראו. וכבר נודע מידת 'אהבת ישראל' של הרה"ק רבי דוד מלעלוב ז"ע, עד שלא היה מסוגל לראות כל רע על שום אחד מישראל, והיה אומר שכל יהודי 'קדוש' ונעלה הוא, ואין שייך אצלו כל רע כלל וכלל, ומה שלפעמים רואים שהוא מתנהג שלא כשורה, אין זה אלא מחמת חלק הגוי שבו.

מסופר על הרה"ק ר' דוד, שעשה את דרכו באחת השנים בערוב חג הפסח אל עבר בית רבו הרה"ק הרבי רבי אלימלך זי"ע בליז'ענסק, כשבאמתחתו היה שמור עמו גביע מכובד להביאו כמנחה לרבו הקדוש. בהיותו בלב יער איבד את דרכו ולא ידע אנה יפנה, מכיוון שכך נעמד הרר"ד והחל לבכות אל בוראו בדמעות שליש בבקשה שיחלצו מן המיצר, לא עברו כמה רגעים והנה פגש הרר"ד לזקן אחד אשר הדריכו את הדרך ילך בה לצאת מן סבך היער אל עבר ליז'ענסק. כאשר הגיעו אל אם הדרך, בטרם נפרדו לשלום נענה הזקן ואמר לרר"ד שני דברים מן הראוי לאדם לזכור תמיד, ואלו הם.

א. כאשר רוצים לחבר שני עצים אחד לחברו, ובאחד מהם יש 'בליטה' הבולטת אל מחוץ לקרש, העצה היעוצה לחורר 'שקיעה' בקרש השני, וכך יוכלו להתחבר שני העצים אחד אל אחד והיו לאחדים, ובא לרמז לכל אחד באשר הוא שכשברצונו להתחבר עם ידידיו וחבריו באהבה, אחווה, שלום ורעות, עצתו שיעשה שקיעה בעצמו, ויוותר משלו לצורך רעהו, ועל ידי כך יזכו לאחדות השלימה והראויה.

ב. תחת אשר תעמוד ותפשפש במעשי רעך, בדוק וחקור במעשי עצמך, ואז תמצא 'דברים הרבה' שעליך לתקנם, וממילא כבר ייחשב רעך לצדיק גמור בעיניך. מיד אחר הדברים האלה פרח לו האיש, ונתברר כי הנה הוא אליהו זכור לטוב.

פעם ניצב יהודי עני ודל לפני הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפרוס חג הפסח, ותינה בפניו על כי זה זמן רב לא בא דבר מאכל לפיו, מיד לקח הרה"ק את המצות השמורות שהיו מונחים לו במקום מיוחד, והכין מהם מטעמים לאותו עני שאכל וחי לבו. בינתיים שבה הרבנית מחוצות והבחינה בנעשה, הדבר היצר לה מאד ותשאל את הרבי, מדוע קיבל העני את המצות השמורות עליהם עמל הרבי ביגיעה עצומה. נענה הרה"ק ואמר לה, היכן כתיב בתורה ענין 'מצות שמורות' בפסוק בפרשתן (יב יז) 'ושמרתם את המצות' (פסחים לח:), והרי מאותו הפסוק למדו ג"כ 'מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה' (מכילתא בא), על כן קיימתי דרשת חז"ל זאת ולא החמצתי את המצווה אלא מיהרתי לתת את המצות לפי האביון. נמצאנו למדים עבודת המידות והטבה לזולת מהי... לתת איש לרעהו את כל השמור עבורנו...

(תורת המגיד מולאמשוב, תפארת שלמה - אבות, ילקוט עבודת ישראל, קול אליהו להגר"א) את הפסוק האמור בפרשתן (יא ב) 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב, וכפשוטו הכוונה שישאלו בני ישראל מן המצריים, אכן תימה רבתי יש כאן, וכי היו המצריים 'ידידים' של בני ישראל עד שניתן לאמור עליהם 'רעהו' [ומה עוד שהלא מצינו בש"ס ש'רעהו' ממעט נכרי], אלא כך הוא ביאור הכתוב 'וישאלו איש מאת רעהו' היינו שישאלו כל אחד מ'רעהו' הישראלי, ועל ידי שינהגו הם ב'עין טובה' וברחמנות אחד כלפי השני יתעורר עליהם רחמים שגם המצריים ישאלו להם כלי כסף וזהב.

א-ל מוציאנו ממצרים ויציאנו ויצילנו בזמן הזה ל' כבימים ההם מכל מיצר, מכל צרה ועקתא, ויחיש לגאלנו גאולת עולם בעגלא ובזמן קריב, ונאמר אמן.

ועוד עליו להחשיב את זולתו כדכתב הרה"ק רבי פינחס מקאריין זי"ע (אמ"פ השלם, בהעלותך שט) כי בכל אחד מישראל יש קדושה ודבר יקר, מה שאינו כן באחר זולתו.

וכך רמזו צדיקים בקרא (יג טז) 'כי בחווק יד הוציאנו ה' ממצרים', שע"י שהחזיקו איש באחיו - יד ביד, לסעדו ולתמכו, זכו לצאת ממצרים. וכדאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ג) על יוצאי מצרים 'שנתקבצו וישבו עד שהיו כולם באגודה אחת וזכרתו ברית שיעשו גמילות חסדים זה עם זה'.

והמרחם על הבריות זוכה שמרחמים עליו מן השמים (שבת קנא). ל', וממילא האיש הנצרך לרחמים הדרך פתוחה בפניו להרבות ברחמים על אחרים ועי"ז יתעורר עליו מלעילא רחמים גדולים. וכך ביארו צדיקים



לה. וכך ביארו צדיקים (ילקוט אוהב ישראל, עירין קדישין השלם בשם הרה"ק מרוזין זי"ע) בפסוק בפרשתן (יג ב) 'קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל, באדם ובבהמה לי הוא, וכה ביאורו, קדש לי - הרוצה להתקדש, ידע שכל בכור - כל יהודי חשוב ממנו, ולכן פטר כל - תחילת דבר יקיים בנפשו רחם - לרחם בבני ישראל, שמא תאמר באדם ובבהמה שאינו אדם אלא כבהמה, תשובתך לי הוא - אין זה מעניינו של אדם אם פלוני אדם או עושה מעשה בהמה - כי אם מעסקיו של הקב"ה.

לו. הנה מצינו במכת בכורות שהוצרכו בני ישראל לתת אות על הבתים למשמרת, וכן הוזהרו 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר', והטעם הוא כי בשעה שניתנה רשות למשחית אינו מבדיל בין צדיק לרשע, וממילא היה אפשר שגם בני ישראל ינזקו ויהרגו ח"ו על ידי המשחית על כן נצרכו לשמירה מלעילא. הקשה הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, אם כן מדוע לא מתו כל המצריים במכת בכורות - אף אלו שאינם בכורים, כי הגם שלא נגזרה הגזירה אלא על הבכורות, מכל מקום אין המשחית מבדיל ביניהם. ותירץ, שזכות גדולה עמדה להם למצריים, שהרי השאלו את בני ישראל כלי כסף וכלי זהב, זכות זו של וותרנות בממונם ועשיית חסד עמדה להם כתריס בפני הפורענות. מכאן נראה, שאפילו רשע גמור כאותם המצריים ניצול ממוות לחיים ע"י החסד והוותרנות.

לז. טללי תחיה מצינו בספה"ק 'שפת אמת' זי"ע (בא תרמ"ח) כי הקב"ה הקדים לנו גלות מצרים וגאלנו משם להיות הסיפור ביציאת מצרים במקום היסורין שעל האדם לעבור, וכשם שאמרנו חז"ל (מנחות קי:) 'כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה' כן הוא בפרשיות סיפורי יציאת מצרים שהעוסק בהם כאילו עבר עליו הגלות. וכן ייאמר לדורות עולם עד לדורנו אנו כהיום, בראות אדם מישראל שצרה באה עליו, יקרא ויתבונן באלו הפרשיות, וממילא יחשב כאילו כבר עבר את הגלות, ויפטר מן הצרה ומן הצער. וביאור הדבר, מכיוון שפרשיות אלו נוטעים בלבנו אמונה, והרי בכח אמונה שפיר להמתיק את חיי האדם בהאי עלמא.



ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 415

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שבת ב"א – שבת של אמונה

בפרשת השבוע, פרשת 'בא', מתארת גאלתם של בני ישראל משעבוד מצרים, שלה זכו בזכות אמונתם האיתנה בה' יתברך (מכילתא מס' דויהי בשלח פרשה ו). שבת זו, אין מתאים ממנה כדי להעלות על נס ולציין לתפארת את 'מהפכת האמן' של 'בני אמונים', שגם גרמזה בראשי התבות של פרשה זו - 'ב"א' - 'בני אמונים'.

כבר התפרסמה ונדעיה לכל עדותו של המגיד הקדום רבי משה כהנא מגיביטש בספרו 'דרך משה' (ליום י"א) שחסידי אחד התענה כדי שיגלו לו מן השמים את סבת ענוב הגאלה. והתגלה לו בחלום שהגאלה מתמהמהת לפי שאין מקפידים לענות אמן על הברכות שבהן אנו מבקשים על הגאלה.

אין לי עסק בנסתרות, אולם בטוחני שהקמתה של מהפכת 'בני אמונים' שפלה קדש להאדרת ענית 'אמן' בדרגה - דור עקבתא דמשיחא - היא מסממניה המבהקים של הגאלה המתקרבת. שהלא אמרו חכמים (תנחומא בשלח י'): "אין הגליות עתידות להגאל אלא בשכר אמונה". וכפי שכבר הגדיר זאת מורי ורבי מרן בעל 'שבט הלוי' זיע"א, מי שלוה את מהפכת 'בני אמונים' מיום הקמתה, בדרשה שנושא בכנוס 'בני אמונים' הראשון לחזק ענית 'אמן בחדש אלול תש"ע:

"תקון גדול זה, לחזק ענית אמן, זכיה עצומה יש בו, והוא דרגא לקראת משיח צדקנו. לפי שנותנים בזה הזדמנות חדשה של קבלת אלקות וקבלת האמונה בכלל ישראל."

בשבת מיוחדת זו יוצאת מכאן הקריאה הישר ללבם של רבבות הקוראים: הבה נתחזק כלנו בענית אמן בכונה על כל ברכה הנשמעת בקרבנותנו, כך נצהיר שוב ושוב על אמונתנו האיתנה בהיות הקדוש ברוך הוא 'א-ל מלך נאמן', ונזכה שתקום בנו בקרוב ברכת: "בונה ברחמי ירושלים, אמן".

שבת שלום, יהודים בני אמונים!

א'ל מלך נאמן

מטרת הנס היא כדי שיודו לה'

"והגדת לבניך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" (יג ח)
"בעבור זה" - בעבור שאקים מצוותיו, כגון פסח ומצה ומרור הללו' (רש"י).

משמעות דברי רש"י היא שמטרת יציאת מצרים הייתה כדי לזכות את ישראל בקיום מצוות ה', ולא להפך - שהמצוות באו בעקבות יציאת מצרים. מתוך כך למד המשגיח רבי ירחם ליבוביץ שלא כפי שטועים העולם לסבר שהנס נשלח לאדם כדי להמציא לו תשועה ופרקו מצרותו, ובשל הנס הוא מצוה להודות ולהלל לבוראו, ההפך הוא הנכון: כל מטרת הנס היא לגרם לאדם שיודה ויהלל לבוראו.

יסוד זה מבאר אף מסדר ההודאה בתפלת 'בימי מתתיהו' הנאמרת בחנכה: "ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקו" - כיון שחפצת שישראל יכירו בשמך הגדול ויודו לך, לכן עשית לעמך נסים שהביאום לידי תשועה גדולה ופרקו, ומתוך כך התגדל שמך כראונה.

דעת תורה; ילקוט לקח טוב'

'בא אל פרעה' - לאחר התפלה

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו" (יא א)
מלשון הפסוק נראה כי המלים: "כי אני הכבדתי את לבו" הן טעם לצווי: "בא אל פרעה". ויש להבין, הלא אדרבה, כבדות לבו של פרעה עשויה לשמש כסבה להמנע מלבוא אליו, שהלא במצב שכזה אין כל סכוי שישמע לדברי משה?

באר רבי שלמה קלווגר:

בטרם החלו המכות צוה הקדוש ברוך הוא את משה (לעיל ח טו): "השכם בבקר והתיצב לפני פרעה" - עוד בטרם תתפלל. שאלו היה מקדים להתפלל הייתה שורה עליו קדשה עליונה, ולא יכול היה להתניב במקום טמא כביתו של פרעה הרשע. אולם עתה, בעצומתו של המכות צוהו הקדוש ברוך הוא: "בא אל פרעה" - מבלי להשכים, שכן בעקבות המכות שספג פרעה נכנע לבו והתמעתה טמאתו, ואולם הסבה שלמרות זאת אינו משלח את ישראל אינה אלא: "כי אני הכבדתי את לבו".

חכמת התורה; עמ' ז'

אכילת הפסח בעבודת התפלה

"וככה תאכלו אותו מתניכם חגרים ועליכם ברגליכם ומקלכם בידכם" (יב יא)

הלא אכילת הפסח הייתה בחצות הלילה, ובני ישראל לא יצאו ממצרים אלא לאחר שהאיר הבקר (ברכות ט א). מדוע אם כן נצטוו: "וככה תאכלו אותו מתניכם חגרים ועליכם ברגליכם ומקלכם בידכם" - פאנשים העומדים לצאת לדרך מיד?

ברם, הלא כבר אמרו חכמים (שבת י א) שבשעת התפלה צריך המתפלל לנהג באותו הנהגות שנצטוו ישראל לנהג בעת אכילת הפסח במצרים: לאזר מתניו, לנעל מנעליו ולחבק [לפכר] את ידיו כאדם האוחז מקל [ראה 'מגן אברהם' (או"ח צה ב) שהמתפלל צריך לאחוז את אגודלו בכף ידו - תנועה הדומה לאחזית מקל].

ויש לומר כי לזאת פונה התורה בצויה; אכילת הפסח דינה כתפלה, שהרי היא מכונה 'עבודה' (לעיל פס' כה), ואין 'עבודה' אלא תפלה (בי"ק צב ב). ועוד, שיש לאומרה תוך כדי הלה והודאה. לפיכך נצטוו ישראל לנהג בה כבתפלה - 'מתניכם חגרים ועליכם ברגליכם ומקלכם בידכם'.

'שלישה ספרים נפתחים' [לגר"י מנדלקורן] עמ' ק

המחויבים ב'מי ומי' הם 'ההולכים'

"ויישב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אלהם לכו עבדו את ה' אלקיכם מי ומי ההלכים; ויאמר משה בנערינו ובנשינו נלך בבנינו ובנבותנו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו" (י ח-ט)
מפני מה כופלת התורה: "מי ומי"?

דרש רבי אליהו הכהן האימרי בעל ה'שבט מוסר':

פעמים "מי" - בגימטריה "מאה"; טען פרעה, אם רצונכם לעבד את ה', להתפלל לפניו ולברכו, ולכן נא רק הגברים החיבים ב: "מי ומי" - במאה ברכות, וישארו הנשים והטף הפטורים מחיוב זה. אולם משה השיב לו, כי אף שפטורים הם ממאה ברכות הלא "חג ה' לנו", והכל חגיבים לחוג בו.

לענין הלכה: בשו"ת 'שבט הלוי' (ח"ה סי' כג) ובשו"ת 'תשובות והנהגות' (ח"ב סי' קכט) פסקו שנשים פטורות מחיוב אמירת מאה ברכות ביום, כדעת בעל 'שבט מוסר'. ואולם בספר 'נוטרי ברכה' (עמ' פ) הביא שלדעת בעל 'אילת השחר' ולדעת הגר"ח מניבסקי אף נשים מחיבות במאה ברכות.

’וכל מאמינים שאני חי וקים’

התבשרו במהרה כאשר נודעו ממדי האסון; אחד מהעובדים המסורים של קרן הכתל המערבי, אליהו קי הי"ד, נורה מטוח קצר בידי הרוצח השפל ונפטר מפצעיו. שני יהודים נוספים נפצעו בדרגות פציעה שונות.

בחשבון קצר שערכתי הבנתי כי אלו היו הענינים מתנהלים כסדרם יתכן מאד שהייתי אני אחד מקרבנות הפוגע. אלמלא הייתי מתעכב למשך שתי דקות כדי לענות אמן אחר ברכות השחר של אותו מלאך הצלה מפלא, הייתי עובר במקום הפוגע הנורא בדיוק באותה השעה שבה התרחש.

בשל רב החרדה שבה הייתי שרוי, לא הגעתי לעבודתי באותו בקר. גם בימים שלאחר מכן הייתי נתון באימה ופחד. יתכן מאד שלפי ההגדרה הקלינית הייתי מגדר כנפגע חרדה, אולם בבקר שלמחרת, י"ח בכסלו, קמתי בהחלטה כי לא אתן לאותו רוצח נאלח לפגע בנפש נוספת. ידעתי כי אם לא אתגבר על הפחד עתה אתקשה עוד יותר להתגבר עליו בהמשך. התגברתי אפוא על הפחד והגעתי שוב כדרכי לתפלת שחרית במגן הקבוע בכתל המערבי. צעדתי לכתל בדרך עוקפת, אולם למרות זאת לכל ארך הדרך הלם לבי מפחד וחרדה.

בעודי צועד לכוון הכתל הרהרתי לעצמי כיצד אוכל לבטא את רגשות התודה שאני חש כלפי רבון העולמים. בין כך ובין כך נכנסתי לרחבת הכתל, ובו ברגע נדהמתי לראות את המלאך שהיה שליח משמים להציל את חיי.

ראיתי בכך סימן משמים כי הטוב ביותר הוא שאתחזק בענני שדרכו התגלגל הנס שהציל את חיי.

הפעם לא המתנתי עד שהוא יגש אלי. נגשתי אליו מעצמי ושאלתי בהתלהבות: "אולי אתה רוצה שאענה אמן אחר ברכותיך?" אולם האיש חיך חיוך רחב ואמר לי: "היום כבר ברכתי בחברותא עם יהודי אחר, אך אני בהחלט אשמח לשמע את הברכות שלך ולענות אחריך אמן..."

לאחר שסימתי את הברכות, לא הצלחתי להתאפק והתענינתי במקורו של מנהג זה. במקום לענות הוא שלף דף צבעוני מקפל מנתיק הטלית ואמר לי: "המקור להקפדה זו נמצא בספרי ההלכה ובדברי חז"ל, אך המקור שבעקבותיו התחלתי אני להתעורר בענני הוא העלון הנפלא הזה; עלון 'וכל מאמינים!'"

הזכות ומגיע במיוחד כדי להתפלל במגן מיוחד זה. יחודיותו של המגן נובעת מכך ש'הגרעין הקשה' של מתפלליו הוא קבוע, והמתפללים בו הפכו זה מכבר להיות ייחודיים קרובים המשתתפים בשמחות זה אצל זה.

היה זה בבקרו של יום ראשון י"ז בכסלו. כיון שבלילה בקש ממני המנהל להקדים במיוחד את פתיחת המשדך, מיד עם סיום התפלה הזדרזתי לצאת מרחבת הכתל לכוון העיר העתיקה כדי שאוכל לפתח את המשדך בשעה היעודה.

צעדתי במהירות בדרך הקבועה שאני צועד בה בכל בקר לכוון היציאה מהכתל. אלא שרגע לפני עזיבתי את רחבת הכתל נגש אלי יהודי ובקש ממני שאמתין כמה רגעים ואענה אמן אחר ברכות השחר שלו. מהרתי מאד, אך משהו במבט עיניו ששלב נחישות ותחנונים כאחד לא נתן לי לסרב לבקשתו.

אף על פי שמטבעי אני אדם מסדר מאד, והשעון שהצביע על אחור משמעותי בפתיחת המשדך גרם לי ללחץ פנימי, בכל זאת מצאתי את עצמי עומד ומקשיב בסבלנות לברכותיו של האיש. ברכות שנאמרו מפיו במתינות ובכונה רבה, מלה במלה 'כמונה מעות'.

ברגע שסימתי לענות את האמן שאחר ברכת 'הגומל חסדים טובים', פגיתי בריצה לכוון היציאה מהכתל. הספקתי לשמע מרחוק את האיש משגר לעברי אי אלו מלות תודה...

גמאתי בריצה את המדרגות המובילות לעיר העתיקה וכאשר פגיתי לכוון הרבע היהודי נחרדתי לשמע לפתע קולות ירי ומיד אחריהן צוחות 'הצילו'. במשך דקה שנדמתה כנצח נסרו קולות של יריות וצוחות את חלל הסמטה הצרה, והבהלה היתה נוראית.

מעט האנשים שהיו באזור ואני בתוכם החלו לזעק בבהלה ולרוץ בחזרה לכוון הכתל. היתה זו אוירה שקשה להסבירה במלים, אוירה של פחד מות, פשוטו כמשמעו.

בד בבד חשו למקום כחות בטחון והצללה רבים, ודקות ספורות לאחר מכן התבשר עם ישראל על עוד פגוע אכזרי שהוסיף לאדמת עיר הקדש דם יהודי טהור.

הידיעות המבלבלות שזרמו אט אט

הספור המרגש והמרטטי המגש לפניכם, נשלח אלינו מבעל המעשה בסמוך למועד התרחשותו, בשעה שהתרגשותו של הכותב מגסו עדין היתה במלוא עצמתה. וכן כתב במכתבו:

אני מתגורר בירושלים עיר הקדש מזה שנים, ובשנים האחרונות אף זוכה להמנות על מתפללי הכתל הקבועים. ברצוני לשתף אתכם בספורי האישי שלחלק מפרטיו בודאי התודעתם בעצמכם, אולם את החלק הנוגע אלי אני חושף בפניכם לראשונה, ומיד תבינו מדוע דוקא בפניכם...

אקדים ואמר כי עד לפני כמה ימים לא

גמאתי בריצה את המדרגות המובילות לעיר העתיקה וכאשר פגיתי לכוון הרבע היהודי נחרדתי לשמע לפתע קולות ירי ומיד אחריהן צוחות 'הצילו'. במשך דקה שנדמתה כנצח נסרו קולות של יריות וצוחות את חלל הסמטה הצרה, והבהלה היתה נוראית.



מקום הרצחו של הק' אליהו קי הי"ד

זכיתי, לצערי, להכיר את פעלכם הרב, אולם מאז שהתודעתי אליו הפך הוא בבת אחת להיות חלק בלתי נפרד מחיי, ויתכן שאני אף חב לו את חיי.

הכל החל לפני כחמש שנים, לאחר שהתקבלתי לעבודה במשדך השוכן בשפוליו של הרבע היהודי. כיון שבעקבות המעבר לעבודה החדשה היה עלי להגיע למשדך בשעת בקר מקדמת, גמלה בלבי ההחלטה להקדים להגיע מדי יום לרבע היהודי שעה אחת מקדם משהייתי רגיל, כדי לזכות לפתח את הבקר בתפלת שחרית במקום שממונו לא זזה שכינה מעולם.

מאז ועד עצם היום אני זוכה להתפלל שחרית בכל אחד מימות החל במגן קבוע המתקיים ברחבת הכתל, ואף בימים שבהם אני נדרש להיות בעבודה, אינני מותר על

אמירת ברכות השחר בברכותא

מעלות המקפיד לברך בברכותא

- א. צובר בכל יום תשעים אמנים על ברכות פמקסה שקבעו חכמים (ראה 'מקור המנהג').
- ב. ברכותיו מהדרות ומשלמות - כתבו הפוסקים שענית אמן היא מפלל הברכה, והיא משלימה ומחשיבה את הברכה (רמ"א קסז ב; 'משנה ברורה' שם ה). וידועים דברי האהר (עקב רעא א), שבפני ברכה הנענית באמן נפתחים כל השערים ומקריאים עליה: 'זהו הדורון ששלח פלוני למלך' ('יסוד ושרש העבודה' שער האשמרת פרק י').
- ג. תפלות מתקבלות - באהר הקדוש (וילף רפה ב) נאמר כי בזכות ענית אמן מתקבלת התפלה. אם כן, הזמן המתאים ביותר להרבות בענית אמן הוא לפני התפלה, בעת אמירת 'ברכות השחר'.
- ד. הגעה מקדמת לבית הכנסת - ההקפדה על הנהגה זו מביאה את האדם להקדים לבוא לבית הכנסת לפני הזמן שנקבע לתפלה, ועבדה זו משפיעה ביותר על האפן שבו הוא מתפלל.
- ה. ברכותיו נאמרות במתינות - רבבות אלפי ישראל שאזכים להקפיד על הנהגה זו מעידים פה אחד מתוך נסיונם, כי הברכות הנאמרות באזני אחרים שונות בתכלית מאלו הנאמרות ביחידות, שכן הן נאמרות במתינות, בכונה ובדקדוק.

מקור המנהג

חכמים (תיקו"ז ח"ב דף פד א) אמרו שכל אדם צריך לענות לכל הפחות תשעים אמנים על ברכות מדי יום [מלבד האמנים שעונים על הקדישים (שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' מט)]. וכן הביאו הפוסקים (מגן אברהם' ו; שו"ע הרב שם ט; 'משנה ברורה' שם יג).

כדי להשלים ענית תשעים אמנים על ברכות בכל יום נהגו רבים לברך את ברכות השחר בבית הכנסת בברכותא, באפן שהאחד מברך בקול רם וחבריו עונים אחריו אמן. לאחר מכן אחד מהעונים עומד ומברך את ברכותיו, וחבריו עונים אחריו אמן, וכך עושים כל בני החבורה בזה אחר זה (שו"ע או"ח ו. ד. וראה משנ"ב שם יג). החיד"א (ברכי יוסף' או"ח תרעו ב) מעיד על מנהג זה: "וכידוע נתפשט המנהג בברכים ועירות גדולות".

דברים ברוכים בענין זה אמר בעל 'שבט הלוי' ז"ע באחד מפגוסו 'בני אמונים': "מנהג ישראל קדום היה, שהיו אומרים את כל ברכות השחר בצבור, גם את סדר הברכות שלפני ברפת 'הנותן לשכוי בינה' ואילף. והיו כל הקהל מברכים הברכות בצותא חזא, האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן. ואחר כך היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתכח בתקופות האחרונות, וידינו החשוב ר' יעקב דב מרמורשטיין הי"ו זכה לאחזר בעץ החיים של זכוי הרבים בפעלתו לחזק ענית אמן, וברצונו להחיות וליסד מחדש מנהג קדום זה, בבחינת (שבת קד א): 'שכחום וחסרו ויסדום' (ספר 'בני אמונים' עמ' 227).

מבסות הדברים שבקדשה

כתב המקביל רבי משה זכות (באור הרמ"ז לזהר וילף רפה א): חכמים קבעו מכסה יומית לאמירת דברים שבקדשה והיא: 'צדיק' - 'צ' - אמנים, ד' קדשות, י' קדישים וק' ברכות. כדי לעמוד במקסת הקדשות, הקדישים והברכות אין צריך להתאמץ במיוחד, וכל המתפלל שלוש תפלות במגן בכל יום יכול לצבור את המכסה הנדרשת. אולם כדי לצבור תשעים אמנים על ברכות צריך האדם להמתין ולצפות לכל ברכה ואף לשמע ברכות השחר מפמה אנשים (פמובא בשו"ע או"ח ו ב). לפיכך נאמר (ישעיה כו ב): "צדיק שמר אמנים" - מפל המבסות הרמוזות בצדיק' רק לענית אמן מתאימה לשון שמירה וצפיה.

שכר המברך בברכות השחר בברכותא

מלבד השכר העצום המבטח בזה ובבא למקפיד על ענית אמן כהלכה, מצאנו במקורותינו שכר מיוחד למקפידים על ענית אמן אחר ברכות השחר ומשלימים בקף ענית תשעים אמנים ביום:

- א. המקביל רבי אליעזר נחמן פואה, תלמיד הרמ"ע מפאנו, העיד שאשה אחת שמעה מפי מזיק שגשלה להזיק את בנה, שאין בידו לקים שליחותו ולהזיק את בנה מפני שהיא הקפידה לענות צ' אמנים באותו היום ('מדבר קדמות' [לחיד"א] מערכת א אות לג).
- ב. אמרו חכמים (תנא דבי אליהו רבה י'): "ב[ברכות] מי הקדוש ברוך הוא נפרע להם לישראל מן הגוים? ב[ברכות] בני אדם שמשפמים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן... מהלשון: 'משפמים... ועונים אמן' למד הבאר משה' (שופטים עמ' קסה) כי שכר הפרעון מן הגוים נתן לישראל בעבור ענית אמן שמתאמצים ומחזרים אחריה; 'והינו משפמים לבית המדרש, ומביא את עצמו לדי חייב ענית אמן מפי המברכים'.

בענין זה היה רבי שמשון דוד פינקוס מוסיף ואומר: אם חסרה לאדם אחת מהמבסות שקבעו חכמינו לאמירת דברים שבקדשה, הוא כבר לא צדיק! אין זה ענין של עוד אמן או פחות אמן, יש לנו כאן בגן של 'צדיק'. ואם חסרה לנו אמן אחת, כל הבגן של הצדיק חסר! כפי שאדם שחסרה לו אצבע אחת, אינו 'אדם' פחות אצבע, אלא הוא בגדר 'בעל מום' שחסר לו בשלמות האדם, כך אדם שלא השלים מכסה זו, חסר לו בשלמות הצדיק' (נפש שמשון' על סדור התפלה עמ' קלח).

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

שאלה: המקדים לבוא לבית הכנסת, ובאים לפניו שני יהודים המבקשים לברך ברכות השחר; האחד רוצה להתחיל בברכות התורה, ואלו השני מבקש להתחיל בברכת 'הנותן לשכוי בינה', את מי עליו להעדיף לשמוע?

השאלה והתשובה מעלון פרישת שמות:

השאלה: הן ברפת 'אמת ואמונה' והן ברפת 'אמת ויצבי' מסתימות בפסוק שהוא מעין החתימה, אולם כל אחת מהן מסתימת בפסוק שונה; ברפת 'אמת ויצבי' מסתימת בפסוק (ישעיה מז ד): "גאלנו ה' צב-אות שמו קדוש ישראל", ואלו ברפת 'אמת ואמונה' מסתימות בפסוק (דמיה לא י'): "כי פדה ה' את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו", מדוע?

התשובה: ברפת 'אמת ויצבי' נאמרת בתחלת היום, ולכן אנו אומרים בה "גואלנו" בלשון הווה, שמבקשים אנו שיצמד הקדוש ברוך הוא לימינו לגואלנו בכל מארעות היום. ואולם בערב, בסיום היום, לאחר שעברנוהו בשלום וגאלנו ה' מידי מבקשי רעתנו, אומרים אנו "כי פדה..." וגאלו", בלשון עבר לפי שפנתנו להודות לו על כך (אבודיהם' ברכות ק"ש בשתיית).

תשובות נתן לשלח לפקס
שמוספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com



בין הפותרים נכונה
אגרו ל שני סטים 'משנה
ברורה' - 'עו והדר'.
ההגדרה מתקנים מדי
שבוע ביום חמשי
שלאחר הופעת העלון.
התשובה ושמ האזכה
יפרסמו א"ה בעלון
פרישת יתרו.

האזכה בהגדרה שהתקיימה בין שולחי התשובות לשאלה
שהופיעה בעלון פרישת שמות הוא: חיים גליק ממודיעין עלית

חמישים זהובים עבור חמש אמינים

המעשה שלפנינו ארע בימי ה'בן איש חי':

בבגד התגוררו שני שתפים שעסקו בצותא במסחר בבגדים ישנים. באחד הימים שמעו על משפחה נכרית המציעה בגדים ישנים למכירה, וכמהגם הלכו יחדו להתענין בעסקה.

בדרךם חלפו ליד בית הכנסת, וממנו יצא לקראתם הגבאי ובקש מהם להשלים מגן לאמירת קדיש. או אז נפרדו דרכיהם; האחד חשש מבטול העסקה והשתמט בתואנה כי זמנו דחוק, ואלו משנהו החזיק בפלל של 'מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה'. מבלי להסס נכנס לבית הכנסת, המתין וענה אמנים על הקדיש ורק לאחר מכן המשיך למחוז קפזו.

כשהגיע למקום המכירה, גלה שחברו הקדים אותו ורכש את רב החפצים, זולת אי אלו סמרטוטים בלויים שלא מצא בהם ענין. אך כדי לא לשוב מהעסקה בידים ריקות, רכש את הסמרטוטים בפרוטות ופנה לשוב לביתו.

בבית צפתה לו הפתעה. בין הסמרטוטים היה כר בלוי. כשפרם את תפריו כדי לעשות שמוש חוזר בנוצות, מצא בתוכו מרגלית. מיד הלך לסוחר שהעריך את שוי המרגלית בחמישים זהובים ושלם את תמורתה מיד ובזמן. הסוחר שב לביתו מאשר, ואלו אשתו שהכירה בטבען של אבנים טובות כעסה למשמע הסכום ששלם לו והחלה לשכנעו ולדבר על לבו. היא טענה בפניו כי הסוחר רמה אותו ושלם על המרגלית פחות משויה האמת, ועל כן עליו לערער ולבטל את המסחר.

בטרם יעשה מעשה החליט להתיעץ עם רבו ה'בן איש חי'. שמע הרב את המעשה לפרטיו וענה: "לפי דברי חכמים (ראה תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחיבו) נראה ששכר כל אמן הוא עשרה זהובים. נמצא אם כן, כי כיון ששמעת קדיש וענית עליו חמש אמינים, מן הדין הגיעו לך חמישים זהובים בעולם הזה, והקרון קומת לעולם הבא, ומה לך כי תערער על שכרך?! (אהבת חיים' פו' חיי שרה).

לכבוד 'בני אמונים',

בעולם הישיבות רווח המנהג שכל חתן ערב כניסתו לחפה נפרד מרבותיו, חבריו ומכיריו תוך שהוא משגר מלות תודה והפרת הטוב לכל אחד ואחד שממנו זכה לקבל ולהסתיע במישורין ובעקפין הן ברוחניות והן בגשמיות בשנות עלייתו בדרך העולה בית ה'.

גם אני, בעמדי בערב חתנתי - יום הכפורים הפרטי שלי - יושב ועורף את חשבון הנפש. אני מפליג בזכרונות שנים לאחור, מתבונן בספוק כמה התקדמתי, באלו נקודות התעליתי ולמי עלי להכיר טובה...

באתי במכתב זה להודות לכם 'בני אמונים' על קניני הנצח שנטעתם בי מגיל ילדות ועד אחרית ימי הבחרות. רכשתי אותם בהדרגה, לא בשנה אחת ואף לא בשנתיים. קמעא קמעא הצלחתם להנחיל לי את העבודה המדהימה שכל אמן קטנה היא בעצם יהלום ענק, מלה קטנה אך גדולה ונכבדה היא עד אין שעור.

בחסד ה' עלי אני זוכה לצעד לחפה כשרבבות אמינים שצברתי בזכותכם מלונות אותי, ואין לי ספק שהן יעמדו לזכותי שאזכה להקים בית נאמן לה' ולתורתו.

אסים בברכת הדייט, יהי רצון שזכות אין ספר האמינים שהרביתם בישראל תעמד להמליץ טוב על כל העושים במלאכה, ובפרט על העומד על גביהם, המיסד הדגול הר"ר יעקב דב מרמורשטיין שליט"א. תזכו להמשיך בזכוי הרבים לארץ ימים מתוך שפע ברכות שמים עד בלי די.

מוקיר ומעריץ,
א.ר. - רכסים.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא



בית מדרשו של השפת אמת בעירה גור

ה'שפת אמת'

ה' בשבט תרס"ה

בעל השפת אמת, האדמו"ר רבי יהודה אריה לייב אלתר ז"ע, נולד בכ"ט בניסן תר"ז בורשה הביירה לאביו רבי אברהם מרדכי בן האדמו"ר ה'חדושי הרי"מ'. בהיותו בן שנתים התייתם מאמו ובהיותו כבן שמונה התייתם אף מאביו הגדול, ומאז גדל והתחנך על ברכי סבו בעל ה'חדושי הרי"מ'. עם פטירת ה'חדושי הרי"מ' בשנת תרכ"ו התמנה למלא את מקום סבו כאב"ד גור, והוא בן תשע עשרה בלבד. כארבע שנים מאחר יותר, עם פטירת הרבי ר' העניו מאלכסנדר, החל לכהן גם באדמו"רות.

רבבות נסעו אליו והלכו לאורו. ספריו על התורה והש"ס נדפסו במהדורות רבות ונלקדים על ידי רבבות אלפי ישראל מדור לדור. רבנו נפטר בה' בשבט תרס"ה ונטמן ליד קבר סבו בבית העלמין שבבעירה גור.

מאה ברכות - מאה שערים

הקדמונים הביאו כי בשמים יש מאה שערי ברכה הנפתחים בכת אמירת 'מאה ברכות'. המקפיד לברך מאה ברכות מדי יום כתקנת חכמים זוכה לשערים אלו יפתחו בפניו והוא מתברך כנגדם במאה ברכות. רמז נפלא לענין זה הביא ה'שפת אמת':

את חיוב אמירת מאה ברכות מדי יום הסמיכו חכמים (תנחומא קרח יב) לפסוק (דברים י ב): 'ועתה ישראל מה ה' אלתיקד שאל מעמך כי אם ליראה...' בדורשים: 'אל תקרי מה' - אלא 'מאה'. באותו האופן יש לדרש אף את הפסוק (תהלים לא ט): 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך'; 'אל תקרי מה' - אלא 'מאה'. כלומר: הירא את ה' ומקפיד על אמירת מאה ברכות כדין, זוכה שיפתחו בפניו מאה שערי ברכה ('שפת אמת' תולדת תרנ"ז).

יהודי יקר! חברה עומד לברך? הזדרז לענות אמן אחר ברכתו. זריזים מקדימים למצוות...

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ו שבט תשפ"ב: הדלקת נרות: ירושלים: 15:4 תל-אביב: 29:4 חיפה: 19:4 מוצאי שבת: ירושלים: 31:5 תל-אביב: 33:5 חיפה: 30:5 ר"ת: 08:6

פרשת בא

כבוד הזולת

ובלבד שלא לבייש...

על גדלותו המופלאה של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל בשמירה על כבוד הזולת במעשה שלפנינו: כיתת ילדים נכנסו להבחן אצלו בפרק אלו מציאות. הוא בחן ללא גמרא פתוחה לפניו, והם השיבו על השאלות, אלא שלקראת סיום המבחן נשאלה שאלה קצת קשה: "האם הולכים בממון אחר הרוב בהשבת אבידה כגון שמצאו גוזל (ניפול) שיצא מאחד השובכים שבסביבה ואבד לבעליו?"

הילדים לא ידעו לענות, אך גרוע מכך: גם המלמד לא ידע באותו רגע מה הדין של "ניפול הנמצא"... והשתררה שתיקה מביכה. כשראה כך הרב שטיינמן, הביט בו רעיון, הוא קם לארון הספרים הוציא גמרא ועיין, סגר את הגמרא והתנצל בקול: "אוי ווי, איזו בושא. התחלף לי בבא מציעא בבבא בתרא, שהסוגיה של "ניפול הנמצא" היא הרי בגמרא בבא בתרא דף כג: ואני בוחן אתכם בבבא מציעא דף כג. אוי אני מתחיל לשכוח את הלימוד... התחלף לי דף כג בדף כג..."

הרב שטיינמן המשיך לשאול אותם עוד שלוש שאלות, והמבחן הסתיים בברכות ואיחולים לכולם. "המלמד" וה"מנהל", יצאו בהתפעלות רבה מכך שהרב שטיינמן לא מתבייש להודות ברבים שהתבלבל בין הגמרות...

ואולם כאשר שבו ל"תלמוד תורה", פתחו את הגמרא בבא מציעא שעליה היה המבחן, ונכחו לראות שהרב שטיינמן כלל וכלל לא התבלבל, אלא שלבושתם הם לא זכרו ש'תוספות' שם בדף כג הביא מפורש את הגמרא של "ניפול הנמצא" ורק הם שכחו...

התברר, כי ברגע שתפס הרב שטיינמן שלא המלמד ולא הילדים יודעים את דברי התוספות, חישב במהירות שהסוגיה הזו נמצאת בדף כג בשני המקומות, וממילא יכול להטיל הבושה על עצמו כאילו הוא "המתבלבל", ובלבד שלא יתביישו המלמד ותלמידיו...

חכימא דיהודאי

להציל אדם מבזיון...

בסמוך לשיבת טשעבין היה אדם תמהוני שלפי מראהו והנהגתו, היה נראה לילדי השכונה כאדם קצת חסר דעת, וכדרכן של ילדים לא כל כך מחונכים, היו לועגים לו בכל מיני דרכים. רצים אחריו ומחקים את תנועותיו וכיו"ב.

הבחין בכך הגאון **רבי אברהם גנובסקי** זצ"ל והחליט לעשות לזה סוף, להביא לסיום הבזיון הזה ולהציל את כבודו של אותו אדם. מה עשה? יום אחד בשעה שהיו הרבה ילדים סביב אותו אדם, ניגש אליו רבי אברהם בהדרת כבוד והתחיל לשוחח עמו כשהוא מפגין כלפי חוץ יראת כבוד מופלגת לאותו אדם. הוא עשה עצמו כאילו הוא מתייעץ עמו בדברים העומדים ברומו של עולם וכך צעד עמו כברת דרך.

מכיון שרבי אברהם היה דמות נערצת מאוד בשכונה, נדהמו הילדים לראות את המחזה שעד היום לא העלו כלל על דעתם שיתכן כדבר הזה. הם תפסו ברגע אחד שהיתה להם טעות רבה בהתנהגותם המזלזלת באדם זה, שבעצם הוא, כנראה, אדם חכם, חשוב ונכבד עד מאוד, עד שאפילו הגאון הנודע רבי אברהם גנובסקי מעריכו ומכבדו מאוד ורואה צורך להתייעץ עמו... ואכן מיום זה השתנה יחסם של הילדים כלפי אותו אדם לטובה מהקצה לקצה.

עפ"י אגן הסהר

לשמור על כבודו של הזולת באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "וירדו כל עבדך אלה אלי" (פרק יא-ח)

וכתב רש"י (מגמרא זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי". ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי. כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל" ואל פרעה מלך מצרים (ו-ג): אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין. ונלמד ק"ו לעצמנו: ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה לשמור על כבודו, אדם מישראל באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו (אור יהל).

האלישיך הק' מבאר את הפסוק "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך" (ויקרא כה-ז) - שמה יחשוב אדם כי כשמבזה בדברים את חברו נוגע הוא רק בכבודו של חברו. מלמדינו הפסוק לא כן, אלא "ויראת מאלוקיך" - כי בכבוד "אלוקיך", אתה נוגע, כי הלא אני ה' אלוקיכם" - אלוקי שניכם, כי גם נפשו חלק א-ליו ממעל כמוד. ונמצאת נוגע במה שהוא חלק מאיתו יתברך ומבזהו.

עד כמה זילזול ופגיעה בכבודו של אדם מכאיבו ומצער, הוכיח הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א**, ממה שמצאנו אצל כלבא שבוע, עליו אומרים חז"ל שנקרא כך מפני שהיה מפרנס ומשביע כל אדם שהיה רעב. כפי שפירש"י (כתובות סב:) שהיה אחד מעשירי עולם וכל מי שנכנס אליו רעב ככלב היה יוצא שבע.

ושאל רבי חיים: א"כ, מדוע לא הסכים לפרנס ולהאכיל את בתו לאחר ששמע שנישאה לרבי עקיבא. הרי אם אדם רחוק שאינו מכירו, השביע ברוב טובו, ק"ו שהיה צריך לעשות כן לבתו!?

אלא רואים מכאן, מסיק רבי חיים, שאדם יכול לעשות חסד עם כל העולם, ואולם ברגע שפוגעים בכבודו, אזי אפילו את בתו אינו מסכים לפרנס, והיא הרי פגעה בכבודו שלא אבתה לשמוע לו.

לדקדק בכל דיבור היוצא מהפה שיהיה על טהרת האמת!

נלמד מהפסוק: "והעתירו לה' אלוקיכם" (פרק י"ז)

מדוע אמר פרעה "והעתירו" בלשון רבים? ביאר הרמב"ן: "כי כן יאמר פרעה בכל פעם דרך מוסר, כי יודע פרעה כי משה הוא המעתיר, כי כן אמר לו: "למתי אעתיר לך" "והעתרתי אל ה'" "אפרוש כפי אל ה'", כי לא ידבר [משה] בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו.

דביקותו של משה רבינו במדת האמת לא התבטאה רק בדקדוק הלשון, אלא בכל הנהגתו ואורח חייו. הוא חי עם האמת בטהרתה. אדם שחי כך, בהכרח שגם לשונו תהיה מדוקדקת.

דוגמא לכך הביא הגה"צ **רבי שלום שבדרון** זצ"ל (בספרו **לב שלום**) מן העובדה שמאותה שעה שברח משה מפני פרעה ועד ישיבתו במדין, עברו - לדעת הרמב"ן - כששים שנה! וזה מעורר תמיהה: אם כן, מדוע כללה זאת התורה בתוך פסוק אחד כאילו מאורעות אלו היו סמוכים זה אחר זה?

אלא אם נתבונן בפסוקים נגלה כי מלבד מה שהתמסר משה רבינו לעזרת הזולת בחרוף נפש, עמד עמידה נחרצת על קו האמת ללא מורא. כך בהריגת המצרי. כך בגערה על הרשע ובהצלת בנות יתרו מיד הרועים. שהרי משה ברח מפרעה מפחד שיהרגוהו על כך שהציל את הנרדף. מה היה ניתן לצפות מאדם מן השורה שנקלע למצב מסוכן כזה? וודאי שיזהר יותר במקרים כגון אלו מלבצע את האמת שנתחייב בה, ואף אם לא יתחרט על לשעבר, אך עכ"פ יזהר על העתיד.

ואולם התורה מלמדת אותנו שאף שסבל משה ממעשהו כמעט ששים שנה רצופות, שהוכרח לגלות גלות אחר גלות, לא רק שלא התחרט, אלא אדרבה, לאחר ששים שנות נדודים, כשמגיע למדין וחושב לקבוע שם את מקום מושבו, הוא עדיין לא יודע היכן יאכל וישן, והנה מזדמן לו לראות עוול, ואז אינו עושה כל חשבון לאף אחד אלא רק לאמת! הוא ממשיך עם האמת שלו בדיוק כמו לפני ששים שנה. ומיד "ויקם משה וישוער!" הוא שוב מגן על האמת ומציל עשוק מיד עושקו. כי ששים שנות חזרה על ה"אמת" מביאים עוד אמת!

מדת האמת בה דבוק משה רבינו, היא שכורכת את ששים שנות הסבל של משה רבינו - מברירתו מפרעה ועד הגיעו למדין - בפסוק אחד! כי הכל מסכת רצופה אחת של אמת! משה רבינו לא חושש גם עתה להשלכות החמורות העלולות להיות למעשהו במדין, כי הוא דבוק רק לאמת, ובנוגע ל"אמת" אין פשרות ואין וויתורים!

נאמר בפסוק (ותהלים מה-ה) "והדרך צלח רכב על דבר אמת וענווה צדק"... ויש להבין מה שייכות ישנה בין ב' המדות הללו אמת וענווה שכרכן הכתוב כאחת?

וביאר הגאון **רבי יהודה צדקה** זצ"ל (בספרו **קול יהודה**) כי למען האמת, מדה זו של דיבור דבר אמת אינו כה קשה למי שהוא חצוף ועז פנים. כי אדם כזה שאין לו כל בושה, לא יקשה עליו לומר לזולתו את כל ה"אמת" בפנים למשל: מבקשים ממנו להשאיל חפץ מסויים, והוא אינו רוצה להשאילו, הרי אם היה ענוותן וביישן, היה בוודאי קשה לו לומר אמת שאינו רוצה להשאיל, והיה מחפש כל מיני תרוצים ואמתלאות כדי להסביר ולהצדיק מדוע אינו משאיל. נמצא שדוקא ענוותנותו היא שגורמת לו לסטות מן האמת.

לא כן אדם שאין לו את מדת הבושה, למה לו לתרץ באמתלאות של שקר, הוא יאמר מיד את האמת שאינו רוצה להשאיל. על כך אמר דוד המלך "דבר אמת וענוה צדק" שמדת האמת צריכה להתקיים בד בבד עם מדת הענוה והבושה. שעם אי הנעימות, יש לדבוק בגבורה רק במדת האמת. (וכמובן כ"ז, כשאין צורך לשנות מפני דרכי שלום).

דיקדוק לדבר אמת

ידוע היה כ"ק האדמו"ר **רבי יחזקאל משינאוונה** זצ"ל בגודל דביקותו באמת. פעם בא אליו יהודי וביקש ממנו מכתב המלצה לאדמו"ר מסויים שיהיה בעזרו בענין כלשהו.

ביקש הרבי לכתוב את המכתב, אך ישב נבוך, כיצד לנהוג בתארו של אותו אדמו"ר. יכתוב עליו "הקדוש" - נראים הדברים כשקר וחנופה, וכשם שהתרחק מן השקר כך התרחק מן החנופה. מאידך גיסא, הרי הוא כותב מכתב זה כדי לעזור ליהודי עני בעת דחקו, והיהודי נצרך לעזרתו של אותו אדמו"ר, ואם הכל מכנים אותו במכתבים בתואר "הקדוש", והוא ישמיטו, יפגע אותו אדמו"ר ויסרב להתערב ולעזור... ישב הרבי ולא ידע מה לעשות.

עוד הוא יושב ומתלבט, ולחדר נכנס בנו, **רבי אברהם שלום מסטרונקוב** זצ"ל. הוא ראה את אביו יושב, הגליון ריק לפניו, הקולמוס בידו, והוא תפוס וטרוד במחשבותיו. שאל אותו לפרש הענין, והרבי סיפר לו על ההתלבטות

נענה רבי אברהם שלום ואמר: יש לי עצה מהגמרא! הרי הגמרא אומרת על שומנו של גיד הנשה ש"ישראל קדושים ונהגו בו איסור". אם כן, אותו אדמו"ר, שלבטח אינו אוכל משומנו של גיד הנשה, מעידה עליו הגמרא שהוא קדוש...

נהרו פניו של הרבי, והוא הכתיר בלב שלם את אותו אדמו"ר בתואר "קדוש"...

רבינו הקדוש משינאווא - ח"א

זעקתו של הגרי"ז סולובייצ'יק...

פעם נכנס לביתו של **הגרי"ז סולובייצ'יק** זצ"ל, ר"מ בישיבה והציג בפניו חידושי תורה, מאלו שמסר בשיעור בפני תלמידיו. כדרכה של תורה נכנס איתו הגרי"ז במשא ומתן של הלכה, והעיר על דבריו בקושיות חזקות שהפריכו את כל יסוד הדברים.

המגיז שיעור שחש שלא בנוח, ניסה להצטדק ואמר, כי אף הוא עצמו יודע שאין הדברים לאמיתיה של תורה... אלא שאמר אותם לתלמידים ל"חידודא בעלמא"...

נזעק על כך הגרי"ז: "לתלמידים? להם אמרת את החידושים הללו, והלא יש בכך משום עושה מלאכת ה' רמה!?"

הרב מבריסק

להתבונן אם התירוץ אמיתי...

הקפדה מיוחדת הקפיד **רבינו הגרא"מ שך** זצ"ל שהשיעור שהשמיע יהיה בנוי על אדני האמת בלבד, כאשר התעוררו לו ספיקות אם הדברים תואמים את האמת, על אף שהיו בידו תרוצים ליישב את הקושיות, נמנע מלהשמיע את השיעור. לא פעם אירע שהפסיק את שיעורו באמצע, כאשר בחורים הקשו על דבריו.

פעם הקשה לו תלמיד בשם יהודה עדס (כיום **הגרי"י עדס** שליט"א ראש ישיבת קול יעקב) קושיה באמצע השיעור. הרב שך הפסיק מיד את השיעור. לאחר מכן ניגש לבחור ואמר לו תרוץ על קושייתו. תרוץ שעלה במחשבתו מיד כששמע את השאלה.

שאל הבחור את הרב שך: "אם כן שיש לרב תירוץ מדוע הפסיק את השיעור?"

השיב לו הרב שך: אף שעלה תרוץ זה במחשבתי, אך הייתי זקוק לזמן-מה כדי להתבונן אם התרוץ אכן אמיתי הוא. לא רציתי להתעכב מידי באמצע השיעור, לכן הפסקתי את השיעור.

הלמות עמלים

מדה טובה לתלמידי חכמים ובני תורה החולקים כבוד זה לזה בכל עת!

נלמד מהפסוק: "דברו אל כל עדת בני ישראל" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י (מהמכילתא): וכי אהרן מדבר והלא כבר נאמר ואתה תדבר! אלא חולקין כבוד לזה לזה ואומרים זה לזה למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים...

כתב המאירי: (וימא כ:): "כל חכם שרואה לפניו חכם אחר, אעפ"י שמכבדו לבוא לפניו וממנהו ראש על עצמו מצד שהוא בא בגבולו, לא יהא האחר מתנהג בכך, אלא יכיר בענוותנותו של זה ויניח לו מקום לפי כבודו, אף אם בא לחלוק עמו בקצת דברים. וכל שכן שלא יקפוץ על דבריו, וכל שכן ברבים ובמקום פרסום".

ורבי יהודה החסיד ז"ל כתב (בספר חסידים - שנט): "חכם שבא לעיר שיש בה אדם ירא שמים. אותו צדיק וחכם שיש בה, צריך לנהוג בו כבוד ולשבחו, כדי שיהיו בני העיר נוהגים כבוד ושומעים ליראי שמים, שלא יאמרו: הלא זה חכם, לא נהג בו כבוד. אילו היה בו ממשות, היה נוהג בו כבוד. כמו שנהג משה רבינו ביהושע.

בפסקי תוספות (תענית ח) נאמר בזה"ל: "תלמידי חכמים, כל אחד מודה לחברו בין על אמת ובין על שקר". והדברים כמובן צריכים ביאור. והביא הגר"י זילברשטיין שליט"א (בספרו חשוקי חמד) את דברי המהרש"ם (בספרו דעת תורה הל' שחיטה סימן ד' ס"ק כז) שביאר כי תלמיד חכם דרכו תמיד להודות ולשבח לדברי חברו בדרך כבוד, ולומר כי מסתבר טעמו, אבל מכל מקום אינו מקבל דבריו.

באופן אחר מבאר בשו"ת רבי עקיבא יוסף (ויד סימן קפה) שמה שכתבו הפסקי התוספות שצריך להודות על השקר, כוונתם שצריך להודות על השקר כדי שלא לבייש את חברו, באופן שלא תצא תקלה מזה, וגם שלא יעבור על מצות התוכחה, והוי כעין ג' דברים שיכולים לשנות בדיבורו כמבואר בגמרא (ב"מ כד).

מובא בגמרא (שבת קיט). "אמר מר בר רב אשי: פסילנא לה לצורבא מרבנן לדינא [אני פסול לדון בעל דין שהוא ת"ח] מאי טעמא? דחביב עלי כגופאי [משום שהוא חביב עלי כגופי] ואין אדם רואה חובה לעצמו".

ולכאורה תמוה: הרי מצווים אנו ב"ואהבת לרעך כמוך". וא"כ כיצד הבדיל מר בר רב אשי בין בעל דין שהוא ת"ח לבין שאר אדם, הרי גם ביחס לכל אדם צריך להרגיש שהוא חביב עליו כגופאי?

התשובה היא, עפ"י ביאור המפרשים בהגדרת מצוות "ואהבת לרעך כמוך" שאין הפירוש שצריך לתת לשני יותר ממה שנתן לעצמו, אלא רק באופן שטובתו העצמית אינה נגרעת. ואולם מר בר רב אשי אמר שמרוב חביבותו את התלמיד חכם מוכן לתת לו אף יותר ממה שהיה נותן לעצמו.

עדיקים המכבדים זה לזה...

כאשר ביקר כ"ק האדמו"ר מבויאן בארץ ישראל, נכנס אליו כ"ק האדמו"ר מסדיגורא - רבי אברהם יעקב פרידמן זצ"ל לביקור פרידה קודם חזרתו לחו"ל. הם שוחחו ביניהם. בסיום הביקור ליווה האדמו"ר מבויאן את הרבי מסדיגורא עד לביתו ונכנס מספר דקות לבקרו. לאחר מכן יצא שוב האדמו"ר מסדיגורא ללוות את האדמו"ר מבויאן לאכסניתו, וחזר האדמו"ר מבויאן ללוותו. וכך חזר הדבר על עצמו שוב ושוב.

כה רבה הייתה האהבה והחיבה ביניהם עד שהיה קשה להם להפרד. לבסוף ביקש האדמו"ר מסדיגורא מהרבי מבויאן שלא יוסיף עוד ללוותו כי השעה מאוחרת וחסידיים רבים ממתינים לו ליד ביתו.

במחיצתם

חכמים המכבדים זה לזה...

פעם שאל מאן-דהו את הגה"צ רבי עזרא עטיה זצ"ל שאלה בהלכה למעשה. עיין רבי עזרא, שקל בדעתו והחליט מה עליו לפסוק. ואולם אמר לשואל, כי בטרם ישיבנו, עליו ליטול רשות מהמרא דאתרא שירשה לו לפסוק...

אותו רב התגורר במרחק גדול, כדי חצי שעה הליכה מביתו של רבי עזרא, ושרב כבד שרר באותו יום. אך הוא קם בהחלטיות וכיתת רגליו עד לביתו של הרב. הוא הציע בפני הרב את צדדי השאלה ואת ראיותיו ומסקנתו. לשמע דבריו שהיו מתובלים בראיות נכוחות וסברות עמוקות, התשומם הרב וקרא: "למה הוצרך מר לבוא אלי?"

השיב לו רבי עזרא בענוותנותו: "באתי לשאול רשות לפסוק". הצטחק הרבי ואמר: "הלא מר יודע את הכל. אני הוא שצריך לבוא אליו ולא להיפך".

אורות ממזרח

הכרת הטוב

להכיר טובה למטיבו [ואפילו לבעלי חיים] ולא להיות כפוי טובה!

נלמד מהפסוק: "וכל פטר חמור תפדה בשה" (פרק יג-ג)

ודרשו חז"ל בגמרא (בכורות ה:): "מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים: אמר ליה: גזירת הכתוב היא. ועוד: שסייעו לישראל בשעת יצאתם ממצרים, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים [מעולים (רש"י)] טעונים מכספה וזהבה של מצרים" [לקיים מה שנאמר "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, (מהרש"א)]

חיוב הכרת הטוב הוא לכל מי שהטיב עמו, גם אם הוא גוי. למד זאת השל"ה הק' (בתוכחת מוסר) מהפסוק הנאמר על יוסף הצדיק: "רק אדמת הכהנים לא קנה" (בראשית מז-כב). וכתב השל"ה: "צריך אדם שלא להיות כפוי טובה, וישלם טובה תחת טובה אפילו לגוי. חכמרים של מצרים עשו טובה ליוסף כשהיה דינו בפניהם בענין מעשה אשת פוטיפרע, כאשר הבחינו שהאמת איתו, הצילו אותו ממות כדאיתא בחז"ל. על כן עתה גם כן הטיב עמהם".

ואמנם חובת הכרת הטוב היא על כל הנאה שקיבל אדם מחבר. וכמובא בתנוד"א רבא (פרק יח): כל הסועד עם חברו פת במלח או ירק וכו', אעפ"י שיש לאותו סועד מאה סעודות בכל יום כסעודת שלמה בשעתו, אפילו הכי, יחזיק לו טובה לחברו בפניו.

"וכי אפשר שלא להכיר טובה..."

כאשר בא פעם כ"ק האדמו"ר מגור (בעל האמרי אמת) לברלין כדי להפגש עם רופא, השתוקק מאוד להתארח אצל השו"ב רבי אליעזר פרידמן ז"ל, על אף שדירתו הייתה קטנה ובקצה העיר. ואף שמקורבי הרבי, סדרו לו אכסניה מרווחת בביתו של רבי יוסף ראקוף, בכ"ז לא ויתר והודיע שיבוא לביתו של ר"א פרידמן עם מלוויי לסעודה שלימה. פינה רבי אליעזר מדירתו הקטנה את כל הרהיטים, ערך שולחנו כיד המלך, ובעת הסעודה היה הרבי שרוי בשמחה יצאת מן הכלל והשמיע דברי תורה לרוב.

איש לא הבין מה יחוסו של רבי אליעזר, ולשמחה מה זו עושה, עד שאמר הרבי בצאתו, לאחד ממלווי: לפני ארבעים שנה בבואי עם אבא ז"ל (השפת אמת) לרופאים פה, נתן לנו יהודי זה אכסניתו בביתו ג' שבועות, וכיבד את אבא להפליא, ולא רצה בשום אופן לקחת תשלום עבור האירוח. אף אחד לא הכיר אז את אבא בברלין. וכי אפשר לא להכיר טובה לאדם זה?!

ראש גולת אריאל

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לחנך בלי לדבר

וורשה, פולין – שנת ת"ש.

'צבי גולנדרז'נר', ילד רגיל ובריא בן פחות משנתיים, מוצא את עצמו בחזית של הנוראית שבמלחמות העולם. במקום לעסוק במשחקים של ילד בן גילו, הוא נאלץ להתחיל להבין את החיים האמיתיים – להתבגר בגיל שנתיים...

פעם אחת נוחת פגז ליד צבי הקטן, גורם לו לחרשות מושלמת ולפגיעה ביכולת הדיבור. זמן לא רב לאחר מכן המשפחה נסה על נפשה מאימת הנאצים ונמלטת לרוסיה. אין פרטים מדויקים על קורות המשפחה, היכן הם נמצאים ברוסיה, אבל כשנה, שנתיים לאחר מכן נולד יצחק, אח לצבי הקטן והחירש. מפחד השלטונות הוא לא נימול.

באחד הימים מתדפקת אשה על דלתו של **רבי נפתלי חיים איגל זצ"ל** – יליד פולין שנמלט אף הוא לרוסיה בימי המלחמה. הרב איגל הוא מוהל. האישה היא אימו של צבי, המבקשת למול את אחיו הקטן, שכזכור לא נימול. הרב, למרות הסכנות הכרוכות, ניאות ומל את בנה באופן חשאי. האם, לא יודעת כיצד להודות, רק עיניה מביעות את הערכתה לרב.

* * *

במקביל לאותה תקופה בה איבד צבי הקטן את שמיעתו מנפילת הפגז בוורשה, גדלה בוורוצלב שבפולין (400 ק"מ מוורשה) תינוקות בשם דבורה. התינוקת אינה חדלה מבכי. כיהודייה, חששה אמה לאשפז אותה בבית-חולים מאימת הנאצים, והיא נמלטת יחד עם בעלה והתינוקת לרוסיה.

בכייה של הילדה, כך מתברר בדיעבד, הציל את כל משפחתה מציפורני הנאצים. הילדה נבדקת ברוסיה בבתי חולים וההורים מתבשרים שהילדה חלתה בדלקת קרום המוח וכתוצאה מכך איבדה את יכולות השמיעה והדיבור.

* * *

שנים בודדות לאחר קום המדינה, עולות המשפחות של צבי ושל דבורה לארץ ישראל. חולפות עוד כעשר שנים ו...מזל-טוב! צבי עומד להתארס עם דבורה. שניהם, כזכור, חרשים אילמים כל אחד מסיבותיו, לא מלידה.

כמקובל, מוזמנים הורי החתן מירושלים למשפחת הכלה במרכז הארץ. לבושים בגדים חגיגיים הם נוקשים על דלת המשפחה. את הדלת פותח בלבביות ובזרועות פתוחות אביה של הכלה. אימו של צבי מביטה בו, פניה מחוורות, רגליה כושלות, היא כמעט מתעלפת. כולם אוחזים בה, רק כדי לשמוע אותה ממלמלת שהרב, אביה של הכלה, הוא לא אחר מאשר המוהל, שבטובו ובסיכון חייו, מל אז ברוסיה את בנה השני!...

הרב נפתלי מתקשה להאמין לעוצמת המקריות. הוא רץ לחדרו שולף את 'פנקס-המילה' השחור שהוא שומר עוד מאז, ואכן תינוק בשם 'יצחק גולנדרז'נר' רשום כתינוק שעבר מילה תחת דייו.

הרב נפתלי עוצם את עיניו ולוחש: "הנה נסגר מעגל הזכות. הזכות שעמדה לי שמלתי את בנכם למרות הסכנה, והנה בתי דבורה החירשת אילמת ניתנת לאחיו של הילד שמלתי, לבנכם החירש אילם!"

אם שידוך רגיל משול לקריעת ים סוף, וודאי זה כך כאשר מדובר בחירש-אילם. כאן זקוקים לסייעתא דשמיא מיוחדת למצוא את המתאים ביותר, ושהכל יעלה יפה. אבל כאשר הלחם כבר נשלח על המים במעשה של מסירות נפש אי-שם ברוסיה, אזי ברוב הימים תמצאנו!

* * *

ככל הדברים האלה סיפר בנם שלמה, לש. דינור וסיים:

"הורינו הנפלאים גידלו אותנו לתפארה – למרות שהם לא דיברו ולא שמעו!"

"בזכותם רובנו עוסקים היום בחינוך – ואנחנו משננים ללא הרף את מה שלמדנו מהבית: אפשר לחנך גם מבלי לדבר!..."

"ואגב, הסבא הרב נפתלי לימים כמובן מל גם אותי וגם את אחיי. את הסיפור שסיפרתי מעולם לא שמענו מהורי. הדודים הם שסיפרו לנו. אמי הלכה לעולמה לפני שמונה שנים ואבי עדיין איתנו, חוגג השנה את שנתו השמונים".

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בא

אמרו חז"ל, שבששת ימי מכת חושך מתו הרשעים
שבישראל ונקברו בלי ידיעת המצרים, שלא יאמרו שגם
ישראל לקו.
פעם נודע לגה"ק רבי חיים מצאנז, על יהודי אחד שהסיג
את גבול רעהו ושכר את בית המזיגה שהלה היה חוכר
בקביעות, לאחר ששילם מחיר גבוה יותר ממנו.

קראו רבי חיים אליו
והוכיחו על מעשהו
הנפשע, אך מסיג
הגבול הצטדק וטען
שהחוכר הקודם הוא
רשע ופושע ישראל
ומצוה לקבור אותו.

אמר לו רבי חיים: "מי
אמר לך שמצוה היא
לקבור את הרשע? אם
מצוה היא, מדוע
נאמר על עם ישראל
שהיו עירום ועריה,
ורק בזכות דם פסח
ודם מילה נגאלו,
והלוא היתה להם את
המצוה של קבורת
המתים במכת חושך?
מכאן, שאין קבורת
הרשעים מצוה".

בסיימו את תוכחתו,
צוה רבי חיים להשיב
את החכירה לחוכר
הקודם, כדי שלא
יבולע לו.

כאשר שמע זאת בנו
של הרבי מצאנז, הק'
רבי ברוך מגורליץ
הגיב בחריפות כדרכו:
"אמנם אין מצוה
לקבור רשעים שכבר

מתו כמו שהיה במצרים, אולם מצוה לקוברם חיים..."

"ולא ראו איש את אחיו" (י, כג)

זקני וילנא היו מספרים על אחד מתלמידי הגר"א שנתעורר
בימי נעוריו אולם לא פירש
מאהלה של תורה וכל הימים
היה שקוד על משנתו עד
שהגיע למעלות רמות
בתורה.

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה" (י, א)

בזמנו של הצדיק רבי יצחק מווארקא נגזרה גזירה מאת
הממשלה לשרוף את כל ספרי ה"שלחן ערוך", בתואנה כי
לממשלה חוקים משלה ועל פיהם מנוהלים כל סדרי
המדינה, ואילו היהודים מנהלים את אורח חיים על פי
ה"שלחן ערוך", לכן אחת דתו
של ספר זה להישרף...

קרא רבי יצחק לאחד
מחסידיו, שהיה בעל
קשרים מסועפים עם
ראשי השלטון, ובקש
ממנו כי ילך ויפעל אצל
שרי הממשלה לביטול
רוע הגזירה.

כל אשר מצווה עלי
הרבי אעשה! - אמר
החסיד - אולם חושש
אני מאד לחיי, כי ידוע
לכל שהשר העומד
מאחורי גזירה זו הוא
שר המשפטים המוכר
כשונא ישראל מובהק,
ואם אבוא אליו
בבקשה מעין זו יכול
הדבר לעלות לי בחיי...

אל תחשוש כלל - אמר
הרבי - בפרשת השבוע
אנו מוצאים שהקדוש
ברוך הוא אומר למשה
רבינו "בא אל פרעה",
ומדוע לא אמר לו "לך
אל פרעה"? אין זאת -
תירץ הרבי - אלא
שהיה משה רבנו
מתיירא ללכת אל בית
פרעה מחשש שמא
ירע לו, לכן אמר לו

הקדוש ברוך הוא: "בא אל פרעה" דהיינו בא עימי יחדיו,
אני אהיה אתך בכל אשר תלך!
עשה אותו חסיד כאשר ציוה על הרבי ובחסדי שמים
בוטלה הגזירה.

"ויהי חושך על ארץ מצרים וימש חושך" (י, כא)

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בא

הוא חשב שאם ישאר במטוס הוא עלול לחלל שבת, לכן פנה לאחד הדיילים ובקש ממנו לרדת מהמטוס. אך הדייל סרב בתוקף, כי לאיש אין רשות לצאת מהמטוס לאחר שכבש המטוס נסגר והמדרגות נלקחו.

מייקל התפלל לקדוש ברוך הוא שיעזר לו להיחלץ מהמטוס כדי לא להגיע לידי חלול שבת, ואז נפל בראשו רעיון. הדייל אמר שאין רשות לאף אחד לעזוב, אך מה יהיה אם אדם נתקף בהתקף לב פתאומי? הרי לכל כלל יש יוצא מן הכלל...

מייקל התחיל לפרפר במקומו

כאשר הדייל עבר לידו.

"אדוני, מה קורה!?"

אתה בסדר...!?"

שאל הדייל בבהלה.

"יש לי לחץ גדול

בחזה, אני לא מרגיש

טוב בכלל", נאנח

מייקל מ"כאבים".

מיד נשמעה הודעה

בהולה ברמקול, "אם

יש רופא במטוס הוא

מתבקש להגיע לאגף

מחלקת העסקים

בדחיפות!!!"

תוך כמה שניות

הגיעה נוסעת

שהזדהתה כרופאה

במקצועה. היא

הוציאה סטטוסקופ

מהתיק שלה והאזינה

לרחשי לבו של מיקל.

"יש לו התקף לב! הוא חייב להגיע לבית חולים

בדחיפות!!! דייל!!! תודיע לטייס שלא ימריא בשום פנים

ואופן!!!" תוך כשלוש דקות מייקל כבר הובל לטרמינל

יחד עם הרופאה, שהתעקשה במסירות מפלאה ללוות את

החולה לאמבולנס שחיכה להובילו אל בית החולים.

כשהגיעו לטרמינל, פנה לרופאה והודה לה: "תודה רבה

לך, אך אני כבר מרגיש מצוין!" ונעלם. הוא תפס מונית

ונסע לבית חברו, שקבלו בזרועות פתוחות.

השבת עברה על מייקל בשמחה והודיה לה' יתברך על

שזכה לשמר את השבת כהלכתה.

ביום ראשון, כשמייקל הגיע

לביתו, הוא סיפר לרבו את כל

אשר ארע.

לאחר מספר חדשים קרא לו

הרב וסיפר לו שבאחת

מההרצאות שלו באה אליו

הגר"א נטל על עצמו להשיאו אשה, ואמנם נמצאה אחת מבנות וילנא שהסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר העיוור, ואביה התחייב להחזיק את הזוג ובניהם על שלחנו, ובלבד שיוסיף לעמול בתורה.

שמחתו של הגר"א ביום הכנס תלמידו לחופה היתה מרובה, והיא הגיעה לשיאה לפני העמדת החופה, כאשר השושבינין הובילו את החתן לכסות את הכלה בהינומה כמנהג ישראל.

באותה שעה פנה הגר"א ואמר: חז"ל אמרו אסור לקדש

אשה עד שיראנה, ומשהשלים

את דבריו פקח החתן

העיוור את עיניו.

כל העומדים שם נוכחו

לראות את כוחו

האלוקי, ובני הזוג ראו

עולמם בחייהם בנים

ובני בנים.

(סיפורי צדיקים)

**"וביום השביעי
מקרא קדש יהיה
לכם כל מלאכה
לא יעשה בהם"
(יב, טז)**

מייקל הוא איש

עסקים יהודי מניו

יורק.

ביום שישי אחד סיים

פגישת עסקים חשובה

ועמד לטוס בחזרה אל

ביתו בטיסה שאמורה לקחת כשעה בלבד, כך שהיה

אמור להספיק להגיע לשבת בשלוה ונחת.

כל הנוסעים עלו למטוס, אך משום מה, הטייס לא המריא

כבר יותר משעה. הנוסעים איבדו את סבלנותם, ובמיוחד

מייקל, שחשש להגיע לידי חילול שבת, חלילה.

לפתע נשמע קולו של הקברניט במערכת הכריזה:

"נוסעים נכבדים! מדבר הקברניט של המטוס. בשמי

ובשם כל צוות המטוס אנו מתנצלים על האיחור

בהמראה. הדבר אינו בשליטתנו, כי על פי הוראות

הבטחון עד שמטוסו הנשיאותי של כבוד נשיא ארצות

הברית לא ינחת והנשיא לא יעזב

את מתחם שדה התעופה, אין

רשות לשום מטוס להמריא או

לנחות. עמכם הסליחה."

מייקל חיכה בקוצר רוח עוד

כשעה, אך דבר לא התקדם.

לעי"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בא

בחצות קמתי ממיטתי ושפכתי לבי לפני ה' יתברך שיזכה אותי לאפות מצות מהודרות ושמורות ביותר. עתה, כאשר חוזר אני מאפיית המצות, שמח אני ובטוח שה' קבל תפלתי ויזכני במצות מהודרות". כאשר שמע רבי משה לייב את הדברים הטהורים והכנים היוצאים מפי היהודי הפשוט, התרגש עד מאד, והאמין שאכן שמע ה' לתפלת היהודי וזכהו במצות מהודרות. הרבי הוציא את מצותיו וביקש מהיהודי להחליף עמו.

סיפור זה סיפר הרב החסיד ר' יהושע העשיל הלטובסקי לגרי"ז מבריסק, אשר היה נוהג להחמיר באפיית המצות ולאפות את המצות ביום ראשון בשבוע, לאחר ששבת התנור יום שלם. כאשר שמע הגרי"ז את הסיפור, נענה ואמר: "אכן, קיבל ה' את תפלתו של היהודי הפשוט, וזיכהו במצות מהודרות ביותר - מצותיו של ר' משה לייב מסאסוב!" (סיפורי צדיקים)

"ולא יכלו להתמהמה" (יב, לט)

ידועים דברי חז"ל שבני ישראל בהיותם במצרים שקעו במי"ט שערי טומאה ואם היו מתעכבים שם עוד, היו נכנסים בשער הטומאה החמישים ושוב לא היתה להם תקומה. משום כך גאל אותם הקדוש ברוך הוא מיד, ולא שהו אפילו מעט כדי שיספיק בצקם להחמיץ. ענין זה ביאר המגיד מדובנא במשל: עני אחד הוצרך למעות ולא נותר לו עוד ממי ללוות. בצר לו לקח את בגד השבת אשר לו ומשכן אותו תמורת סכום כסף לא רב אותו קיבל מבעל בית עשיר.

כאשר עבר זמן רב והעני לא שב לקחת את משכונו, הבין המלוה כי כספו לא יושב לו עוד, נטל את הבגד והביאו לחייט שיתאים

אשה אחת וסיפרה: "...הייתי היסטריית, ידעתי שלא אספיק להגיע הביתה לפני כניסת השבת. פתאום שמעתי שמחפשים רופאה ברמקול. חשבתי לעצמי שנקלעתי למטוס הזה כדי להציל חיים, אך כאשר בדקתי את החולה הבחנתי שאין לו כלום, והבנתי שהוא מעמיד פנים, כי ראיתי שהוא אדם חרדי שחובש מגבעת לראשו ורצונו לא לחלל שבת, לכן מיד הצהרתי שהוא טובל מהתקף לב והוריתי לטייס שלא להמריא אלא להובילו בדחיפות לבית החולים הקרוב. כך גם אני יצאתי יחד איתו מהמטוס. כשהגענו לטרמינל הוא הודה לי וברח. רציתי גם אני להודות לו, אך כבר היה מאוחר. מאז לקחתי על עצמי שלא לטוס יותר ביום ששי ויהי מה..." (מעייני השבוע)

"ושמרתם את המצות" (יב, יז)

שמח ומאושר בשמחה של מצוה, יצא הרבי הקדוש ר' משה לייב מסאסוב מאפיית מצות הפסח. מה היה פשרה של שמחה עילאית זו? הרבי מסאסוב היה טורח מאד למען אפיית המצות לפסח.

הקמח היה שמור ביותר, וגם בזמן האפיה הידר הרבי בהידורים רבים. כאשר עלתה המצוה בידו, וזכה הוא לאחוז במצותיו המהודרות, לא היה מאושר מן הרבי. עודו צועד ברחובה של עיר, וצרור מצותיו בידו, פגש ביהודי פשוט, אשר אף הוא הלך שמח ומצותיו בידו. "לשמחה מה זה עושה?" שאל הרבי את היהודי. ענה היהודי בפשטות: "עם בוקר השכמתי לאפית המצות,

אך לא לילה של שינה ואגירת כוחות היה מאחורי, אלא לילה שכולו תפילה ותחנונים.

הַאֲדָמוּ"ר רַבִּי מְאִיר הַלּוֹי מְאֻפֵּטָא הָיָה מִמְתַּנַּנְדִּיו שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיטָא, וּפְעַם בְּפַעַם קָרָא תַּגָּר עַל דְּרָכּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנִים בְּחִסְדוֹת. כְּשֶׁנִּפְגְּשׁוּ פַעַם שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים שָׁאַל הַאֲדָמוּ"ר מְאֻפֵּטָא אֶת רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנִים: יָמִים רַבִּים מִנְקֵרֶת בְּמַחֵי תְּמִימָה רַבִּי אִיךָ יָכוֹל מֵר לְשִׁמֵּשׁ מוֹרָה דְּרָךְ לְצֵאן מְרַעִיתוֹ וּלְעוֹרֵר לֵב הַרְבִּים לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לָהּ, הָרִי יָדוּעַ בְּצַבּוֹר, שְׁמֵר הַתְּגוּרָר זְמַן רַב בְּרִלִין, בִּירַת אֲשַׁפְּנֹז, וְשָׁהָה שָׁם בְּסִבִּיבָה שֶׁל חוּטָאִים וְחֻטָאִים. הַשִּׁיב רַבִּי שְׁמֻחָה בּוֹנִים: הִיא הַנוֹתְנָת, הִנֵּה אָנוּ קוֹרְאִים בְּפִרְשַׁת "שְׁמִינִי" שְׁבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְמַלּוּאִים אוֹמֵר מִשֶּׁה לְאַהֲרֹן: "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֻטְאֵתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכִפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם", מִשֶּׁה רַבְּנוּ מְדַגִּישׁ בְּאֲזֵי אַהֲרֹן, שֶׁתְּחַלֵּה יְכַפֵּר הַקֶּרֶן בְּעֵדוֹ, וְאַחֵר כֶּה יְכַפֵּר גַּם בְּעַד הָעָם, כִּי קָנָם כָּלֵל גְּדוֹל בְּהִלְכָה, מִי שְׁאִינוּ מְחֻזְּבִים בְּמִצְוָה, אִינוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יָדִי חוֹבְתָם. הוּא הַדִּין בְּהַדְרַכַּת הַרְבִּים לְדֶרֶךְ שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת, מִי שְׁלֵא רָאָה בְּמוֹ עֵינָיו עֲבֵרוֹת וְעוֹבְרֵי עֲבָרָה, אִינוּ מְסַגֵּל לְהוֹצִיא אַחֲרֵים מִהַבֶּץ הַרוּחָנִי לְתוֹכוֹ שְׁקֵעוֹ, וְרַק זֶה שֶׁהָיָה קְרוֹב לְהַבְלִי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַפִּיר פְּנִים אֶל פְּנִים אֶת חֻלְשַׁת הָאָדָם, מוֹצִיא מְקַרְבוֹ כּוֹחוֹת נְפְשִׁים לְתַקֵּן עֲצָמוֹ וְאֶת הַזּוּלַת תְּקוּן אֲמָתִי. (מִמְעֵינֵי הַחִסְדוֹת)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בא

אל הים, לתור אחר כלתו, ובדרכו מצא את ספינתה. העלה המלך את כל אנשי האניה לספינתו, והביאם לחוף מבטחים, ואת כלתו הביא עמו לארמונו.

לאחר שנתאוששה הכלה מכל תלאות הדרך אמר לה המלך: "אל תזכרי את הגלים שאיימו להטביעך, ואת הצרות שעברו עליך בדרכך, אלא את היום שבו הצלתי אותך."

בכל שנה עשי את אותו יום, ליום של שמחה, וכך תזכרי תמיד כיצד הושעתי אותך וחלצתיך מהמיצר!"

כך, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: "אל תזכרו את כל אותם גלים קשים וצרות שעברו עליכם במצרים, אלא זכרו תמיד כיצד הושעתי וגאלתי אתכם."

בכל שנה ושנה היו שמחים ביום הזה, וכך תזכרו זאת תמיד". (שמות רבה פרשה יט)

"וכל בכור אדם בבנין תפדה" (יג, יג)

סנדלר יהודי שהיגר מאירופה לאמריקה נחשף לרפורמה וזנח את יהדותו.

כאשר גילה שאין צורך ללמוד כדי להיות ראב"י, החליט לשדרג את משכורתו. לימים הגיע אחיו החרדי מאירופה לבקר, ולבו נחמץ על

אחיו שכה התדרדר, אך מפני השלום העדיף לשתוק ולא לגרום לאחיו לעשות צעדים חריפים יותר.

באחד הימים נכנס החרדי לבית אחיו הראב"י והנה אחיו משמש ככהן בפדיון הבן.

"מה לך ולפדיון בכורים?" לא יכול עוד החרדי להחשות. "הלא אבותינו מעולם לא היו כהנים".

"תנוח דעתך אחי", השיב הראב"י בבת שחוק, "מה מפריע לך שאני עושה כמה דולרים? התינוק הזה בכור בדיוק כפי שאני כהן..."

(במחשבה תחילה)

אותו למידתו שלו. הכיר החייט את הבגד וזיהה את בגדו של ידידו העני, מיהר וסיפר לעני כי בגדו עומד לעבור שינוי והתאמה למידותיו של העשיר. התחנן העני לפני החייט שימתין יום אחד ולא יעשה דבר. החייט הסכים.

מיהר העני וחזר על דלתי נדיבים מהם אסף פרוטה לפרוטה עד שהצליח בעמל רב לאסוף את סך ההלוואה שלקח. עם הסכום שבידו מיהר העני אל בית המלוה העשיר, השיב את ההלוואה וביקש שהבגד יושב לו בהקדם. אמור נא לי - שאל המלוה העשיר - הרי מזה זמן רב שהבגד מונח כאן ולא עשית דבר והנה עתה נזכרת והשבת את ההלוואה בבהילות

ובדחיפות. אכן כן - ענה העני - ידוע ידעתי כי אם לא אפעל עתה

במהירות ישתנה הבגד באופן שלא אוכל לעולם לשוב ולהשתמש בו. משום כך כה נחפזתי...

והנמשל - אמר המגיד מדובנא - מובן מאליו... לו לא היה הקדוש ברוך הוא מוציא את בני ישראל ממצרים היו שוקעים בשער טומאה החמישים ושוב לא היתה להם כל תקנה, משום כך נעשה הדבר בחפזון עד שלא יכלו להתממה אף לא רגע אחד.

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

אחד. (וקראת לשבת עונג)

"וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וְלִטּוֹטְפַת בֵּין עֵינַיִךָ" (יג, טז)

אמר המגיד, ראוי ונכון לכל אָחָד וְאָחָד לְדַע אֵת הַהִלְכָה הַנְּחוּצָה וְהַיּוֹמִיּוּמִית כְּפִשׁוּטָה.

לו רק היו יודעים את חמרת הדבר, היו מודעזעים ונופלים על פניהם, שָׁמָא לא הניחו תפלין על קדקדם מעולם.

השו"ע פוסק בהלכות תפלין סימן כז סעיף ט', "מקום הנחת תפלה של ראש מהתחלת עקרי השער ממצחו עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס".

כתב המשנה ברורה, פרוש דבין עיניך... ממקום התחלת צמיחת השערות שבראש, ורבים נכשלים באסור זה! וטועים לומר שהקצה העליון מתחיל ממקום השער ועקר התפלין מנח על המצח ועוברים על אסור דאורייתא!! דכל התפלין צריכין להיות מנחין במקום שיש קרחה... ויותר טוב להניח קצת למעלה משער זה דהא מקום יש בראש להניח שתי תפלין כדי שלא ישמט למטה על המצח. וכל המניח על המצח הוא מנהג קראים ולא עשה המצוה וכל בעל נפש יזהיר לחבריו וילמדם שלא יכשלו בזה כדי שלא יהיו ח"ו בכלל פושעי ישראל בגופן דזהו קרקפתא דלא מנח תפלין וגם הברכה הוי לבטלה דתפלין שמנחין שלא במקומן הוי כמנחין בכיסן.

"זכור את היום

הזה אשר יצאתם ממצרים" (יג, ג)

מעשה במלך שארס אשה במדינה השוכנת מעבר לים. בהתקרב מועד החתונה, ביקשה הכלה להפליג למקום מושבו של המלך, ועלתה על ספינה העושה דרכה לאותו מקום.

והנה החלה מנשבת בים רוח סערה עזה, והיתה הספינה מטלטלת בין הגלים הנה והנה, מבלי יכולת להמשיך ליעדה, ואף לא לשוב על עקבותיה.

ימים רבים לא נח הים מזעפו, והמלך עומד ומצפה. משראה שכלתו בוששת מלהגיע, עלה על אחת מספינותיו והפליג בה

{ אז נדברו }

פרשת בא תשפ"ב | לסדר: "למען תהיה תורת ד' בפין..." | גליון מספר: 541

להצטרפות לרשימת התפוצה

בחייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

0795319191

רוצה שעוד אנשים יקראו, כמוך, את
העלון? קדימה!
זה הזמן להצטרף לשותפות בהו"ק
להחזקת העלון...
ותהפוך שותף קבוע בזכויות
החזקת העלון!

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!:

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

א' חיונה להמלא בהוצאה החזקה אגרה
ל' הספי וילאן (מ) אפניו אפלו:
0527683095

מבחן הפתע על ספר חפץ חיים!!!

כצפוי הרבה אנשים שאלו אותי האם תכתוב ומה אתה כותב אודות הפרשיה המסעירה שטלטלה את היהדות החרדית ת"ק פרסה על ת"ק פרסה בשבוע שעבר?? **והתשובה היא:** אני מנוע לכתוב בנושא הזה... מסיבה פשוטה: כי בשביל לדבר צריך לדעת פרטים... ואני לא יודע... והסיבה שאני לא יודע **בגלל שאסור לי לדעת!!!** כבר לפני חודש וחצי שהתעוררה סערה וכולם דיברו על איזה כתבה בעיתון ידוע לשימצה... פתחתי מיד חפץ חיים והיה כתוב שם להדיא: שאדם שכונותיו זדוניות לעשות רע וכ"ש אם הוא אינו עושה מעשה עמך הוא אינו נאמן!! ואסור אפילו לשמוע!! שים לב: לא לקבל-- אלא אפילו לשמוע אסור... זהו!! שם נעצרת!!

כבר חודש וחצי שאני יודע שיש משהו... מסתובב בין אנשים שמדברים ומנייאסים בעניין ולא הסכמתי בשום אופן לשמוע!! וב"ה זכיתי לצאת בשלום מהניסיון ולא לשמוע... מידי פעם תפסתי חיזוק ולמדתי לשם שינוי את ספר חפץ חיים!! לא את שמירת הלשון... שמירת הלשון זה מוסר... כאן פחות הייתי צריך מוסר... הייתי צריך בעיקר את ההלכות היבשות של גדרי שמיעת לשון הרע וכו' ותכל'ס לעת עתה... בפרט בנתונים העגומים שהתפתחו שנעבאך זה כבר לאחר מעשה... אז כעת זה בכלל לא רלוונטי וממילא האיסור מבחינתי עומד בעינו!! כעת בוודאי שאין לי שום היתר לשמוע ולא להיכנס לנושא... ולכן בשורה התחתונה אני מורחק מהזירה... אני לא יודע מה היה... וכשבן אדם לא יודע הוא לא יכול לדבר... לשם שינוי אני לא תקשורת... רק לתקשורת יש את הכוחא דהיתרא לשלוח הצהרות ולהסיק מסקנות גם שהיא לא לגמרי יודעת במה מדובר... ואני ב"ה לא כזה... ולכן כמוני כמוך... מזועזע וכאוב... מבלבל וסוער... אני נצמד לעלון הפרטי שלי והנני להזכיר שבסופו של דבר אינני בטאון של אף אחד ולא נדרש ממך לחוות דעה בכל מחיר בענייני השעה... **דבר אחד אני יכול לומר:** שאנחנו פה בחיפה בשכנות קרובה עם המשפחה המורחבת האבלה... אנשים מרוממים בעלי חסד יראים ושלימים... ועל כולנה האבא הגדול ר' שלמה שליט"א מבעלי החסד הגדולים דעירנו... ואנחנו משתתפים איתם באבלם הכבד והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים הכאב והטלטלה גדולים... הלב סוער... ומאמר זה בקושי רב יצא...

כפי שהקדמתי אני לא מדבר על המנוח ז"ל כי אני מורחק מהזירה...

אבל יש מישהו אחר!! יש מישהו אחר שאני כן רוצה לדבר עליו... תנחש מי??

אני רוצה לדבר על האובייקט הבא!!! הפרשיה הבאה...

כולם כבר יודעים שזה עניין של זמן עד שהפרשיה הבאה תתפוצץ...

כן... יש לנו כבר ראש ישיבה חדש... שהוא כבר הבטיח שכל כמה זמן הוא הולך לפתוח לנו סוגיה ופרשיה חדשה... עם מראה מקומות ולומד'ס... וזה עניין של זמן עד שיוציאו עוד אישיות מוכרת בציבור החרדי לליניץ' תקשורת ממקוד... ואז שוב יספרו עליו ויגידו עליו וידברו עליו חודש ימים ואז אחרי חודש ימים שכולם כבר מעורבים בכל פרטי הפרשיה וכבר בקיאים בכל מעלליו של האיש... פתאום יגיח לו אדון אז נדברו מגומחתו ויכתוב שהוא לא מאמין לשום דבר כי החפץ חיים אומר שאי אפשר לסמוך וכו' וכו'... ואז האייפוניסט יצחק על התמימות שלי איך אני משחק אותה ראש קטן ו"יאנו" לא שומע ולא מקבל... (כן... אני לא תמים... אני יודע שאתה עכשיו צוחק עלי... מוזר לך שאני "כאילו" לא מאמין... אתה מסתכל כאילו אני סוג של מנותק מהמציאות... אתה מרגיש שאני מצטרף לרשימת ההשתקות החרדיות שכל מי שדואג לנו מאוד יודע כעת להטיף עליהם...) **אז זהו שלא!!!** הפעם אני מקדים את המאוחר... אני לא מחכה שאתה כבר תדע הכל... אני מדבר לפני הכל!!! לפני כל מה שאתה יודע על הגופה הבאה... כעת בשלב זה הכל חלק... אתה עדיין לא יודע עליו כלום!!! **אז זהו!!!**

שכעת אני כבר מכין אותך מראש: חכה חכה. זה הרי יבא, במוקדם או במאוחר, ועכשיו תשמע מה הולך לקרות

ובכן: יום אחד בהיר יופיע לו איזה עיתונאי או איש תקשורת שכבר ידוע בשער בת רבים עוצם קדושתו ופרישותו מכל היות העוה"ז. בפרט בימי השובבי"ם שהוא צם מידי יום חמישי... ויש אפילו שמועות עליו שמעולם לא הושיט ידו למטה מאבנטו... וכל מעשיו לשם שמים וכל חפצו בזה העולם רק לקנא קנאת ה' צבקות ולהוכיח את ישראל במילי דשמיא ולעמוד בפרץ מול פרצות הדור... והצדיק'ל הזה מרוב רגש קנאה לקדושת המחנה... הוא יצא בהכפשות נגד עוד דמות חרדית ממחננו... שיש שמועות שכך וכך הוא עשה וכו' וכו'... אז זהו!!! שאני כבר עכשיו מודיע לך שעל פי דעת תורתנו הקדושה: **אסור לך אפילו לשמוע** אותו!!! **ולמה???** כי אותו רשע (שמקודם כ"כ הפלגתי בעוצם קדושתו) הוא הרי אינו עושה מעשה עמך וכולם יודעים את כוונותיו זדוניות והוא **אינו נאמן** להוציא לעז על יהודי שעושה מעשה עמך ויש לו חזקת כשרות ולכן אסור אפילו לשמוע!!! **נקודה!!! פשוט אסור!!! סוף פסוק!!!** זו ההלכה היבשה!!! ומי שלא מתאים לו שיחפש לעצמו יהדות אחרת... ותסלח לי... בושה וחרפה שצריך להגיד בכלל שזו הלכה מפורשת...

כי איפה הרגש הטבעי והאנושי לחפות על אחינו בשרינו לכה"פ בשלב הזה???

יש לך יהודי משלנו... מולו עומד עיתונאי רשע ונבל אמיתי שמאלני... שאף אחד מאיתנו לא מטומטם... כולנו יודעים טוב מאוד שאותו אחד לא חשוד על קנאות לא לצדק וליושר ולא על קדושת הברית... (ובפרט בתקופה האחרונה שהביוב של הצביעות השמאלנית צפה על פני השטח וכבר התפוצצה לכולנו מול הפנים במלא גועל נפשה) אז זהו שאני מודיע לך כבר עכשיו מראש: שאין שום היתר בעולם אפילו לא לשמוע את דבריו של הרשע הגמור ולהטיל בספק כל יהודי משלנו איזה שיהיה **שבשלב זה הוא בחזקת כשרות**... אתה מבין לבד שכשזה יקרה בפועל א"א כבר יהיה לדבר על זה... לכן אני כותב את זה עכשיו... שלא תגיד שלא אמרו לך... **ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...**

קצת סדר בראש בשבוע כ"כ מבולבל שעבר עלינו...

בשבוע האחרון הרבה התלוננו בעיקר על בלבול גדול... יש פרשיות שכ"כ מסעירות אותנו ומותירות אותנו עם בלגן בראש... נו... ומה עושים?? אנחנו מבולבלים... מה יהיה?? אז דבר ראשון: להירגע!!! נכון... יש בלגן בראש... אז יש בלגן... מי אמר שבלגן זה בהכרח דבר לא מסודר??? יתכן שלפעמים בלגן זה חלק בלתי נפרד מהתכנית... לפעמים ה' רוצה אותנו עם בלגן בראש!!! יום יבא ו"מקדש מלך עיר מלוכה קומי צאי מתוך ההפכה" זהו... אז הבית כבר לא יהיה הפוך... צאי!! צאי מתוך ההפכה... אבל עד אז לפעמים יש הפכה... מקדש מלך לפעמים מרגישה הפוכה... לא מוכרחים בהכרח לסדר את הבית... בימי שלפני פסח הבית הפוך בשיטה... התנור עומד במרכז הבית ועוד הפוך... המקרר מפורק והחלקים שלו ממלאים לי את האמבטיה... הקומקום נמצא בפנינת אוכל והקפה והסוכר נמצאים בתוך קרטון... וזה בלגן!!! אוהו בלגן... לפעמים מתחשק לי לברוח וללכת לאיזה מלון שירת דבורה עם כמה סנוויצים אבל אשתי לא נותנת לי... למה?? כי נכון שיש בלגן... אבל עכשיו הבלגן זה הסדר!!! זה עכשיו התכנית... ככה זה עד פסח!!! על אותו משקל: לפעמים ה' עושה לנו בלגן בראש ומי אמר שאנחנו מוכרחים בכל מחיר לסדר את הבלגן??? אדרבה... ה' מצפה מאיתנו שנדע לעבוד אותו גם מתוך בלגן בראש...

אבל יש זווקא סדר אחד גדול ומופתי שיכול לצאת לנו זווקא מתוך הבלגן הגדול.

כשיש בלגן גדול ואתה צריך לפלס דרך בתוך הררי השמונצס והסקנדל שיש בבית... אז בדרך כלל אתה נתמך בחפצים **קבועים ולא ניידים!!!** זאת אומרת: הארון ספרים... השיש של המטבח... הקירות של הבית... כמה שיש בלגן בבית... הם תמיד ישארו על עומדם... הם תמיד עומדים על מכונם... ואליהם נצמידים ברגעים של בלגן... על אותו משקל: גם עכשיו יש דברים ברורים: מה ברור??? **מה שנכון! מה שאמת ויציב!!!** מה שנכון ממשיך להיות נכון!!!

אני אתן לך דוגמא: שנה שעברה היינו במירון בל"ג בעומר ופתאום קבלנו כזו מהלומה!! גם אז התבלבלנו מאוד... באנו לשמוח עם רבי שמעון... באנו לקבל ישועות... ופתאום כזו הסתרת פנים... למה? מה קרה?? איך כזה דבר קורה אצל רבי שמעון?? מי יצא מבולבל??

מי שבא לקבל חיוך מרשב"י... מי שבא לקבל ישועות... הוא יצא מבולבל... הוא יצא בתחושה כאילו התכנית פה יצאה מכלל שליטה... אבל מי שהגיע לרשב"י כי רשב"י הוא "צדיק יסוד העולם גילה מדרש הנעלם ממנו יצא תורה..." מה שנכון נשאר נכון תמיד!!

אותו דבר כאן... אם חיים ולדר חיצונית אותנו שצריך לעזור לקשישים **זה נכון**... זה ממשיך להיות נכון גם בנסיבות שכלולו... ואם הוא כתב משהו לא נכון אז זה לא היה נכון גם אם היה פה איתנו בטוב ובנעימים... **מה שנכון נשאר על עמדו!!! ומה שלא נכון אף פעם לא היה ולא יהיה נכון**... אם חיים ולדר כתב לנו במשך שנים מסרים שהם היו נכונים עד אותו יום... אז הם ממשיכים להיות נכונים גם אח"כ... **כי מה שנכון נכון!!!** אה... יש בלגן בראש... אה... יש סקנדל בראש?? נכון... גם כשכל הבית הפוך וכל דבר זרוק במקום אחר... יש חפצים קבועים שלא זזים ממקומם והם תמיד נשארים מסודרים!! מה שנכון נכון גם אם יש סביבו בלגן... אדרבה... זווקא ברגעים כאלו של בלגן... ויש כאלו שמתעוררים עם כל מיני שאלות... זה הזמן להיצמד לקיר וזה הזמן לעשות סדר ולבחון כל שאלה לגופו של עניין **האם זה נכון או לא נכון??** סליחה: האם להתאבד זה נכון?? **לא!!! לא נכון!!! לא רבתי!!!** ולא משנה מי שיעשה את זה... זה לא נכון... נקודה!!! **האם זה נכון** שהלב הוא לא מחסן?? **זה נכון!!!** ולא משנה מי שיגיד את זה... **האם זה נכון** להאזין ולהאמין להוצאת דיבה של עיתונאים חילוניים והתקשורת?? **לא נכון!!!** ולא משנה על מי הם החליטו הפעם ליפול... **האם זה נכון** לתרום לקופת העיר? **נכון!!!** ולא משנה אם רואים ישועות או לא... **האם זה נכון** להתחזק בצניעות?? **זה נכון!!!** וזה נכון גם אם לא ראינו ישועות ואין לנו מה לספר בקו הצניעות... **האם זה נכון** שיכול רשב"י לפטור את כל העולם כולו מן הדין?? **זה נכון**... וזה נכון גם כשקרה שם אסון נוראי... **האם זה נכון** שאסור לדחוף יהודים?? **זה נכון!!!** וזה נכון גם כשאני משוכנע שלא בגלל זה קרה אסון מירון... לכן מה... לכן זה לא נכון שאסור לדחוף... **מה שנכון נכון תמיד**... **ומה שלא נכון לא נכון אף פעם**... הבנת??

בלגן אמנם יש... אבל איפה?? איפה הבלגן?? רק בנכסי דנייד... רק בשמועות שלא רלוונטיות אלינו... רק בכל מיני ישועות שאנחנו אלה שמתזמנים אותם... שם אנחנו בוחשים בקלחת ומייצרים סקנדל... אבל בייחס לנכסי דלא נייד... בייחס ל-**מה שנכון ולא נכון**... כאן הדברים מאוד ברורים!!! **כאן יש סדר מופתי!!!** תכנים לראש: **מה שהיה נכון ממשיך להיות נכון תמיד ומה שלא היה נכון... לא היה נכון ולא יהיה נכון**... ואדרבה... לאחרונה ה' עושה לנו את הסדר הזה בראש... תפסיקו לבנות פולחן לא מאנשים ולא ממקומות קדושים ולא מישועות... **תתחילו לבחון דברים לפי אמת המידה האמיתית שלהם!!!** מה שנקרא "אם הלכה נקבל, ואם לדין יש תשובה..." ומה תגיד על אחד שהגיע אלי מבולבל... ראינו את אחד מהעסקנים המקורבים ביותר לגדול בישראל שליט"א ואותו עסקן מחזיק סמארטפון... יצאתי מזה מבולבל... זה עשה לי בלגן בראש... עניתי לו: סליחה אדוני: **זה נכון** להחזיק סמארטפון?? **לא נכון!!!** אה... אתה מבין שזה לא נכון?? אם זה לא נכון לא משנה מי שיחזיק את זה... גם אם הוא יצטלם עם כל הרבנים ביחד... וגם אם כולם ישתקו לו... **מה שלא נכון לא נכון!!!** **האם זה נכון** שה' מאוד מחשיב ומיקר את השמירת עיניים שלי והזהירות שלי מכל חשיפה לרשת? **זה נכון**... **זה נכון** גם אם כולם ביחד צוחקים עלי ועושים ממני קירקאס... **האם זה נכון** שה' כועס על מי שעושה ככל העולה על רוחו וחושב שלית דין ולית דיין?? **זה נכון!!!** וזה נכון גם אם השעה משחקת לו וגם אם הוא מצליח ועושה חיל הרבה יותר ממך... כי מה שנכון יהיה תמיד נכון גם אם זה לא נראה ככה!!! **אין ברירה**... **זווקא מתוך הבלגן ה' רוצה מאיתנו**... **שאנחנו נעשה את הסדר!!!**

ה' רוצה מאיתנו אמנה... אמונה פירושו לעשות את האמת בגלל שהיא אמת!! בגלל שזה נכון ולא בגלל שרואים תוצרת בעיניים... יום אחד נראה תוצאות ואז נחמיץ את ההזדמנות להביע נאמנות... בשלב זה ה' רוצה לזכות אותנו לעשות את האמת כי היא אמת!!! **זה נכון שה' פה מקשיב לתפילה שלי??** זה נכון גם אם אתה ממש ממש לא מרגיש ככה... האם זה נכון שה' יבא ויגאלנו? **זה נכון!!!** וזה נכון כי ה' הבטיח... ואם ה' הבטיח זה יקרה גם אם כעת אנחנו לא רואים שום קצה חוט... ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך...

אם ירצה ה' מתחילת שבוע הבא - פרשת בשלה, תתקיים מכירה מיוחדת של הספר "וימאן"

העוסק בענייני דיומא דשובבי"ם, ובתעצומות נפש בהתמודדות בשמירת העיניים וגדרי הקדושה,

המכירה תתקיים בעזרת ה' בדוכני ועמדות 'בלוי' בחצרות בני הכנסת, בירושלים ובמרכז.

זאת למודעי: ספר וימאן לא נכתב ממרומי שלימות המעלה בנושאים אלו... וגם לא נכתב ע"י מישהו שכבר עבר את גן המבוכה הזה... אדרבה... הדברים נכתבו עמוק עמוק מתוך מגרש ההתמודדות בעצמו... מתוך החזית בעצמה ובעיצומה... מהכשלונות... מהנצחונות... ובעיקר מהתנדויות היומיומיות המוכרות והנצחונות החלקיים...

ספר זה נכתב עם כל הלב... אתה יודע עבור מי??

עבור חיילי צבא הגנה לישראל!!! כן... זו ההגדרה הקולעת ביותר שמצאתי לעומדים בחזית של שנת 2022... **פרטים נוספים במאמר דף 6 בגיליון זה...**

לא נעים לי להיות הנחתום המעיד על עיסתו... אבל כמדומני שהספר הזה יכול להועיל!! ואגב: למי שחושב שכתוב שם נושאים פיקנטים... צר לי לאכזב... לא כתוב שם כלום!!! הספר כמעט ולא נוגע ולא מתעסק במה לא... הספר בעיקר עוסק ביי! בעצמי!! בכח ותעצומות שאני צריך לאסוף את עצמי כדי להיות החיל הנאמן של ה' ולתת לו כתר מלכות איפה שאף אחד לא רואה... תכנים אלו שונים ונכונים לכל נפש... לנשים וגברים, לבחורים ולנשואים, אמנם רשמית הספר נכתב לבחורים!!! אבל כשהתחנתי גיליתי שגם אחרי החתונה צריך ש"יגער ביצר הרע מן הנשואים ויחון אותנו לפליטת עולמים" אמן...

כמה פרטים טכניים אודות זמני ודוכני עמדות 'בלוי'

- א. **זמני המכירה:** הספר יעמוד למכירה בעמדות אלו, **רק מיום ראשון הבעל"ט - ז' בשבט ועד יום חמישי י"א בשבט ולא לאחר מכן.**
- ב. **מוקדי המכירה:** שימו לב: בשבוע הבא הספר ימכר זווקא באזורים ירושלים, בני ברק, בית שמש, מודיעין עילית. (ואילו בצפון ובדרום, המכירה תתקיים ככל הנראה בעוד שבועיים... עכ"פ תבא על כך הודעה נפרדת)
- ג. **כמות הספרים מוגבלת בכל עמדה.**
- ד. **נא לשלם לפי ההוראות הכתובות שם.** (כלומר: שימו לב: לא לשלם לאז דובר, אלא לפי הוראות המפורטות שם בעמדת מכירת ספרים בלוי).
- ה. **תודה לתורם החפץ בעילום שמו שנתן חסות להוצאות הכרוכות במכירה נקודתית זו, מי יתן ויהיה לתועלת...**



המשך: מבחן פתע

על ספר חפץ חיים...

המשך: תרשה לי לעצור שניה ולהגיד וורט: בפרשות שמות יש סתירה: מצד אחד במעשה דתן ואבירים כתוב ששמה התאונן... ונדע לי הדבר למה ישראל שרויים בגלות... בגלל שיש בהם דילטורין!! ואילו באותה פרשת שמות כתוב שישראל נגאלו ממצרים בזכות שלא היה בהם דילטורין שהרי י"ב חודש הם שאלו ממצרים כלי כסף ולא גילו להם מטמורין שלהן... **ולכאורה זה סתירה: תכל"ס: יש דילטוריה בעם ישראל או אין??**

התשובה היא: בתוך השטעטאלע... בתוך השטיבלאך יש אצל עם ישראל הרבה דילטוריה... דתן מרביץ לאבירים... משה רק מנסה להתערב... דתן מיד זורק עליו פשקוילים... כל זמן שהכל מתחיל ונגמר בשטיבלאך של גושן נו. יש דילטוריה... **אבל הדילטוריה הזו לא יצאה החוצה!!!** כי ברגע שהמצרי רק ינסה לדחוף את האף ולסחוט מידע מפליל על עם ישראל... כאן פתאום כל היהודים נהיו כמו משפחה אחת מלוכדת וגונו וחיו אחד על השני כחומה בצורה... אף אחד לא יגלה למצרים את התכניות הסודיות של עם ישראל שהם מתכננים לצאת ממצרים... **על אותו משקל:**

בתור חרדים... יש לנו הרבה ביקורת אחד על השני... כל זה טוב ויפה בתוך השטעטאלע... אבל ברגע שמגיע עיתונאי זר שלכל הדעות הוא נבל ורשע ועוכר ישראל שזה ברור ללא כל ספק שמטרתו הוא רק להשחית ולהרוס ולאבד ללא שום כוונה טהורה... ברגע שהוא מעמיד את עצמו מול יהודי משלנו איזה שיהיה... כאן הרגש הטבעי שלי כחרדי לפחות בשלב הראשוני זה להסתייג... להגיד לא!! אני לא מסכים לשמוע... **לא ממך!!!**

אתה לא תדבר נגד יהודי משלנו... כי גם אם אין לי סנטימנטים כלפיו... הרי כלפיך כפלי כפלים... ממילא אני מאמין לו יותר ממך!!! **אז ככה:** מילא אח"כ כשכבר העסק יוצא מכלל שליטה... ומתחילים לבחוש והדברים מגיעים לרבנים... כאן העסק מתחיל באמת להיות לוט בערפל... **אבל אני מדבר על השלב הראשוני!!!** בשלב הזה שעומדים לפנינו רק שני אנשים בלבד אחד מול השני! יהודי משלנו שעד הרגע היה בחזקת כשרות, ומולו עומד איש בליעל שכולנו יודעים בבירור שהוא מומר להכעיס... כאן אנחנו מחויבים כיהודים להסתייג לפחות בשלב הראשוני ולהגיד לאותו רשע בכעס... מי אתה שתדבר על יהודי משלנו? **זו הלכה בחפץ חיים!!!**

ושבו: אני כאמור התקדמתי הלאה... אני כבר עכשיו נותן הדרכה מעשית בייחס לגופה הבאה, מחר ידברו על מישהו שבשלב זה! וברגעים אלו הוא בחזקת כשרות... ומי שיבא לערער על החזקת כשרות זה הצדיקל הזה או חבר שלו שכפי שסיכמנו מעוילים לא הוציא עיניו מחוץ לד' אמות ולא ראה צורת אשה... **ובזאת נבחנן!!!** האם אנחנו קודם נקרא בשקיקה את כל הכתבה שלו בשפתיים דולקות ובחרדת קודש... ואז נבקש

מאותו יהודי חרדי... נו... תוכיח את חפותך...?? או!!! שנסרוף את העיתון בפניו של אותו רשע ונאמר לו רשע... אסור לנו אפילו לשמוע אותך!!! אם אתה כ"כ רוצה לתקן עולם במלכות שד-י תשלח את כל הנתונים כמות שהם לרבנים שלנו... הם יבדקו... יבררו... ויחליטו מה שיחליטו... לענ"ד אין מה להתווכח עם זה. זו לא השקפה!!! **זו הלכה!**

תרשה לי כעת לנסות לפתוח את אחת משורשי הבעיה...

פעם אחת!!! פעם אחת בחיי יצא לי לגלות את הרוע הבלתי נתפס של ההפקרות של הרשת בהתגלמותה וזה הספיק לי... הסיפור היה שהייתי מוכרח לדעת כמה פרטים טכניים אודות בית הארחה מסוים... וזה היה דחוף ואף אחד לא היה ליציד... לי... נו... נכנסתי למקום של מחשבים עם חסימת נטפרי... עשיתי חיפוש על הבית הארחה הזה... ומצאתי!!! ואז ראיתי שבצד כתוב... **ש מאות תגובות ורשמים** של אנשים שונים איך היה בית הארחה... אני פותח **וחשכו עיני**... אני רואה רשימה ארוכה של תגובות לטוב ולמוטב... וכל אחד פורק את כל מה שיש לו... מישהו כותב לפני חצי שנה: גועל נפש!!! איזה שירות זוועה... כמה פעמים הייתי צריך לבקש מגבות... השני כותב לפני שנה וחצי... דווקא נחמד... אבל איזה ריח נורא במסדרון... השלישי כותב: גרוע ביותר... (ואני עוד רואה שבסיכום הכללי יש ציון שזה נקרא שהתגובות "סביר...") יצאתי מזועזע עד עמקי נשמת!!! לא ידעתי עד אותו רגע שקיימת כזו תופעה... פתאום אני מגלה ש... שתסלח לי... עד היום ידעתי שיש דברים שעושים אותם ב"מקום חשוב..." ופה אני מגלה שהמדיניות היא לעשות את זה בכך העיר לעיני כל ישראל. **שתבין:** גם אני בסוף הייתי בבית הארחה הזה... והבנתי על מה יצא הקצף... גם לי היו תלונות... גם אני התעצבנתי יחד עם האנשים שהיו שם... וכשחזרתי גם נכשלתי בלשה"ר יכול... כשבאתי לעשות קפה סיפרתי לחברה איך שהיה שם גרוע... (אני מתוודה היה אסור לי לספר את זה משום לש"ר וכבר חזרתי בתשובה ונתייפסתי עם קוני...) אבל בשלב מסוים סיימנו את הקפה ויחד עם הקפה הסתיים גם הלשה"ר... זהו...

אבל אותו אחד שכתב את זה ברשת??? רבנו של עולם!!! זה מונצח לעיני כל!! למה?? למה אני צריך לראות את זה?? למען ה' יש ביה"כ... תפוס פינה בצד ותפרוק משא... למה באמצע הרחוב?? למה?? **אני פשוט יוצא מדעתני!** על זה!!! בדיוק על זה נאמר: ארוך מכה רעהו בסתר!!! **ארוך!!!** בן אדם שעשה כך אני לא יודע אם יש לו מה לברך את הילדים שלו בליל שבת... ממתי ארוך מידבק בברוך??! אז נכון... היית שם יומיים- בבית הארחה הזה... והיית מאוכזב מהשירות... לכן אני!!! צריך לקרא את התסכול שלך שנה וחצי לאחמ"כ? לא מספיק לך לשה"ר נקודת... אתה מתעקש לעשות על זה הוראת קבע... שהלשה"ר הזה ידפוק לך כל חודש על כל אחד שרק ירצה לבא לשם?? טוב... אז יצאתי מזועזע מעצם החשיפה לקיומה של תופעה שכזו... **אבל התברר שזה היה קצה הקרחון של**

הזעזוע... איפה הגיע פסגת הזעזוע שלי? שמרוב שהייתי נסער ניסיתי לשתף כמה ידידים בזעזוע ושאת נפש שלי... סיפרתי להם את מה שאני מספר לך עכשיו... ותנחש מה היתה התגובה שלהם?? **כולם פשוט צחקו לי בפרצוף!** הוי ר' שמילו... בוקר טוב... אתה כזה הונגרי מתוק... אתה כזה שה תמים... נזכרת?? ככה זה... **מה... אתה לא יודע שככה זה??** היום הכל צף ברשת... היום כל דבר שמפריע לך... יאלה לרשת... היום זה הכי לגיטימי... אף אחד כבר לא לוקח את זה ללב... ככה זה... בקיצור: יצאתי מבולבל...

מי פה המשוגע ומי הנורמלי?? מי פה הכבשה ומי פה החזיר בר??

אבל תכהה!!! כאן תמיד מגיע המשפט הבא!!!

משפט קבוע שבזמן האחרון אני ואתה שומעים אותו יותר מידי... **המשפט הזה נאמר יותר מידי פעמים בקרב הציבור שלנו לאחרונה...** הבן אדם לפתע נהיה רציני ואז הוא אומר בקול שקט ומדוד: תקשיב... אין מה לעשות!!! **היום זו הדרך היחידה!** היום אם אתה רוצה להזיז משהו... זה רק להציף ברשת... **זו הדרך היחידה...** ואז כל אחד שולף בתורו את רשימת הדוגמאות העדכניות של כל מיני תופעות ומחדלים ומבנים והקצאות שיש בקהילה הפנימית שלנו או בציבור החרדי באופן כללי... תחומים שעדיין לא מטופלים כדבעי... ולמה?? כי כפי שסיכמנו- **היום הדרך היחידה להזיז דברים** זה דרך הרשת!!! והיות ואנחנו דוסיים ואנחנו לא בקטע להציף ברשת... לכן נגזר עלינו להישאר תקועים... זה מה שמפריד בינינו ובין פתרונות כל הבעיות של הציבור החרדי...

מכיר את המשפט החדש והמוכר הזה???

האם פעם חשבת מה טמון במשפט המזעזע הזה???

שאלה לי אליך: מה ההבדל בין אזרח ישר והגון לבין מאפיונר מהשוק האפור?? **ההבדל הוא** שאזרח קלאסי יודע **שלא כל דבר** הוא יכול להזיז!!! לעומת זאת המאפיונר מהשוק השחור... דווקא הוא כל דבר יכול להזיז. רק תשכיב בצד כך וכך מזומנים... ואני יוצא עם האופנוע ואני חוזר לך עם גולגולת... **הרשת כיום זה כח של לסטים!!!** זה כח של איש את רעהו חיים בלעו... זה זרוע של ידיכם דמים מלאו!!! **ברשת אפשר באמת להזיז כל דבר...** כי הרשת מופקרת... מושחתת וחלאת המין האנושי... וככה באמת אפשר להזיז ככלל דבר בעולם...

ואנחנו החרדים מושפעים מזה!!! ואנחנו מקנאים בכך הזה!!

כן... עם יד על הלב: אנחנו מקנאים בחילונים שעם הרשת הם יכולים להזיז כל דבר... והאמת היא: שקודם כל בא נבין את עצמנו... סו"ס יש לפעמים עוולות בציבור שלנו ואתה מתפוצץ... ואז מגיע הרגע החלש הזה שאתה חושב לעצמך... כיף

מטופלים כהוגן... (כן... לפעמים יש דברים שנתקעים כתוצאה ממה שנקרא חוסר סמכויות ושיניים שיש לבית דין כיום... שזה כבר לא בעיה של הרבנים!!! זה בעיה בעיקר של המדינה שעוסקת כל היום בלעשוק מהם את הסמכויות וכבר אמר מרן השו"ע אין אנוחנו יכולים להעמיד דת על תילה... שזו באמת גלות... ופה כפי שאמרתי או שמגיע השודד ים עם הגולגולת והוא בחוסר גבולות שלו תמיד יכול להזיז עניינים... או שלא נותר לנו אלא לבכות בברכה"ז על מלכות בית דוד משיחך שאז ה' יחזיר את הכח וממשלה לסנהדרין שיוכלו לאכוף את רצון התורה). **עכשיו: סתם ככה...** לשיטתם של החילונים שאצל החרדים יש השתקה ועושים מה שרוצים... אני לא מבין... אם ככה הייתי מצפה שתהיה חזרה בתשובה המונית... כל הנוכלים החילונים שבתור חילונים הרי הם לא יכולים לעשות כלום... חבל... בואו אלינו... פה הכל חופשי על הבר... אין לכם מושג איזה צחוקים הולך פה... כל אחד עושה מה שבא לו... וש... שקט... אתה רק מגדל קצת זקן ופאות זהו... אתה יכול לחגוג וכולם ישתקו... כי הרי אצלנו משתיקים... למה ללכת לחצי האי סיני... בואו אלינו??

אה... למה לא ידוע לי שכל הנוכלים החילונים חוזרים בתשובה?? למה אני ואתה יודעים טוב מאוד **שזה בדיוק הפוך...** למה כל חרדי חלש שנמאס לו ולא רוצה שיגידו לו מה לעשות... בדרך כלל הוא מתגלש לחילונים ושם הוא מרשה לעצמו... אה... למה? **אז תרשה לי לנחש:**

שכמדומני שדווקא אצל החרדים יש גבולות ומוסריות וכשר הרתעה והדברים מטופלים ואילו אצל החילונים אין בכלל מאיפה להתחיל כי בחיי הפקרות שלהם **שום דבר בכלל לא מתחיל...** והחילונים מתים מקנאה ולא יכולים להכיל את העובדות האלו... ואין להם ברירה אלא לחטט מתחת הריצפה ולשלוף מידי פעם הנה... גם אצל החרדים מצאנו בעיות... **תודה רבה... גילית את אמריקה... יש בעיות!!!** כשיש בעיות אצלנו זה בסה"כ סוג של בעיות שנתקעו במבוי סתום שרק אתה השודד ים הברברי יכול להזיז אותם בדרך של לינצ'... וזו גאוותינו שאנחנו יצורים אנושיים ולא כל דבר אנחנו יכולים להזיז!!! כן... אנחנו מודים בגאוה... יש דברים שרק הפקרות חילונית יכולה לעשות אותם... **ולא בבית ספרנו...** מי שרוצה לבחור בהפקרות הזו... שיבחר... אבל בתנאי אחד: אל תחזור אלינו על ארבע כשזה יגיע אליך ויתפוצץ לך בפנים...

למסקנה: אח שלי... אתה מהרשת... תשמע לי... עם יד על הלב... תאמין לי שאין לי פה אינטרסים... תברח מהרוש של הרשת... לפחות אתה אל תשאיר שם לכלוך... **אנא... השאר את המקום כמו שאתה היית רוצה להגיע אליו...** על אותו משקל: אל תכתוב על אנשים מה שלא היית רוצה שיכתבו עליך... ואל תחשף ללכלוך על אנשים שהביזיון הזה עולה להם בדם הנפש כפשוטו... מה לך ולעגלה ערופה הזו?? מה לך ולספק שפיכות דמים הזה? מה... אתה משועמם?? חסר לך תיקים בשמים?? הרי אנחנו זקוקים להרבה זכויות... תכל'ס... שורה תחתונה: אני יודע שאכזבתי במאמר הזה!!! וזו היתה מטרתו!! דווקא כשיש בלבול כ"כ גדול ואתה לא יודע איזה נושא להקיע... כאן לימדו אותי לכונן את הפרוזקטור אלי... איפה אני פה בסיפור!! איפה המשבצת שלי... במה אני צריך להתחזק!! אז הנה... הקרבן הבא... בזאת נבחן!!!

מדבר??

(חה חה חה... איזה תרגיל עשיתי פה... רציתי שתבין!! ולגמרי תבין!! מה עשיתי?? תפריתי לך תיק על בחורי ישיבות החצופים האלו שלוקחים את החוק לידים ומזיזים עניינים ופוצצים מטבח בשביל לטגן שניצלים... וברגע שהכנסתי אותם לסיפור פתאום כולם קמים על רגליהם האחריות ומבינים שזה לא חכמה ולא גדולה להזיז דברים בצורה ברוטאלית... נכון?? **אז זהו!!! מה אתם בסה"כ רוצים מהם??** במקרה הכי גרוע הם למדו את זה מכס... אתם מקנאים ברשת ששם מזיזים עניינים ע"י **לינצ'** והם בסה"כ מחפשים (טש) **לינצ'...** ע"פ לגופו של עניין לא היה ולא נברא... תפריתי עליה על בחורי ישיבות רק בשביל שלא נחמוק מלהודות שכולנו מסכימים שזה לא חכמה להזיז דברים בכל מחיר...)

ברשת אפשר להזיז דברים... בטח... עם הפקרות ואיבוד כל רסן ומצפון אנושי... עם זה אפשר להזיז כל דבר בעולם... והגאוה שלי בתור חרדי **שאני לא כל דבר יכול להזיז!!!** כי אני מוגבל!!! המוסריות והאנושיות שלי מגבילה אותי!! נכון... אני מודה... גם חתול יכול לעשות דברים שאני לא יכול לעשות... הוא יכול לקפוץ מפח זבל לפח זבל והוא גם יכול ללכת ערום ברחוב ואני לא יכול... **יש משפט שלימדו אותי כבר לפני שנים:** אל תעיז להתחיל עם בן אדם שיש לו **פחות** יראת שמים ממך!!! למה?? כי יהיו דברים שהוא יוכל להרשות לעצמו ואתה לא תוכל להרשות לעצמך לעשות... כי לך יש יראת שמים ולו אין...

ועכשיו בקשר לתלונה הנצחית: שביבור שלנו יש השתקה!!!

אני מוחה... מסיבה פשוטה: ממש במקרה מורי חמי שליט"א הוא רב ואני מבלה אצלו הרבה... **ושם אני באמת רואה את ההשתקה!!!** ידיו מלוכלכות הרבה מאוד בנושאים אלו... והעובדת סוציאלית נכנסת והקב"ס יוצא... וכשאני רואה את פניו המכורכמות... אני כבר כבר מבין שגם היום זה הנושא... והדברים מטופלים כהוגן... והמכנה המשותף בין כל המקרים... שאני!! מבאי הבית שמאוד מקורב אצל מו"ח שליט"א לא מקבל אפילו בדל מידע... כן... **זו ההשתקה שעליה אתה מדבר!!!**

מהי ההשתקה?? שהדברים מושקעים **ממני וממך!!!** זה הכל!!

כן... זו בדיוק המטרה וזו הצורה שכן דברים צריכים להיות מטופלים... אז נכון!! יש פה בעיה אחת מאוד חמורה בצורת הטיפול הזו שלמרבה האבסורד העיזו לטפל בבעיה ולסגור את כל הקצוות **גם בלעדך...** כן... אני מצטרף למחאה... אין יכול להיות שפרשיה עסיסית כזו דוברה וטופלה ומוצתה הרחק מאזנין הבולשות מתוך הכרה שנושאים יכולים להיות מטופלים היטב גם בלי שאני ואתה נבחושו בו. היית מאמין?

ואם לזה אתה קורא השתקה אז זה בדיוק שרצו שיקרה חה מה שקרה!!! הבנת מה אמרתי?? יש מוסכמה שאצל החרדים יש השתקה!! סליחה... מה זה **לא** השתקה?? לא השתקה פירושו **שאתה יודע ואתה מעודכן בפרטי המקרה...** אז זהו!! שזה בדיוק מה שרצינו שלא יקרה... וברגע **שאתה** לא יודע... **זה לא אומר** שיש השתקה... זה בסה"כ אומר שהצליחו להשתיק את זה מאזניים לא רצויות כמוני וכמוך... **אז זה בסיידר... תהיה רגוע...** כשיש בעיות אנושים יודעים היטב את הכתובת... הם מגיעים לרבנים והנושאים

לחילונים... יש להם מאורת שודדים בדמות הרשת. הם יוצאים משם למסע צייד וחוזרים כשהם גוררים שורת גופות תלויות במחוזות... ברגע של תסכול מגיעה מחשבה יאלא... מי יתן לי את ההפקרות הזו ונזיז כמה פרצופים לא סימפטיים לעלמא דקשוט

אבל ההלו... ידידי החרדי: הכל טוב ויפה... אני מבין את הכאב... אבל תחשוב רגע... וכי בגלל שיש עוולות (גם) בציבור שלנו מותר להיות שודד ים?? לכן מותר לעשות לגמרי מה שרוצים?? **סליחה: במה אנחנו יהודים??**

אני מתאר לעצמי שיש כאלו שלא הבינו לגמרי מה אמרתי... אז אני רוצה להשתמש בדוגמא שמשום מה נדמה לי שאת זה כולם יבינו...

כשהייתי צעיר בישיבה גדולה... סיפרתי להורים שלי בהערצה ובעיניים בורקות על ישיבה חשובה ומפורסמת שאצל הבחורים שם יש כלל: **שאין דבר העומד בפני פטיש עשר קילו!!!** מה הכוונה?? אז ככה: ישבתי והסברתי להורים שלי... (כדי שיבינו את הניואנסים הדקים והעמוקים... רק למבנים...) שבישיבה שלי לשם שינוי אנחנו לא יכולים לעשות מה שאנחנו רוצים... כי אנחנו ישיבה לא ככזה חשובה... הרישום שלנו לא ככזה והבחורים לא כאלו חשובים... לכן גם כשאנחנו לפעמים רעבים בלילה... אין לנו את המנהיגות והעוצמה לפרוץ חדר אוכל ולעשות מה שבא לנו... לכן אצלנו זה מסתכם מקסימום רק בלהרים כמה כוסות חד פעמיים וכדו'...

אבל שם?? בישיבה המפורסמת והחשובה... שם יש בחורים באמת באמת חשובים... וכשהם ראו לנכון שהם זקוקים באישון ליל להיכנס למטבח ולטגן שניצלים... **אז אין חכמות!** תבינו אבא ואמא... זה... זה בחורים חששששבים שהחלטה שלהם זו החלטה... הם יודעים להזיז עניינים... ולכן אם הם החליטו שהחדר אוכל יפתח... זה יפתח עם פטיש עשר קילו...

משום מה... ההורים שלי לא התלהבו במיוחד (בלשון המעטה) מאותם בחורים עם הפטיש עשר קילו... אני חושב שגם אתה די מזועזע... אבל מה לעשות... אני בשעתו דווקא כן הסתכלתי עליהם בשיא הערצה... תכל'ס... **החברה האלו יודעים להזיז עניינים!** יש להם מנהיגות! כשהם מחליטים שהדלת הזו תפתח זה יקרה!! אה... למה "לא כל כך" צדקתי בהערצה העיוורת שהייתה לי לאותם בחורים??

כי נכון... יש פה בחורים שיודעים להזיז עניינים... אבל שתהיה בריא. זה חכמה להזיז קירות עם פטיש עשר קילו?? זה חכמה להזיז עניינים כמו ברברי? כמו ליברמן? השאלה היא אין אתה מתנהג על הדרך... כמה שחיתות והפקרות ובהמיות ופשעי אנושות אתה עושה על הדרך...??

בקיזור: היום אני כבר מבין שהחולשה והרפיסות שהייתה לי בתור בחור לא קוראים לזה **חולשה!!!** קוראים לזה **אנושיות!** כן... לפעמים אנושיות נראית בעין שטחית כחולשה... כי... כי בן אדם אנושי באמת לא כל דבר הוא יכול להזיז... האנושיות שלו לפעמים מגבילה אותו...

בינינו... נכון עכשיו אתה כבר מבין לגמרי על מה אני

גיליון מס' 456 פרשת בא
תשפ"ב שנה עשירית

חדש:
ניתן לקבל הגליון בפקס
יש לחייג מדי שבוע
למספר: 073-3518015

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

דרכי החיזוק

בתחילת השבוע שלח מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א את ספרו החדש 'דרכי החיזוק' בענייני ציבור לרבינו שליט"א. בספר מופיעים משאות חיזוק, פרקי שו"ת והדרכה, וכן מכתבים ציבוריים רבים עליהם חתם רבינו שליט"א בצוותא עם מרן רה"י שליט"א. בעיון בין דפי הספר, מצאנו את הדברים הבאים, מתוך שיחה מיוחדת שנשא מרן רה"י שליט"א מביתו, בתקופת התגברות מחלת הקורונה.

"ידוע לי על אחד שהיו לו ייסורים, ושאל את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א עצה לכך, ואמר לו רבי חיים שיאמר בכל יום עשרה פרקי תהלים, ובאמת זה עזר, והקשיים עברו, על ידי הזכות של עשרה פרקי תהלים. אם כן מסתבר שגם עכשיו אם יאמרו עשרה פרקי תהלים בכל יום, הרי זה לא הרבה, ואין זה קשה, לומר עשרה פרקים בכל יום, ואם הציבור יתחזקו בזה, מסתבר ויכול להיות שזה יעצור את המגיפה. ורבי חיים שליט"א אמר כן בתור עצה, ואולי זו הייתה גם ברכה, אבל זה גם עצה, לזכות כל הציבור, וזוהי העצה איך לעזור לציבור, לעצור את המגיפה."

רבינו שליט"א עיין בספר זמן ממושך ובירך את העורכים שיזכו להוציא עוד ספרים רבים להגדיל תורה ולהאדירה.

"אלא ד' אמות של הלכה"

לאחר שאזל מן השוק בשנה האחרונה הספר ההלכתי המפורסם ורב המכר 'אלא ד' אמות של הלכה' (340 עמודים) אשר בו מובא בצורה מיוחדת ומבוארת כל הנהגות וההלכות בהם נוהג רבינו ע"ס השולחן ערוך מלווה בתמונות הנוגעות להלכות המובאים בספר, יצא לאור בימים אלו מהדורה חדשה נוספת, ניתן להזמין דרך מערכת "דברי שי"ח" במחיר מיוחד בסך 45 ₪ בלבד

להזמנות ניתן לפנות: 053-3145900

מעניני הפרשה

"ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות" (י"ב ז')

תבת 'מזוזות' כתוב חסר ו', וכן בהמשך (פסוק כ"ב, כ"ג). וקשה שבמצות מזוזה בפרשת ואתחנן (דברים ו' ט', ושם י"א כ') כתוב וכתבתם על 'מזוזות ביתך', מלא ו' ומה הסבה לשנוי. ויש לומר על פי הכלל שהובא ברש"י (שמות ל"א י"ח) שאם כתוב בשני דברים הבאים כאחד לשון חסר, הדבר מורה על שויות, ששניהם שוים בגדלם.

על פי זה מובן:

בפרשת יציאת מצרים היתה מצוה להזות על שתי המזוזות באפן שוה, לכן כתב 'מזוזות' חסר, אבל בפרשת ואתחנן לגבי מצות קביעת מזוזה, הרי יש מצוה לקבע רק בצד אחד של הפתח, לכן כתב 'מזוזות' מלא.

ההבדל בין פסח ראשון לפסח שני

"ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מררים יאכלהו" (י"ב ח')

בפרשת בהעלותך גבי פסח שני נאמר (במדבר ט' י"א) על מצות ומררים יאכלהו, ומשמע דהמצה והמרור שניהם יאכלו עם הפסח, ויש להבין למה כאן אצל פסח ראשון כתוב 'על מררים יאכלהו' ולא הוזכר דהפסח יאכל גם על מצות, אלא המצות הוזכרו בפני עצמן, מאי שנא פסח ראשון מפסח שני.

ונראה כי הטעם פשוט:

בפסח ראשון יש מצוה לאכל מצה גם בלא פסח, לכן כתיב 'ומצות על מררים יאכלהו', שהמצות האלו שהן מצוה בפני עצמה עם מרורים [ששני אלו הם העיקר] תאכלו על הפסח ולא כשאין פסח, דאז אין החיוב אלא במצה בלבד (דמרור בזמן הזה דרבנן, פסחים קט"ו, א, ורק על הפסח מהתורה).

אבל בפסח שני שאין מצוה כלל לאכל מצה בלא הפסח, לכן כתיב 'על מצות ומררים יאכלהו', שהעיקר הוא קרבן הפסח ואותו יאכלו על מצות ומרורים.

(שבענו מטוביך)



השטר ההיסטורי "יוכפלו מזונותיו" של רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א אשר מחולק לשותפים לקרן "להחיות אלפי נפשות" מס' 5900 בועד הרבנים לענייני צדקה בארה"ק, בו כתוב באש שחורה על גבי לבנה: "גדולה זכות הצדקה לועד הרבנים המחיה אלפי נפשות בארה"ק, ותהא לכם לשמירה מכל צרה, ויוכפלו מזונותיכם מתוך בריאות ונחת מכל יוצ"ח, חיים קניבסקי", לקבלת השטר ניתן להתקשר למוקד ועד הרבנים 1-800-22-36-36

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

"והיה לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך"

מרתק! יריעה היסטורית כיצד הוקם מפעל התפילין הראשון ע"פ הידורי מרן החזו"א זצ"ל.

מאמר א' בסדרה.

תמונות: ארכיון 'אלא ד' אמות של הלכה', מאגר 'דברי שי"ח'.

מצות התפילין המזדמנת לכל אחד מאיתנו בכל יום, מוכרת מקרוב לכל אחד, אך מעטים הם היודעים כמה קושי ועמל טמונים מאחורי עשיית כל 'בית' תפילין. נוסף על מומחיות העשייה, בכדי להיות רגוע ובטוח שתפילין אכן נעשות בהידורים רבים, זקוקים למנה גדושה של יראת שמים שתהיה לו לעוסק בכך, היות ומלבדו אין אחד שיודע את שלימות מעשיו.

כנכד של אחד מהעוסקים בכך, המפורסם בירושלים לסופר ירא שמים העוסק בתחום זה עשרות שנים, סבי האהוב הרה"ג רבי אליהו דרמר שליט"א, אוד מוצל מאש וכן צאצא ל'באר מים חיים' זי"ע, ששטה את כוס התרעלה במלחמת העולם ועלה לארץ, ובגבורה מיוחדת העמיד דור חדש לתפארת, הנני מכיר מקרוב את קושי המלאכה.

בן דודו של סבי גם הוא עוסק בתחום זה, ומוכר יותר בבני ברק ובפרט אצל תלמידי מרן החזון איש. הרה"ח הישיש רבי נפתלי כהן שליט"א. ביריעה זו אנו חושפים מכלי ראשון את ההידורים והחומרות שנוהג בהם על פי החזון איש, ואת הנהגתו של מרן הגר"ח קניבסקי.

נחזור ונציין כי אין במדור זה משום הכרעה הלכתית, וגם אין ללמוד מכך כאילו רבינו שר התורה שליט"א מקפיד להחמיר או להקל כך או כך, היות והדברים יצאו מפי העוסק בבתי שליט"א ולא מרבינו. מטרת הדברים רק לספר לדור אחרון כיצד נהגו בדורות קודמים אנשי מעשה.

תודה מיוחדת לש"ב דומ"צ בעיה"ק בני ברק הרה"ג המפורסם רבי יעקב יוסף כהן שליט"א, שקירבנו אל המלאכה וטרח לברר הדק היטיב את מנהגי סבו החשוב.

ויהי רצון שלא יצא תקלה מתחת ידינו.

יצחק גולדשטוף

שתפילין מעור בהמה גסה אינו יודע, רק מעור בהמה דקה, ומכיוון שכבר קניתי עורות לכן ניסיתי בכל כוחי, עד שהצלחתי בס"ד."

טבת תשפ"ב: הרה"ח רבי נפתלי כהן מדגים לנכדו שליט"א את פרטי החומרות שנהג בהם



"התפילין של יד הראשון שעשיתי לקח לי לייצר חצי שנה, ויצירת התפילין של 'ראש' הראשון לקח לי שנה וחצי, ולבסוף נהיה בו חור ויצא פסול, אבל העיקר שמחתי הייתה שלימה שמצאתי את הדרך והשיטה כיצד לייצר."

"לפני שעליתי לארץ ישראל קניתי בבגליה 50 שלילים, המלחתי ועיבדתי אותם בעצמי, ועליתי עמם כאן לארץ ישראל, בארה"ק לא היה אז להשיג קלף כי לא היו בהמות ולא שחטו."

"ואז התחלתי לייצר בתים מאותם השלילים, במשך הימים היו עולים הרבה שאלות להלכה ולמעשה, והייתי עולה ללשכת הגזית לבית רבינו מרן החזון-איש והוא היה פושט לי את כל ספיקותיי בהלכה."

"כידוע ריבוע התפילין מעור בהמה גסה הוא מן העבודות הקשות שבמקדש, ולכן כל אלו שהתעסקו בזה התחילו להשתמש אז במכונה חשמלית, אני לא רציתי לעשות כן על דעת עצמי לכן נכנסתי למרן החזו"א לשאול אותו על כך, החזו"א באופן חריג, לא ענה מיד אלא חשב וחשב והרהר זמן מה, ואח"כ השיב בלשון-קדשו: "ניט משנה זיין", כלומר להמשיך רק בעבודת יד."

כמו כן בעניין הדבק במקום התפירות מרן החזו"א מאוד הקפיד שיהא תפור רק עם הגידים בלי דבק כלל, הלכה למשה מסיני, וגם בין חריצי התפילין של ראש מרן החזו"א הקפיד שיהיה פרודות בלי דבק כלל, וצריך מאוד להקפיד בזה."

כשהגאון הגדול רבי שלומיק ברמן זצ"ל הראה לחמיו מרן הסטייפלר זצ"ל את התפילין המהודרות שמייצר רבי נפתלי כהן הוא התפעל מהם מאוד, מההידור והיופי

ואמר לו לקנות לכבוד הבר מצוה של בנו הגר"ח פ"פ שליט"א אצל רבי נפתלי.

רבינו שליט"א נשאל על צורת אותיות בפרשיות תפילין

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com
🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק
☎ 053-3145900 📠 077-2092005

מתוך הבריור המקיף שערכנו אצל "הבתים מאכער" שליט"א

אבן שואבת

אחד מהמיוחדים מוותיקי העיר בני ברק שהסתופפו בצילו של מרן החזון-איש זצוק"ל הלא הוא הישיש הרה"צ רבי נפתלי כהן שליט"א "הבתים מאכער" הידוע. כבר חלפו קרוב ל-75 שנה מאז הגיע להשתקע בבני ברק ומעונו הפך לאבן שואבת כשכל גדולי ישראל ותלמידי החזון איש הידרו לקנות דווקא אצלו את התפילין בידועם שרבי נפתלי שליט"א מקפיד על כל פסיקותיו של החזו"א עם כל החומרות וההידורים.

מה גם שבכל שאלה הלכתית היה פונה למרן החזו"א זצ"ל לברר את ספיקותיו והינו אחד ממעתיקי השמועה של הלכות פסוקות של רבינו החזון איש. מרן שר התורה שליט"א אף הוא בעבר עלה לבית המלאכה של רבי נפתלי (שהיה ברחוב רש"י 31 ב"ב) לרשום מפיו את הנהגות החזו"א בתוך מחברת הרשימות למשמרת עולם.

כיצד הלכתם לייצר תפילין?

רבי נפתלי כהן: עם תום מלחמת העולם השנייה, ברחתי מרומניה לבלגיה ללמוד בישיבתו של מו"ר הגה"צ בעל "ויחי יוסף" מפאפא זצ"ל, ומכיוון שרוב הבחורים היו יתומים וגולים והיו צריכים לחתן את עצמם, לא הייתה ברירה וחלק מהבחורים התחילו ללמוד מקצוע יהלומנות ומסחר בבורסה וכסף וזהב.

"אני מאידך, רציתי לבחור דווקא במקצוע תורני, יגעתי הרבה בלימוד הלכות סת"ם, ובמקביל קיבלתי לתיקון באותה עת ס"ת תפילין ומזוזות מגילות ישנים. לחרדתי גיליתי באותם ימים שלאחר מלחמת העולם, זיופים נוראים במלאכת הסת"ם: בתפילין 'דקות' משתי עורות היו חריצים מזויפים, והבתים מסאטמער גסות שנקראו 'עור שור' היו להם שיני"ן עשויים מטיח רח"ל ובכלל לא מעור, הטיח התפורר לי בידיים באמצע העבודה, היו פסולים ממש."

"ואז החלטתי לנסות לייצר תפילין כשרים ומהודרים בכוחות עצמי. היה שם בבלגיה יהודי חסידי מגליציה שסיפר לי שהוא יודע את המקצוע של ייצור בתים לתפילין, שמחתי מאוד וקניתי עורות, ואז בקשתי ממנו שיבוא לעזור לי במלאכה, ואז התחרט ואמר

ניתן לתרום גם במכשידי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:
נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586
קהילות 073-2757000 שלוחה-4310